

שישה סדרי משנה

מהדורת אב התשס"ב

לפי כתב היד המיוחד לרמב"ם

© 2002 כל הזכויות שמורות למכון ממרא

סדר זרעים

מסכת ברכות פרק א

א,א מאימתי קורין את שמע בערבין: משעה שהכוהנים נכנסין לאכול בתרומתן, עד סוף האשמורת הראשונה, דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרין, עד חצות. רבן גמליאל אומר, עד שיעלה עמוד השחר.

א,ב מעשה שבאו בניו מבית המשתה, ואמרו לו, לא קרינו את שמע. אמר להם, אם לא עלה עמוד השחר, מותרין אתם לקרות.

א,ג ולא זו בלבד, אלא כל שאמרו חכמים עד חצות, מצותן עד שיעלה עמוד השחר. הקטר חלבים ואברים, מצותן עד שיעלה עמוד השחר; כל הנאכלים ליום אחד, מצותן עד שיעלה עמוד השחר.

א,ד אם כן, למה אמרו חכמים עד חצות--אלא כדי להרחיק את האדם מן העבירה.

א,ה [ב] מאימתי קורין את שמע בשחרים: משיכיר בין תכלת ללבן; רבי אליעזר אומר, בין תכלת לכרתן. עד הנץ החמה; רבי יהושוע אומר,

עד שלוש שעות, שכן דרך בני מלכים לעמוד בשלוש שעות. הקורא מכאן ואילך, לא הפסיד, כאדם שהוא קורא בתורה.

א,ו [ג] בית שמאי אומרין, בערב כל אדם יטו ויקרו, ובבוקר יעמודו, שנאמר "בשוכבך ובקומך" (דברים ו,ז; דברים יא,יט). בית הלל אומרין, כל אדם קורין כדרכן, שנאמר "ובלכתך בדרך" (שם). אם כן, למה נאמר "בשוכבך ובקומך"--אלא בשעה שדרך בני אדם שוכבין, ובשעה שדרך בני אדם עומדין.

א,ז אמר רבי טרפון, אני הייתי בא בדרך, והטיתי לקרות כדברי בית שמאי, וסיכנתי בעצמי מפני הלסטין. אמרו לו, כדאי היית לחוב בעצמך, שעברת על דברי בית הלל.

א,ח [ד] בשחר מברך שתיים לפנייה ואחת לאחריה; ובערב מברך שתיים לפנייה ושתיים לאחריה, אחת ארוכה ואחת קצרה. מקום שאמרו להאריך, אינו רשאי לקצר; לקצר, אינו רשאי להאריך. לחתום, אינו רשאי שלא לחתום; ושלא לחתום, אינו רשאי לחתום.

א,ט [ה] מזכירין יציאת מצריים בלילות. אמר רבי אלעזר בן עזריה, הרי אני כבן שבעים שנה, ולא זכיתי שתיאמר יציאת מצריים בלילות, עד שדרשה בן זומא: שנאמר "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצריים, כול ימי חיידך" (דברים טז,ג)--"ימי חיידך", הימים; "כול ימי חיידך", הלילות. וחכמים אומרים, "ימי חיידך", העולם הזה; "כול ימי חיידך", להביא את ימות המשיח.

מסכת ברכות פרק ב

ב,א היה קורא בתורה, והגיע זמן המקרא--אם כיוון את ליבו, יצא; ואם לאו, לא יצא. ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב, ובאמצע שואל מפני

היראה ומשיב, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד, ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם.

בב אלו הן בין הפרקים--בין ברכה ראשונה לשנייה, ובין שנייה ל"שמע" (דברים ו,ד), ובין "שמע" ל"והיה, אם שמוע" (דברים יא,יג), בין "והיה, אם שמוע" ל"ויאמר" (במדבר טו,לז), בין "ויאמר" לאמת ויציב. רבי יהודה אומר, בין "ויאמר" לאמת ויציב לא יפסיק. אמר רבי יהושוע בן קורחה, למה קדמה "שמע" ל"והיה, אם שמוע"--אלא כדי שיקבל עליו עול מלכות שמיים תחילה, ואחר כך יקבל עליו עול מצוות; "והיה, אם שמוע" ל"ויאמר"--ש"והיה, אם שמוע" נוהג ביום ובלילה, ו"ויאמר" אינו נוהג אלא ביום.

בג הקורא את שמע ולא השמיע לאוזנו, יצא; רבי יוסי אומר, לא יצא. קרא ולא דיקדק באותותיה, רבי יוסי אומר, יצא; רבי יהודה אומר, לא יצא. הקורא למפרע, לא יצא. קרא וטעה, יחזור למקום שטעה.

בד האומנין קורין בראש האילן או בראש הנדבך, מה שאינן רשאים לעשות כן בתפילה.

בה חתן פטור מקרית שמע בלילה הראשון ועד מוצאי שבת, אם לא עשה מעשה. מעשה ברבן גמליאל שנשא, וקרא בלילה הראשון שנשא. אמרו לו, לא לימדתנו שחתן פטור מקרית שמע בלילה הראשון. אמר להם, איני שומע לכם לבטל ממני מלכות שמיים אפילו שעה אחת.

בו רחץ בלילה הראשון שמתה אשתו. אמרו לו, לא לימדתנו שאביל אסור מלרחוץ. אמר להם, איני כשאר כל אדם, אסטניס אני.

בז וכשמת טבי עבדו, קיבל עליו תנחומין. אמרו לו, לא לימדתנו שאין מקבלין תנחומין על העבדים. אמר להם, אין טבי עבדי כשאר כל העבדים, כשר היה.

בח חתן--אם רצה לקרות את שמע בלילה הראשון, קורא. רבן שמעון בן גמליאל אומר, לא כל הרוצה ליטול את השם ייטול.

מסכת ברכות פרק ג

גא מי שמתו מוטל לפניו, פטור מקרית שמע ומן התפילין. נושאי המיטה וחילופיהן וחילופי חילופיהן, את שלפני המיטה ואת שלאחר המיטה--את שלמיטה צורך בהן, פטורין; ואת שאין למיטה צורך בהן, חייבין. אלו ואלו פטורין מן התפילה.

גב קברו את המת וחזרו--אם יכולין להתחיל ולגמור עד שלא יגיעו לשורה, יתחילו; ואם לאו, לא יתחילו. העומדין בשורה--הפנימיין פטורין, והחיצונים חייבין.

גג נשים ועבדים וקטנים--פטורין מקרית שמע ומן התפילין, וחייבין בתפילה ובמזוזה ובברכת המזון.

גד בעל קרי מהרהר בליבו ואינו מברך, לא לפנייה ולא לאחריה; ועל המזון מברך לאחריו, ואינו מברך לפניו. רבי יהודה אומר, מברך לפנייהם ולאחרייהם.

גה היה עומד בתפילה, ונזכר שהוא בעל קרי--לא יפסיק, אלא יקצר. ירד לטבול--אם יכול לעלות ולהתכסות ולקרות עד שלא תנץ החמה, יעלה ויתכסה ויקרא; ואם לאו, יתכסה במים ויקרא. אבל לא

יתכסה לא במים הרעים, ולא במי המשרה, עד שיטיל לתוכן מים. וכמה ירחיק מהן ומן הצואה, ארבע אמות.

ג,ו זב שראה קרי, ונידה שפלטה שכבת זרע, והמשמשת שראת נידה--
צריכין טבילה. רבי יהודה פוטר.

מסכת ברכות פרק ז

ד,א תפילת השחר, עד חצות; רבי יהודה אומר, עד ארבע שעות. תפילת המנחה, עד הערב; רבי יהודה אומר, עד פלג המנחה. תפילת הערב, אין לה קבע. ושל מוספין, כל היום.

ד,ב רבי נחוניה בן הקנה היה מתפלל בכניסתו לבית המדרש וביציאתו, תפילה קצרה. אמרו לו, מה מקום לתפילה זו. אמר להם, בכניסתי אני מתפלל שלא תארע תקלה על ידי, וביציאתי אני נותן הודיה על חלקי.

ד,ג רבן גמליאל אומר, בכל יום מתפלל אדם שמונה עשרה; רבי יהושוע אומר, ומעין שמונה עשרה. רבי עקיבה אומר, אם שגרה תפילתו בפיו, מתפלל שמונה עשרה; ואם לאו, מעין שמונה עשרה.

ד,ד רבי אליעזר אומר, העושה תפילתו קבע, אין תפילתו תחנונים. רבי יהושוע אומר, המהלך במקום סכנה, מתפלל תפילה קצרה ואומר, הושע ה' את עמך את שארית ישראל, כל פרשת העיבור יהיו צורכיהם לפניך; ברוך אתה ה', שומע תפילה.

ד,ה היה רוכב על החמור, יירד; אם אינו יכול לירד, יחזיר את פניו. אם אינו יכול להחזיר את פניו, יכוון את ליבו כנגד בית קודש הקודשים.

ד,ו היה יושב בספינה או בקרון או באסדה, יכוון את ליבו כנגד בית קודש הקודשים.

ד,ז רבי אלעזר בן עזריה אומר, אין תפילת המוספין אלא בחבר עיר; וחכמים אומרים, בחבר עיר ושלא בחבר עיר. רבי יהודה אומר משמו, כל מקום שיש חבר עיר, היחיד פטור מתפילת המוספין.

מסכת ברכות פרק ה

ה,א אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש. חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללים, כדי שיכוונו את ליבם למקום. אפילו המלך שואל בשלומו, לא ישיבנו; ואפילו נחש כרוך על עקבו, לא יפסיק.

ה,ב מזכירין גבורת גשמים בתחיית המתים, ושואלין גשמים בברכת השנים. והבדלה בחונן הדעת. רבי עקיבה אומר, אומרה ברכה רביעית בפני עצמה; רבי אליעזר אומר, בהודיה.

ה,ג האומר על קן ציפור יגיעו רחמיך, ועל טוב ייזכר שמך, מודים מודים--משתקין אותו. העובר לפני התיבה וטעה, יעבור אחר תחתיו; לא יהא סרבן באותה שעה. מניין הוא מתחיל, מתחילת הברכה שטעה זה.

ה,ד העובר לפני התיבה--לא יענה אחר הכוהנים אמן, מפני הטירוף. אם אין שם כוהן אלא הוא, לא יישא את כפיו; ואם הבטחתו היא שהוא נושא את כפיו וחוזר לתפילתו, רשאי.

ה,ה המתפלל וטעה, סימן רע לו; אם שליח ציבור הוא, סימן רע לשולחיו, ששלוחו של אדם כמותו. אמרו עליו על רבי חנינה בן דוסא, שהיה מתפלל על החולין ואומר, זה חיה וזה מת. אמרו לו, מניין אתה יודע. אמר להם, אם שגרה תפילתו בפי, יודע אני שהוא מקובל; ואם לאו, יודע אני שהוא מטורף.

מסכת ברכות פרק ו

ו,א כיצד מברכין על הפירות: על פירות האילן, הוא אומר בורא פרי העץ, חוץ מן היין, שעל היין הוא אומר בורא פרי הגפן. ועל פירות הארץ, הוא אומר בורא פרי האדמה, חוץ מן הפת, שעל הפת הוא אומר המוציא לחם מן הארץ. על הירקות, הוא אומר בורא פרי האדמה; רבי יהודה אומר, בורא מיני דשאים.

ו,ב בירך על פירות האילן בורא פרי האדמה, יצא; על פירות הארץ בורא פרי העץ, לא יצא. ועל כולם אם אמר שהכול נהיה בדברו, יצא.

ו,ג על דבר שאין גידוליו מן הארץ, אומר שהכול נהיה בדברו. על החומץ ועל הגובאי ועל הנובלות, הוא אומר שהכול נהיה בדברו. ועל החלב ועל הגבינה ועל הביצים, הוא אומר שהכול נהיה בדברו. רבי יהודה אומר, כל שהוא מין קללה, אין מברכין עליו.

ו,ד היו לפניו מינים הרבה--רבי יהודה אומר, אם יש ביניהן ממין שבעה, עליו הוא מברך; וחכמים אומרים, מברך על איזה מהן שירצה.

ו,ה בירך על היין שלפני המזון, פטר את היין שלאחר המזון. בירך על הפרפרת שלפני המזון, פטר את הפרפרת שלאחר המזון. בירך על הפת, פטר את הפרפראות; על הפרפראות, לא פטר את הפת. בית שמאי אומרים, אף לא מעשה קדירה.

ו,ו היו יושבין, כל אחד ואחד מברך לעצמו; הסבו, אחד מברך לכולם. בא להם יין בתוך המזון, כל אחד ואחד מברך לעצמו. לאחר המזון, אחד מברך לכולם; ואומר על המוגמר, אף על פי שאין מביאין את המוגמר אלא לאחר הסעודה.

ו,ז הביאו לו מליח כתחילה ופת עימו--מברך על המליח ופוטר את הפת, שהפת טפילה לו. זה הכלל--כל שהוא עיקר ועימו טפילה, מברך על העיקר ופוטר את הטפילה.

ו,ח אכל תאנים וענבים ורימונים--מברך עליהן שלוש ברכות, דברי רבן גמליאל; וחכמים אומרין, ברכה אחת. רבי עקיבה אומר, אפילו אכל שלק והוא מזונו, מברך עליו שלוש ברכות. והשותה מים לצמאו, אומר שהכול נהיה בדברו; רבי טרפון אומר, בורא נפשות רבות וחסרונון.

מסכת ברכות פרק ז

ז,א שלושה שאכלו כאחת, חייבין לזמן. אכל דמאי, ומעשר ראשון שניטלה תרומתו, ומעשר שני והקדש שנפדו, והשמש שאכל כזית, והכותי--מזמנין עליו; אבל אכל טבל, ומעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו, ומעשר שני והקדש שלא נפדו, והשמש שאכל פחות מכזית, והנוכרי--אין מזמנין עליהם.

ז,ב נשים ועבדים וקטנים, אין מזמנין עליהם. עד כמה מזמנין, עד כזית; רבי יהודה אומר, עד כביצה.

ז,ג כיצד מזמנין: בשלושה, אומר נברך; בשלושה והוא, אומר ברוך הוא. בעשרה, אומר נברך לאלוהינו; בעשרה והוא, אומר ברוך הוא. אחד עשרה, ואחד עשר ריבוא. במאה, אומר נברך לה' אלוהינו; במאה והוא, אומר ברוך הוא. באלף, אומר נברך לה' אלוהינו אלוהי ישראל; באלף והוא, אומר ברוך הוא. בריבוא, אומר נברך לה' אלוהינו אלוהי ישראל; בריבוא והוא, אומר ברוך הוא. כעניין שהוא מברך--כך עונין אחריו, ברוך ה' אלוהינו אלוהי ישראל אלוהי הצבאות יושב הכרובים על המזון שאכלנו. רבי יוסי הגלילי אומר, לפי

רוב הקהל הן מברכין, שנאמר "במקהלות, ברכו אלוהים; ה', ממקור ישראל" (תהילים סח, כז). אמר רבי עקיבה, מה מצינו בבית הכנסת, אחד מרובין ואחד מועטין, אומרין ברכו את ה'. רבי ישמעאל אומר, ברכו את ה' המבורך.

ז,ד שלושה שאכלו כאחד, אינן רשאים ליחלק; וכן ארבעה, וכן חמישה. שישה נחלקין, עד עשרה. ועשרה אין נחלקין, עד שיהו עשרים.

ז,ה שתי חבורות שהיו אוכלות בבית אחד--בזמן שמקצתן רואין אלו את אלו, הרי אלו מצטרפין לזימון; ואם לאו, אלו מזמנין לעצמן, ואלו מזמנין לעצמן. ואין מברכין על היין, עד שייתן לתוכו מים, דברי רבי אליעזר; וחכמים אומרין, מברכין.

מסכת ברכות פרק ח

ה,א אלו דברים שבין בית שמאי ובית הלל בסעודה. בית שמאי אומרין, מברך על היום ואחר כך מברך על היין; ובית הלל אומרין, מברך על היין ואחר כך מברך על היום.

ה,ב בית שמאי אומרין, נוטלין לידיים ואחר כך מוזגין את הכוס; ובית הלל אומרין, מוזגין את הכוס ואחר כך נוטלים לידיים.

ה,ג [ד] בית שמאי אומרין, מכבדין את הבית ואחר כך נוטלין לידיים; ובית הלל אומרין, נוטלין לידיים ואחר כך מכבדין את הבית.

ה,ד [ג] בית שמאי אומרין, מקנח ידו במפה ומניחה על השולחן; ובית הלל אומרין, על הכסת.

ה,ה בית שמאי אומרין, נר ומזון ובשמים והבדלה; ובית הלל אומרין, נר ובשמים ומזון והבדלה. בית שמאי אומרין, שברא מאור האש; ובית הלל אומרין, בורא מאורי האש.

ה,ו אין מברכין לא על הנר ולא על הבשמים של גויים, ולא על הנר ולא על הבשמים של מתים, ולא על הנר ולא על הבשמים שלפני עבודה זרה. אין מברכין על הנר, עד שייאותו לאורו.

ה,ז מי שאכל ושכח ולא בירך--בית שמאי אומרין, יחזור למקומו ויברך; ובית הלל אומרין, יברך במקום שנזכר. עד אימתיי הוא מברך, עד כדי שיתאכל המזון במעיו.

ה,ח בא להם יין לאחר המזון, ואין שם אלא אותו הכוס--בית שמאי אומרין, מברך על היין ואחר כך מברך על המזון; בית הלל אומרין, מברך על המזון ואחר כך מברך על היין. עונין אמן אחר ישראל המברך; ואין עונין אמן אחר הכותי המברך, עד שישמע כל הברכה.

מסכת ברכות פרק ט

ט,א הרואה מקום שנעשו בו ניסים לישראל, אומר ברוך שעשה ניסים לאבותינו במקום הזה. מקום שנעקרה ממנו עבודה זרה, אומר ברוך שעקר עבודה זרה מארצנו.

ט,ב על הזיקים, ועל הזועות, ועל הברקים, ועל הרוחות, ועל הרעמים-- הוא אומר ברוך שכוחו מלא עולם. על ההרים, ועל הגבעות, ועל הימים, ועל הנהרות, ועל המדברות--הוא אומר ברוך עושה בראשית. רבי יהודה אומר, הרואה את הים הגדול, אומר ברוך שעשה את הים הגדול, בזמן שהוא רואהו לפרקים. על הגשמים, ועל הבשורות הטובות--הוא אומר ברוך הטוב והמטיב. ועל שמועות הרעות, הוא אומר ברוך דיין האמת.

ט,ג בנה בית חדש, וקנה כלים חדשים--אומר ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה. מברך על הרעה מעין על הטובה, ועל הטובה מעין על הרעה. הצועק לשעבר, הרי זו תפילת שוא. כיצד: הייתה אשתו מעוברת, ואמר יהי רצון שתלד אשתי זכר--הרי זו תפילת שוא; היה בא בדרך ושמע קול צווחות בעיר, ואמר יהי רצון שלא יהו אלו בתוך ביתי--הרי זו תפילת שוא.

ט,ד הנכנס לכרך, מתפלל שתיים--אחת בכניסתו ואחת ביציאתו. בן עזאי אומר, ארבע--שתיים בכניסתו ושתיים ביציאתו, ונותן הודיה לשעבר וזועק לעתיד לבוא.

ט,ה חייב לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה, שנאמר "ואהבת, את ה' אלוהיך, בכל לבבך ובכל נפשך, ובכל מאודך" (דברים ו,ה): "בכל לבבך"--בשני יצריך, ביצר טוב וביצר רע. "ובכל נפשך", אפילו הוא נוטל את נפשך. "ובכל מאודך", בכל ממונך. דבר אחר, "ובכל מאודך"--בכל מידה ומידה שהוא מודד לך, הוי מודה לו בכול מאוד מאוד.

ט,ו לא יקל אדם את ראשו כנגד שער המזרח, שהוא מכוון כנגד בית קודש הקודשים. לא ייכנס להר הבית, במקלו ובמנעלו ובאפונדתו ובאבק שעל רגליו; ולא יעשנו קפנזריא. ורקיקה, מקל וחומר.

ט,ז כל חותם הברכות שהיו במקדש, היו מן העולם; משקילקלו המינים, ואמרו אין עולם אלא אחד--התקינו שיהו אומרינן, מן העולם ועד העולם. התקינו שיהא אדם שואל את שלום חברו בשם, שנאמר "והנה בועז, בא מבית לחם, ויאמר לקוצרים, ה' עימכם; ויאמרו לו, יברכך ה'" (רות ב,ד). ואומר "ה' עימך גיבור החיל" (שופטים ו,יב). ואומר "אל תבוז, כי זקנה אימך" (משלי כג,כב). ואומר "עת, לעשות לה"--הפרו, תורתך" (תהילים קיט,קכו); רבי נתן אומר, הפרו תורתך, עת לעשות

לה'.

מסכת פיאה פרק א

א,א אלו דברים שאין להם שיעור--הפיאה, והביכורים, והריאיון, וגמילות חסדים, ותלמוד תורה. ואלו דברים שאדם אוכל מפירותיהן בעולם הזה, והקרן קיימת לו לעולם הבא--כיבוד אב ואם, וגמילות חסדים, והבאת שלום בין אדם לחברו; ותלמוד תורה כנגד כולם.

א,ב אין פוחתין לפיאה משישים, אף על פי שאמרו אין לפיאה שיעור: הכול לפי גודל השדה, ולפי רוב העניים, ולפי הענווה.

א,ג נותנין פיאה מתחילת השדה ומאמצעה. רבי שמעון אומר, ובלבד שייתן בסוף כשיעור. רבי יהודה אומר, אם שייר קלח אחד, סומך לו משום פיאה; ואם לאו, אינו נותן אלא משום הפקר.

א,ד כלל אמרו בפיאה: כל שהוא אוכל, ונשמר, וגידוליו מן הארץ, ולקיטתו כאחת, ומכנסו לקיום--חייב בפיאה. התבואה והקטניות, בכלל הזה.

א,ה ובאילן--האוג והחרובין והאגוזים והשקדים והגפנים והרימונים והזיתים והתמרים, חייבין בפיאה.

א,ו לעולם הוא נותן משום פיאה ופטור מן המעשרות, עד שימרח. ונותן משום הפקר ופטור מן המעשרות, עד שימרח. ומאכיל לבהמה ולחיה ולעופות ופטור מן המעשרות, עד שימרח. ונוטל מן הגורן וזורע ופטור מן המעשרות, עד שימרח, דברי רבי עקיבה. כוהן ולוי שלקחו את הגורן--המעשרות שלהם, ופטורין עד שימרחו. המקדיש והפודה--חייב

מסכת פיאה פרק ב

ב,א ואלו מפסיקין לפיאה--הנחל, והשלולית, ודרך היחיד, ודרך הרבים, ושביל הרבים, ושביל היחיד הקבוע בימות החמה ובימות הגשמים, והבור, והניר, וזרע אחר. הקוצר לשחת מפסיק, דברי רבי מאיר; וחכמים אומרים, אינו מפסיק, אלא אם כן חרש.

ב,ב אמת המים שאינה יכולה להיקצר כאחת--רבי יהודה אומר, מפסקת. "וכול ההרים, אשר במעדר ייעדרון" (ישעיהו ז, כה)--אף על פי שאין הבקר יכול לעבור בכליו, הוא נותן פיאה לכל.

ב,ג הכול מפסיק לזרעים, ואינו מפסיק לאילן אלא גדר; ואם היה שיער כותש--אינו מפסיק, אלא נותן פיאה לכול.

ב,ד ולחרובין, כל הרואין זה את זה. אמר רבן גמליאל, נוהגין היו בית אבא, שהיו נותנין פיאה אחת לזיתים שהיו להם בכל הרוח, ולחרובין כל הרואין זה את זה; רבי אלעזר ברבי צדוק אומר משמו, אף לחרובין שהיו להם בכל העיר.

ב,ה הזורע את שדהו מין אחד--אף על פי שהוא עושהו שתי גרנות, נותן פיאה אחת; זרעה שני מינים--אף על פי שהוא עושה גורן אחת, נותן שתי פיאות. הזורע את שדהו שני מיני חיטים--אם עשאן גורן אחת, נותן פיאה אחת; שתי גרנות, נותן שתי פיאות.

ב,ו מעשה שזרע רבי שמעון איש המצפה לפני רבן גמליאל, ועלו ללשכת הגזית ושאלו. ואמר נחום הלבלר, מקובל אני מרבי מיאשא, שקיבל מאבא, שקיבל מן הזוגות, שקיבלו מן הנביאים, הלכה למשה מסיני,

הזורע את שדהו שני מיני חיטים--אם עשאן גורן אחת, נותן פיאה אחת;
שתי גרנות, נותן שתי פיאות.

בז שדה שקצרוה גויים, קצרוה לסטים, קירסמוה נמלים, שברתה הרוח
או בהמה--פטורה. קצר חצייה וקצרו הלסטים חצייה--פטורה, שחובת
קציר בקמה.

בח קצרו לסטים חצייה וקצר חצייה, נותן פיאה למה שקצר. קצר חצייה
ומכר חצייה, הלוקח נותן פיאה לכול. קצר חצייה והקדיש חצייה--הפודה
מיד הגזבר, הוא נותן פיאה לכל.

מסכת פיאה פרק ג

גא מלבנות התבואה שבין הזיתים--בית שמאי אומרים, פיאה מכל אחד
ואחד; ובית הלל אומרים, מאחד על הכול. ומודים, שאם היו ראשי
שורות מעורבים, שהוא נותן פיאה מאחד על הכול.

גב המנמר את שדהו, ושייר קלחים לחים--רבי עקיבה אומר, פיאה מכל
אחד ואחד; וחכמים אומרים, מאחד על הכול. ומודים חכמים לרבי עקיבה
בזורע שבת או חרדל בשלושה מקומות, שהוא נותן פיאה מכל אחד ואחד.

גג המחליק בצלים לחים לשוק, ומקיים יבשים לגורן--נותן פיאה לאלו
לעצמן ולאלו לעצמן; וכן באפונים, וכן בכרם. המדל, נותן מן המשואר
על מה ששייר. המחליק מאחת יד, נותן מן המשואר על הכול.

גד האימהות של בצלים, חייבות בפיאה; רבי יוסי פוטר. מלבנות
הבצלים שבין הירק--רבי יוסי אומר, פיאה מכל אחד ואחד; וחכמים
אומרים, מאחד על הכול.

ג,ה האחים שחלקו, נותנין שתי פיאות; חזרו ונשתתפו, נותנין פיאה אחת. שניים שלקחו את האילן, נותנין פיאה אחת; לקח זה צפוננו וזה דרומנו--זה נותן פיאה לעצמו, וזה נותן פיאה לעצמו.

ג,ו המוכר קלחי אילן בתוך שדהו, נותן פיאה לכל אחד ואחד. אמר רבי יהודה, אימתי--בזמן שלא שייר בעל השדה; אבל אם שייר בעל השדה, הוא נותן פיאה לכול.

ג,ז [ו] רבי אליעזר אומר, קרקע בית רובע, חייבת בפיאה. רבי יהושוע אומר, העושה סאתיים. רבי טרפון אומר, שישה על שישה טפחים. רבי יהושוע בן בתירה אומר, כדי לקצור ולשנות; והלכה כדבריו. רבי עקיבה אומר, קרקע כל שהוא--חייבת בפיאה, ובביכורים, ולכתוב עליו פרוזבול, ולקנות עימו נכסים שאין להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה.

ג,ח [ז] הכותב נכסיו שכיב מרע--שייר קרקע כל שהוא, מתנתו קיימת; לא שייר קרקע כל שהוא, אין מתנתו קיימת. הכותב נכסיו לבניו, וכתב לאשתו קרקע כל שהוא--איבדה כתובתה; רבי יוסי אומר, אם קיבלה עליה--אף על פי שלא כתב, איבדה כתובתה.

ג,ט [ח] הכותב נכסיו לעבדו, יצא בן חורין. שייר קרקע כל שהוא, לא יצא בן חורין; רבי יוסי אומר, יצא. רבי שמעון אומר, לעולם הוא בן חורין--עד שיאמר הרי כל נכסי נתונין לאיש פלוני עבדי, חוץ מאחד מריבוא שבהם.

מסכת פיאה פרק ז

ד,א הפיאה ניתנת, במחובר לקרקע. בדלית ובדקל--בעל הבית מוריד, ומחלק לעניים; רבי שמעון אומר, אף בחליקי אגוזים. אפילו תשעים ותשעה אומרין לחלק, ואחד אומר לבוז--לזה שומעין, שאמר כהלכה.

ד,ב ובדלית ובדקל אינו כן: אפילו תשעים ותשעה אומרין לבוז, ואחד אומר לחלק--לזה שומעין, שאמר כהלכה.

ד,ג נטל מקצת הפיאה, וזרק על השאר--אין לו בה כלום; נפל לו עליה, פירס טליתו עליה--מעבירין אותה ממנו. וכן בלקט, וכן בעומר השכחה.

ד,ד פיאה--אין קוצרין אותה במגלות ואין עוקרין אותה בקרדומות, כדי שלא יכו איש את ריעהו.

ד,ה שלוש אבעיות ביום, בשחר ובחצות ומנחה. רבן גמליאל אומר, לא אמרו אלא כדי שלא יפחותו; רבי עקיבה אומר, לא אמרו אלא כדי שלא יוסיפו. של בית נמר--היו מלקיטין על החבל, ונותנין פיאה מכל אומן ואומן.

ד,ו גוי שקצר את שדהו, ואחר כך נתגייר--פטור מן הלקט ומן השכחה ומן הפיאה; רבי יהודה מחייב בשכחה, שאין השכחה אלא בשעת העימור.

ד,ז הקדיש קמה, ופדה קמה--חייב; עומרים, ופדה עומרים--חייב. קמה, ופדה עומרים--פטורה, שבשעת חובתה הייתה פטורה.

ד,ח כיוצא בו, המקדיש פירותיו עד שלא באו לעונת המעשרות, ופדין--חייבין; הקדישן עד שלא נגמרו וגמרן הגזבר, ואחר כך פדין--פטורין, שבשעת חובתן פטורין.

ד,ט מי שליקט את הפיאה ואמר, הרי זה לאיש פלוני עני--רבי אליעזר אומר, זכה לו; וחכמים אומרים, ייתננה לעני שנמצא ראשון. הלקט והשכחה והפיאה של נוכרי--חייבין במעשרות, אלא אם כן הפקיר.

ד,י איזה הוא לקט: הנושר בשעת הקצירה. היה קוצר--קצר מלוא ידו, תלש מלוא קומצו, הכהו הקוץ, ונפל מידו על הארץ--הרי של בעל הבית. תוך היד, ותוך המגל--לעניים; אחר היד, ואחר המגל--לבעל

הבית. ראש היד, וראש המגל--רבי ישמעאל אומר, לעניים; רבי עקיבה אומר, לבעל הבית.

ד,יא חוררי הנמלים שבתוך הקמה, הרי של בעל הבית. ושל אחר הקוצרים--העליונים, לעניים; והתחתונים, לבעל הבית. רבי מאיר אומר, הכול לעניים--שספק לקט, לקט, לקט.

מסכת פיאה פרק ה

ה,א גדיש שלא לוקט תחתיו--כל הנוגעות בארץ, הרי הן של עניים. הרוח שפיזרה את העומרים--אומדין אותה כמה לקט היא ראויה לעשות, ונותן לעניים; רבן שמעון בן גמליאל אומר, נותן לעניים נפלה.

ה,ב שיבולת שבקציר, וראשה מגיע בקמה--אם נקצרת עם הקמה, הרי של בעל הבית; ואם לאו, הרי של עניים. שיבולת של לקט שנתערבה בגדיש--מעשר שיבולת אחת, ונותן לו. אמר רבי אליעזר, וכי היאך העני הזה מחליף דבר שלא בא ברשותו; אלא מזכה את העני בכל הגדיש, ומעשר שיבולת אחת, ונותן לו.

ה,ג אין מגלגלין בטופח, דברי רבי מאיר; וחכמים מתירין, מפני שאפשר.

ה,ד בעל הבית שהיה עובר ממקום למקום, וצרך--ייטול לקט שכחה ופיאה ומעשר עני, כשיחזור לביתו, ישלם, דברי רבי אליעזר; וחכמים אומרים, עני היה באותה שעה.

ה,ה המחליף עם העניים--שלו, פטור; ושל עניים, חייב. שניים שקיבלו שדה באריסות--זה נותן לזה חלקו מעשר עני, וזה נותן לזה חלקו מעשר עני. המקבל שדה לקצור, אסור בלקט ובשכחה ובפיאה ובמעשר עני. אמר רבי יהודה, אימתי--בזמן שקיבלה ממנו למחצה לשליש

ולרביע; אבל אם אמר לו שליש מה שאתה קוצר שלך--מותר בלקט ובשכחה ובפיאה, ואסור במעשר עני.

ה,ו המוכר את שדהו--המוכר מותר, והלוקח אסור. לא ישכור אדם את הפועל על מנת שילקט בנו אחריו. מי שאינו מניח את העניים ללקט, או שהוא מניח את אחד ואת אחד לאו, או שסייע את אחד מהן--הרי זה גוזל את העניים; על זה נאמר "אל תסג, גבול עולים" (ראה משלי כב, כח; משלי כג, י).

ה,ז העומר ששכחוהו פועלים ולא שכחו בעל הבית, שכחו בעל הבית ולא שכחוהו פועלים, עמדו העניים בפניו או שחיפוהו בקש--הרי זה אינו שכחה.

ה,ח המעמר לכובעות לכומסות, לחררה ולעומרים--אין לו שכחה; ממנו ולגורן, יש לו שכחה. המעמר לגדיש, יש לו שכחה; ממנו ולגורן, אין לו שכחה. זה הכלל: כל המעמר למקום שהוא גמר מלאכה, יש לו שכחה; ממנו ולגורן, אין לו שכחה. למקום שאינו גמר מלאכה, אין לו שכחה; ממנו ולגורן, יש לו שכחה.

מסכת פיאה פרק ו

ו,א בית שמאי אומרים, הפקר לעניים, הפקר; ובית הלל אומרים, אינו הפקר, עד שיופקר אף לעשירים כשמיטה. כל עומרי השדה של קב קב, ואחד של ארבעת קבין ושכחו--בית שמאי אומרים, אינו שכחה; ובית הלל אומרים, שכחה.

ו,ב העומר שהוא סמוך לגפה ולגדיש, ולבקר ולכלים, ושכחו--בית שמאי אומרים, אינו שכחה; ובית הלל אומרים, שכחה.

ו,ג ראשי השורות, העומר שכנגדו מוכיח. העומר שהחזיק בו להוליכו לעיר, ושכחו--מודים שאינו שכחה.

ו,ד ואלו הן ראשי השורות: שניים שהתחילו מאמצע השורה, זה פניו לצפון וזה פניו לדרום, ושכחו לפניהם ולאחריהם--שלפניהן, שכחה; ושלאחריהן, אינו שכחה. היחיד שהתחיל מראש השורה, ושכח לפניו ולאחריו--שלפניו, אינו שכחה; ושלאחריו--שכחה, שהוא בכל תשוב. זה הכלל--כל שהוא בל תשוב, שכחה; וכל שאינו בל תשוב, אינו שכחה.

ו,ה שני עומרים, שכחה; ושלושה, אינן שכחה. שני ציבורי זיתים והחרובין, שכחה; ושלושה, אינן שכחה. שני חוצני פשתן, שכחה; ושלושה, אינן שכחה. שני גרגרים, פרט; ושלושה, אינן פרט. שני שיבולים, לקט; ושלושה, אינן לקט. אלו כדברי בית הלל; ובכולן בית שמאי אומרים, שלושה לעניים, וארבעה לבעל הבית.

ו,ו העומר שיש בו סאתיים, ושכחו--אינו שכחה. שני עומרים ובהן סאתיים--רבן גמליאל אומר, לבעל הבית; וחכמים אומרים, לעניים. אמר רבן גמליאל, וכי מרוב העומרים יפה כוח של בעל הבית, או הורע כוח. אמרו לו, יפה כוח. אמר להם, מה אם בזמן שהוא עומר אחד ובו סאתיים ושכחו, אינו שכחה; שני עומרים ובהן סאתיים, אינו דין שלא יהו שכחה. אמרו לו, לא; אם אמרת בעומר אחד שהוא כגדיש, תאמר בשני עומרים שהן ככריכות.

ו,ז קמה שיש בה סאתיים, ושכחה--אינה שכחה. אין בה סאתיים, אבל ראויה היא לעשות סאתיים--אפילו היא של טופח, רואין אותה כאילו היא ענווה של שעורים.

ו,ח קמה מצלת את העומר, ואת הקמה; והעומר אינו מציל לא את העומר, ולא את הקמה. איזו היא קמה שהיא מצלת את העומר--כל שאינו שכחה, אפילו קלח אחד.

ו,ט סאה תבואה עקורה וסאה שאינה עקורה, וכן באילן, והשום, והבצלים--אינן מצטרפין. רבי יוסי אומר, אם באת רשות לעני באמצע, אינן מצטרפין; ואם לאו, הרי אלו מצטרפין.

ו,י תבואה שנתנה לשחת או לאלומה, וכן באגידי השום, ואגודות השום והבצלים--אין להם שכחה. כל הטמונים בארץ, כגון הלוף והשום והבצלים--רבי יהודה אומר, אין להם שכחה; וחכמים אומרים, יש להם שכחה.

ו,יא הקוצר בלילה, והמעמר, והסומה--יש לו שכחה. אם היה מתכוון ליטול את הגס הגס, אין לו שכחה. ואם אמר, הריני קוצר על מנת מה שאני שוכח אני אטול--יש לו שכחה.

מסכת פיאה פרק ז

ז,א כל זית שיש לו שם בשדה, כזית הנטופה בשעתו, ושכחו--אינו שכחה. במה דברים אמורים, בשמו, ובמעשיו, ובמקומו: בשמו, שהיה שפכוני או בישני; ובמעשיו, שהוא עושה הרבה; במקומו, שהוא עומד בצד הגת או בצד הפרצה. ושאר כל הזיתים--שניים, שכחה; ושלושה, אינן שכחה. רבי יוסי אומר, אין שכחה לזיתים.

ז,ב זית שנמצא עומד בין שלוש שורות של שני מלבנין, ושכחו--אינו שכחה; זית שיש בו סאתיים, ושכחו--אינו שכחה. במה דברים אמורים, בזמן שלא התחיל בו. אבל אם התחיל בו, אפילו כזית הנטופה בשעתו, ושכחו--יש לו שכחה. כל זמן שיש לו תחתיו, יש לו בראשו. רבי מאיר אומר, משתהלך המחבה.

ז,ג איזה הוא פרט: הנושר בשעת הבצירה. היה בוצר, עקץ את האשכול, הוסבך בעלים, ונפל לארץ ונפרט--הרי של בעל הבית. המניח

את הכלכלה תחת הגפן בשעה שהוא בוצר, הרי זה גוזל את העניים; על זה נאמר "אל תסג, גבול עולים" (ראה משלי כב, כח; משלי כג, י).

ז,ד איזו היא עוללת: כל שאין לה לא כתף ולא נטף; אם ספק, של עניים. עוללת שבארכובה--אם נקרצת עם האשכול, הרי של בעל הבית; ואם לאו, הרי היא של עניים. גרגר יחידי, רבי יהודה אומר, אשכול; וחכמים אומרים, עוללת.

ז,ה המדל בגפנים--כשם שהוא מדל בתוך שלו, כך הוא מדל בשל עניים, דברי רבי יהודה; רבי מאיר אומר, בשלו הוא רשאי, ואינו רשאי בשל עניים.

ז,ו כרם רבעי--בית שמאי אומרים, אין לו חומש, ואין לו ביעור; ובית הלל אומרים, יש לו. בית שמאי אומרים, יש לו פרט ויש לו עוללות, והעניים פודין לעצמן; ובית הלל אומרים, כולו לגת.

ז,ז כרם שכולו עוללות--רבי אליעזר אומר, לבעל הבית; ורבי עקיבה אומר, לעניים. אמר רבי אליעזר, "כי תבצור . . . לא תעולל" (דברים כד, כא)--אם אין בציר, מניין עוללות. אמר לו רבי עקיבה "וכרמך לא תעולל" (ויקרא יט, י), אפילו כולו עוללות. אם כן למה נאמר "כי תבצור . . . לא תעולל"--אין לעניים בעוללות, קודם לבציר.

ז,ח המקדיש את כרמו--עד שלא נודעו העוללות, אין העוללות לעניים; ומשנודעו העוללות, העוללות לעניים. רבי יוסי אומר, ייתנו שכר גידולים להקדש. ואיזו היא שכחה בעריס, כל שאינו יכול לפשוט את ידו וליטלה; וברוגלייות, משיעבור ממנה.

מסכת פיאה פרק ח

ה,א מאימתיי כל אדם מותרין בלקט, משיהלכו הנמושות. ובפרט ובעוללות, משיהלכו העניים בכרם ויבואו. ובזיתים, משתרד רביעה שנייה. אמר רבי יהודה, והלוא יש שאין מוסקין את זיתיהן, אלא לאחר רביעה שנייה; אלא כדי שיהא העני יוצא, ולא יהא מביא אלא בארבעה איסרות.

ה,ב נאמנין על הלקט ועל השכחה ועל הפיאה בשעתן, ועל מעשר עני בכל שנתו. ובן לוי נאמן לעולם. אין נאמנין אלא על דבר שכן דרך בני אדם נוהגין כן.

ה,ג נאמנין על החיטים; ואינן נאמנין לא על הקמח, ולא על הפת. נאמנין על השעורה של אורז; ואינן נאמנין עליו, בין חי ובין מבושל. נאמנין על הפול; ואינן נאמנין על הגריסין, בין חיים ובין מבושלים. נאמנין על השמן, לומר של מעשר עני הוא; ואינן נאמנין עליו, לומר של זיתי נקוף הוא.

ה,ד נאמנין על הירק חי; ואינן נאמנין עליו מבושל, אלא אם כן היה לו דבר מועט, שכן דרך בעל הבית להיות מוציא מלפסו.

ה,ה אין פוחתין לעניים בגורן מחצי קב חיטים, וקב שעורים; רבי מאיר אומר, חצי קב. קב וחצי כוסמין, וקב גרוגרות, או מנה דבילה; רבי עקיבה אומר, פרס. חצי לוג יין; רבי עקיבה אומר, רביעית. רביעית שמן; רבי עקיבה אומר, שמינית. ושאר כל הפירות--אמר אבא שאול, כדי שימכרם וייקח בהן מזון שתי סעודות.

ה,ו מידה זו האמורה, בכוהנים ובלויים ובישראל. היה מציל--נותן מחצה, ונוטל מחצה. היה לו דבר מועט--נותן לפנייהם, והן מחלקין ביניהם.

ה,ז אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום מכיכר בפונדיון, מארבע סאין בסלע. לן, נותנין לו פרנסת לינה; שבת, נותנין לו מזון שלוש סעודות. מי שיש לו מזון שתי סעודות, לא ייטול מן התמחוי; מזון ארבע עשרה סעודות, לא ייטול מן הקופה. והקופה נגבית בשניים, ומתחלקת בשלושה.

ה,ח מי שיש לו מאתיים זוז, לא ייטול לקט שכחה ופיאה ומעשר עני. היו לו מאתיים חסר דינר--אפילו אלף נותנין לו כאחת, הרי זה ייטול; היו ממושכנין בכתובת אשתו לבעל חובו, הרי זה ייטול. אין מחייבין אותו למכור את ביתו ואת כלי תשמישו.

ה,ט מי שיש לו חמישים זוז, והוא נושא ונותן בהם--הרי זה לא ייטול. וכל מי שאינו צריך ליטול, ונוטל--אינו מת מן הזקנה, עד שיצטרך לברייות. וכל מי שהוא צריך ליטול, ואינו נוטל--אינו נפטר מן העולם, עד שיפרנס לאחרים משלו; ועליו הכתוב אומר "ברוך הגבר, אשר יבטח בה"; והיה ה', מבטחו" (ירמיהו יז,ז).

מסכת דמאי פרק א

א,א הקלים שבדמאי--השיתין, והרימין, והעוזררין, ובנות שוח, ובנות השקמה, ונובלות תמרה, והגופנן, והנצפה; וביהודה--האוג, והחומץ, והכוסבר. רבי יהודה אומר, כל השיתין פטורות, חוץ משל דופרה; וכל הרימין פטורין, חוץ מרימי שקמונה; וכל בנות שקמה פטורות, חוץ מן המסוטפות.

א,ב הדמאי--אין לו חומש, ואין לו ביעור, ונאכל לאונן, ונכנס לירושלים ויוצא, ומאבדין את מיעוטו בדרכים, ונותנו לעם הארץ, ואוכל כנגדו;

ומחללין אותו כסף על כסף, ונחושת על נחושת, כסף על נחושת, ונחושת על הפירות, ובלבד שיחזור ויפדה את הפירות, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, יעלו הפירות ויאוכלו בירושלים.

א,ג הלוקח לזרע ולבהמה, קמח לעורות, שמן לנר, שמן לסוך בו את הכלים--פטור מן הדמאי. מכזיב ולהלן, חייב בדמאי. חלת עם הארץ, והמדומע, והלקוח בכסף מעשר, ושיירי המנחות--פטורין מן הדמאי. שמן ערב--בית שמאי מחייבין, ובית הלל פוטרין.

א,ד הדמאי--מערבין בו, ומשתתפין בו, ומברכין עליו, ומזמנין עליו, ומפרישין אותו ערום, בין השמשות. הא אם הקדים מעשר שני לראשון, אין בכך כלום. שמן שהגרדי סך באצבעותיו, חייב בדמאי; ומה שהסורק נותן בצמר, פטור מן הדמאי.

מסכת דמאי פרק ב

ב,א ואלו דברים מתעשרין דמאי בכל מקום--הדבילה, והתמרים, והחרובין, והאורז, והכמון. האורז שבחוצה לארץ--כל המשתמש ממנו, פטור.

ב,ב המקבל עליו להיות נאמן--מעשר את שהוא אוכל, ואת שהוא מוכר, ואת שהוא לוקח, ואינו מתארח אצל עם הארץ. רבי יהודה אומר, המתארח אצל עם הארץ, נאמן; אמרו לו, על עצמו אינו נאמן, כיצד יהא נאמן על של אחרים.

ב,ג המקבל עליו להיות חבר--אינו מוכר לעם הארץ לח ויבש, ואינו לוקח ממנו לח, ואינו מתארח אצל עם הארץ, ולא מארחו אצלו בכסותו. רבי יהודה אומר, אף לא יגדל בהמה דקה, ולא יהא פרוץ

בנדרים ובשחוק, ולא יהא מיטמא למתים, ומשמש בבית המדרש; אמרו לו, לא באו אלו לכלל.

ב,ד הנחתומין, לא חייבו אותם חכמים להפריש אלא כדי תרומת מעשר וחלה. החנוונים, אינן רשאים למכור את הדמאי. כל המשפיעין במידה גסה, רשאים למכור את הדמאי; ואלו הן המשפיעין במידה גסה, כגון הסיטונות ומוכרי תבואה.

ב,ה רבי מאיר אומר, את שדרכו לימדד בגסה, ומדדו בדקה--טפלה דקה לגסה. ואיזו היא מידה גסה: ביבש, שלושת קבין; ובלח, דינר. רבי יוסי אומר, סלי תאנים וסלי ענבים וקופות של ירק--כל זמן שהוא מוכרן אכסרה,

מסכת דמאי פרק ג

ג,א מאכילין את העניים דמאי, ומאכילין את האכסניה דמאי. רבן גמליאל היה מאכיל את פועליו דמאי. גבאי צדקה--בית שמאי אומרין, נותנין את המעושר לשאינו מעשר, ואת שאינו מעושר למעשר; נמצאו כל אדם אוכלין מתוקן. וחכמים אומרים, גובין סתם ומחלקין סתם; והרוצה לתקן, יתקן.

ג,ב הרוצה לחזום עלי ירק להקל ממשאו--לא ישליך, עד שיעשר. הלוקח ירק מן השוק, ונמלך להחזיר--לא יחזיר, עד שיעשר: שאינו מחוסר אלא מניין. היה עומד ולוקח, וראה טוען אחר יפה ממנו--מותר להחזיר, מפני שלא משך.

ג,ג המוצא פירות בדרך ונטלן לאוכלן, ונמלך להצניע--לא יצניע, עד שיעשר; ואם מתחילה נטלן בשביל שלא יאבדו, פטור. וכל דבר שאין

אדם רשאי למוכרו דמאי, כך לא ישלח לחברו דמאי; רבי יוסי מתיר בוודאי, ובלבד שיודיענו.

ג,ד המוליך חיטיו לטחון כותי או לטחון עם הארץ, כחזקתן למעשרות ולשביעית; ולטחון הנוכרי, דמאי. המפקיד פירותיו אצל הכותי ואצל עם הארץ, כחזקתן למעשרות ולשביעית; אצל הנוכרי, כפירותיו. רבי שמעון אומר, דמאי.

ג,ה הנותן לפונדקית--מעשר את שהוא נותן לה, ואת שהוא נוטל ממנה, מפני שהיא חשודה לחלף. אמר רבי יוסי, אין אנו אחראין לרמאין: אינו מעשר אלא מה שהוא נוטל ממנה בלבד.

ג,ו הנותן לחמותו--מעשר את שהוא נותן לה, ואת שהוא נוטל ממנה, מפני שהיא חשודה לחלף את המתקלקל. אמר רבי יהודה, רוצה היא אישה בתקנת בתה ובושה מחתנה; ומודה רבי יהודה, בנותן לחמותו שביעית, שאינה חשודה להאכיל את בתה שביעית.

מסכת דמאי פרק ז

ד,א הלוקח פירות ממי שאינו נאמן על המעשרות, ושכח לעשרן--שואל לו בשבת, ואוכל על פיו; חשיכה מוצאי שבת, לא יאכל עד שיעשר. לא מצאו, אמר לו אחר ממי שאינו נאמן על המעשרות, מעושרין הן--אוכל על פיו; חשיכה מוצאי שבת, לא יאכל עד שיעשר.

ד,ב תרומת מעשר של דמאי שחזרה למקומה--רבי שמעון השזורי אומר, אף בחול שואלו ואוכל על פיו.

ד,ג [ב] המדיר את חברו שיאכל אצלו, והוא אינו מאמינו על המעשרות--אוכל עימו שבת הראשונה, אף על פי שאינו מאמינו על

המעשרות: ובלבד שיאמר לו, מעושרין הן. ולשבת שנייה, אף על פי שנודר ממנו הניה, לא יאכל עד שיעשר.

ד, ד [ג] רבי אליעזר אומר, אין אדם צריך לקרות שם על מעשר עני של דמאי; וחכמים אומרים, קורא שם ואינו צריך להפריש.

ד, ה [ד] מי שקרא שם לתרומת מעשר של דמאי, או למעשר עני של ודאי--לא ייטלם בשבת. אם היה כוהן או עני למודים לאכול אצלו--יבואו ויאכלו, ובלבד שיודיעם.

ד, ו [ה] האומר למי שאינו נאמן על המעשרות, קח לי ממי שהוא נאמן וממי שהוא מעשר--אינו נאמן; מאיש פלוני, הרי זה נאמן. הלך ליקח לו ממנו, אמר לו לא מצאתיו ולקחתי לך מאחר שהוא נאמן--אינו נאמן.

ד, ז [ו] הנכנס לעיר ואינו מכיר אדם שם, ואמר, מי כאן נאמן, ומי כאן מעשר, אמר לו אחד, אני--אינו נאמן; איש פלוני, הרי זה נאמן. הלך ולקח ממנו, אמר לו, מי כאן מוכר ישן, אמר לו, מי ששלחך אצלי--אף על פי שהן כגומלין זה את זה, הרי אלו נאמנין.

ד, ח [ז] החמרים שנכנסו לעיר, אמר אחד מהם, שלי חדש ושל חברי ישן, שלי אינו מתוקן ושל חברי מתוקן--אינן נאמנין; רבי יהודה אומר, נאמנין.

מסכת דמאי פרק ה

ה, א הלוקח מן הנחתום, כיצד הוא מעשר: נוטל כדי תרומת מעשר וחלה ואומר, אחד ממאה ממה שיש כאן, הרי בצד זה מעשר, ושאר מעשר סמוך לו; זה שעשיתי מעשר, עשוי תרומת מעשר עליו, והשאר חלה; ומעשר שני בצפוניו או בדרומו, ומחולל על המעות.

ה,ב הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר כאחת--נוטל אחד משלושה ושלושים ושליש ואומר, אחד ממאה ממה שיש כאן, הרי בצד זה חולין, והשאר תרומה על הכול. מאה חולין שיש כאן, הרי בצד זה מעשר, ושאר מעשר סמוך לו; זה שעשיתי מעשר, עשוי תרומת מעשר עליו, ומעשר שני בצפוניו או בדרומו, ומחולל על המעות.

ה,ג הלוקח מן הנחתום--מעשר מן החמה על הצוננת, ומן הצוננת על החמה, אפילו מטפוסין הרבה, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אוסר, שאני אומר, חיטים של אמש היו משל אחד, ושל יום היו משל אחר. רבי שמעון אוסר בתרומת המעשר, ומתיר בחלה.

ה,ד הלוקח מן הפלטר--מעשר מכל טפוס וטפוס, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, מאחד על הכול; ומודה רבי יהודה, בלוקח מן המנפול, שהוא מעשר מכל אחד ואחד.

ה,ה הלוקח מן העני, וכן העני שנתנו לו פרוסות פת או פלחי דבילה--מעשר מכל אחד ואחד; ובתמרים ובגרוגרות, בולל ונוטל. אמר רבי יהודה, אימתי--בזמן שמתנה מרובה; אבל בזמן שמתנה מועטת, מעשר מכל אחד ואחד.

ה,ו הלוקח מן הסיטון, וחזר ולקח ממנו שנייה--לא יעשר מזה על זה, אפילו מאותו הסוג, אפילו מאותו המין; נאמן הסיטון לומר, משל אחד הן.

ה,ז הלוקח מבעל הבית, וחזר ולקח ממנו שנייה--מעשר מזה על זה, אפילו משתי קופות, אפילו משתי עיירות. בעל הבית שהיה מוכר ירק בשוק--בזמן שמביאין לו מגינותיו, מעשר מאחד על הכול; מגינות אחרות, מעשר מכל אחד ואחד.

ה,ח הלוקח טבל משני מקומות, מעשר מזה על זה--אף על פי שאמרו, אין אדם רשאי למכור טבל אלא לצורך.

ה,ט מעשרין משל ישראל על של גויים, ומשל גויים על של ישראל, ומשל ישראל על של כותים, ומשל כותים על של כותים. רבי אליעזר אוסר משל כותים על של כותים.

ה,י עציץ נקוב, הרי הוא כארץ. תרם מן הארץ על עציץ נקוב, או מעציץ נקוב על הארץ--תרומתו תרומה. ומשאינו נקוב על הנקוב--תרומה, ויחזור ויתרום. מן הנקוב על שאינו נקוב--תרומה, ולא תיאכל, עד שיוציא עליה תרומה ומעשרות.

ה,יא תרם מן הדמאי על הדמאי, ומן הדמאי על הוודאי--תרומה, ויחזור ויתרום. מן הוודאי על הדמאי--תרומה, ולא תיאכל, עד שיוציא עליה תרומה ומעשרות.

מסכת דמאי פרק ו

ו,א המקבל שדה מישראל, או מן הנוכרי, או מן הכותי--חולק לפניהם. החוכר שדה מישראל, תורם ונותן לו. אמר רבי יהודה, אימתי--בזמן שנתן לו מאותה השדה ומאותו המין; אבל אם נתן לו משדה אחרת או ממין אחר, מעשר ונותן לו.

ו,ב החוכר שדה מן הנוכרי, מעשר ונותן לו; רבי יהודה אומר, אף המקבל שדה אבותיו מן הגוי, מעשר ונותן לו.

ו,ג כוהן ולוי שקיבלו שדה מישראל--כשם שחולקין בחולין, כך חולקין בתרומה. רבי אליעזר אומר, המעשרות שלהם, שעל מנת כן באו.

ו,ד ישראל שקיבל שדה מכוהן ולוי, המעשרות לבעלים. רבי ישמעאל אומר, הקרתני שקיבל שדה מירושלמי, מעשר שני של ירושלמי; וחכמים אומרים, יכול הוא הקרתני לעלות ולאכלו בירושלים.

ו,ה המקבל זיתים לשמן--כשם שחולקין בחולין, כך חולקין בתרומה. רבי יהודה אומר, ישראל שקיבל מכוהן ומלוי זיתים לשמן או למחצית שכר, המעשרות לבעלים.

ו,ו בית שמאי אומרים, לא ימכור אדם את זיתיו אלא לחבר; ובית הלל אומרים, אף למעשר. וצנועי בית הלל היו נוהגין כדברי בית שמאי.

ו,ז שניים שבצרו את כרמיהם בתוך גת אחת, אחד מעשר ואחד שאינו מעשר--המעשר מעשר את שלו, וחלקו בכל מקום שהוא.

ו,ח שניים שקיבלו שדה באריסות, או שירשו או שנשתתפו--יכול הוא לומר לו, טול אתה חיטים שבמקום פלוני, ואני חיטים שבמקום פלוני; אתה יין שבמקום פלוני, ואני יין שבמקום פלוני. אבל לא יאמר לו, טול אתה חיטים ואני שעורים; טול אתה את היין, ואני אטול את השמן.

ו,ט חבר ועם הארץ שירשו את אביהם עם הארץ--יכול הוא לומר לו, טול אתה חיטים שבמקום פלוני, ואני חיטים שבמקום פלוני; אתה יין שבמקום פלוני, ואני יין שבמקום פלוני. אבל לא יאמר לו, טול אתה חיטים ואני שעורים; טול אתה את הלח, ואני אטול את היבש.

ו,י גר וגוי שירשו את אביהם גוי--יכול לומר לו, טול אתה עבודה זרה, ואני מעות; אתה יין, ואני פירות. ואם משבאו לרשות הגר, אסור.

ו,יא המוכר פירות בסוריה, ואמר משל ארץ ישראל הן--חייב לעשר; מעושרין הן--נאמן, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. ואם אמר משלי הן, חייב לעשר; מעושרין הן--נאמן, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. ואם ידוע שיש לו שדה בסוריה, חייב לעשר.

ו,יב עם הארץ שאמר לחבר, קח לי אגודת ירק אחת, קח לי גלוסקין אחד--לוקח סתם ופטור; ואם אמר לו, זו שלי וזו של חברי, ונתערבו--

מסכת דמאי פרק ז

ז,א המזמן את חברו שיאכל אצלו, והוא אינו מאמינו על המעשרות--
אומר מערב שבת, מה שאני עתיד להפריש למחר, הרי הוא מעשר, ושאר
מעשר סמוך לו; וזה שעשיתי מעשר, עשוי תרומת מעשר עליו, ומעשר
שני בצפוננו או בדרומו, ומחולל על המעות.

ז,ב מזגו לו את הכוס--אומר, מה שאני עתיד לשייר בשולי הכוס, הרי
הוא מעשר, ושאר מעשר סמוך לו; זה שעשיתי מעשר, עשוי תרומת
מעשר עליו, ומעשר שני בפיו, ומחולל על המעות.

ז,ג פועל שאינו מאמין לבעל הבית--נוטל גרוגרת אחת ואומר, זו ותשע
הבאות אחריה, עשויות מעשר על תשעים שאני אוכל; וזו עשויה תרומת
מעשר עליהן, ומעשר שני באחרונות, ומחולל על המעות. וחוסך גרוגרת
אחת. רבן שמעון בן גמליאל אומר, לא יחסוך, מפני שהוא ממעט מלאכתו
של בעל הבית. רבי יוסי אומר, לא יחסוך, מפני שהוא תנאי בית דין.

ז,ד הלוקח יין מבין הכותים--אומר, שני לוגין שאני עתיד להפריש, הרי
הן תרומה, ועשרה מעשר, ותשעה מעשר שני; ומחל ושותה.

ז,ה היו לו תאנים של טבל בתוך ביתו, והוא בבית המדרש או בשדה--
אומר, שתי תאנים שאני עתיד להפריש, הרי הן תרומה, ועשר מעשר,
ותשע מעשר שני. היו דמאי--אומר, מה שאני עתיד להפריש למחר, הרי
הוא מעשר, ושאר מעשר, סמוך לו; זה שעשיתי מעשר, עשוי תרומת
מעשר עליו, ומעשר שני בצפוננו או בדרומו, ומחולל על המעות.

זו, היו לפניו שתי כלכלות של טבל ואמר, מעשרות זו בזו--הראשונה מעושרת. של זו בזו, ושל זו בזו--הראשונה מעושרת. מעשרותיהם מעשרות, כלכלה בחברתה--קרא שם.

זז, מאה טבל מאה חולין, נוטל מאה ואחת. מאה טבל מאה מעשר, נוטל מאה ואחת. מאה חולין מתוקנין מאה מעשר, נוטל מאה ועשר. מאה טבל תשעים מעשר, תשעים טבל שמונים מעשר--לא הפסיד כלום. זה הכלל--כל זמן שהטבל מרובה, לא הפסיד כלום.

זח, מי שהיו לו עשר שורות של עשר עשר כדי יין ואמר, שורה החיצונה אחת מעשר, ואינו יודע איזו היא--נוטל שתי חבייות לוכסן. חצי שורה החיצונה אחת מעשר, ואינו יודע איזו היא--נוטל ארבע חבייות מארבע זוויות. שורה אחת מעשר, ואינו יודע איזו היא--נוטל שורה אחת לוכסן. חצי שורה אחת מעשר, ואינו יודע איזו היא--נוטל שתי שורות לוכסן. הבית אחת מעשר, ואינו יודע איזו היא--נוטל מכל חבית וחבית.

מסכת כלאיים פרק א

א,א החיטים והזונין, אינן כלאיים זה בזה. השעורים ושיכולת שועל, והכוסמין והשיפון, הפול והספיר, והפורקדן והטופח, ופול הלבן והשעועית--אינן כלאיים זה בזה.

א,ב הקישות והמלפפון, אינן כלאיים זה בזה; רבי יהודה אומר, כלאיים. חזרת וחזרת גלים, עולשין ועולשי שדה, כרישין וכרישי שדה, כוסבר וכוסבר שדה, חרדל וחרדל מצרי, דלעת מצרית והרמוצה, פול המצרי והחרוב--אינן כלאיים זה בזה.

א,ג הלפת והנפוס, והכרוב והתרובתור, והתרדין והלעונין--הוסיף רבי עקיבה, השום והשומנית, הבצל והבצלצול, התורמוס והפלוסלוס--אינן כלאיים זה בזה.

א,ד ובאילן--האגסים והקרוסטמלין, הפרישין והעוזרין--אינן כלאיים זה בזה. התפוח והחוזרד, והפרסקין והשקדים, השזפין והרימין--אף על פי שדומין זה לזה, כלאיים זה בזה.

א,ה הצנון והנפוס, החרדל והלפסן, ודלעת יונית עם המצרית והרמוצה--אף על פי שדומין זה לזה, כלאיים זה בזה.

א,ו הזאב והכלב, הכלב הכופרי והשועל, העיזים והצבאים, היעלים והרחלים, הסוס והפרד, הפרד והחמור, החמור והערוז--אף על פי שדומין זה לזה, כלאיים זה בזה.

א,ז אין מביאין אילן באילן, וירק בירק, לא אילן בירק, ולא ירק באילן; רבי יהודה מתיר ירק באילן.

א,ח אין נוטעין ירקות בתוך סדן של שקמה. אין מרכיבין פיגם על גבי קידה לבנה, מפני שהוא ירק באילן. אין נוטעין ייחור של תאנה בתוך החצוב, שיהא מקירו. אין תוחבין זמורה של גפן לתוך האבטיח, שתהא זורקת מימיה לתוכה, מפני שהוא אילן בירק. אין נותנין זרע דלעת לתוך החלמית, שתהא משמרתו, מפני שהוא ירק בירק.

א,ט הטומן לפת וצנונות תחת הגפן--אם היו מקצת העלין מגולין--אינו חושש לא משום כלאיים, ולא משום שביעית, ולא משום מעשרות, וניטלין בשבת. הזורע חיטה ושעורה כאחת, הרי זה כלאיים; רבי יהודה אומר, אינו כלאיים, עד שיהו שני חיטים ושעורה, או חיטה ושתי שעורים, או חיטה ושעורה וכוסמת.

מסכת כלאיים פרק ב

ב,א כל סאה שיש בה רובע זרע ממין אחר, ימעט; רבי יוסי אומר, יבור. בין ממין אחד, ובין משני מינין. רבי שמעון אומר, לא אמרו, אלא ממין אחד; וחכמים אומרים, כל שהוא כלאיים בסאה--מצטרף לרובע.

ב,ב במה דברים אמורים, תבואה בתבואה, וקטנית בקטנית, תבואה בקטנית, וקטנית בתבואה. באמת, זירעוני גינה שאינן נאכלין, מצטרפין אחד מעשרים וארבעה בנופל לבית סאה. רבי שמעון אומר, כשם שאמרו להחמיר, כך אמרו להקל. הפשתה בתבואה, מצטרפת אחד מעשרים וארבעה בנופל לבית סאה.

ב,ג הייתה שדהו זרועה חיטים, ונמלך לזרעה שעורים--ימתין לה עד שתתליע, ויופך, ואחר כך יזרע. ואם צימחה--לא יאמר אזרע ואחר כך אופך, אלא הופך ואחר כך זרע. וכמה יהא חורש, כתלמי רביעה; אבא שאול אומר, כדי שלא ישייר רובע לבית סאה.

ב,ד זרועה, ונמלך ליטעה--לא יאמר אטע ואחר כך אופך, אלא הופך ואחר כך נוטע. נטועה, ונמלך לזרעה--לא יאמר אזרע ואחר כך אשרש, אלא משרש ואחר כך זרע; ואם רצה--גומם עד פחות מטפח, וזרע, ואחר כך משרש.

ב,ה הייתה שדהו זרועה קרבס או לוף--לא יהא זרע ובא על גביהן, אף על פי שאינן עושות אלא לשלוש שנים. תבואה שעלו בה ספיחי אסטיס, וכן מקום הגרנות שעלו בהן מינין הרבה, וכן תלתן שהעלת מיני עשבים--אין מחייבין אותו לנכש; ואם ניכש או כיסה--אומרין לו, עקור את הכול חוץ ממין אחד.

ב,ו הרוצה לעשות שדהו מישר מישר מכל מין--בית שמאי אומרים, עושה שלושה תלמים של פתיח; ובית הלל אומרים, מלוא העול השרוני. וקרובין דברי אלו להיות כדברי אלו.

ב,ז היה ראש תור חיטים נכנס לתוך של שעורים--מותר, מפני שהוא נראה כסוף שדהו. שלו חיטים, ושל חברו מין אחר--מותר לסמוך לו מאותו המין. שלו חיטים, ושל חברו חיטים--מותר לסמוך לו תלם של פשתן, ולא תלם של מין אחר. רבי שמעון אומר, אחד זרע פשתן ואחד כל המינין. רבי יוסי אומר, אף באמצע שדהו, מותר לבדוק בתלם של פשתן.

ב,ח אין סומכין לשדה תבואה, חרדל וחריע; אבל סומך לשדה ירקות, חרדל וחריע. וסומך לבור, לניר, לגפה, לדרך, ולגדר שהוא גבוה עשרה טפחים, ולחריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה, ולאילן שהוא מסך על הארץ, ולסלע שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה.

ב,ט הרוצה לעשות שדהו קרחת קרחת מכל מין--עושה עשרים וארבע קרחות לבית סאה, מקרחת לבית רובע, וזרע לתוכן כל מין שירצה. הייתה קרחת אחת או שתיים, זורען חרדל; שלוש, לא יזרעם חרדל, מפני שהיא נראית כשדה חרדל, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, תשע קרחות, מותרות; ועשר, אסורות. רבי אליעזר בן יעקוב אומר, אפילו כל שדהו בית כור, לא יעשה בתוכה חוץ מקרחת אחת.

ב,י כל שהוא בתוך בית רובע, עולה במידת בית רובע; אוכלת הגפן, והקבר, והסלע--עולין במידת בית רובע. תבואה בתבואה, בית רובע; וירק בירק, שישה טפחים; תבואה בירק, וירק בתבואה--בית רובע. רבי אליעזר אומר, ירק בתבואה, שישה טפחים.

ב,יא תבואה נוטה על גבי תבואה, וירק על גבי ירק, תבואה על גבי ירק, וירק על גבי תבואה--הכול מותר, חוץ מדלעת יונית. רבי מאיר אומר,

אף הקשות ופול המצרי; ורואה אני את דבריהם מדבריי.

מסכת כלאיים פרק ג

ג,א ערוגה שהיא שישה על שישה טפחים, זורעין בתוכה חמישה זירעונים--ארבעה בארבע רוחות ערוגה, ואחד באמצע. היה לה גבול טפח, זורעין בתוכה שלושה עשר--שלושה על כל גבול וגבול, ואחד באמצע; לא ייטע ראש הלפת בתוך הגבול, מפני שהוא ממלאהו. רבי יהודה אומר, שישה באמצע.

ג,ב כל מין זרעים, אין זורעין בערוגה; כל מין ירקות, זורעין בערוגה. החרדל והאפונין השופין, מין זרעים; האפונין הגמלונין, מין ירק. גבול שהיה גבוה טפח, ונתמעט--כשר, שהיה כשר מתחילתו. התלם ואמת המים שהן עמוקין טפח, זורעין לתוכן שלושה זירעונים--אחד מכאן, ואחד מכאן, ואחד באמצע.

ג,ג היה ראש תור ירק נכנס לתוך שדה ירק אחר--מותר, מפני שהוא נראה כסוף שדהו. הייתה שדהו זרועה ירק, ומבקש ליטע בתוכה שורה של ירק אחר--רבי ישמעאל אומר, עד שיהא התלם מפולש מראש השדה ועד ראשו; רבי עקיבה אומר, אורך שישה טפחים ורוחב כמלואו; רבי יהודה אומר, רוחב כמלוא רוחב הפרסה.

ג,ד הנוטע שתי שורות של קישואין, שתי שורות של דלועין, שתי שורות של פול המצרי--מותר. שורה של קישואין, שורה של דלועין, שורה של פול המצרי--אסור. שורה של קישואין, שורה של דלועין, שורה של פול המצרי, ושורה של קישואין--רבי אליעזר מתיר, וחכמים אוסרין.

ג,ה נוטע אדם קישות ודלעת בתוך גומה אחת, ובלבד שתהא זו נוטה לצד זה, וזו נוטה לצד זה.

ג,ו הייתה שדהו זרועה בצלים, ומבקש ליטע בתוכה שורה של דלועין--
רבי ישמעאל אומר, עוקר שתי שורות, ונוטע שורה אחת, ומניח קמת
בצלים במקום שתי שורות, ועוקר שתי שורות, ונוטע שורה אחת. רבי
עקיבה אומר, עוקר שתי שורות, ונוטע שתי שורות, ומניח קמת בצלים
במקום שתי שורות, ועוקר שתי שורות, ומניח שתי שורות. וחכמים
אומרים, אם אין בין שורה לחברתה שתיים עשרה אמה--לא יקיים את
הזרע שבינתיים.

ג,ז דלעת בירק, כירק; ובתבואה, נותנין לה בית רובע. הייתה שדהו
זרועה תבואה, ומבקש ליטע בתוכה שורה של דלועין--נותנין לה עבודתה
שישה טפחים; ואם הגדילה, יעקור מלפניה. רבי יוסי אומר, נותנין לה
עבודתה ארבע אמות. אמרו לו, התחמיר זו מן הגפן. אמר להם, מצינו
שזו חמורה מן הגפן--שגפן יחידית נותנין לה עבודתה שישה טפחים,
ודלעת יחידית נותנין לה עבודתה בית רובע. רבי מאיר אומר משום רבי
ישמעאל, כל שלושה דלועין לבית סאה--לא יביא זרע לתוך בית סאה;
רבי יוסי בן החוטף אפרתי אומר משום רבי ישמעאל, כל שלושה דלועין
לבית כור--לא יביא זרע לתוך בית כור.

מסכת כלאיים פרק ז

ד,א קרחת הכרם--בית שמאי אומרים, עשרים וארבע אמות; בית הלל
אומרים, שש עשרה אמה. מחול הכרם--בית שמאי אומרים, שש עשרה
אמה; בית הלל אומרים, שתיים עשרה אמה. איזו היא קרחת הכרם, כרם
שחרב מאמצעו: אם אין שם שש עשרה אמה, לא יביא זרע לשם; היו
שם שש עשרה אמה--נותנין לו עבודתו, וזורע את המותר.

ד,ב איזה הוא מחול הכרם, בין הכרם לגדר: אם אין שם שתיים עשרה אמה, לא יביא זרע לשם; היו שם שתיים עשרה אמה--נותנין לו עבודתו, וזורע את המותר.

ד,ג רבי יהודה אומר, אין זה אלא גדר הכרם. ואיזה הוא מחול הכרם, בין שני כרמים. ואיזה הוא גדר, שהוא גבוה עשרה טפחים; וחריץ, שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה.

ד,ד מחיצת הקנים--אם אין בין קנה לחברו שלושה טפחים כדי שייכנס הגדי, הרי זו כמחיצה. וגדר שנפרץ--עד עשר אמות, הרי הוא כפתח; יתר מכן, כנגד הפרצה אסור. נפרצו בו פרצות הרבה--אם העומד מרובה על הפרוץ, מותר; ואם הפרוץ מרובה על העומד, כנגד הפרצה אסור.

ד,ה הנוטע שורה של חמש גפנים--בית שמאי אומרים, כרם; בית הלל אומרים, אינו כרם, עד שיהו שם שתי שורות. לפיכך הזורע ארבע אמות שבכרם--בית שמאי אומרים, קידש שורה אחת; בית הלל אומרים, קידש שתי שורות.

ד,ו הנוטע שתיים כנגד שתיים, ואחת יוצא זנב--הרי זה כרם. שתיים כנגד שתיים, ואחת בינתיים, או שתיים כנגד שתיים, ואחת באמצע--אינו כרם: עד שיהו שם שתיים כנגד שתיים, ואחת יוצא זנב.

ד,ז הנוטע שורה אחת בתוך שלו, שורה אחת בתוך של חברו, ודרך היחיד ודרך הרבים באמצע, וגדר שהוא נמוך מעשרה טפחים--הרי אלו מצטרפות; גבוה מעשרה טפחים, אינן מצטרפות. רבי יהודה אומר--אם ערסן מלמעלן, הרי אלו מצטרפות.

ד,ח הנוטע שתי שורות--אם אין ביניהן שמונה אמות, לא יביא זרע לשם. היו שלוש--אם אין בין שורה לחברתה שש עשרה אמה, לא יביא זרע לשם. רבי אליעזר בן יעקוב אומר משום חנינה בן חכינאי, אפילו

חרבה האמצעית, ואין בין שורה לחברתה שש עשרה אמה--לא יביא זרע לשם: שאילו מתחילה נטען, היה מותר בשמונה אמות.

ד, ט הנוטע את כרמו על שש עשרה שש עשרה אמה, מותר להביא זרע לשם. אמר רבי יהודה, מעשה בצלמין באחד שנטע את כרמו על שש עשרה שש עשרה אמה, והיה הופך שיער שתי שורות לצד אחד, וזורע את הניר, ובשנה האחרת היה הופך את השיער למקום הזרע, וזורע את הבור; ובא מעשה לפני חכמים, והתירו. רבי מאיר ורבי שמעון אומרים, אף הנוטע את כרמו על שמונה שמונה אמות, מותר.

מסכת כלאיים פרק ה

ה, א כרם שחרב--אם יש בו ללקט עשר גפנים לבית סאה ונטועות כהלכתן, הרי זה נקרא כרם דל. וכרם שהוא נטוע ערבוביה--אם יש בו לכוון שתיים כנגד שלוש, הרי זה כרם; ואם לאו, אינו כרם. רבי מאיר אומר, הואיל והוא נראה כתבנית הכרמים, הרי זה כרם.

ה, ב כרם שהוא נטוע על פחות מארבע אמות--רבי שמעון אומר, אינו כרם; וחכמים אומרים, כרם, ורואין את האמצעיית כאילו אינן.

ה, ג חריץ שהוא עובר בכרם עמוק עשרה ורחב ארבעה--רבי אליעזר בן יעקוב אומר, אם היה מפולש מראש הכרם ועד ראשו--הרי זה נראה כבין שני כרמים, וזורעין בתוכו; ואם לאו, הרי זה כגת. הגת שבכרם עמוקה עשרה ורחבה ארבעה--רבי אליעזר אומר, זורעין בתוכה; וחכמים אוסרין. שומרה שבכרם גבוהה עשרה ורחבה ארבעה, זורעין בראשה; ואם היה שיער כותש, אסור.

ה,ד גפן שהיא נטועה בגת או בנקע--נותנין לה עבודתה, וזורע את המותר; רבי יוסי אומר, אם אין שם ארבע אמות, לא יביא זרע לשם. והבית שבכרם, זורעין בתוכו.

ה,ה הנוטע ירק בכרם, והמקיים--הרי זה מקדש ארבעים וחמש גפנים; אימתי--בזמן שהן נטועות על ארבע ארבע, ועל חמש חמש. היו נטועות על שש שש, ועל שבע שבע--הרי זה מקדש שש עשרה אמה לכל רוח, עגולות אבל לא מרובעות.

ה,ו הרואה ירק בכרם, ואומר כשאגיע לו אלקטנו--מותר; וכשאחזור לו אלקטנו--אם הוסיף במאתיים, אסור.

ה,ז היה עובר בכרם ונפלו ממנו זרעים, או שיצאו עם הזבלים, או עם המים, הזורע וסיערתו הרוח לאחריו--מותר. סיערתו הרוח לפניו--רבי עקיבה אומר, אם עשבים, יופך; ואם אביב, ינפץ; ואם הביאה דגן, תידלק.

ה,ח המקיים קוצים בכרם--רבי אליעזר אומר, קידש; וחכמים אומרים, לא קידש, אלא דבר שכמוהו מקיימין. האירוס, והקיסוס, ושושנת המלך, וכל מין זרעים--אינן כלאיים בכרם. הקנבס--רבי טרפון אומר, אינו כלאיים; וחכמים אומרים, כלאיים. והקינרס, כלאיים בכרם.

מסכת כלאיים פרק ו

ו,א איזה הוא עריס: הנוטע שורה של חמש גפנים בצד גדר שהוא גבוה עשרה טפחים, או בצד חריץ שהוא עמוק עשרה טפחים ורחב ארבעה--נותנין לו עבודתו ארבע אמות. בית שמאי אומרים, מודדין ארבע אמות מעיקר הגפנים לשדה; בית הלל אומרים, מן הגדר לשדה. אמר רבי יוחנן בן נורי, טועים כל האומרים כך; אלא אם יש שם ארבע אמות מעיקר

הגפנים ולגדר--נותנין לו את עבודתו, וזורע את המותר. וכמה היא עבודת הגפן, שישה טפחים לכל רוח; רבי עקיבה אומר, שלושה.

ו,ב עריס שהוא יוצא מן המדרגה--רבי אליעזר בן יעקוב אומר, אם עומד בארץ ובוצר את כולו, הרי זה אוסר ארבע אמות בשדה; ואם לאו, אינו אוסר אלא כנגדו. רבי אליעזר אומר, אף הנוטע אחת בארץ ואחת במדרגה--אם גבוהה מן הארץ עשרה טפחים, אינה מצטרפת עימה; ואם לאו, הרי זו מצטרפת עימה.

ו,ג המדלה את הגפן על מקצת אפיפירות, לא יביא זרע תחת המותר; ואם הביא, לא קידש. ואם הלך החדש, אסור. וכן המדלה על מקצת אילן סרק.

ו,ד המדלה את הגפן על מקצת אילן מאכל, מותר להביא זרע תחת המותר. ואם הלך החדש, יחזירנו. מעשה שהלך רבי יהושוע אצל רבי ישמעאל לכפר עזיז, והראהו גפן שהיא מודלה על מקצת תאנה. אמר לו, מה אני להביא זרע תחת המותר. אמר לו, מותר. והעלהו משם לבית המגניה, והראהו גפן שהיא מודלה על מקצת הקורה וסדן של שקמה, ובו קורות הרבה. אמר לו, תחת הקורה אסור, והשאר מותר.

ו,ה איזה הוא אילן סרק, כל שאינו עושה פירות. רבי מאיר אומר, הכול אילן סרק, חוץ מן הזית והתאנה. רבי יוסי אומר, כל שאין כמוהו נוטעין שדות שלמות, הרי זה אילן סרק.

ו,ו פסקי עריס, שמונה אמות ועוד; כל מידות שאמרו חכמים בכרם, אין בהן ועוד--חוץ מפסקי עריס. ואלו הן פסקי עריס--עריס שחרב מאמצעו, ונשתיירו בו חמש גפנים מכאן וחמש גפנים מכאן. אם יש שם שמונה אמות, לא יביא זרע לשם; שמונה אמות ועוד--נותנין לו עבודתו, וזורע את המותר.

ו,ז עריס שהוא יוצא עם הכותל מתוך הקרן וכולה--נותנין לו עבודתו, וזורע את המותר; רבי יוסי אומר, אם אין שם ארבע אמות, לא יביא זרע לשם.

ו,ח הקנים היוצאין מן העריס--חס עליהן לפסקן, כנגדן מותר; עשאן כדי שיהלך עליהן החדש, אסור.

ו,ט הפרח היוצא מן העריס, רואין אותו כאילו היא מטוטלת תלויה בו--כנגדו, אסור; וכן בדלית. המותח זמורה מאילן לאילן--תחתיה, אסור. סיפקה בחבל או בגמי--תחת הסיפוק, מותר. עשאן כדי שיהלך עליו החדש, אסור.

מסכת כלאיים פרק ז

ז,א המבריך את הגפן בארץ--אם אין עפר על גבה שלושה טפחים--לא יביא זרע עליה, אפילו הבריכה בדלעת או בסילון. הבריכה בסלע--אף על פי שאין עפר על גבה אלא שלוש אצבעות, מותר להביא זרע עליה. הארכובה שבגפן, אין מודדין אלא מעיקר השני.

ז,ב המבריך שלוש גפנים, ועיקריהן נראין--רבי אלעזר ברבי צדוק אומר, אם יש ביניהן מארבע אמות ועד שמונה--הרי אלו מצטרפות; ואם לאו, אינן מצטרפות. גפן שיבשה, אסורה ואינה מקדשת. רבי מאיר אומר, אף צמר גפן אסור ואינו מקדש; רבי אלעזר ברבי צדוק אומר משמו, אף על גבי הגפן אסור ואינו מקדש.

ז,ג ואלו אוסרין ולא מקדשין--מותר חורבן הכרם, מותר מחול הכרם, מותר פסקי עריס, מותר אפיפירות. אבל תחת הגפן, ועבודת הגפן, וארבע אמות שבכרם--הרי אלו מקדשין.

ז,ד המסכך את גפנו על גבי תבואתו של חברו--הרי זה קידש, וחייב באחריותו. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים, אין אדם מקדש דבר שאינו שלו.

ז,ה אמר רבי יוסי, מעשה באחד שזרע את כרמו בשביעית; ובא מעשה לפני רבי עקיבה ואמר, אין אדם מקדש את שאינו שלו.

ז,ו האנס שזרע את הכרם, ויצא מלפניו--קוצרו, ואפילו במועד. עד כמה הוא נותן לפועלים, עד שלישי; יותר מכן, קוצר כדרכו והולך ואפילו לאחר המועד. מאימתיי הוא נקרא אנס, משישקע.

ז,ז הרוח שעילעלה את הגפנים על גבי תבואה, יגרוד מיד; ואם אירעו אונס, מותר. תבואה שהיא נוטה תחת הגפן, וכן בירק--מחזיר ואינו מקדש. מאימתיי תבואה מתקדשת, משתשריש; וענבים, משיעשו כפול הלבן. תבואה שיבשה כל צורכה, וענבים שבשלו כל צורכן--אינן מתקדשות.

ז,ח עציץ נקוב, מקדש בכרם; ושאינו נקוב, אינו מקדש. רבי שמעון אומר, זה וזה אסורין ולא מקדשין. המעביר עציץ נקוב בכרם--אם הוסיף במאתיים, אסור.

מסכת כלאיים פרק ח

ח,א כלאי הכרם--אסורין מלזרוע ומלקיים, ואסורין בהנאה. כלאי זרעים--אסורין מלזרוע ומלקיים, ומותרין באכילה. כלאי בגדים--מותרין לכל דבר, ואינן אסורין אלא מללבוש. כלאי בהמה--מותרין לגדל ולקיים, ואינן אסורין אלא מלהרביע; כלאי בהמה, אסורין זה עם זה.

ה,ב במה דברים אמורים, בהמה עם בהמה, וחיה עם חיה, בהמה עם חיה, וחיה עם בהמה, טהורה עם טהורה, וטמאה עם טמאה. טהורה עם טמאה, וטמאה עם טהורה--אסורין לחרוש, ולמשוך, ולהנהיג.

ה,ג המנהיג, סופג את הארבעים. היושב בקרון, סופג את הארבעים; רבי מאיר פוטר. השלישית שהיא קשורה לרצועות, אסורה.

ה,ד אין קושרין את הסוס לא בצדדי הקרון, ולא לאחר הקרון, ולא את הלובדקיס לגמלים. רבי יהודה אומר, כל הנולדין מן הסוס--אף על פי שאביהן חמור, מותרין זה עם זה; וכל הנולדין מן החמור--אף על פי שאביהן סוס, מותרין זה עם זה. אבל הנולדין מן הסוס, עם הנולדין מן החמור--אסורין זה עם זה.

ה,ה הפרוטייות, אסורות; והרמך, מותר. ואדני השדה, חיה; רבי יוסי אומר, מטמאות באוהל כאדם. הקופד וחולדת הסניים, חיה. חולדת הסניים, רבי יוסי אומר, בית שמאי אומרים, מטמאה כזית במשא, וכעדשה במגע.

ה,ו שור בר, מין בהמה; רבי יוסי אומר, מין חיה. הכלב, מין חיה; רבי מאיר אומר, מין בהמה. החזיר, מין בהמה. והערוד, מין חיה. הפיל והקוף, מין חיה. ואדם מותר בכולן לחרוש ולמשוך.

מסכת כלאיים פרק ט

ט,א אין אסור משום כלאיים אלא צמר ופשתים. אין מיטמא בנגעים אלא צמר ופשתים. אין הכוהנים לובשים לשמש בבית המקדש אלא צמר ופשתים. צמר גמלים וצמר רחלים שטרפן זה בזה--אם רוב מן הגמלים, מותר; אם רוב מן הרחלים, אסור; מחצה למחצה, אסור. וכן הפשתן והקנבס שטרפן זה בזה.

ט,ב השיריים והכלך--אין בהן משום כלאיים, אבל אסורין מפני מראית העין. הכרים והכסתות--אין בהן משום כלאיים, ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בהן. אין עראי לכלאיים. לא ילבוש אדם כלאיים על גבי עשרה, אפילו לגנוב את המכס.

ט,ג מטפחות הידיים, מטפחות הספרים, מטפחות הספג--אין בהן משום כלאיים; רבי אליעזר אוסר. מטפחות הספרים, אסורות משום כלאיים.

ט,ד תכריכי המת, ומרדעת של חמור--אין בהן משום כלאיים. לא ייתן את המרדעת על כתפו, אפילו להוציא עליה את הזבל.

ט,ה מוכרי כסות, מוכרין כדרכן. לא יתכוונו בחמה מפני החמה, ובגשמים מפני הגשמים. והצנועין, מפשילין במקל.

ט,ו תופרי כסות, תופרין כדרכן. לא יתכוונו בחמה מפני החמה, ובגשמים מפני הגשמים. והצנועין, תופרין בארץ.

ט,ז הברסים והברדסים והדלמטיקיון ומנעלות הפינון--לא ילבוש בהן, עד שיבדוק. רבי יוסי אומר, אף הבאים מחוץ הים וממדינת הים--אין צריכין בדיקה, מפני שחזקתן בקנבס. ומנעל של זרב, אין בו משום כלאיים.

ט,ח אין אסור משום כלאיים אלא טווי ואריג--שנאמר "לא תלבש שעטנז" (דברים כב,יא), דבר שהוא שוע טווי ונוז. רבי שמעון בן אלעזר אומר, נלוז, ומליז הוא את אביו שבשמיים עליו.

ט,ט הלבדין--אסורין, מפני שהן שועין. פיה של צמר בשל פשתן--אסור, מפני שהן חוזרין באריג. רבי יוסי אומר, משיחות של ארגמן--אסורות, מפני שהוא מולל עד שלא קושר. לא יקשור סרט של צמר בשל פשתן לחגור בו את מותניו, אף על פי שהרצועה באמצע.

ט, ואתות הגרדין, ואתות הכובסין--אסורות משום כלאיים. התוכף תכיפה אחת--אינה חיבור, ואין בה משום כלאיים; והשומטה בשבת, פטור. עשה שני ראשיה בצד אחד--חיבור, ויש בה משום כלאיים; והשומטה בשבת, חייב. רבי יהודה אומר, עד שישלש. והשק והקופה, מצרפין לכלאיים.

מסכת שביעית פרק א

א, עד אימתיי חורשין שדה האילן ערב שביעית: בית שמאי אומרין, כל זמן שהוא יפה לפרי; בית הלל אומרין, עד העצרת. וקרובים דברי אלו להיות כדברי אלו.

ב, איזה הוא שדה האילן: כל שלושה אילנות לבית סאה--אם ראויות לעשות כיכר דבילה של שישים מנה באיטלקי, חורשין כל בית סאה בשבילן; פחות מכן, אין חורשין להם אלא מלוא האורה וסלו חוצה לו.

ג, אחד אילן סרק ואחד אילן מאכל, רואין אותן כאילו הן תאנים: אם ראויים לעשות כיכר דבילה של שישים מנה באיטלקי, חורשין כל בית סאה בשבילן; פחות מכן, אין חורשין להן אלא לצורכן.

ד, היה אחד עושה כיכר דבילה, או שניים עושין--אין חורשין להן אלא לצורכן, עד שיהו משלושה ועד תשעה. היו עשרה, מעשרה ולמעלן--בין עושין בין שאינן עושין, חורשין כל בית סאה בשבילן: שנאמר "בחריש ובקציר, תשבות" (שמות לד, כא), אין צורך לומר חריש וקציר של שביעית; אלא חריש של ערב שביעית שהוא נכנס לשביעית, וקציר של שביעית שהוא יוצא למוצאי שביעית. רבי ישמעאל אומר, מה חריש רשות, אף קציר רשות; יצא קציר העומר.

א,ה שלושה אילנות של שלושה אנשים--הרי אלו מצטרפין, וחורשין כל בית סאה בשבילן. וכמה יהא ביניהן--רבן שמעון בן גמליאל אומר, כדי שיהא הבקר יכול לעבור בכליו.

א,ו עשר נטיעות מפוזרות לתוך בית סאה--חורשין כל בית סאה בשבילן, עד ראש השנה. היו עשויות שורה, או מוקפות עטרה--אין חורשין להן אלא לצורכן.

א,ז הנטיעות והדלועין, מצטרפין לתוך בית סאה. רבן שמעון בן גמליאל אומר, כל עשרה דלועין לבית סאה--חורשין כל בית סאה, עד ראש השנה.

א,ח עד אימתי נקראו נטיעות: רבי אלעזר בן עזריה אומר, עד שיחולו. רבי יהושוע אומר, עד שבע שנים. רבי עקיבה אומר, נטיעה כשמה. אילן שנגמם והוציא חליפין--מטפח ולמטן כנטיעה, מטפח ולמעלן כאילן, דברי רבי שמעון.

מסכת שביעית פרק ב

ב,א עד אימתי חורשין שדה הלבן ערב שביעית: עד שתכלה הליחה, כל זמן שבני אדם חורשין ליטע במקשיות ובמדלעות. אמר רבי שמעון, נתת תורת כל אחד ואחד בידו; אלא בשדה הלבן עד הפסח, ובשדה האילן עד העצרת.

ב,ב מזבלין ומעדרין במקשיות ובמדלעות, עד ראש השנה; וכן בבית השלהים. מייבלין מפרקין מאבקין ומעשנין, עד ראש השנה. רבי שמעון אומר, אף נוטל הוא את העלה מן האשכול בשביעית.

בג מסקלין עד ראש השנה; מקרסמין מזרדין ומפסלין, עד ראש השנה. רבי יהושוע אומר, כזירודה וכפיסולה של חמישית, כך של שישית. רבי שמעון אומר, כל זמן שאני רשאי בעבודת האילן, רשאי אני בפיסולו.

בד מזהמין את הנטיעות, וכורכין אותן, וקוטמין אותן, ועושין להם בתים, ומשקין אותן, עד ראש השנה. רבי אלעזר בר צדוק אומר, אף משקה הוא על הנוף בשביעית, אבל לא על העיקר.

בה סכין את הפגין ומנקבין אותן, עד ראש השנה. פגי ערב שביעית שנכנסו לשביעית, ושל שביעית שיצאו למוצאי שביעית--לא סכין ולא מנקבין. רבי יהודה אומר, מקום שנהגו לסוך--אינן סכין, מפני שהיא עבודה; מקום שנהגו שלא לסוך, סכין. רבי שמעון מתיר באלו, מפני שהוא רשאי בעבודת האילן.

בו אין נוטעין ואין מבריכין ואין מרכיבין בערב שביעית, פחות משלושים יום לפני ראש השנה; אם נטע או הבריך או הרכיב, יעקור. רבי יהודה אומר, כל הרכבה שאינה קולטת לשלושה ימים, שוב אינה קולטת; רבי יוסי ורבי שמעון אומרים, לשתים שבתות.

בז האורז והדוחן והפרגין והשומשמין שהשרישו לפני ראש השנה--מתעשרין לשעבר, ומותרין בשביעית; ואם לאו--אסורין בשביעית, ומתעשרין לשנה הבאה.

בח רבי שמעון השזורי אומר, פול המצרי שזרעו לזרע מתחילה, כיוצא בהן. רבי שמעון אומר, האפונין הגמלונין, כיוצא בהן. רבי אלעזר אומר, האפונין הגמלונין, משתירמלו לפני ראש השנה.

בט הבצלים הסריסים ופול המצרי, שמנע מהן מים שלושים יום לפני ראש השנה--מתעשרין לשעבר, ומותרין בשביעית; ואם לאו--אסורין

בשביעית, ומתעשרין לשנה הבאה. ושל בעל, שמנע מהן מים שתי עונות, דברי רבי מאיר; וחכמים אומרים, שלוש.

ב,י הדלועין שקיימן לזרע--אם הקשו לפני ראש השנה, ונפסלו מאוכל אדם--מותר לקיימן בשביעית; ואם לאו, אסור לקיימן בשביעית. התמרות שלהן, אסורות בשביעית. ומרבצין בעפר הלבן, דברי רבי שמעון; ורבי אליעזר בן יעקוב, אוסר. וממרסין באורז בשביעית; רבי שמעון אומר, אבל לא מכסחין.

מסכת שביעית פרק ג

ג,א מאימתי מוציאין זבלים לאשפתות: משיפסקו עוברי עבירה, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, משייבש המתיק. רבי יוסי אומר, משייקשר.

ג,ב עד כמה הן מזבלין, עד שלוש שלוש אשפתות לבית סאה של עשר עשר משפלות של לתך לתך. מוסיפין על המשפלות, ואין מוסיפין על האשפתות; רבי שמעון אומר, אף על האשפתות.

ג,ג עושה אדם את שדהו שלוש שלוש אשפתות לבית סאה. יותר מכן, כדברי רבי שמעון. וחכמים אוסרים, עד שיעמיק שלושה, או עד שיגביה שלושה. עושה אדם את זבלו אוצר; ורבי מאיר אוסר, עד שיעמיק שלושה, או עד שיגביה שלושה. היה לו דבר מועט, מוסיף עליו והולך; ורבי אלעזר בן עזריה אוסר, עד שיעמיק שלושה, או עד שיגביה שלושה, או עד שייתן על הסלע.

ג,ד המדייר את שדהו--עושה סהר לבית סאתיים, עוקר שלוש רוחות ומניח את האמצעית; נמצא, מדייר בית ארבעת סאין. רבן שמעון בן גמליאל אומר, בית שמונת סאין. הייתה כל שדהו בית ארבעת סאין--

משייר ממנה מקצת, מפני מראית העין. ומוציא מן הסהר, ונותן לתוך שדהו כדרך המזבלין.

גה לא יפתח אדם מחצב כתחילה לתוך שדהו, עד שיהו בו שלוש מורבייות, שהן שלוש על שלוש על רום שלוש, שיעורן עשרים ושבע אבנים.

גו גדר שיש בו עשר אבנים של משאוי שניים שניים, הרי אלו יינטלו. שיעור גדר, עשרה טפחים; פחות מכן--מחצב, וגוממו עד פחות מן הארץ טפח. במה דברים אמורים, מתוך שלו. אבל מתוך של חברו--מה שהוא רוצה, ייטול. במה דברים אמורים, בזמן שלא התחיל בו מערב שביעית; אבל אם התחיל בו מערב שביעית--מה שהוא רוצה, נוטל.

גז אבנים שזיעזעתן המחרשה, או שהיו מכוסות ונתגלו--אם יש בהן שתיים של משאוי שניים שניים, הרי אלו יינטלו. המסקל את שדהו--נוטל את העליונות, ומניח את הנוגעות בארץ; וכן גרגש של צרורות או גל של אבנים--נוטל את העליונות, ומניח את הנוגעות בארץ. אם יש תחתיהם סלע או קש, הרי אלו יינטלו.

גח אין בונין מדרגות על פי הגאיות ערב שביעית, משיפסקו הגשמים, מפני שהוא מתקינן לשביעית; אבל בונה הוא בשביעית משיפסקו הגשמים, מפני שהוא מתקינן למוצאי שביעית. לא יסמוך בעפר, אבל עושה הוא חיץ. כל אבן שהוא יכול לפשוט את ידו וליטלה, הרי זו תינטל.

גט אבני כתף, באות מכל מקום. והקבלן, מביא מכל מקום. אלו הן אבני כתף--כל שאינה יכולה להינטל באחת יד, דברי רבי מאיר; רבי יוסי אומר, אבני כתף--כשמן, כל שהן ניטלות שתיים שלוש על הכתף.

גי הבונה גדר בינו לבין רשות הרבים, מותר להעמיק עד הסלע. מה יעשה בעפר--צוברו ברשות הרבים ומתקיננו, דברי רבי יהושוע. רבי

עקיבה אומר, כדרך שאין מקלקלין ברשות הרבים, כך לא יתקנו; מה יעשה בעפר, צוברו בתוך שדהו כדרך המזבלין. וכן החופר בור ושיח ומערה.

מסכת שביעית פרק ז

ד,א בראשונה היו אומרין, מלקט הוא אדם עצים ואבנים ועשבים מתוך שלו, כדרך שהוא מלקט מתוך של חברו, הגס הגס. משרבו עוברי עבירה, התקינו שיהא זה מלקט מתוך של זה וזה מלקט מתוך של זה, שלא בטובה, ואין צורך לומר שיקצץ להן מזונות.

ד,ב שדה שנתקווצה, תיזרע במוצאי שביעית; שניטייבה או שנידיירה, לא תיזרע במוצאי שביעית. שדה שניטייבה--בית שמאי אומרים, אין אוכלין פירותיה בשביעית; ובית הלל אומרים, אוכלין. בית שמאי אומרים, אין אוכלין פירות שביעית בטובה; ובית הלל אומרים, בטובה ושלא בטובה. רבי יהודה אומר, חילוף הדברים, זו מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל.

ד,ג חוכרין נירין מן הגויים בשביעית, אבל לא מישראל. ומחזקין ידי גויים בשביעית, אבל לא ידי ישראל. ושואלין בשלומן, מפני דרכי שלום.

ד,ד המדל בזיתים--בית שמאי אומרים, יגום; ובית הלל אומרים, ישרש. ומודים במחליק, עד שיגום. איזה הוא המדל, אחד או שניים; והמחליק, שלושה זה בצד זה. במה דברים אמורים, מתוך שלו; אבל מתוך של חברו--אף המחליק, ישרש.

ד,ה המבקע בזית--לא יחפה בעפר, אבל מכסה הוא באבנים או בקש; הקוצץ קורות שקמה--לא יחפה בעפר, אבל מכסה הוא באבנים או בקש. אין קוצצין בתולת שקמה בשביעית, מפני שהיא עבודה. רבי

יהודה אומר, כדרכה, אסור; אלא או מגביה עשרה טפחים, או גומם מעם הארץ.

ד,ו המזנב בגפנים והקוצץ קנים--רבי יוסי הגלילי אומר, ירחיק טפח; ורבי עקיבה אומר, קוצץ כדרכו, בקורדום ובמגל ובמגירה ובכל מה שירצה. אילן שנפשח, קושרין אותו בשביעית--לא שיעלה, אלא שלא יוסיף.

ד,ז מאימתיי אוכלין פירות האילן בשביעית: הפגים--משיזריחו, אוכל בהן פתו בשדה; ביחלו, כונס לתוך ביתו. וכן כיוצא בהן. ושאר שני שבוע, חייבין במעשרות.

ד,ח הבוסר--משיביא מים, אוכל בו פתו בשדה; הבאיש, כונס לתוך ביתו. וכן כיוצא בו. ושאר שני שבוע, חייב במעשרות.

ד,ט זיתים--משיכניסו רביעית לסאה, פוצע ואוכל בשדה; הכניסו חצי לוג, כותש וסך בשדה; הכניסו שליש, כותש בשדה וכונס לתוך ביתו. וכן כיוצא בהן. ושאר שני שבוע, חייבין במעשרות. ושאר כל פירות האילן--כעונתן למעשרות, כך עונתן לשביעית.

ד,י מאימתיי אין קוצצין האילן בשביעית: בית שמאי אומרים, כל האילן משיוציא; ובית הלל אומרים, החרובין משישלשלו, והגפנים משיגרעו, והזיתים משינצו, ושאר כל האילן משיוציא. וכל אילן--כיון שבא לעונת המעשרות, מותר לקוצו. כמה יהא בזית ולא יקוצנו, רובע; רבן שמעון בן גמליאל אומר, הכול לפי הזית.

מסכת שביעית פרק ה

ה,א בנות שוח--שביעית שלהן שנייה, שהן עושות לשלוש שנים. רבי יהודה אומר, הפרסיות--שביעית שלהן מוצאי שביעית, שהן עושות לשתי שנים; אמרו לו, לא אמרו אלא בנות שוח.

ה,ב הטומן את הלוף בשביעית--רבי מאיר אומר, לא יפחות מסאתיים, על גובה שלושה טפחים, וטפח עפר על גביו. וחכמים אומרים, לא יפחות מארבעת קבין, על גובה טפח, וטפח עפר על גביו; וטומנו במקום דריסת האדם.

ה,ג לוף שעברה עליו שביעית--רבי אליעזר אומר, אם לקטו העניים את עליו, לקטו; ואם לאו, יעשה חשבון עם העניים. רבי יהושוע אומר, אם לקטו העניים את עליו, לקטו; ואם לאו, אין לעניים עימו חשבון.

ה,ד לוף של ערב שביעית שנכנס לשביעית, וכן בצלים הקיצונים, וכן פואה של עידית--בית שמאי אומרים, עוקרין אותה במארופות של עץ; ובית הלל אומרים, בקרדומות של מתכת. ומוזים בפואה של צלעות, שעוקרין אותה בקרדומות של מתכת.

ה,ה מאימתי מותר אדם ליקח לו את הלוף במוצאי שביעית--רבי יהודה אומר, מיד; וחכמים אומרים, משירבה החדש.

ה,ו ואלו כלים שאין האומן רשאי למוכרן בשביעית--מחרשה וכל כליה, העול, והמזרה, והדקר; אבל מוכר הוא מגל יד, ומגל קציר, עגלה וכל כליה. זה הכלל--כל שמלאכתו מיוחדת לעבירה, אסור; לאיסור ולהיתר, מותר.

ה,ז היוצר--מוכר חמש כדי שמן, וחמש עשרה כדי יין, שכן דרכו להביא מן ההפקר; ואם הביא יותר מכן, מותר. מוכר לגויים בארץ, ולישראל בחוצה לארץ.

ה,ח בית שמאי אומרים, לא ימכור לו פרה חורשת בשביעית; ובית הלל מתירין, מפני שהוא יכול לשוחטה. ומוכר לו פירות אפילו בשעת הזרע; ומשאלו סאתו, ואף על פי שהוא יודע שיש לו גורן, ופורט לו מעות, ואף על פי שהוא יודע שיש עימו פועלים. וכולן--בפירוש, אסורים.

ה,ט משאלת אישה לחברתה החשודה על השביעית--נפה, וכברה, ריחיים, ותנור; אבל לא תבור, ולא תטחון עימה. אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ, נפה וכברה, ובוררת וטוחנת ומרקדת עימה; אבל משתטיל המים, לא תיגע אצלה, שאין מחזקין ידי עוברי עבירה. וכולן, לא אמרו אלא מפני דרכי שלום. ומחזקין ידי גויים בשביעית, אבל לא ידי ישראל; ושואלין בשלומן, מפני דרכי שלום.

מסכת שביעית פרק ו

ו,א שלוש ארצות לשביעית: כל שהחזיקו עולי בבל--מארץ ישראל ועד כזיב, לא נאכל ולא נעבד. וכל שהחזיקו עולי מצריים--מכזיב ועד הנהר ועד אמנם, נאכל אבל לא נעבד; מן הנהר ועד אמנם ולפנים, נאכל ונעבד.

ו,ב עושין בתלוש בסוריה, אבל לא במחובר; דשין זורין דורכין ומעמרין, אבל לא קוצרין ולא בוצרין ולא מוסקין. כלל אמר רבי עקיבה, כל שכיוצא בו מותר בארץ, עושין אותו בסוריה.

ו,ג בצלים שירדו עליהם גשמים וצמחו--אם היו העלין שלהן שחורים, אסורים; הוריקו, הרי אלו מותרין. רבי חנניה בן אנטיגנוס אומר, אם היו יכולין להיתלש, העלין שלהן אסורין. כנגד כן, מוצאי שביעית, מותרין.

ו,ד מאימתי מותר אדם ליקח ירק במוצאי שביעית, משיעשה כיוצא בו; עשה הבכיר, הותר האפיל. רבי התיר ליקח ירק במוצאי שביעית מיד.

ו,ה אין מוציאין שמן שריפה ופירות שביעית, מהארץ לחוצה לארץ. אמר רבי שמעון, שמעתי בפירוש, שמוציאין לסוריה, ואין מוציאין לחוצה לארץ.

ו,ו אין מביאין תרומה מחוצה לארץ לארץ. אמר רבי שמעון, שמעתי בפירוש, שמביאין מסוריה, ואין מביאין מחוצה לארץ.

מסכת שביעית פרק ז

ז,א כלל גדול אמרו בשביעית: כל שהוא מאוכל אדם, ומאוכל בהמה, וממין הצובעין, ואינו מתקיים בארץ--יש לו שביעית ולדמיו שביעית, יש לו ביעור ולדמיו ביעור. ואיזה זה--זה עלי הלוף השוטה, ועלי הדנדנה, העולשין, והכרישין, והרגילה, ונץ החלב. ומאוכל בהמה, החוחין והדרדרין. וממין הצובעין--ספחי איסטיס, וקוצה. יש להן שביעית ולדמיהן שביעית, יש להן ביעור ולדמיהן ביעור.

ז,ב ועוד כלל אחר אמרו: כל שאינו מאוכל אדם, ומאוכל בהמה, וממין הצובעין, ואינו מתקיים בארץ--יש לו שביעית ולדמיו שביעית, אין לו ביעור ולא לדמיו ביעור. ואיזה זה--זה עיקר הלוף השוטה, ועיקר הדנדנה, העקרבנין, והחלביצין, והבוכריה. וממין הצובעין, הפואה והרכפה. יש להן שביעית ולדמיהן שביעית, אין להן ביעור ולא לדמיהן ביעור. רבי מאיר אומר, דמיהן מתבערין עד ראש השנה; אמרו לו, להן אין ביעור, קל וחומר לדמיהן.

ז,ג קליפי רימון והנץ שלו, קליפי אגוזין והגלעינין--יש להן שביעית ולדמיהן שביעית. והצבע--צובע לעצמו, ולא יצבע בשכר: שאין עושין סחורה לא בפירות שביעית, ולא בבכורות, ולא בתרומות, ולא בנבילות, ולא בטריפות, ולא בשקצים, ולא ברמשים. ולא יהא לוקח ירקות שדה,

ומוכר בשוק; אבל הוא לוקט, ובנו מוכר על ידו. לקח לעצמו והותיר, מותר למוכרו.

ז,ד לקח בכור למשתה בנו או לרגל, ולא צרך לו--מותר למוכרו. צדי חיה עופות ודגים שנתמנו להן מינין טמאין, מותר למוכרן. רבי יהודה אומר, אף מי שנתמנה לו לפי דרכו--לוקח ומוכר, ובלבד שלא תהא אומנותו לכן; וחכמים אוסרין.

ז,ה לולבי זרדין והחרובין--יש להן שביעית ולדמיהן שביעית, יש להן ביעור ולדמיהן ביעור. לולבי האלה והבוטנה והאטדים--יש להן שביעית ולדמיהן שביעית, אין להן ביעור ולא לדמיהן ביעור. אבל לעלים--יש ביעור, מפני שהן נושרין מאביהן.

ז,ו הוורד והכופר והקטף והלוטם--יש להן שביעית ולדמיהן שביעית. רבי שמעון אומר, אין לקטף שביעית, מפני שאינו פרי.

ז,ז ורד חדש שכבשו בשמן ישן, ילקט את הוורד; וישן בחדש, חייב בביעור. חרובים חדשים שכבשו ביין ישן, וישנים בחדש--חייבין בביעור. זה הכלל: כל שהוא בנותן טעם--חייב לבער, מין בשאינו מינו; ומין במינו, כל שהוא. שביעית, אוסרת כל שהוא במינה; ושלא במינה, בנותן טעם.

מסכת שביעית פרק ח

ח,א כלל גדול אמרו בשביעית: כל המיוחד לאוכל אדם--אין עושין ממנו מלוגמה לאדם, ואין צורך לומר לבהמה; וכל שאינו מיוחד לאוכל אדם--עושין ממנו מלוגמה לאדם, אבל לא לבהמה. וכל שאינו מיוחד לאוכל אדם ולא לאוכל בהמה--חייב עליו לאוכל אדם ולאוכל בהמה, נותנין

עליו חומרי אדם וחומרי בהמה; חישב עליו לעצים--הרי הוא כעצים, כגון הסיאה והאיזוב והקורנית.

ה,ב שביעית--ניתנה לאכילה, ולשתייה, ולסיכה: לאכול דבר שדרכו לאכול, ולסוך דבר שדרכו לסוך. לא יסוך יין וחומץ, אבל סך הוא את השמן. וכן בתרומה ובמעשר שני. קל מהן, שביעית, שניתנה להדלקת הנר.

ה,ג אין מוכרין פירות שביעית לא במידה, ולא במשקל, ולא במניין, לא תאנים במניין, ולא ירק במשקל. בית שמאי אומרים, אף לא אגודות; בית הלל אומרין, את שדרכו לאגוד לבית, אוגדין אותו לשוק, כגון הכרישין ונץ החלב.

ה,ד האומר לפועל, הא לך איסר זה ולקט לי ירק היום--שכרו מותר; לקט לי בו, ירק היום--שכרו אסור. לקח מן הנחתום כיכר בפונדיון, כשאלקוט ירקות שדה אביא לך--מותר; לקח ממנו סתם--לא ישלם לו מדמי שביעית, שאין פורעין חוב מדמי שביעית.

ה,ה אין נותנין לא לבייר, ולא לבלן, ולא לספר, ולא לספן; אבל נותן הוא לבייר לשתות. ולכולם, הוא נותן מתנות חינם.

ה,ו תאנים של שביעית--אין קוצין אותן במוקצה, אבל קוצה הוא בחורבה. ואין דורכין ענבים בגת, אבל דורך הוא בעריבה. אין עושין זיתים בבד ובקוטבי, אבל כותש הוא ומכניס לבודידה; רבי שמעון אומר, אף טוחן הוא בבית הבד ומכניס לבודידה.

ה,ז אין מבשלין ירק של שביעית בשמן של תרומה, שלא יביאנו לידי פסול; רבי שמעון מתיר. האחרון האחרון, נתפס בשביעית; והפרי עצמו, אסור.

ח,ח אין לוקחין עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי שביעית; ואם לקח, יאכל כנגדן. אין מביאין קיני זבים קיני זבות קיני יולדות מדמי שביעית; ואם הביא, יאכל כנגדן. אין סכין כלים בשמן של שביעית; ואם סך, יאכל כנגדו.

ח,ט עור שסכו בשמן של שביעית--רבי אליעזר אומר, יידלק; וחכמים אומרים, יאכל כנגדו. אמרו לפני רבי עקיבה, אומר היה רבי אליעזר, עור שסכו בשמן של שביעית, יידלק; אמר להם, שתוקו, לא אומר לכם מה רבי אליעזר אומר בו.

ח,י ועוד אמרו לפניו, אומר היה רבי אליעזר, האוכל פת כותים כאוכל בשר חזיר; אמר להם, שתוקו, לא אומר לכם מה רבי אליעזר אומר בו.

ח,יא מרחץ שהוסקה בתבן או בקש של שביעית, מותר לרחוץ בה; אם מתחשב הוא, הרי זה לא ירחוץ.

מסכת שביעית פרק ט

ט,א הפיגם, והירבוזין השוטין, והחלגלוגות, הכוסבר של הרים, והכרפס של נהרות, הגרגיר של אפר--פטורין מן המעשרות, ונלקחין מכל אדם בשביעית: שאין כיוצא בהן נשמר. רבי יהודה אומר, ספיחי חרדל--מותרין, שלא נחשדו עליהן עוברי עבירה. רבי שמעון אומר, כל הספיחין מותרין--חוץ מספיחי אכרוב, שאין כיוצא בהן בירקות שדה; וחכמים אומרים, כל הספיחים אסורין.

ט,ב שלוש ארצות לביעור--יהודה, ועבר הירדן, והגליל; ושלוש שלוש ארצות לכל אחת ואחת. גליל העליון, וגליל התחתון, והעמק: מכפר חנניה ולמעלה, כל שאינו מגדל שקמים--גליל העליון; ומכפר חנניה ולמטן, כל שהוא מגדל שקמים--גליל התחתון; ותחום טבריה,

העמק. וביהודה, ההר והשפילה והעמק. ושפילת לוד כשפילת הדרום, וההר שלה כהר המלך. ומבית חורון ועד הים, מדינה אחת.

ט,ג ולמה אמרו שלוש ארצות: שיהו אוכלין בכל אחת ואחת, עד שיכלה האחרון שבה. רבי שמעון אומר, לא אמרו שלוש ארצות אלא ביהודה; ושאר כל הארצות, כהר המלך. וכל הארצות, כאחת לזיתים ולתמרים.

ט,ד אוכלין על המופקר, אבל לא על השמור. רבי יוסי מתיר אף על השמור. אוכלין על הטפיחין ועל הדופרה, אבל לא על הסתווניות. רבי יהודה מתיר כל זמן שביכרו, עד שלא יכלה הקיץ.

ט,ה הכובש שלושה כבשים בחבית אחת--רבי אליעזר אומר, אוכלין על הראשון; רבי יהושוע אומר, אף על האחרון. רבן גמליאל אומר, כל שכלה מינו מן השדה--יבער מינו מן החבית; והלכה כדבריו. רבי שמעון אומר, כל הירק, אחד לביעור. אוכלין ברגילה, עד שיכלו הסינרייות מבקעת בית נטופה.

ט,ו המלקט עשבים לחים, עד שייבש המתיק; המגבב יבש, עד שתרד רביעה שנייה. עלי קנים ועלי גפנים, עד שיישרו מאביהן; המגבב יבש, עד שתרד רביעה שנייה. רבי עקיבה אומר, בכולן עד שתרד רביעה שנייה.

ט,ז כיוצא בו, המשכיר בית לחברו עד הגשמים, עד שתרד רביעה שנייה; המודר הניה מחברו עד הגשמים, עד שתרד רביעה שנייה. עד אימתי עניים נכנסים לפרדסות, עד שתרד רביעה שנייה; מאימתי נהנין ושורפין בתבן ובקש של שביעית, משתרד רביעה שנייה.

ט,ח מי שהיו לו פירות שביעית, והגיעה שעת הביעור--מחלקן מזון שלוש סעודות לכל אחד ואחד. ועניים אוכלין אחר הביעור, אבל לא

עשירים, דברי רבי יהודה; רבי יוסי אומר, אחד עניים ואחד עשירים, אין אוכלין אחר הביעור.

ט, ט מי שהיו לו פירות שביעית שנפלו לו בירושה, או שניתנו לו במתנה-
רבי אליעזר אומר, יינתנו לאוכליהן; וחכמים אומרים, אין החוטא נשכר,
אלא יימכרו לאוכליהן, ודמיהן יתחלקו לכל אדם. האוכל מעיסת שביעית
עד שלא הורמה חלתה, חייב מיתה.

מסכת שביעית פרק י

י, א שביעית משמטת את המלווה בשטר, ושלא בשטר. הקפת החנות,
אינה משמטת; ואם עשאה מלווה, הרי זו משמטת. רבי יהודה אומר,
הראשון הראשון, משמיט. שכר שכיר, אינו משמיט; אם עשאו מלווה,
הרי זה משמיט. רבי יוסי אומר, כל מלאכה שהיא פוסקת בשביעית,
משמטת; ושאינה פוסקת בשביעית, אינה משמטת.

י, ב השוחט את הפרה וחלקה בראש השנה--אם היה החודש מעובר,
משמיט; ואם לאו, אינו משמיט. האונס, והמפתה, והמוציא שם רע, וכל
מעשה בית דין--אינן משמיטין. המלווה על המשכון, והמוסר שטרותיו
לבית דין--אינן משמיטין.

י, ג פרוזבול, אינו משמיט. זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן;
כשראה שנמנעו העם מלהלוות זה את זה, ועוברין על מה שכתוב בתורה
שנאמר "הישמר לך פן יהיה דבר . . ." (דברים טו, ט), התקין הלל הזקן
פרוזבול.

י, ד זה הוא גופו של פרוזבול--מוסר אני לכם איש פלוני ופלוני הדיינים
שבמקום פלוני, שכל חוב שיש לי, שאגבנו כל זמן שארצה; והדיינים
חותמין מלמטן, או העדים.

י,ה פרוזבול המוקדם, כשר; והמאוחר, פסול. שטרי חוב המוקדמין, פסולין; והמאוחרין, כשרים. אחד לווה מחמישה, כותב פרוזבול לכל אחד ואחד; וחמישה לווין מאחד, אינו כותב אלא פרוזבול אחד לכולם.

י,ו אין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע; אם אין לו, מזכהו בתוך שדהו כל שהוא. הייתה לו שדה ממושכנת בעיר, כותבין עליה פרוזבול. רבי חוצפית אומר, כותבין לאיש על נכסי אשתו, וליתומים על נכסי אפטרופין.

י,ז כוורת דבורים--רבי אליעזר אומר, הרי היא כקרקע, וכותבין עליה פרוזבול, ואינה מקבלת טומאה במקומה; והרודה ממנה בשבת, חייב. וחכמים אומרים, אינה כקרקע, ואין כותבין עליה פרוזבול, ומקבלת טומאה במקומה; והרודה ממנה בשבת, פטור.

י,ח המחזיר חוב בשביעית, יאמר לו משמיט אני; אמר לו, אף על פי כן--יקבל ממנו, שנאמר "וזה, דבר השמיטה" (דברים טו, ב). כיוצא בו, רוצח שגלה לעיר מקלט, ורצו אנשי העיר לכבדו--יאמר להם רוצח אני; אמרו לו אף על פי כן--יקבל מהן, שנאמר "וזה דבר הרוצח" (דברים יט, ד).

י,ט המחזיר חוב בשביעית, רוח חכמים נוחה הימנו. הלווה מן הגר שנתגיירו בניו עימו, לא יחזיר לבניו; ואם החזיר, רוח חכמים נוחה הימנו. כל המיטלטלין, נקנין במשיכה; וכל המקיים את דברו, רוח חכמים נוחה הימנו.

מסכת תרומות פרק א

א,א חמישה, לא יתרמו; ואם תרמו, אין תרומתן תרומה: החירש, והשוטה, והקטן, והתורם את שאינו שלו, והנוכרי שתרם את של ישראל, ואפילו ברשותו--אין תרומתו תרומה.

א,ב חירש המדבר ואינו שומע, לא יתרום; ואם תרם, תרומתו תרומה. חירש שדיברו בו חכמים בכל מקום--שאינו שומע, ולא מדבר.

א,ג קטן שלא הביא שתי שערות--רבי יהודה אומר, תרומתו תרומה. רבי יוסי אומר, אם עד שלא בא לעונת נדרים, אין תרומתו תרומה; ואם משבא לעונת נדרים, תרומתו תרומה.

א,ד אין תורמין זיתים על שמן, ולא ענבים על יין. ואם תרם--בית שמאי אומרים, תרומת עצמן בהן; בית הלל אומרים, אין תרומתן תרומה.

א,ה אין תורמין מן הלקט, ומן השכחה, ומן הפיאה, ומן ההפקר, ולא ממעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו, ולא ממעשר שני והקדש שלא נפדו, לא מן החייב על הפטור, ולא מן הפטור על החייב, לא מן התלוש על המחובר, ולא מן המחובר על התלוש, לא מן החדש על הישן, ולא מן הישן על החדש, לא מפירות הארץ על פירות חוצה לארץ, ולא מפירות חוצה לארץ על פירות הארץ; ואם תרמו, אין תרומתן תרומה.

א,ו חמישה לא יתרמו; ואם תרמו, תרומתן תרומה: האילם, והשיכור, והערום, והסומא, ובעל קרי--לא יתרמו; ואם תרמו, תרומתן תרומה.

א,ז אין תורמין לא במידה, ולא במשקל, ולא במניין; אבל תורם הוא את המדוד, ואת השקול, ואת המנוי. אין תורמין בסל ובקופה שהן של מידה, אבל תורם הוא בהן חציין או שלישן. לא יתרום בסאה חצייה, שחצייה מידה.

א,ה אין תורמין שמן על זיתים הנכתשים, ולא יין על ענבים הנדרכות; ואם תרם--תרומה, ויחזור ויתרום. הראשונה מדמעת בפני עצמה, וחייבין עליה חומש; אבל לא השנייה.

א,ט ותורמין שמן על זיתים הנכבשין, ויין על ענבים לעשותם צימוקים. מי שתרום שמן על זיתים לאכילה, זיתים על זיתים לאכילה, יין על ענבים לאכילה, ענבים על ענבים לאכילה, ונמלך לדורכן--אינו צריך לתרום.

א,י אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו, ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שנגמרה מלאכתו, ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו; ואם תרמו, תרומתן תרומה.

מסכת תרומות פרק ב

ב,א אין תורמין מן הטהור על הטמא; ואם תרום, תרומתו תרומה. באמת, העיגול של דבילה שנטמא מקצתו--תורמין מן הטהור שיש בו, על הטמא שיש בו; וכן אגודה של ירק, וכן ערימה. היו שני עיגולין, שתי אגודות, שתי ערימות, אחת טהורה ואחת טמאה--לא יתרום מזה על זה; רבי אליעזר אומר, תורמין מן הטהור על הטמא.

ב,ב אין תורמין מן הטמא על הטהור. ואם תרום--שוגג, תרומתו תרומה; ומזיד, לא עשה כלום. וכן בן לוי שהיה לו מעשר טבל, והיה מפריש עליו והולך--שוגג, מה שעשה עשוי; מזיד, לא עשה כלום. רבי יהודה אומר, אם היה יודע בו מתחילה--אף על פי שהוא שוגג, לא עשה כלום.

ב,ג המטביל כלים בשבת--שוגג, ישתמש בהן; מזיד, לא ישתמש בהן. המעשר והמבשל בשבת--שוגג, יאכל; ומזיד, לא יאכל. הנוטע

בשבת--שוגג, יקיים; ומזיד, יעקור. ובשביעית--בין שוגג ובין מזיד, יעקור.

ב,ד אין תורמין ממין על שאינו מינו; ואם תרם, אין תרומתו תרומה. כל מין חיטים אחד, כל מין תאנים וגרוגרות ודבילה אחד, ותורם מזה על זה. כל מקום שיש כוהן, תורם מן היפה; וכל מקום שאין כוהן, תורם מן המתקיים. רבי יהודה אומר, לעולם הוא תורם מן היפה.

ב,ה תורמין בצל קטן שלם, אבל לא חצי בצל גדול; רבי יהודה אומר, לא כי, אלא חצי בצל גדול. וכך היה רבי יהודה אומר, תורמין בצלים בני המדינה על הכופרין; אבל לא כופרין על בני המדינה, מפני שהוא מאכל פוליטיקין.

ב,ו תורמין זיתי שמן על זיתי כבש, אבל לא זיתי כבש על זיתי שמן; ויין שאינו מבושל על המבושל, אבל לא מבושל על שאינו מבושל. זה הכלל: כל שהוא כלאיים בחברו--לא יתרום מזה על זה, אפילו מן היפה על הרע. וכל שאינו כלאיים בחברו--תורם מן היפה על הרע, אבל לא מן הרע על היפה; ואם תרם מן הרע על היפה, תרומתו תרומה--חוץ מן הזונין על החיטים, שאינן אוכל. הקישות והמלפפון, מין אחד; רבי יהודה אומר, שני מינין.

מסכת תרומות פרק ג

ג,א התורם קישות ונמצאת מרה, אבטיח ונמצא סרוח--תרומה, ויחזור ויתרום. התורם חבית של יין ונמצאת של חומץ--אם ידוע שהייתה של חומץ עד שלא תרמה, אינה תרומה; ואם משתרמה החמיצה, הרי זו תרומה. ואם ספק--תרומה, ויחזור ויתרום: הראשונה אינה מדמעת בפני עצמה, ואין חייבין עליה חומש; וכן השנייה.

ג,ב נפלה אחת מהן לתוך החולין, אינה מדמעתן; נפלה שנייה למקום אחר, אינה מדמעתן. נפלו שתיהן למקום אחד, מדמעות כקטנה שבשתיהן.

ג,ג השותפין שתרמו זה אחר זה--רבי עקיבה אומר, תרומת שניהם תרומה; וחכמים אומרים, תרומת הראשון תרומה, ואין תרומת השני תרומה. רבי יוסי אומר, אם תרם הראשון כשיעור, אין תרומת השני תרומה; ואם לא תרם הראשון כשיעור, תרומת השני תרומה.

ג,ד במה דברים אמורים, בשלא דיבר, אבל הרשה את בן ביתו או את עבדו או את שפחתו לתרום--תרומתו תרומה. ביטל--אם עד שלא תרם ביטל, אין תרומתו תרומה; ואם משתרם ביטל, תרומתו תרומה. הפועלים, אין להם רשות לתרום--חוץ מן הדרוכות, שהן מטמאין את הגת מיד.

ג,ה האומר תרומת הכרי הזה לתוכו, ומעשרותיו לתוכו, ותרומת מעשר זה לתוכו--רבי שמעון אומר, קרא שם; וחכמים אומרים, עד שיאמר בצפוננו או בדרומו. רבי אלעזר חסמא אומר, אף האומר תרומת הכרי ממנו עליו, קרא שם. רבי אליעזר בן יעקוב אומר, אף האומר עישור מעשר זה עשוי תרומת מעשר עליו, קרא שם.

ג,ו המקדים תרומה לביכורים, ומעשר ראשון לתרומה, ומעשר שני לראשון--אף על פי שהוא עובר בלא תעשה, מה שעשה עשוי: שנאמר "מלאתך ודמעך, לא תאחר" (שמות כב, כח).

ג,ז ומניין שיקדמו הביכורים לתרומה: זה קרוי תרומה וראשית, וזה קרוי תרומה וראשית, אלא יקדמו הביכורים, שהן ביכורים לכול. ותרומה למעשר ראשון, שהיא ראשית. ומעשר ראשון לשני, שיש בו ראשית.

ג,ח המתכוון לומר תרומה ואמר מעשר, מעשר ואמר תרומה, עולה ואמר שלמים, שלמים ואמר עולה, שאיני נכנס לבית הזה ואמר לזה, שאיני נהנה לזה ואמר לזה--לא אמר כלום, עד שיהא פיו וליבו שווין.

ג,ט הנוכרי והכותי--תרומתן תרומה, ומעשרותן מעשרות, והקדשן הקדש. רבי יהודה אומר, אין לנוכרי כרם רבעי; וחכמים אומרים, יש לו. תרומת הנוכרי--מדמעת, וחייבין עליה חומש; רבי שמעון פוטר.

מסכת תרומות פרק ז

ד,א המפריש מקצת תרומה ומעשרות--מוציא ממנו תרומה עליו, אבל לא ממקום אחר; רבי מאיר אומר, אף מוציא הוא ממקום אחר תרומה ומעשרות.

ד,ב מי שהיו פירותיו במגורה, ונתן סאה לבן לוי וסאה לעני--מפריש עד שמונת סאין ואוכלן, דברי רבי מאיר; וחכמים אומרים, אינו מפריש אלא לפי חשבון.

ד,ג שיעור תרומה--עין יפה, מארבעים; בית שמאי אומרים, משלושים. הבינונית, מחמישים; והרעה, משישים. תרם ועלת בידו אחת משישים--תרומה, ואינו צריך לתרום; חזר והוסיף, חייב במעשרות. עלת בידו משישים ואחת--תרומה, ויחזור ויתרום כמות שהוא למוד, במידה במשקל במניין; רבי יהודה אומר, אף שלא מן המוקף.

ד,ד האומר לשלוחו צא ותרום, תורם כדעתו של בעל הבית. אם אינו יודע דעתו של בעל הבית--תורם בבינונית, אחד מחמישים. פחת עשרה או הוסיף עשרה, תרומתו תרומה; אם נתכוון להוסיף אפילו אחת, אין תרומתו תרומה.

ד,ה המרבה בתרומה--רבי אליעזר אומר, אחד מעשרה, כתרומת מעשר; יתר מכן, יעשנה תרומת מעשר למקום אחר. רבי ישמעאל אומר, מחצה חולין ומחצה תרומה. רבי טרפון ורבי עקיבה אומרים, עד שישייר שם חולין.

ד,ו בשלושה פרקים משערים את הכלכלה--בבכורות, ובסייפות, ובאמצע הקיץ. המונה, משובח; והמודד, משובח ממנו; והשוקל, משובח משלושתן.

ד,ז רבי אליעזר אומר, תרומה, עולה במאה ואחת. רבי יהושוע אומר, במאה ועוד; ועוד זה, אין לו שיעור. רבי יוסי בן משולם אומר, ועוד קב למאה סאה, שתות למדמע.

ד,ח רבי יהושוע אומר, תאנים--שחורות מעלות את הלבנות, והלבנות מעלות את השחורות. עיגולי דבילה--הגדולים מעלים את הקטנים, והקטנים מעלים את הגדולים; והעיגולים מעלים את המלבנים, והמלבנים מעלים את העיגולים. רבי אליעזר אוסר. רבי עקיבה אומר, בידוע מה נפלה, אין מעלות זו את זו; ובשאין ידוע מה נפלה, מעלות זו את זו.

ד,ט כיצד: חמישים תאנים שחורות וחמישים לבנות--נפלה שחורה, שחורות אסורות ולבנות מותרות; נפלה לבנה, לבנות אסורות ושחורות מותרות; בשאין ידוע מה נפלה, מעלות זו את זו. ובזו--רבי אליעזר מחמיר, ורבי יהושוע מקל.

ד,י ובזו--רבי אליעזר מקל, ורבי יהושוע מחמיר. בדורס ליטרה קציעות על פי הכד, ואין ידוע איזו היא--רבי אליעזר אומר, רואין אותן כאילו הן פרודות, התחתונות מעלות את העליונות; רבי יהושוע אומר, לא תעלה, עד שיהא שם מאה כד.

ד, יא סאה תרומה שנפלה על פי מגורה וקפאה--רבי אליעזר אומר, אם יש בקפוי, תעלה באחד ומאה; רבי יהושוע אומר, לא תעלה. סאה תרומה שנפלה על פי מגורה, יקפנה. אם כן, למה אמרו תרומה עולה במאה ואחד--בשאינו יודע אם בלולות הן, או לאיין נפלו.

ד, יב שתי קופות ושתי מגורות שנפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן, ואין ידוע לאיזו מהן נפלה--מעלות זו את זו; רבי שמעון אומר, אפילו הן בשתי עיירות, מעלות זו את זו.

ד, יג אמר רבי יוסי, מעשה בא לפני רבי עקיבה בחמישים אגודות של ירק, שנפלה אחת מהן לתוכן, וחצייה תרומה; ואמרתי לפניו, תעלה: לא שהתרומה עולה בחמישים ואחד, אלא שהיו שם מאה ושני חציים.

מסכת תרומות פרק ה

ה, א סאה תרומה טמאה שנפלה לפחות ממאה חולין, או למעשר ראשון, או למעשר שני, או להקדש--בין טמאים בין טהורים, ירקבו. אם טהורה הייתה אותה סאה--יימכרו לכוהנים בדמי תרומה, חוץ מדמי אותה סאה. ואם למעשר ראשון נפלה, יקרא שם לתרומת מעשר. אם למעשר שני או להקדש נפלה, הרי אלו ייפדו. אם טמאים היו אותן החולין--יעלו וייאכלו ניקודים או קליות, או יילושו במי פירות, או יתחלקו לעיסות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה.

ה, ב סאה תרומה טמאה שנפלה למאה חולין טהורים--רבי אליעזר אומר, תירום ותישרף, שאני אומר, סאה שנפלה היא סאה שעלתה; וחכמים אומרים, תעלה ותיאכל ניקודים או קליות, או תילוש במי פירות, או תתחלק לעיסות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה.

ה,ג סאה תרומה טהורה שנפלה למאה חולין שמאים--תעלה ותיאכל ניקודים או קליות, או תילוש במי פירות, או תתחלק לעיסות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה.

ה,ד סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה תרומה טהורה--בית שמאי אוסרין, ובית הלל מתירין. אמרו בית הלל לבית שמאי, הואיל והטהורה אסורה לזרים וטמאה אסורה לכוהנים, מה הטהורה עולה, אף הטמאה תעלה. אמרו להן בית שמאי, לא, אם העלו החולין הקלין המותרין לזרים, את הטהורה, תעלה תרומה החמורה האסורה לזרים, את הטמאה. לאחר שהודו, רבי אליעזר אומר, תירום ותישרף; וחכמים אומרים, אבדה במיעוטה.

ה,ה סאה תרומה שנפלה למאה, הגביהה ונפלה למקום אחר--רבי אליעזר אומר, מדמעת כתרומה ודאי; וחכמים אומרים, אינה מדמעת אלא לפי חשבון.

ה,ו סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ונדמעו, ונפל מן המדומע למקום אחר--רבי אליעזר אומר, מדמעת כתרומה ודאי; וחכמים אומרים, אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון, ואין המחומץ מחמיץ אלא לפי חשבון, ואין המים השאובין פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון.

ה,ז סאה תרומה שנפלה למאה, הגביהה ונפלה אחרת, הגביהה ונפלה אחרת--הרי זו מותרת, עד שתרבה תרומה על החולין.

ה,ח סאה תרומה שנפלה למאה, ולא הספיק להגביהה עד שנפלה אחרת--הרי זו אסורה; רבי שמעון, מתיר.

ה,ט סאה תרומה שנפלה למאה, טחנן ופחתו--כשם שפחתו החולין, כך פחתה התרומה, ומותר. סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה, טחנן והותירו--כשם שהותירו החולין, כך הותירה התרומה, ואסור; ואם ידוע

שחיטים של חולין יפות מחיטים של תרומה, מותר. סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה, ואחר כך נפלו שם חולין--אם שוגג, מותר; ואם מזיד, אסור.

מסכת תרומות פרק ו

ו,א האוכל תרומה שוגג, משלם קרן וחומש. אחד האוכל ואחד השותה ואחד הסך, אחד תרומה טהורה ואחד תרומה טמאה--משלם חומשה, וחומש חומשה. ואינו משלם תרומה, אלא חולין מתוקנין; והן נעשין תרומה, והתשלומין תרומה. ואם רצה הכוהן למחול, אינו מוחל.

ו,ב בת ישראל שאכלה תרומה, ואחר כך נישאת לכוהן--אם תרומה שלא זכה בה כוהן אכלה, משלמת קרן וחומש לעצמה. ואם תרומה שזכה בה כוהן אכלה--משלמת קרן לבעלים, וחומש לעצמה: מפני שאמרו, האוכל תרומה שוגג--משלם קרן לבעלים, וחומש למי שירצה.

ו,ג המאכיל את פועליו ואת אורחיו תרומה--הוא משלם את הקרן, והן משלמין את החומש, דברי רבי מאיר; וחכמים אומרים, הן משלמין קרן וחומש, והוא משלם להם דמי סעודתן.

ו,ד הגונב תרומה, ולא אכלה--משלם תשלומי כפל מדמי תרומה; אכלה--משלם שני קרנין וחומש, קרן וחומש מן החולין, וקרן מדמי תרומה. גנב תרומת הקדש ואכלה--משלם שני חומשין וקרן, שאין בהקדש תשלומי כפל.

ו,ה אין משלמין לא מן הלקט, ולא מן השכחה, ולא מן הפיאה, ולא מן ההפקר, ולא ממעשר ראשון שניטלה תרומתו. ולא ממעשר שני והקדש שנפדו, שאין הקודש פודה את הקודש, דברי רבי מאיר; וחכמים, מתירין באלו.

ו, רבי אליעזר אומר, משלמין ממין על שאינו מינו, ובלבד שישלם מן היפה על הרע. רבי עקיבה אומר, אין משלמין אלא ממין על מינו; לפיכך, אם אכל קישואין של ערב שביעית--ימתין לקישואין של מוצאי שביעית, וישלם מהן. ממקום שרבי אליעזר מקל, משם רבי עקיבה מחמיר, שנאמר "ונתן לכוהן את הקודש" (ויקרא כב, יד), כל שהוא ראוי לעשות קודש, דברי רבי אליעזר. רבי עקיבה אומר, "ונתן לכוהן את הקודש", הקודש שאכל.

מסכת תרומות פרק ז

ז,א האוכל תרומה מזיד--משלם את הקרן, ואינו משלם את החומש. והתשלומין חולין; ואם רצה הכוהן למחול, מוחל.

ז,ב בת כוהן שנישאת לישראל, ואחר כך אכלה תרומה--משלמת את הקרן, ואינה משלמת את החומש; ומיתתה בשריפה. נישאת לאחד מן הפסולין--משלמת קרן וחומש, ומיתתה בחנק. דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, זו וזו משלמות את הקרן, ואינן משלמות את החומש, ומיתתן בשריפה.

ז,ג המאכיל את בניו קטנים, ואת עבדיו בין גדולים בין קטנים, והאוכל תרומת חוצה לארץ, והאוכל פחות מכזית תרומה--משלם את הקרן, ואינו משלם את החומש. והתשלומין חולין; ואם רצה הכוהן למחול, מוחל.

ז,ד זה הכלל: כל המשלם קרן וחומש, התשלומין תרומה; ואם רצה הכוהן למחול, אינו מוחל. וכל המשלם את הקרן, ואינו משלם את החומש--התשלומין חולין; ואם רצה הכוהן למחול, מוחל.

ז,ה שתי קופות, אחת של תרומה ואחת של חולין, שנפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן, ואין ידוע לאיזו מהן נפלה--הריני אומר, לתוך של תרומה

נפלה. אין ידוע איזו היא של תרומה, ואיזו היא של חולין--אכל את אחת מהן, פטור; והשנייה--נוהג בה כתרומה, וחייבת בחלה, דברי רבי מאיר; רבי יוסי פוטר. אכל אחר את השנייה, פטור; אכל אחד את שתיהן, משלם כקטנה שבשתיהן.

זו נפלה אחת מהן לתוך החולין, אינה מדמעתן; והשנייה--נוהג בה כתרומה, וחייבת בחלה, דברי רבי מאיר; רבי יוסי פוטר. נפלה שנייה למקום אחר, אינה מדמעתן; נפלו שתיהן למקום אחד, מדמעות כקטנה שבשתיהן.

זז זרע את אחת מהן, פטור; והשנייה--נוהג בה כתרומה, וחייבת בחלה, דברי רבי מאיר; רבי יוסי פוטר. זרע אחר את השנייה, פטור. זרע אחד את שתיהן--בדבר שזרעו כולה, מותר; ובדבר שאין זרעו כולה, אסור.

מסכת תרומות פרק ח

ח,א האישה שהייתה אוכלת בתרומה, באו ואמרו לה, מת בעליך או גירשיך, וכן העבד שהיה אוכל בתרומה, באו ואמרו לו, מת רבך, או שמכרך לישראל, או נתנך מתנה, או עשאך בן חורין, וכן כוהן שהיה אוכל בתרומה, ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה--רבי אליעזר מחייב קרן וחומש, ורבי יהושוע פוטר. היה עומד ומקריב על גבי המזבח, ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה--רבי אליעזר אומר, כל הקרבנות שהקריב על גבי המזבח, פסולין; ורבי יהושוע מכשיר. נודע שהוא בעל מום, עבודתו פסולה.

ח,ב וכולן, שהייתה תרומה לתוך פיהם--רבי אליעזר אומר, יבלעו; ורבי יהושוע אומר, יפלוטו. אמרו לו נטמאת ונטמאת התרומה--רבי אליעזר אומר, יבלעו; ורבי יהושוע אומר, יפלוטו. טמא היית וטמאה הייתה

התרומה, או נודע שהוא טבל, או מעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו, או מעשר שני והקדש שלא נפדו, או שטעם טעם פשפש לתוך פיו--הרי זה יפלוט.

הג היה אוכל באשכול, ונכנס מן הגינה לחצר--רבי אליעזר אומר, יגמור; רבי יהושוע אומר, לא יגמור. חשיכה לילי שבת--רבי אליעזר אומר, יגמור; רבי יהושוע אומר, לא יגמור.

הד יין של תרומה שנתגלה, יישפך; ואין צורך לומר, של חולין. שלושה משקין אסורין משום גילוי--המים, והיין, והחלב; ושאר כל המשקין, מותרין. כמה ישהו, ויהו אסורין--כדי שייצא הרחש ממקום קרוב, וישתה.

הה שיעור המים המגולים, כדי שתאבד בהם המרה. רבי יוסי אומר, בכלים, כל שהן; ובקרקעות, ארבעים סאה.

הו ניקורי תאנים וענבים והקישואין והדלועין והאבטיחים והמלפפונות, אפילו הן ככד--אחד גדול ואחד קטן, אחד תלוש ואחד מחובר--כל שיש בו ליחה, אסור. ונשוכת נחש--אסורה, מפני סכנת נפשות.

הז משמרת של יין, אסורה משום גילוי; ורבי נחמיה, מתיר.

ח חבית של תרומה שנולד לה ספק טומאה--רבי אליעזר אומר, אם הייתה מונחת במקום התורפה, יניחנה במקום המוצנע; ואם הייתה מגולה, יכסנה. רבי יהושוע אומר, אם הייתה מונחת במקום המוצנע, יניחנה במקום התורפה; ואם הייתה מכוסה, יגלנה. רבן גמליאל אומר, אל יחדש דבר.

ה,ט חבית שנשברה בגת העליונה, והתחתונה טמאה--מודה רבי אליעזר ורבי יהושוע, שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה, יציל; ואם לאו, רבי אליעזר אומר, תרד ותיטמא, ואל יטמאנה בידינו.

ה,י וכן חבית של שמן שנשפכה--מודה רבי אליעזר ורבי יהושוע, שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה, יציל; ואם לאו, רבי אליעזר אומר, תרד ותיבלע, ואל יבלענה בידינו.

ה,יא ועל זו ועל זו--אמר רבי יהושוע, לא זו היא תרומה שאני מוזהר עליה מלטמאה, אלא מלאוכלה ובל טמאה. היה עובר ממקום למקום, וכיכרות של תרומה ביזו, ואמר לו הנוכרי, תן לי את אחת מהן ואטמאה, ואם לאו, הריני מטמא את כולן--רבי אליעזר אומר, יטמא את כולן, ואל ייתן לו את אחת מהן; רבי יהושוע אומר, יניח לפניו אחת על הסלע.

ה,יב וכן נשים שאמרו להן גויים, תנו לנו אחת מכם ונטמאה, ואם לאו, הרי אנו מטמאין את כולכן--יטמאו את כולן, ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל.

מסכת תרומות פרק ט

ט,א הזורע תרומה--שוגג, יופך; ומזיד, יקיים. ואם הביאה שלישי--בין שוגג בין מזיד, יקיים; ובפשתן, מזיד יופך.

ט,ב וחייבת בלקט ובשכחה ובפיאה, ועניי ישראל ועניי כוהנים מלקטין: עניי ישראל מוכרין את שלהן לכוהנים בדמי תרומה, והדמים שלהן. אמר רבי טרפון אם כן, לא ילקטו אלא עניי הכוהנים, שמא ישכחו וייתנו לתוך פיהם; אמר לו רבי עקיבה, אם כן, לא ילקטו אלא טהורים.

ט,ג וחייבת במעשרות ובמעשר עני, עניי ישראל ועניי כוהנים נוטלין: עניי ישראל מוכרין את שלהם לכוהנים בדמי תרומה, והדמים שלהם. החובט משובח. והדש, כיצד יעשה--תולה קפיפות בצווארי בהמה, ונותן לתוכן מאותו המין; ונמצא לא זומם את הבהמה, ולא מאכיל את התרומה.

ט,ד גידולי תרומה, תרומה; וגידולי גידולין, חולין. אבל הטבל, ומעשר ראשון, וספיחי שביעית, ותרומת חוצה לארץ, והמדומע, והביכורים--גידוליהן, חולין. גידולי הקדש, ומעשר שני--חולין; ופודין אותן בזמן זרען.

ט,ה מאה לגנה של תרומה, ואחת של חולין--כולן מותרין בדבר שזרעו כולה; אבל בדבר שאין זרעו כולה--אפילו מאה של חולין ואחת של תרומה, כולן אסורין.

ט,ו הטבל, גידוליו מותרין בדבר שזרעו כולה; אבל בדבר שאין זרעו כולה, גידולי גידולין אסורין. ואיזה הוא דבר שאין זרעו כולה, כגון הלוף והשום והבצלים; רבי יהודה אומר, השום כשעורים.

ט,ז המנכש עם הנוכרי בחסייות--אף על פי שפירותיו טבל, אוכל מהן עראי. שתילי תרומה שנטמאו, ושתלן--טהרו מלטמא, ואסורין מלאכול עד שיגום את האוכל; רבי יהודה אומר, עד שיגום וישנה.

מסכת תרומות פרק י

י,א בצל שנתנו לתוך עדשים--אם שלם, מותר; ואם חתכו, בנותן טעם; ושאר כל התבשיל--בין שלם בין מחותך, בנותן טעם. רבי יהודה מתיר בצחנה, שאינה אלא ליטול את הזוהמה.

יב, תפוח שרסקו, ונתנו לתוך העיסה וחמצה--הרי זו אסורה. שעורים שנפלו לתוך בור של מים--אף על פי שהבאישו מימיו, מותרין.

יג, הרודה פת חמה, ונתנה על פי חבית של יין של תרומה--רבי מאיר אוסר, ורבי יהודה מתיר. רבי יוסי, מתיר בשל חיטים; ואוסר בשל שעורים, מפני שהשעורים שואבות.

יד, תנור שהסיקוהו בכמון של תרומה, ואפה בו את הפת--הפת מותרת: שאין טעם כמון, אלא ריח כמון.

יה, תלתן שנפלה לתוך בור של יין, והיא תרומה, או במעשר שני--אם יש בזרע כדי ליתן טעם, אבל לא בעץ. ובשביעית, ובכלאי הכרם, ובהקדש--אם יש בזרע ובעץ כדי ליתן טעם.

יו, מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם, יידלקו. היו לו חבילי תלתן של טבל--כותש ומחשב כמה זרע בהן, ומפריש את הזרע; ואינו צריך להפריש את העץ. ואם הפריש--לא יאמר אכתוש ואטול את העץ, ואתן את הזרע; אלא נותן את העץ עם הזרע.

יז, זיתי חולין שכבשן עם זיתי תרומה--פצועי חולין עם פצועי תרומה, פצועי חולין עם שלמי תרומה, או במי תרומה--אסור; אבל שלמי חולין עם פצועי תרומה, מותר.

יח, דג טמא שכבשו עם דג טהור, כל גרב שהוא מחזיק סאתיים--אם יש בו משקל עשרה זין ביהודה, שהן חמישה סלעים בגליל דג טמא--צירו אסור. רבי יהודה אומר, רביעית בסאתיים; רבי יוסי אומר, אחד משישה עשר בו.

יט, חגבים טמאים שנכבשו עם חגבים טהורים, לא פסלו את צירן; העיד רבי צדוק על ציר חגבים טמאים, שהוא טהור.

י, כל הנכבשין זה עם זה--מותרין, אלא עם החסייות. חסית של חולין עם חסית של תרומה, ירק של חולין עם חסית של תרומה--אסור. אבל חסית של חולין עם ירק של תרומה, מותר.

י, רבי יוסי אומר, כל הנשלקין עם התרדין--אסורין, מפני שהן נותנין את הטעם. רבי שמעון אומר, כרוב של שקי עם כרוב של בעל--אסור, מפני שהוא בולע. רבי עקיבה אומר, כל המתבשלין זה עם זה--מותרין, אלא עם הבשר. רבי יוחנן בן נורי אומר, הכבד אוסרת ואינה נאסרת, מפני שהיא פולטת, ואינה בולעת.

י, ביצה שניתבלה בתבלין אסורין--אפילו חלמון שלה אסור, מפני שהוא בולע. מי כבשין ומי שלקות של תרומה, אסורין לזרים.

מסכת תרומות פרק יא

יא, אין נותנין דבילה וגרוגרות לתוך המוריים, מפני שהוא מאבדן; אבל נותנין את היין למוריים. אין מפטמין את השמן, אבל עושין את היין יינומלין. אין מבשלין יין של תרומה, מפני שהוא ממעיטו; רבי יהודה מתיר, מפני שהוא משביחו.

יא, דבש תמרים, ויין תפוחים, וחומץ סתוונניות, ושאר כל מי פירות של תרומה--רבי אליעזר מחייב קרן וחומש; ורבי יהושוע פוטר. רבי אליעזר מטמא, משום משקה. אמר רבי יהושוע, לא מנו חכמים שבעה משקין כמונה פטמין; אלא אמרו, שבעה משקין טמאים, ושאר כל המשקין טהורים.

יא, אין עושין תמרים דבש, ולא תפוחים יין, ולא סתוונניות חומץ, ושאר כל הפירות אין משנין אותן מברייתן בתרומה ובמעשר שני, אלא זיתים וענבים בלבד. ואין סופגין את הארבעים משום עורלה, אלא על

היוצא מן הזיתים ומן הענבים. ואין מביאין ביכורים משקין, אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים. ואין מיטמא משום משקה, אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים. ואין מקריבין על גבי המזבח, אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים.

יא,ד עוקצי תאנים, וגרוגרות, והכליסין, והחרובין של תרומה--אסורים לזרים.

יא,ה גרעיני תרומה--בזמן שהוא מכנסן, אסורות; ואם השליכן, מותרות. וכן עצמות הקודשים--בזמן שהוא מכנסן, אסורות; ואם השליכן, מותרות. המורסן מותר. סובין של חדשות אסורות, ושל ישנות מותרות. ונוהג בתרומה כדרך שהוא נוהג בחולין. המסלת קב או קביים בסאה--לא יאבד את השאר, אלא יניחנו במקום מוצנע.

יא,ו מגורה שפינה ממנה חיטי תרומה, אין מחייבין אותו להיות יושב ומלקט אחת אחת; אלא מכבד כדרכו, ונותן לתוכה חולין.

יא,ז וכן חבית של שמן שנשפכה, אין מחייבין אותו להיות יושב ומטפח; אלא נוהג בה, כדרך שהוא נוהג בחולין.

יא,ח המערה מכד לכד, ונטף שלוש טפין--נותן לתוכה חולין; הרכינה ומיצת, הרי זו תרומה. כמה יהא בתרומת מעשר של דמאי, ויוליכנה לכוהן--אחד משמונה בשמינית.

יא,ט כרשיני תרומה, מאכילין אותן לבהמה לחיה ולתרנגולין. ישראל ששכר פרה מכוהן, מאכילה כרשיני תרומה; וכוהן ששכר פרה מישראל--אף על פי שמזונותיה עליו, לא יאכילנה כרשיני תרומה. ישראל ששם פרה מכוהן, לא יאכילנה כרשיני תרומה; וכוהן ששם פרה מישראל, מאכילה כרשיני תרומה.

יא, מדליקין שמן שריפה בבתי כנסייות, ובבתי מדרשות, ובמבואות האפלים, ועל גבי החולים ברשות כוהן. בת ישראל שנישאת לכוהן, והיא למודה לבוא אצל אביה--אביה מדליק ברשותה. מדליקין בבית המשתה, אבל לא בבית האבל, דברי רבי יהודה; רבי יוסי אומר, בבית האבל, אבל לא בבית המשתה. רבי מאיר אוסר כאן וכאן; רבי שמעון מתיר כאן וכאן.

מסכת מעשרות פרק א

א, כלל אמרו במעשרות: כל שהוא אוכל, ונשמר, וגידוליו מן הארץ--חייב במעשרות. ועוד כלל אחר אמרו: כל שתחילתו אוכל, וסופו אוכל--אף על פי שהוא שומרו להוסיף אוכל, חייב קטן וגדול; וכל שאין תחילתו אוכל, אבל סופו אוכל--אינו חייב, עד שייעשה אוכל.

ב, מאימתי פירות חייבין במעשרות: התאנים, משיבחילו. הענבים והאובשים, משיבאישו. האוג והתותים, משיאדימו; וכל האדומים, משיאדימו. הרימונים, משיימסו. התמרים, משיטילו שאור. הפרסקין, משיטילו גידין. האגוזין, משיעשו מגורה; רבי יהודה אומר, האגוזין והשקדים, משיעשו קליפה.

ג, החרובין, משיינקדו; וכל השחורים, משיינקדו. האגסים והקרוסטומלין הפרישין והעוזרין, משייקרחו; וכל הלבנים, משייקרחו. התלתן, כדי שתצמח. התבואה והזיתים, משיכניסו שלישי.

ד, ובירק: הקישואים, והדלועים, האבטיחים, והמלפפונות, והתפוחים, והאתרוגים--חייבים גדולים וקטנים; רבי שמעון פוטר את האתרוגין בקוטנן. החייב בשקדים המרים, פטור במתוקים; החייב במתוקים, פטור במרים.

א,ה איזה הוא גורנן של מעשרות: הקישואים והדלועים, משיפקס; אם אינו מפקס, עד שיעמיד ערימה. האבטיח, משישלק; אם אינו משלק, עד שיעשה מוקצה. הירק הנאגד, משיאגוד; אם אינו אוגד, משימלא את הכלי; אם אינו ממלא את הכלי, עד שילקוט כל צורכו. כלכלה, משיחפה; אם אינו מחפה, עד שימלא את הכלי; אם אינו ממלא את הכלי, עד שילקוט כל צורכו. במה דברים אמורים, במוליך לשוק. אבל במוליך לביתו-- אוכל מהן עראי, עד שהוא מגיע לביתו.

א,ו הפרד והצימוקים והחרובין, משיעמיד ערימה. הבצלים, משיפקל; אם אינו מפקל, עד שיעמיד ערימה. התבואה, משימרח; אם אינו ממרח, עד שיעמיד ערימה. הקטניות, משיכבור; אם אינו כובר, עד שימרח. אף על פי שמירח, נוטל מן הקוטעין ומן הצדדין וממה שבתוך התבן, ואוכל.

א,ז היין, משיקפה; אף על פי שקפה, קולט מן הגת העליונה ומן הצינור ומכל מקום, ושותה. השמן, משירד לעוקה. אף על פי שירד, נוטל מן העקל ומן הממל ומבין הפסין, ונותן לחמיטה ולתמחוי; אבל לא ייתן לקדירה וללפס, כשהן מרותחין. רבי יהודה אומר, לכלל הוא נותן, חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר.

א,ח העיגול, משיחליקנו. מחליקין בתאנים ובענבים של טבל; רבי יהודה אוסר. המחליק בענבים, לא הוכשר; רבי יהודה אומר, הוכשר. הגרוגרות, משידוש; והמגורה, משיעגל. היה דש בחבית ומעגל במגורה, נשברה החבית ונפחתה המגורה--לא יאכל מהן עראי; רבי יוסי מתיר.

מסכת מעשרות פרק ב

ב,א היה עובר בשוק ואמר, טלו לכם תאנים--אוכלין ופטורין; לפיכך אם הכניסו לבתיהם, מתקנין ודאי. טלו לכם, והכניסו לבתיכם--לא יאכלו מהן עראי; לפיכך אם הכניסו לבתיהם, אינן מתקנין אלא דמאי.

ב,ב היו יושבין בשער או בחנות ואמר, טלו לכם תאנים--אוכלין ופטורין, ובעל השער ובעל החנות חייבין; רבי יהודה פוטר, עד שיחזיר את פניו, או עד שישנה מקום ישיבתו.

ב,ג המעלה פירות מן הגליל ליהודה, או עולה לירושלים--אוכל מהן, עד שהוא מגיע למקום שהוא הולך; וכן בחזרה. רבי מאיר אומר, עד שהוא מגיע למקום השביתה. הרוכלין המחזרין בעיירות--אוכלין, עד שהן מגיעין למקום הלינה; רבי יהודה אומר, בית הראשון הוא ביתו.

ב,ד פירות שתרמן עד שלא נגמרה מלאכתן, רבי אליעזר אוסר מלאכול מהן עראי; וחכמים מתירין, חוץ מכלכלת תאנים. כלכלת תאנים שתרמה--רבי שמעון מתיר, וחכמים אוסרין.

ב,ה האומר לחברו הא לך איסר זה, ותן לי בו חמש תאנים--לא יאכל עד שיעשר, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, אוכל אחת אחת, ופטור; ואם צירף, חייב. אמר רבי יהודה, מעשה בגינת ורדים שהייתה בירושלים, והיו תאניה נמכרות משלוש ומארבע באיסר; ולא הופרש ממנה תרומה ומעשר מעולם.

ב,ו האומר לחברו הא לך איסר זה בעשרים תאנים שאבור לי, בורר ואוכל. באשכול שאבור לי, מגרגר ואוכל. ברימון שאבור לי, פורט ואוכל. באבטיח שאבור לי, סופת ואוכל. אבל אם אמר בעשרים תאנים אלו, בשני אשכולות אלו, בשני רימונים אלו, בשני אבטיחים אלו--אוכל כדרכו ופטור, מפני שקנה במחובר לקרקע.

ב,ז השוכר את הפועל לקצות עימו בתאנים, אמר לו על מנת שאוכל תאנים--הוא אוכל ופטור; על מנת שאוכל אני ובני, או על מנת שיאכל בני משכרי--הוא אוכל ופטור, ובנו אוכל וחייב. על מנת שאוכל בשעת הקציעה, ולאחר הקציעה--בשעת הקציעה אוכל ופטור; ולאחר הקציעה אוכל וחייב, שאינו אוכל מן התורה. זה הכלל--כל האוכל מן התורה, פטור; ושאינו אוכל מן התורה, חייב.

ב,ח היה עושה בלבסין, לא יאכל בבנות שבע; בבנות שבע, לא יאכל בלבסין. אבל מונע הוא את עצמו, עד שהוא מגיע למקום היפות, ואוכל. המחליף עם חברו--זה לאכול וזה לאכול, זה לקצות וזה לקצות, זה לאכול וזה לקצות--חייב. רבי יהודה אומר, המחליף לאכול, חייב; ולקצות, פטור.

מסכת מעשרות פרק ג

ג,א המעביר תאנים בחצרו לקצות, בניו ובני ביתו אוכלין ופטורין. והפועלין שעימו--בזמן שאין להם עליו מזונות, אוכלין ופטורין; ואם יש להם עליו מזונות, הרי אלו לא יאכלו.

ג,ב המוציא את פועליו בשדה--בזמן שאין להם עליו מזונות, אוכלין ופטורין; אבל אם יש להם עליו מזונות, אוכלין אחת אחת מן התאנה, אבל לא מן הסל ולא מן הקופה ולא מן המוקצה.

ג,ג השוכר את הפועל לעשות עימו בזיתים--אמר לו על מנת לאכול בזיתים, אוכל אחת אחת ופטור; ואם צירף, חייב. לנכש בבצלים--אמר לו על מנת לאכול ירק, מקרטם עלה עלה ואוכל; ואם צירף, חייב.

ג,ד מצא קציצות בדרך, אפילו בצד שדה קציצות, וכן תאנה שהיא נוטה לדרך, ומצא תחתיה תאנים--מותרות משום גזל, ופטורות מן המעשרות;

בזיתים ובחרובין, חייבין. מצא גרוגרות--אם דרסן רוב אדם, חייב; ואם לאו, פטור. מצא פלחי דבילה--חייב, שידוע שהן מדבר הגמור. החרובין--עד שלא כנסן לראש הגג, מוריד מהן לבהמה, ופטור, מפני שהוא מחזיר את המותר.

ג,ה איזו היא חצר שהיא חייבת במעשרות--רבי ישמעאל אומר, חצר הצורית, שהכלים נשמרין בתוכה. רבי עקיבה אומר, כל שאחד פותח ואחד נועל, פטורה. רבי נחמיה אומר, כל שאין אדם בוש מלאכול בתוכה, חייבת. רבי יוסי אומר, כל שנכנס לה ואין אומרין לו מה אתה מבקש, פטורה. רבי יהודה אומר, שתי חצרות זו לפנים מזו--הפנימית חייבת, והחיצונה פטורה.

ג,ו הגגות פטורין, אף על פי שהן של חצר החייבת. וכן בית שער, אכסדרה, ומרפסת--הרי אלו כחצר: אם חייבת, חייבין; ואם פטורה, פטורין.

ג,ז הצריפין והבורגנין והאלקטיות, פטורין. סוכת גינוסר--אף על פי שיש בה ריחיים ותרנגולין, פטורה. סוכת היוצרין--הפנימית חייבת, והחיצונה פטורה. רבי יוסי אומר, כל שאינה דירת החמה, או דירת הגשמים--פטורה. סוכת החג בחג--רבי יהודה מחייב, וחכמים פוטרין.

ג,ח תאנה שהיא עומדת בחצר--אוכל אחת אחת, ופטור; ואם צירף, חייב. רבי שמעון אומר, אחת בימינו ואחת בשמאלו ואחת בפיו. עלה לראשה--ממלא את חיקו, ואוכל.

ג,ט גפן שהיא נטועה בחצר, נוטל את כל האשכול; וכן ברימון, וכן באבטיח, דברי רבי טרפון. רבי עקיבה אומר, מגרגר באשכול, ופורט ברימון, וסופת באבטיח. כוסבר שהיא זרועה בחצר--מקרטם עלה עלה, ואוכל; ואם צירף, חייב. הסיאה והאיזוב והקורנית שבחצר--אם היו נשמרין, חייבין.

ג,י תאנה שהיא עומדת בחצר, ונוטה לגינה--אוכל כדרכו, ופטור. עומדת בגינה, ונוטה לחצר--אוכל אחת אחת, ופטור; ואם צירף, חייב. עומדת בארץ ונוטה לחוצה לארץ, או עומדת בחוצה לארץ ונוטה לארץ--הכול הולך אחר העיקר; ובבתי ערי חומה, הכול הולך אחר העיקר. ובערי מקלט, הכול הולך אחר הנוף; ובירושלים, הכול הולך אחר הנוף.

מסכת מעשרות פרק ז

ז,א הכובש השולק המולח בשדה, חייב; המכמין באדמה, פטור. המטבל בשדה, פטור. הפוצע זיתים על מנת שייצא השרף מהן, פטור. הסוחט זיתים על בשרו, פטור; ואם סחט ונתן לתוך ידו, חייב. המקפה לתבשיל, פטור; ולקדירה, חייב, מפני שהוא כבור קטן.

ז,ב תינוקות שטמנו תאנים לשבת, ושכחו לעשרן--לא יאכלו למוצאי שבת, עד שיעשרו. כלכלת שבת--בית שמאי פוטרין, ובית הלל מחייבין. רבי יהודה אומר, אף הלוקט כלכלה לשלוח לחברו--לא יאכל, עד שיעשר.

ז,ג הנוטל זיתים מן המעטן--טובל אחד אחד במלח, ואוכל; ואם מלח ונתן לפניו, חייב. רבי אליעזר אומר, מן המעטן הטהור, חייב; ומן הטמא, פטור, מפני שהוא מחזיר את המותר.

ז,ד שותין על הגת, בין על החמין בין על הצונין--פטור, דברי רבי מאיר; רבי אלעזר ברבי צדוק מחייב. וחכמים אומרים, על החמין חייב, ועל הצונין פטור.

ז,ה המקלף בשעורים--מקלף אחת אחת, ואוכל; ואם קילף ונתן לתוך ידו, חייב. המולל מלילות של חיטים--מנפה מיד ליד, ואוכל; ואם נפה לתוך חיקו, חייב. כוסבר שזרעה לזרע, ירקה פטור; זרעה לירק,

מתעשרת זרע וירק. רבי אליעזר אומר, השבת מתעשרת זרע וירק וזירין; וחכמים אומרים, אין מתעשר זרע וירק אלא השחלים והגרגיר בלבד.

ד, רבן גמליאל אומר, התמרות של תלתן ושל חרדל ושל פול הלבן, חייבות במעשר. רבי אליעזר אומר, הצלף מתעשר תמרות ואביונות וקפריסין; רבי עקיבה אומר, אינו מתעשר אלא אביונות, מפני שהוא פרי.

מסכת מעשרות פרק ה

ה,א העוקר שתלים מתוך שלו, ונוטע לתוך שלו--פטור. לקח במחובר לקרקע, פטור; לקח לשלוח לחברו, פטור. רבי אלעזר בן עזריה אומר, אם יש כיוצא בהן נמכרין בשוק--הרי אלו חייבין.

ה,ב העוקר לפת וצנונות מתוך שלו, ונוטע לתוך שלו--אם לזרע--חייב, מפני שהוא גורנן. בצלים, שהשרישו בעלייה--טהרו מלטמא; נפלה עליהן מפולת, והן מגולין--הרי אלו כנטועין בשדה.

ה,ג לא ימכור אדם את פירותיו משבאו לעונת המעשרות, למי שאינו נאמן על המעשרות, ולא בשביעית, למי שהוא חשוד על השביעית. ואם ביכרו--נוטל את הבכורות, ומוכר את השאר.

ה,ד לא ימכור אדם את תבנו ואת גפתו ואת זוגיו, למי שאינו נאמן על המעשרות, להוציא מהן משקין. ואם הוציא--חייב במעשרות, ופטור על התרומה: שהתורם, בליבו על הקוטעין ועל הצדדין ועל מה שבתוך התבן.

ה,ה הלוקח שדה ירק בסוריה--עד שלא באו לעונת המעשרות, חייב; משבאו לעונת המעשרות, פטור, ולוקט כדרכו, והולך. רבי יהודה אומר, אף ישכור פועלים ללקט. אמר רבן שמעון בן גמליאל, במה דברים אמורים, בזמן שקנה קרקע; אבל בזמן שלא קנה קרקע--אף עד שלא באו לעונת המעשרות, פטור. רבי אומר, לפי חשבון.

ה,ו המתמד ונתן מים במידה, ומצא כדי מידתו--פטור; רבי יהודה מחייב. מצא יותר על מידתו, מוציא עליו ממקום אחר לפי חשבון.

ה,ז חוררי הנמלים שלנו בצד הערימה החייבת--הרי אלו חייבין, שידוע שמדבר הגמור היו גוררין כל הלילה. [ח] שום בעל בכי, ובצל של רכפה, והגריסין הקילקין, ועדשים המצרייות--רבי מאיר אומר אף הקרקס, רבי יוסי אומר אף הקוטנין--פטורין מן המעשרות, ונלקחין מכל אדם בשביעית. זרע לוף העליון, זרע כרישין, זרע בצלים, זרע לפת וצנונות, ושאר זירעוני גינה שאינן נאכלין--פטורין מן המעשרות, ונלקחין מכל אדם בשביעית: שאף על פי שאביהן תרומה, הרי אלו יאכלו.

מסכת מעשר שני פרק א

א,א מעשר שני--אין מוכרין אותו, ואין ממשכנין אותו, ואין מחלפין אותו, ולא שוקלין כנגדו. ולא יאמר אדם לחברו בירושלים, הא לך יין ותן לי שמן; וכן שאר כל הפירות. אבל נותנין זה לזה מתנות חנם.

א,ב מעשר בהמה--אין מוכרין אותו תמים חי, ולא בעל מום חי ושחוט, ואין מקדשין בו את האישה. הבכור--מוכרין אותו תמים חי, ובעל מום חי ושחוט, ומקדשין בו את האישה. אין מחללין מעשר שני על אסימון, ולא על המטבע שאינו יוצא, ולא על המעות שאינן ברשותו.

א,ג הלוקח בהמה לזבחי שלמים, וחיה לבשר התאוה--יצא העור לחולין, אף על פי שהעור מרובה על הבשר. כדי יין סתומות--מקום שדרכן להימכר סתומות, יצא קנקן לחולין. האגוזים והשקדים, יצאו קליפיהן לחולין. התמד--עד שלא החמיץ, אינו נלקח בכסף מעשר; משהחמיץ, נלקח בכסף מעשר.

א,ד הלוקח חיה לזבחי שלמים, ובהמה לבשר התאוה--לא יצא העור לחולין. כדי יין פתוחות או סתומות--מקום שדרכן להימכר פתוחות, לא יצא קנקן לחולין. סלי תאנים וסלי ענבים עם הכלי, לא יצאו דמי הכלי לחולין.

א,ה הלוקח מים, ומלח, ופירות מחוברין לקרקע, או פירות שאינן יכולין להגיע לירושלים--לא קנה מעשר. הלוקח פירות--שוגג, יחזרו דמיהן למקומן; מזיד, יעלו וייאכלו במקום. ואם אין מקדש, ירקבו.

א,ו הלוקח בהמה--שוגג, יחזרו דמיה למקומן; מזיד, תעלה ותיאכל במקום. ואם אין מקדש, תיקבר על ידי עורה.

א,ז אין לוקחין עבדים, וקרקעות, ובהמה טמאה, מדמי מעשר שני; ואם לקח, יאכל כנגדן. אין מביאין קיני זבים, קיני זבות, קיני יולדות, חטאות, ואשמות, מדמי מעשר שני; ואם הביא, יאכל כנגדן. זה הכלל--כל שהוא חוץ לאכילה ולשתייה ולסיכה מדמי מעשר שני, יאכל כנגדו.

מסכת מעשר שני פרק ב

ב,א מעשר שני ניתן לאכילה, ולשתייה, ולסיכה--לאכול דבר שדרכו לאכול, ולסוך דבר שדרכו לסוך. לא יסוך יין וחומץ, אבל סך הוא את השמן. אין מפטמין שמן של מעשר שני, ואין לוקחין בדמי מעשר שני שמן מפוטם; אבל מפטם הוא את היין. נפל לתוכו דבש ותבלים והשביחו,

השבח לפי חשבון. דגים שנתבשלו עם קפלוטות של מעשר שני והשביחו, השבח לפי חשבון. עיסה של מעשר שני שאפיה והשביחה, השבח לשני. זה הכלל--כל ששבחו ניכר, השבח לפי חשבון; וכל שאין שבחו ניכר, השבח לשני.

ב,ב רבי שמעון אומר, אין סכין שמן של מעשר שני בירושלים; וחכמים מתירין. אמרו לו לרבי שמעון, אם הקל בתרומה החמורה--לא נקל במעשר שני הקל. אמר להם, מה אם הקל בתרומה החמורה, מקום שהקל בכרשינין ובתלתן--נקל במעשר שני הקל, מקום שלא הקל בכרשינין ובתלתן.

ב,ג תלתן של מעשר שני, תיאכל צמחונין. ושל תרומה--בית שמאי אומרים, כל מעשיה בטהרה, חוץ מחפיפתה; בית הלל אומרים, כל מעשיה בטומאה, חוץ משרייתה.

ב,ד כרשיני מעשר שני--יאוכלו צמחונין, ונכנסין לירושלים ויוצאין. נטמאו--רבי טרפון אומר, יתחלקו לעיסות; וחכמים אומרים, ייפדו. ושל תרומה--בית שמאי אומרים, שורין ושפין בטהרה, ומאכילין בטומאה; בית הלל אומרים שורין בטהרה, ושפין ומאכילין בטומאה. שמאי אומר, יאוכלו צריד. רבי עקיבה אומר, כל מעשיהן בטומאה.

ב,ה מעות חולין ומעות מעשר שני שנתפזרו--מה שלקט, לקט למעשר שני עד שישלים; והשאר חולין. ואם בלל וחפן, לפי חשבון. זה הכלל--המתלקטין, למעשר שני; והנבללין, לפי חשבון.

ב,ו סלע של מעשר שני ושל חולין שנתערבו--מביא בסלע מעות ואומר, סלע של מעשר שני, בכל מקום שהיא, מחוללת על המעות האלו; ובורר את היפה שבהן, ומחללן עליה: מפני שאמרו, מחללין כסף על נחושת מדוחק--לא שיקיים כן, אלא שהוא חוזר ומחללן על הכסף.

בז, בית שמאי אומרים, לא יעשה אדם את סלעיו דינרי זהב; ובית הלל מתירין. אמר רבי עקיבה, אני עשיתי לרבן גמליאל ולרבי יהושוע את כספן דינרי זהב.

בח, הפורט סלע ממעות מעשר שני--בית שמאי אומרים, כל הסלע מעות; ובית הלל אומרים, שקל כסף ושקל מעות. רבי מאיר אומר, אין מחללין כסף ופירות על כסף; וחכמים מתירין.

בט, הפורט סלע של מעשר שני בירושלים--בית שמאי אומרים, בכל הסלע מעות; ובית הלל אומרים, שקל כסף ושקל מעות. הדנין לפני חכמים אומריין, בשלושה דינריין כסף ובדינר מעות; רבי עקיבה אומר, בשלושה דינריין כסף, וברביעית כסף וברביעית מעות. רבי טרפון אומר, ארבעה אספרי כסף; שמאי אומר, יניחנה בחנות ויאכל כנגדה.

בי, מי שהיו מקצת בניו טמאים ומקצתן טהורים--מניח את הסלע ואומר, מה שטהורים שותין, סלע זו מחוללת עליו; נמצאו הטמאים והטהורים שותין
מכד
אחת.

מסכת מעשר שני פרק ג

גא, לא יאמר אדם לחברו, העל את הפירות האלו לירושלים לחלק; אלא אומר לו, העלם שנאכלם ושנשתם בירושלים. אבל נותנין זה לזה מתנות חינם.

גב, אין לוקחין תרומה בכסף מעשר, מפני שהוא ממעט את אכילתו; רבי שמעון מתיר. אמר להם רבי שמעון, אם הקל בזבחי שלמים, שהוא מביאן לידי פיגול נותר וטמא--לא נקל בתרומה. אמרו לו, אם הקל בזבחי שלמים, שהן מותרין לזרים--נקל בתרומה, שהיא אסורה לזרים.

ג,ג מי שהיו לו מעות בירושלים וצרך להם, ולחברו פירות--אומר לחברו, הרי המעות האלו מחוללין על פירותיך; נמצא זה אוכל פירותיו בטהרה, והלה עושה צורכו במעותיו. ולא יאמר כן לעם הארץ, אלא בדמאי.

ג,ד פירות בירושלים ומעות במדינה--אומר, הרי המעות ההם מחוללין על הפירות האלו; מעות בירושלים ופירות במדינה--אומר הרי המעות האלו מחוללין על הפירות ההם, ובלבד שיעלו הפירות ויאוכלו בירושלים.

ג,ה מעות נכנסות לירושלים ויוצאות, ופירות נכנסין ואינן יוצאין; רבן שמעון בן גמליאל אומר, אף הפירות נכנסין ויוצאין.

ג,ו פירות שנגמרה מלאכתן, ועברו בתוך ירושלים--יחזור מעשר שני שלהם, ויאוכל בירושלים. ושלא נגמרה מלאכתן, כסלי ענבים לגת וסלי תאנים למוקצה--בית שמאי אומרים, יחזור מעשר שני שלהם ויאוכל בירושלים; בית הלל אומרים, ייפדה ויאוכל בכל מקום. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי יוסי, לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על פירות שלא נגמרה מלאכתן, שייפדה מעשר שני שלהן ויאוכל בכל מקום. ועל מה נחלקו: על פירות שנגמרה מלאכתן--שבית שמאי אומרים, יחזור מעשר שני שלהן ויאוכל בירושלים; ובית הלל אומרים, ייפדה ויאוכל בכל מקום. והדמאי, נכנס ויוצא ונפדה.

ג,ז אילן שהוא עומד בפנים ונוטה לחוץ, או עומד בחוץ ונוטה לפנים--מכנגד החומה ולפנים, כלפנים; ומכנגד החומה ולחוץ, כלחוץ. בתי הבדים שפתחיהם לפנים וחללן לחוץ, או פתחיהם לחוץ וחללן לפנים--בית שמאי אומרים, הכול כלפנים. בית הלל אומרים, מכנגד החומה ולפנים, כלפנים; ומכנגד החומה ולחוץ, כלחוץ.

ג,ח הלשכות--בנויות בקודש ופתוחות לחול, תוכן חול וגגותיהן קודש; בנויות בחול ופתוחות לקודש, תוכן קודש וגגותיהן חול. בנויות בקודש ובחול ופתוחות לקודש ולחול--תוכן וגגותיהן--מכנגד הקודש ולקודש, קודש; ומכנגד החול ולחול, חול.

ג,ט מעשר שני שנכנס לירושלים ונטמא--בין שנטמא באב הטומאה בין שנטמא בוולד הטומאה, בין בפנים בין בחוץ--בית שמאי אומרים, הכול ייפדה וייאכל בפנים, חוץ ממה שנטמא באב הטומאה בחוץ; בית הלל אומרים, הכול ייפדה וייאכל בחוץ, חוץ ממה שנטמא בוולד הטומאה בפנים.

ג,י הלקוח בכסף מעשר שנטמא, ייפדה; רבי יהודה אומר, ייקבר. אמרו לו לרבי יהודה, מה אם מעשר שני עצמו שנטמא, הרי הוא נפדה--הלקוח בכסף מעשר שנטמא, אינו דין שייפדה. אמר להם, לא, אם אמרתם במעשר שני עצמו, שכן הוא נפדה טהור בריחוק מקום--תאמרו בלקוח בכסף מעשר, שאינו נפדה טהור בריחוק מקום.

ג,יא צבי שלקחו בכסף מעשר, ומת--ייקבר על יד עורו; רבי שמעון אומר, ייפדה. לקחו חי, ושחטו ונטמא--ייפדה; רבי יוסי אומר, ייקבר. לקחו שחוט, ונטמא--הרי הוא כפירות.

ג,יב המשאיל קנקניו למעשר שני--אף על פי שגפן, לא קנה מעשר. זלף לתוכן סתם--עד שלא גפן, לא קנה מעשר; ומשגפן, קנה מעשר. עד שלא גפן, עולות באחת ומאה; ומשגפן, מקדשות כל שהן. עד שלא גפן, תורם מאחת על הכול; ומשגפן, תורם מכל אחת ואחת.

ג,יג בית שמאי אומרים, מפתח ומערה לגת; בית הלל אומרים, מפתח ואינו צריך לערות. במה דברים אמורים, במקום שדרכן להימכר סתומות. אבל במקום שדרכן להימכר פתוחות, לא יצא הקנקן לחולין; אבל אם רצה להחמיר על עצמו למכור במידה, יצא קנקן לחולין. רבי

שמעון אומר, אף האומר לחברו חבית זו אני מוכר לך, חוץ מקנקה--יצא קנקן לחולין.

מסכת מעשר שני פרק ז

ד, א המוליך פירות מעשר שני ממקום היוקר למקום הזול, או ממקום הזול למקום היוקר--פודה הוא כשער מקומו. המביא פירות מן הגורן לעיר, וכדי יין מן הגת לעיר--השבח לשני, והיציאות מביתו.

ד, ב פודין מעשר שני כשער הזול--כמות שהחנווני לוקח, ולא כמות שהוא מוכר; כמות שהשולחני פורט, ולא כמות שהוא מצרף. אין פודין מעשר שני אכסרה. את שדמיו ידועין, ייפדה על פי אחד; ואת שאין דמיו ידועין, ייפדה על פי שלושה--כגון היין שקסס, ופירות שהרקיבו, ומעות שהחליאו.

ד, ג בעל הבית אומר בסלע, ואחד אומר בסלע--בעל הבית קודם, מפני שהוא מוסיף חומש; בעל הבית אומר בסלע, ואחד אומר בסלע ואיסר--את של סלע ואיסר קודם, מפני שהוא מוסיף על הקרן. הפודה מעשר שני שלו--מוסיף עליו חמישיתו, בין שהוא שלו בין שנתן לו במתנה.

ד, ד מערימין על מעשר שני. כיצד: אומר אדם לבנו ולבתו הגדולים, לעבדו ולשפחתו העבריים, הא לך את המעות האלו, ופדה לך בהן את המעשר הזה. אבל לא יאמר כן לבנו ולבתו הקטנים, לעבדו ולשפחתו הכנעניים, מפני שידם כידו.

ד, ה היה עומד על הגורן, ואין בידו מעות--אומר לחברו, הרי הפירות האלו נתונים לך מתנה; וחוזר ואומר, הרי הם מחוללין על המעות שבבית.

ד,ו משך ממנו מעשר בסלע, ולא הספיק לפדותו עד שעמד בשתיים--
נותן לו סלע, ומשתכר בסלע; ומעשר שני שלו. משך ממנו מעשר
בשתיים, ולא הספיק לפדותו עד שעמד בסלע--נותן לו סלע מחוליו, וסלע
של מעשר שני שלו; ואם היה עם הארץ, נותן לו מדמיו.

ד,ז הפודה מעשר שני, ולא קרא שם--רבי יוסי אומר, דייו; רבי יהודה
אומר, צריך לפרש. היה מדבר עם האישה על עסקי גיטה וקידושיה, נתן
לה גיטה וקידושיה ולא פירש--רבי יוסי אומר, דייו; רבי יהודה אומר,
צריך לפרש.

ד,ח המניח איסר ואכל עליו חצייו, והלך למקום אחר והרי הוא יוצא
בפונדיון--אוכל עליו עוד איסר; המניח פונדיון ואכל עליו חצייו, והלך
למקום אחר והרי הוא יוצא באיסר--אוכל עליו עוד פלג. המניח איסר
של מעשר שני, אוכל עליו אחד עשר באיסר ואחד ממאה באיסר. בית
שמאי אומרים, הכול עשרה; בית הלל אומרים, בוודאי אחד עשר, ובדמאי
עשרה.

ד,ט כל המעות הנמצאין בירושלים--הרי אלו חולין, אפילו דינר זהב עם
הכסף ועם המעות; מצא בתוכן חרס וכתוב עליו מעשר, הרי זה מעשר.

ד,י המוצא כלי וכתוב עליו קרבן--רבי יהודה אומר, אם היה של חרס,
הוא חולין ומה שבתוכו קרבן; ואם היה של מתכת, הוא קרבן ומה שבתוכו
חולין. אמרו לו, אין דרך בני אדם להיות כונסים חולין לקרבן.

ד,יא המוצא כלי וכתוב עליו ק', קרבן; מ', מעשר; ד', דמאי; ט', טבל;
ת', תרומה--שבשעת הסכנה, היו כותבין ת' תחת תרומה. רבי יוסי אומר,
כולן שמות אדם הן. אמר רבי יוסי, אפילו מצא חבית והיא מלאה פירות,
וכתוב עליה תרומה--הרי אלו חולין: שאני אומר אשתקד הייתה מלאה
תרומה, ופינה.

ד, יב האומר לבנו מעשר שני בזווית זו, ומצא בזווית אחרת--הרי אלו חולין. הרי שם מנה, ומצא מאתיים--השאר חולין; מאתיים, ומצא מנה--הכול מעשר.

מסכת מעשר שני פרק ה

ה, א כרם רבעי, מציינין אותו בקוזזות אדמה; ושל עורלה, בחרסית; ושל קברות, בסיד, וממחה ושופך. אמר רבן שמעון בן גמליאל, במה דברים אמורים, בשביעית. והצנועין מניחין את המעות ואומרין, כל הנלקט מזה, מחולל על המעות האלו.

ה, ב כרם רבעי עולה לירושלים, מהלך יום לכל צד. ואיזה הוא תחומה--אילת מן הדרום, עקרבת מן הצפון, לוד מן המערב, והירדן מן המזרח. ומשרבו הפירות, התקינו שיהא נפדה סמוך לחומה. ותנאי היה הדבר--אימתיי שירצו, יחזור הדבר לכמות שהיה. רבי יוסי אומר, משחרב בית המקדש, היה תנאי זה; ותנאי--אימתיי שייבנה בית המקדש, יחזור הדבר לכמות שהיה.

ה, ג כרם רבעי--בית שמאי אומרים, אין לו חומש ואין לו ביעור; בית הלל אומרים, יש לו. בית שמאי אומרים, יש לו פרט, ויש לו עוללות, ועניים פודין לעצמן; בית הלל אומרים, כולו לגת.

ה, ד כיצד פודים נטע רבעי: מניח את הסל על פי שלושה ואומר, כמה אדם רוצה לפדות לו בסלע על מנת להוציא יציאות מביתו; ומניח את המעות ואומר, כל הנלקט מזה, מחולל על המעות האלו מכך וכך סלים בסלע.

ה,ה ובשביעית, פודהו בשווייו. אם היה הכול מופקר, אין לו אלא שכר לקיטה. הפודה נטע רבעי שלו--מוסיף עליו חמישיתו, בין שהוא שלו בין שניתן לו במתנה.

ה,ו ערב יום טוב האחרון של פסח של רביעית ושל שביעית, היה הביעור. כיצד היה הביעור: נותנין תרומה ותרומת מעשר לבעליה, מעשר ראשון לבעליו, מעשר עני לבעליו. מעשר שני והביכורים, מתבערים בכל מקום; רבי שמעון אומר, הביכורים ניתנין לכוהנים כתרומה. והתבשיל--בית שמאי אומרים, צריך לבער; בית הלל אומרים, הרי הוא כמבוער.

ה,ז מי שהיו לו פירות בזמן הזה, והגיעה שעת הביעור--בית שמאי אומרים, צריך לחללן על הכסף; בית הלל אומרים, אחד שהן כסף ואחד שהן פירות.

ה,ח אמר רבי יהודה, בראשונה היו שולחין אצל בעלי בתים שבמדינות, ואומריין להן מהרו והתקינו פירותיכם, עד שלא תגיע שעת הביעור: עד שבא רבי עקיבה ולמד, שכל הפירות שלא באו לעונת המעשרות, פטורין מן הביעור.

ה,ט מי שהיו פירותיו רחוקים ממנו, צריך לקרוא להם שם. מעשה ברבן גמליאל והזקנים שהיו באין בספינה, אמר רבן גמליאל לזקנים, עישור שאני עתיד למוד, נתון ליהושוע, ומקומו מושכר לו; עישור אחר שאני עתיד למוד, נתון לעקיבה כדי שיזכה בו לעניים, ומקומו מושכר לו. אמר רבי יהושוע, עישור שאני עתיד למוד, נתון לאלעזר בן עזריה, ומקומו מושכר לו. ונתקבלו זה מזה שכר.

ה,י במנחה ביום טוב, היו מתוודים; כיצד היה הוודוי: "ביערת הקודש מן הבית" (דברים כו, יג), זה מעשר שני ונטע רבעי. "נתתיו ללוי" (שם), זה מעשר לוי. "וגם נתתיו" (שם), זו תרומה ותרומת מעשר. "לגר

ליתום ולא למנה" (שם), זה מעשר עני, ולקט שכחה ופיאה, אף על פי שאינן מעכבין את הווידוי. "מן הבית", זו חלה.

ה,יא "ככל מצותך, אשר ציוויתני" (דברים כו, יג)--הא אם הקדים מעשר שני לראשון, אינו יכול להתוודות. "לא עברתי ממצוותיך" (שם)--לא הפרשתי ממין על שאינו מינו, לא מן התלוש על המחובר, ולא מן המחובר על התלוש, ולא מן החדש על הישן, ולא מן הישן על החדש. "ולא שכחתי" (שם), לא שכחתי מלברכך ומלהזכיר שמך עליו.

ה,יב "לא אכלתי באוני ממנו" (דברים כו, יד)--הא אם אכלו באנינה, אינו יכול להתוודות. "ולא ביערתי ממנו בטמא" (שם)--הא אם הפרישו בטומאה, אינו יכול להתוודות. "ולא נתתי ממנו, למת" (שם)--לא לקחתי ממנו ארון ותכריכין למת, ולא נתתיו לאוננים אחרים. "שמעתי, בקול ה' אלוהיי" (שם), הביאותיו לבית הבחירה. "עשיתי, ככול אשר ציוויתני" (שם), שמחתי ושימחתי בו.

ה,יג "השקיפה ממעון קודשך מן השמיים" (דברים כו, טו)--עשינו מה שגזרת עלינו, אף אתה עשה עימנו מה שהבטחתנו: "השקיפה ממעון קודשך מן השמיים, וברך את עמך את ישראל" (שם), בבנים ובבנות. "ואת האדמה, אשר נתת לנו" (שם)--בטל, ובמטר, ובוולדות בהמה. "כאשר נשבעת לאבותינו, ארץ זבת חלב ודבש" (שם), כדי שתיתן טעם בפירות.

ה,יד מכאן אמרו, ישראל וממזרים מתוודים; אבל לא גרים ולא עבדים משוחררים, שאין להם חלק בארץ. רבי מאיר אומר, אף לא כוהנים ולויים, שלא נטלו חלק בארץ; רבי יוסי אומר, יש להן ערי מגרש.

ה,טו יוחנן כוהן גדול העביר הודית המעשר; אף הוא ביטל את המעוררים, ואת הנוקפים. עד ימיו, היה פטיש מכה בירושלים; ובימיו,

אין אדם צריך לשאול על הדמאי.

מסכת חלה פרק א

א,א חמישה דברים חייבין בחלה--החיטים, והשעורים, והכוסמין, ושיבולת שועל, והשיפון. הרי אלו חייבין בחלה, ומצטרפין זה עם זה, ואסורין בחדש מלפני הפסח, ומלקצור מלפני העומר. ואם השרישו קודם לעומר, העומר מתירן; ואם לאו, אסורין עד שיבוא העומר הבא.

א,ב האוכל מהן כזית מצה בפסח, יצא ידי חובתו; כזית חמץ, חייב בהיכרת. נתערב אחד מהן בכל המינין, הרי זה עובר בפסח. הנודר מן הפת, ומן התבואה--אסור בהן, דברי רבי מאיר; וחכמים אומרים, הנודר מן הדגן, אינו אסור אלא מהן. וחייבין בחלה ובמעשרות.

א,ג אלו חייבין בחלה, ופטורין מן המעשרות--הלקט, והשכחה, והפיאה, וההפקר, ומעשר ראשון שניטלה תרומתו, ומעשר שני והקדש שנפדו, ומותר העומר, והתבואה שלא הביאה שלישי. רבי אלעזר אומר, אף התבואה שלא הביאה שלישי, פטורה מן החלה.

א,ד אלו חייבין במעשרות, ופטורין מן החלה: האורז, והדוחן, והפרגין, והשומשמין, והקטנייות, ופחות מחמשת רבעים בתבואה, והסופגנין, והדובשנין, והאסקריטין, וחלת המשרת, והמדומע--פטורין מן החלה.

א,ה עיסה שתחילתה סופגנין, וסופה סופגנין--פטורה מן החלה. תחילתה עיסה וסופה סופגנין, תחילתה סופגנין וסופה עיסה--חייבת בחלה. וכן הקנובקעות חייבות.

א,ו המעיסה--בית שמאי פוטרין, ובית הלל מחייבין; החליטה--בית שמאי מחייבין, ובית הלל פוטרין. חלות תודה ורקיקי נזיר--עשאו לעצמו, פטור; למכור בשוק, חייב.

א,ז נחתום שעשה שאור לחלק, חייב בחלה. וכן נשים שנתנו לנחתום לעשות להן שאור--אם אין בשל אחת מהן כשיעור, פטורה מן החלה.

א,ח עיסת הכלבים--בזמן שהרועים אוכלין ממנה--חייבת בחלה, ומערבין בה, ומשתתפין בה, ומברכין עליה, ומזמנין עליה, ונעשית ביום טוב, ויוצא בה אדם ידי חובתו בפסח; אם אין הרועים אוכלין ממנה--אינה חייבת בחלה, ואין מערבין בה, ואין משתתפין בה, ואין מברכין עליה, ואין מזמנין עליה, ואינה נעשית ביום טוב, ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח. בין כך ובין כך, מיטמא טומאת אוכלין.

א,ט החלה והתרומה--חייבין עליהן מיתה וחומש, ואסורין לזרים; והן נכסי כוהן, ועולין באחד ומאה, וטעונין רחיצת ידיים והערב שמש, ואינן ניטלין מן הטהור על הטמא, אלא מן המוקף ומן הדבר הגמור. האומר כל גורני תרומה, וכל עיסתי חלה--לא אמר כלום: עד שישייר מקצת.

מסכת חלה פרק ב

ב,א פירות חוצה לארץ שנכנסו לארץ, חייבין בחלה ובמעשרות. יצאו מכאן לשם--רבי אליעזר מחייב, ורבי עקיבה פוטר.

ב,ב עפר חוצה לארץ שבא בספינה לארץ, חייב במעשרות ובשביעית; אמר רבי יהודה, אימתי, בזמן שהספינה גוששת. עיסה שנילושה במי פירות--חייבת בחלה, ונאכלת בידיים מסואבות.

ב,ג האישה יושבת וקוצה חלתה ערומה, מפני שהיא יכולה לכסות את עצמה; אבל לא האיש. מי שאינו יכול לעשות עיסתו בטהרה--יעשנה קביים, ואל יעשנה בטומאה. רבי עקיבה אומר, יעשנה בטומאה, ואל יעשנה קביים: שכשם שהוא קורא לטהורה, כך הוא קורא לטמאה--לזו קורא חלה לשם, ולזו קורא חלה לשם; אבל קביים, אין בהן חלק לשם.

ב,ד העושה עיסתו קביים, ונגעו זה בזה--פטורין מן החלה, עד שיישוכו. רבי אליעזר אומר, אף הרודה ונותן לסל, הסל מצרפן לחלה.

ב,ה המפריש חלתו קמח--אינה חלה, וגזל ביד כוהן. העיסה עצמה, חייבת בחלה; והקמח--אם יש בו כשיעור--חייב בחלה, ואסורה לזרים, דברי רבי יהושע. אמרו לו, מעשה וקפשה זקן זר; אמר להם, אף הוא קילקל לעצמו, ותיקן לאחרים.

ב,ו חמשת רבעים קמח, חייבין בחלה. הן ושאורן ומורסנן חמשת רבעים, חייבין. ניטל מורסנן מתוכן, וחזר לתוכן--הרי אלו פטורין.

ב,ז שיעור חלה, אחד מעשרים וארבעה. העושה עיסה לעצמו, ועיסה למשתה בנו--אחד מעשרים וארבעה; נחתום שהוא עושה למכור בשוק, וכן האישה שהיא עושה למכור בשוק--אחד מארבעים ושמונה. נטמאה עיסתה שוגגת או אנוסה, אחד מארבעים ושמונה; נטמאת מזידה--אחד מעשרים וארבעה, כדי שלא יהא חוטא נשכר.

ב,ח רבי אליעזר אומר, ניטלת מן הטהור על הטמא; כיצד: עיסה טהורה, ועיסה טמאה--נוטל כדי חלה מעיסה שלא הורמה חלתה, ונותן לתוך פחות מכביצה באמצע, כדי שייטול מן המוקף. וחכמים אוסרין.

מסכת חלה פרק ג

ג,א אוכלין עראי מן העיסה, עד שתתגלגל בחיטים, ותיטמטם בשעורים; גילגלה בחיטים וטימטמה בשעורים, האוכל ממנה חייב מיתה. כיון שהיא נותנת את המים--מגבהת חלתה, ובלבד שלא יהא שם חמשת רבעים קמת.

ג,ב נדמעה עיסתה--עד שלא גילגלה--פטורה, שהמדומע פטור; ומשגילגלה, חייבת. נולד לה ספק טומאה--עד שלא גילגלה, תעשה בטומאה; ומשגילגלה, תעשה בטהרה.

ג,ג הקדישה עיסתה עד שלא גילגלה, ופדיתה--חייבת; ומשגילגלה, ופדיתה--חייבת. הקדישה עד שלא גילגלה, וגילגלה הגזבר, ואחר כך פדיתה--פטורה, שבשעת חובתה הייתה פטורה.

ג,ד כיוצא בו, המקדיש פירותיו עד שלא באו לעונת המעשרות, ופדין--חייבין; ומשבאו לעונת המעשרות, ופדין--חייבין. הקדישן עד שלא נגמרו, וגמרן הגזבר, ואחר כך פדין--פטורין, שבשעת חובתן היו פטורין.

ג,ה נוכרי שנתן לישראל לעשות לו עיסה, פטורה מן החלה. נתנה לו מתנה--עד שלא גילגל, חייב; ומשגילגל, פטור. העושה עיסה עם הנוכרי--אם אין בשל ישראל כשיעור, פטורה מן החלה.

ג,ו גר שנתגייר והייתה לו עיסה--נעשת עד שלא נתגייר, פטור; ומשנתגייר, חייב. ואם ספק, חייב; ואין חייבין עליה חומש. רבי עקיבה אומר, הכול הולך אחר הקרימה בתנור.

ג,ז העושה עיסה מן החיטים ומן האורז--אם יש בה טעם דגן--חייבת בחלה, ויוצא בה אדם ידי חובתו בפסח. אין בה טעם דגן--אינה חייבת בחלה, ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח.

ג,ח הנוטל שאור מעיסה שלא הורמה חלתה, ונותן לתוך עיסה שהורמה חלתה--אם יש לו פרנסה ממקום אחר, מוציא לפי חשבון; ואם לאו, מוציא חלה אחת על הכול.

ג,ט כיוצא בו, זיתי מסיק שנתערבו עם זיתי ניקוף, ענבי בציר שנתערבו עם ענבי עוללות--אם יש לו פרנסה ממקום אחר, מוציא לפי חשבון; ואם לאו, מוציא תרומה ותרומת מעשר לכול, והשאר מעשר ומעשר שני לפי חשבון.

ג,י הנוטל שאור מעיסת חיטים, ונותן לתוך עיסת האורז--אם יש בה טעם דגן, חייבת בחלה; ואם לאו, פטורה. אם כן, למה אמרו הטבל אוסר כל שהוא--מין במינו; ושלא במינו, בנותן טעם.

מסכת חלה פרק ד

ד,א שתי נשים שעשו שני קבים, ונגעו זה בזה--אפילו הן ממין אחד, פטורין. ובזמן שהם של אישה אחת--מין במינו, חייב; ושלא במינו, פטור.

ד,ב ואיזה הוא מין במינו: החיטים אינן מצטרפות עם הכול, אלא עם הכוסמין; השעורים מצטרפות עם הכול, חוץ מן החיטים. רבי יוחנן בן נורי אומר, שאר המינין מצטרפין זה עם זה.

ד,ג שני קבים, וקב אורז וקב תרומה באמצע--אינן מצטרפין. דבר שניטלה חלתו באמצע--מצרפן, שכבר נתחייב בחלה.

ד,ד קב חדש וקב ישן שנשכו זה בזה--רבי ישמעאל אומר, ייטול מן האמצע; וחכמים אוסרין. הנוטל חלה מן הקב--רבי עקיבה אומר, חלה; וחכמים אומרין, אינה חלה.

ד,ה שני קבים שניטלה חלתן של זה בפני עצמו ושל זה בפני עצמו, וחזר ועשאן עיסה אחת--רבי עקיבה פוטר, וחכמים מחייבין; נמצא חומר קולו.

ד,ו נוטל אדם כדי חלה מעיסה שלא הורמה חלתה, לעשותה בטהרה, להיות מפריש עליה והולך חלת דמאי, עד שתסרח: שחלת דמאי ניטלת מן הטהור על הטמא, ושלא מן המוקף.

ד,ז ישראל שהיו אריסין לגויים בסוריה--רבי אליעזר מחייב פירותיהם במעשרות ובשביעית, ורבן גמליאל פוטר. רבן גמליאל אומר, שתי חלות בסוריה; ורבי אליעזר אומר, חלה אחת. אחזו קולו של רבן גמליאל, וקולו של רבי אליעזר; חזרו לנהוג כדברי רבן גמליאל, בשתי דרכים.

ד,ח רבן גמליאל אומר, שלוש ארצות לחלה: מארץ ישראל ועד כזיב, חלה אחת. מכזיב ועד הנהר ועד אמנה, שתי חלות--אחת לאור, ואחת לכוהן; של אור, יש לה שיעור, ושל כוהן, אין לה שיעור. ומן הנהר ומן אמנה ולפנים, שתי חלות--אחת לאור ואחת לכוהן; של אור, אין לה שיעור, ושל כוהן, יש לה שיעור, וטבול יום אוכלה. רבי יוסי אומר, אינו צריך טבילה. ואסורה לזבים ולזבות ולנידות ולילדות. ונאכלת עם הזר על השולחן, ונתנת לכל כוהן.

ד,ט ואלו ניתנין לכל כוהן--החרמין, והבכורות, ופדיון הבן, ופדיון פטר חמור, הזרוע, והלחיים, והקיבה, וראשית הגז, ושמן שריפה, וקודשי המקדש, והביכורים; רבי יהודה אוסר בביכורים. כרשיני תרומה--רבי עקיבה מתיר, וחכמים אוסרין.

ד,י ניתאי איש תקוע הביא חלות מבית תור, ולא קיבלו ממנו. אנשי אלכסנדריה הביאו חלותיהן מאלכסנדריה, ולא קיבלו מהן. אנשי הר צבועים הביאו ביכוריהן קודם לעצרת, ולא קיבלו מהן, מפני הכתוב שבתורה "וחג הקציר ביכורי מעשיך, אשר תזרע בשדה" (שמות כג, טז).

ד,יא בן אטיטס העלה בכורות מבבל, ולא קיבלו ממנו. יוסף הכוהן הביא ביכוריו יין ושמן, ולא קיבלו ממנו. אף הוא העלה את בניו ואת בני ביתו, לעשות פסח קטן בירושלים, והחזירוהו, שמא ייקבע הדבר חובה. אריסטון הביא ביכוריו מאפמיה, וקיבלו ממנו--מפני שאמרו, הקונה בסוריה, כקונה בפרוור של ירושלים.

מסכת עורלה פרק א

א,א הנוטע לסייג ולקורות, פטור מן העורלה. רבי יוסי אומר, אפילו אמר הפנימי למאכל והחיצון לסייג--הפנימי חייב, והחיצון פטור.

א,ב עת שבאו אבותינו לארץ, ומצאו נטוע--פטור; נטעו--אף על פי שלא כבשו, חייב. הנוטע לרבים, חייב; רבי יהודה פוטר. הנוטע ברשות הרבים, והנוכרי שנטע, והגזלן שנטע, והנוטע בספינה, והעולה מאליו--חייב בעורלה.

א,ג אילן שנעקר והסלע עימו, שטפו נהר והסלע עימו--אם יכול לחיות, פטור; ואם לאו, חייב. נעקר הסלע מצידו, או זיעזעתו המחרשה, או שזיעזעו ועשאו בעפר--אם יכול לחיות, פטור; ואם לאו, חייב.

א,ד אילן שנעקר, ונשתייר בו שורש--פטור. כמה יהא בשורש--רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי אלעזר בן יהודה איש ברתותא, כמחט של מיתון.

א,ה אילן שנעקר ובו בריכה, והוא חייה ממנה--חזרה הזקנה להיות כבריכה. הבריכה שנה אחר שנה, ונפסקה--מונה משעה שנפסקה. סיפוק גפנים, סיפוק על גבי סיפוק--אף על פי שהבריכה בארץ, מותר. רבי

מאיר אומר, מקום שכוחה יפה, מותר; מקום שכוחה רע, אסור. וכן בריכה שנפסקה, והיא מלאה פירות--אם הוסיף במאתיים, אסור.

א,ו נטיעה של עורלה ושל כלאי הכרם, שנתערבו בנטיעות--הרי זה לא ילקוט; ואם לקט--יעלו באחד ומאתיים, ובלבד שלא יתכוון וילקוט. רבי יוסי אומר, אף יתכוון וילקוט, ויעלו באחד ומאתיים.

א,ז העלין והלולבין ומי גפנים והסמדר--מותרין בעורלה וברבעי ובנזיר, ואסורין באשרה. רבי יוסי אומר, הסמדר אסור, מפני שהוא פרי. רבי אליעזר אומר, אף המעמיד בסרף העורלה, אסור. אמר רבי יהושוע, שמעתי בפירוש, שהמעמיד בסרף העלין, ובסרף העיקרין--מותר; בסרף הפגין--אסור, מפני שהוא פרי.

א,ח הענקוקלות והחרצנין והזוגין והתמד שלהן, קליפי רימון והנץ שלו, קליפי אגוזין והגלעינין--אסורין בעורלה ובאשרה ובנזיר, ומותרין ברבעי. והנובלות, כולן אסורות.

א,ט רבי יוסי אומר, נוטעין ייחור של עורלה; ואין נוטעין אגוז של עורלה, מפני שהוא פרי. ואין מרכיבין כפניות של עורלה.

מסכת עורלה פרק ב

ב,א תרומה, ותרומת מעשר, ותרומת מעשר של דמאי, החלה, והביכורים--עולין באחד ומאה, ומצטרפין זה עם זה, וצריך להרים. העורלה וכלאי הכרם--עולין באחד ומאתיים, ומצטרפין זה עם זה, ואינו צריך להרים. רבי שמעון אומר, אינן מצטרפין; רבי אלעזר אומר, מצטרפין בנותן טעם, אבל לא לאסור.

ב,ב התרומה מעלה את העורלה, והעורלה את התרומה. כיצד: סאה תרומה שנפלה למאה, ואחר כך נפלו שלושת קבין עורלה, או שלושת קבין של כלאי הכרם--זו היא שהתרומה מעלה את העורלה, והעורלה את התרומה.

ב,ג העורלה מעלה את הכלאיים, והכלאיים את העורלה, והעורלה את העורלה. כיצד: סאה עורלה שנפלה למאתיים, ואחר כך נפלה סאה ועוד עורלה, או סאה ועוד של כלאי הכרם--זו היא שהעורלה מעלה את הכלאיים, והכלאיים את העורלה, והעורלה את העורלה.

ב,ד כל המחמץ והמתבל מדמע בתרומה, ובעורלה ובכלאי הכרם--אוסר. בית שמאי אומרים, אף מטמא; בית הלל אומרים, לעולם אינו מטמא, עד שיהא בו כביצה.

ב,ה דוסתאי איש כפר יתמה היה מתלמידי בית שמאי, ואמר, שאלתי את שמאי הזקן ואמר, לעולם אינו מטמא עד שיהא בו כביצה.

ב,ו ולמה אמרו כל המחמץ והמתבל מדמע להחמיר, מין במינו; להקל ולהחמיר, מין בשאינו מינו. כיצד: שאור של חיטים שנפל לתוך עיסה של חיטים, ויש בו כדי לחמץ--בין שיש בו לעלות באחד ומאה, בין שאין בו לעלות באחד ומאה--אסור; אין בו לעלות באחד ומאה--בין שיש בו כדי לחמץ, בין שאין בו כדי לחמץ--אסור.

ב,ז להקל ולהחמיר, מין בשאינו מינו, כיצד: גריסין שנתבשלו עם העדשים, ויש בהן בנותן טעם--בין שיש בהן לעלות באחד ומאה, ובין שאין בהן לעלות באחד ומאה--אסור; אין בהן בנותן טעם--בין שיש בהן לעלות באחד ומאה, ובין שאין בהן לעלות באחד ומאה--מותר.

ב,ח שאור של חולין שנפל לתוך עיסת חולין, ויש בו כדי לחמץ, ואחר כך נפל שאור של תרומה או שאור של כלאי הכרם, ויש בו כדי לחמץ--אסור.

ב,ט שאור של חולין שנפל לתוך עיסה, וחימצה, ואחר כך נפל שאור של תרומה או שאור של כלאי הכרם, ויש בו כדי לחמץ--אסור; ורבי שמעון מתיר.

ב,י תבלין--שניים שלושה שמות ממין אחד, או שלושה--אסור, ומצטרפין. רבי שמעון אומר, שני שמות ממין אחד, או שני מינין משם אחד--אינן מצטרפין.

ב,יא שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך עיסה, לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ, ונצטרפו וחימצו--רבי אליעזר אומר, אחר האחרון אני בא; וחכמים אומרים, כיון שנפל איסור בין בתחילה בין בסוף--לעולם אינו אוסר, עד שיהא בו כדי לחמץ.

ב,יב יועזר איש הבירה היה מתלמידי בית שמאי, ואמר, שאלתי את רבן גמליאל הזקן שהיה עומד בשער המזרח, ואמר, לעולם אינו אוסר, עד שיהא בו כדי לחמץ.

ב,יג כלים שסכן בשמן טמא, וחזר וסכן בשמן טהור, או שסכן בשמן טהור, וחזר וסכן בשמן טמא--רבי אליעזר אומר, אחר הראשון אני בא; וחכמים אומרים, אחר האחרון.

ב,יד שאור של תרומה ושל כלאי הכרם שנפלו לתוך עיסה, לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ, נצטרפו וחימצו--אסור לזרים, ומותר לכוהנים; רבי שמעון מתיר לזרים ולכוהנים.

ב,טו תבלין של תרומה ושל כלאי הכרם שנפלו לתוך קדירה, לא באלו כדי לתבל ולא באלו כדי לתבל, ונצטרפו ותיבלו--אסור לזרים, ומותר לכוהנים; רבי שמעון מתיר לזרים ולכוהנים.

ב,טז חתיכה של קודשי קודשים, ושל פיגול, ושל נותר, שנתבשלו עם החתיכות--אסור לזרים, ומותר לכוהנים; רבי שמעון מתיר לזרים ולכוהנים.

ב,יז בשר קודשי קודשים ובשר קודשים קלים, שנתבשלו עם בשר התאוה--אסור לטמאים, ומותר לטהורים.

מסכת עורלה פרק ג

ג,א בגד שצבעו בקליפי עורלה, יידלק. נתערב באחרים, כולם יידלקו, דברי רבי מאיר; וחכמים אומרים, יעלה באחד ומאתיים.

ג,ב הצובע מלוא הסיט בקליפי עורלה, וארגו בבגד, ואין ידוע איזה הוא--רבי מאיר אומר, יידלק הבגד; וחכמים אומרים, יעלה באחד ומאתיים.

ג,ג האורג מלוא הסיט מצמר הבכור בבגד, יידלק הבגד; משיער נזיר ומפטר חמור בשק, יידלק השק. ובמוקדשין, מקדשין כל שהן.

ג,ד תבשיל שבישלו בקליפי עורלה, יידלק; נתערב באחרים, יעלה באחד ומאתיים.

ג,ה תנור שהסיקו בקליפי עורלה, ואפה בו את הפת--תידלק הפת; נתערבה באחרות, תעלה באחד ומאתיים.

ג,ו מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם, יידלקו; נתערבו באחרות--כולן יידלקו, דברי רבי מאיר; וחכמים אומרים, יעלו באחד ומאתיים.

גז, שהיה רבי מאיר אומר, את שדרכו למנות, מקדש. וחכמים אומרים, אינו מקדש אלא שישה דברים; רבי עקיבה אומר, שבעה.

גח, ואלו הן--אגוזי פרך, ורימוני בדן, וחבייות סתומות, וחולפות תרדין, וקולסי אכרוב, ודלעת יונית; רבי עקיבה אומר, אף כיכרות של בעל הבית. הראוי לעורלה, עורלה; ולכלאי הכרם, כלאי הכרם.

גט [ח] כיצד: נתפצעו האגוזים, נתפרדו הרימונים, נתפתחו החבייות, נתחתכו הדלועים, נתפרסו הכיכרות--יעלו באחד ומאתיים.

גי [ט] ספק העורלה--בארץ ישראל אסור, ובסוריה מותר; ובחוצה לארץ יורד ולוקח, ובלבד שלא יראנו לוקט. כרם שהוא נטוע ירק, וירק נמכר חוצה לו--בארץ ישראל אסור, ובסוריה מותר; ובחוצה לארץ יורד ולוקט, ובלבד שלא ילקוט ביד. החדש, אסור מן התורה בכל מקום. והעורלה, הלכה. והכלאיים, מדברי סופרים.

מסכת ביכורים פרק א

א,א יש מביאין ביכורים וקורין, מביאין ולא קורין; ויש שאינן מביאין. ואלו שאינן מביאין--הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך של יחיד או לתוך של רבים, המבריך מתוך של יחיד לתוך שלו או מתוך של רבים לתוך שלו. הנוטע לתוך שלו והמבריך לתוך שלו, ודרך היחיד ודרך הרבים באמצע--הרי זה אינו מביא; רבי יהודה אומר, כזה מביא.

א,ב ומאיזה טעם אינו מביא--משום שנאמר "ראשית, ביכורי אדמתך, תביא" (שמות כג, יט; שמות לד, כו), עד שיהו כל הגידולין

מאדמתך. האריסין והחכורות והסיקריקון והגזלן--אין מביאין מאותו הטעם, משום שנאמר "ראשית, ביכורי אדמתך".

א,ג אין מביאין ביכורים חוץ משבעת המינים; לא מתמרים שבהרים, ולא מפירות שבעמקים, ולא מזיתי שמן שאינן מן המובחר. אין מביאין הביכורים קודם לעצרת. אנשי הר צבועים הביאו ביכוריהם קודם לעצרת, ולא קיבלו מהם, מפני הכתוב שבתורה "וחג הקציר ביכורי מעשיך, אשר תזרע בשדה" (שמות כג, טז).

א,ד אלו מביאין ולא קורין--הגר מביא ואינו קורא, שאינו יכול לומר "אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו" (דברים כו, ג); אם הייתה אימו מישראל, מביא וקורא. וכשהוא מתפלל בינו לבין עצמו, אומר אלוהי אבות ישראל; וכשהוא מתפלל בבית הכנסת, אומר אלוהי אבותיכם. ואם הייתה אימו מישראל, אומר אלוהי אבותינו.

א,ה רבי אליעזר בן יעקוב אומר, האישה בת גרים לא תינשא לכהונה, עד שתהא אימה מישראל; אחד גרים ואחד עבדים משוחררים, אפילו עד עשרה דורות, עד שתהא אימן מישראל. האפטרופין העבד והשליח והאישה וטומטום ואנדרוגינוס--מביאין ולא קורין, שאינן יכולין לומר "אשר נתת לי, ה'" (דברים כו, י).

א,ו הקונה שני אילנות בתוך של חברו, מביא ואינו קורא; רבי מאיר אומר, מביא וקורא. יבש המעיין, ונקצץ האילן--מביא ואינו קורא; רבי יהודה אומר, מביא וקורא. מהחג ועד חנוכה, מביא ואינו קורא; רבי יהודה בן בתירה אומר, מביא וקורא.

א,ז הפריש את ביכוריו, ומכר את שדהו--מביא ואינו קורא. השני--מאותו המין, אינו מביא; ממין אחר, מביא וקורא. רבי יהודה אומר, אף מאותו המין מביא וקורא.

א,ה המפריש את ביכוריו, נמקו, נבזזו, נגנבו, אבדו, או שנטמאו--מביא אחרים תחתיהן, ואינו קורא; והשניים, אין חייבין עליהן חומש. נטמאו בעזרה--נופץ, ואינו קורא.

א,ט ומניין שהוא חייב באחריותן, עד שיביאם להר הבית: שנאמר "ראשית, ביכורי אדמתך, תביא, בית ה' אלוהיך" (שמות כג, יט); שמות (לד, כו)--מלמד שהוא חייב באחריותן, עד שיביאם להר הבית. הרי שהביא ממין אחד וקרא, חזר והביא ממין אחר--הרי זה אינו קורא.

א,י ואלו מביאין וקורין, מהעצרת ועד החג--משבעת המינין, מפירות שבהרים, מתמרים שבעמקים, ומזיתי שמן שהן מעבר לירדן; רבי יוסי הגלילי אומר, אין מביאין ביכורים מעבר לירדן, שאינה ארץ זבת חלב ודבש.

א,יא הקונה שלושה אילנות בתוך של חברו, מביא וקורא; רבי מאיר אומר, אפילו שניים. קנה אילן וקרקעו, מביא וקורא; רבי יהודה אומר, אף בעלי האריסות והחכורות מביאין וקורין.

מסכת ביכורים פרק ב

ב,א התרומה והביכורים--חייבין עליהן מיתה וחומש, ואסורין לזרים; והן נכסי כוהן, ועולין באחד ומאה, וטעונין רחיצת ידיים והערב שמש. הרי אלו בתרומה ובביכורים, מה שאין כן במעשר.

ב,ב יש במעשר ובביכורים מה שאין כן בתרומה: שהמעשר והביכורים--טעונים הבאת מקום, וטעונין וידוי, ואסורין לאונן; רבי שמעון מתיר. וחייבין בביעור; רבי שמעון פוטר. ואסורין כל שהן מלאכול בירושלים, וגידוליהן אסורין מלאכול בירושלים אף לזרים אף לבהמה; רבי שמעון מתיר. הרי אלו במעשר ובביכורים, מה שאין כן בתרומה.

ב,ג ויש בתרומה ובמעשר מה שאין כן בביכורים: שהתרומה והמעשר-אוסרין את הגורן, ויש להן שיעור, ונוהגין בכל הפירות, בפני הבית ושלא בפני הבית, ובאריסין ובחכורות ובסיקריקון ובגזלן. הרי אלו בתרומה ובמעשר, מה שאין כן בביכורים.

ב,ד ויש בביכורים מה שאין כן בתרומה ובמעשר: שהביכורים--נקנין במחובר לקרקע, ועושה אדם כל שדהו ביכורים, וחייב באחריותו, וטעונוין קרבן ושיר ותנופה ולינה.

ב,ה תרומת מעשר שווה לביכורים בשתי דרכים, ולתרומה בשתי דרכים: ניטלת מן הטהור על הטמא, ושלא מן המוקף--כביכורים; ואוסרת את הגורן, ויש לה שיעור--כתרומה.

ב,ו אתרוג שווה לאילן בשלושה דרכים, ולירק בדרך אחד: שווה לאילן, בעורלה וברבעי ובשביעית; ולירק, שבשעת לקיטתו עישורו, דברי רבן גמליאל. רבי אליעזר אומר, שווה לאילן בכל דבר.

ב,ז דם מהלכי שתיים--שווה לדם בהמה, להכשיר את הזרעים; ודם השרץ, אין חייבין עליו.

ב,ח כוי יש בו דרכים שווה לחיה, ויש בו דרכים שווה לבהמה, ויש בו דרכים שווה לחיה ולבהמה, ויש בו דרכים שאינן שווה לא לחיה ולא לבהמה.

ב,ט כיצד שווה לחיה: דמו טעון כיסוי כדם החיה. ואין שוחטין אותו ביום טוב; ואם שחטו, אין מכסין את דמו. וחלבו מטמא טומאת נבילה כחיה, וטומאתו בספק. ואין פודין בו פטר חמור.

ב, כי כיצד שווה לבהמה: חלבו אסור כחלב הבהמה, ואין חייבין עליו כרת. ואינו נלקח בכסף מעשר לאכול בירושלים. וחייב בזרוע ובלחיים ובקיבה; רבי אלעזר פוטר, שהמוציא מחברו עליו הראיה.

ב, יא כיצד אינו שווה לא לחיה ולא לבהמה: אסור משום כלאיים עם החיה ועם הבהמה. הכותב חיתו ובהמתו לבנו, לא כתב לו את הכוי. אם אמר הריני נזיר שזה חיה ובהמה, הרי זה נזיר. ושאר כל הדרכים שווה לחיה ולבהמה: טעון שחיטה כזה וכזה, ומטמא משום נבילה ומשום אבר מן החי כזה וכזה.

מסכת ביכורים פרק ג

ג, א כיצד מפרישין את הביכורים: יורד אדם לתוך שדהו, ורואה תאנה שביכרה, אשכול שביכר, רימון שביכר; וקושרן בגמי ואומר, הרי אלו ביכורים. רבי שמעון אומר, אף על פי כן חוזר וקורא אותם ביכורים, מאחר שיתלשו מן הקרקע.

ג, ב כיצד מעלים את הביכורים: כל העיירות שבמעמד, מתכנסות לעירו של מעמד; ובאין ולנין ברחובה של עיר, ולא היו נכנסין לבתים. ולמשכים, היה הממונה אומר "קומו ונעלה ציון, אל ה' אלוהינו" (ירמיהו לא,ה).

ג, ג הקרובים מביאין תאנים וענבים, והרחוקים מביאין גרוגרות וצימוקים. והשור הולך לפנייהם, וקרניו מצופות זהב, ועטרה של זית בראשו; והחליל מכה לפנייהם, עד שהן מגיעין קרוב לירושלים. הגיעו קרוב לירושלים, שלחו לפנייהם, ועטרו את ביכוריהן. והפחות והסגנים והגזברין יוצאין לקראתם; לפי כבוד הנכנסין, היו יוצאין. וכל בעלי

אומנייות שבירושלים עומדין לפנייהם, ושואלין בשלומן, אחינו אנשי מקום פלוני, באתם בשלום.

ג,ד החליל מכה לפנייהם, עד שהן מגיעין להר הבית. הגיעו להר הבית, אפילו אגריפס המלך נוטל את הסל על כתפו ונכנס, עד שהוא מגיע לעזרה. ודיברו הלוויים בשיר, "ארוממך ה', כי דיליתני; ולא שימחת אויביי, לי" (תהילים ל,ב).

ג,ה הגוזלות שעל גבי הסלים, היו עולות. ומה שבידן, ניתנין לכוהנים.

ג,ו עודהו שהסל על כתפו, קורא מ"הגדתי היום לה' אלוהיך" (דברים כו,ג), עד שהוא גומר את כל הפרשה; רבי יהודה אומר עד "ארמי אובד אבי" (דברים כו,ה). הגיע ל"ארמי אובד אבי", מוריד הסל מכתפו ואוחז בשפתותיו, וכוהן מניח את ידו תחתיו ומניף, וקורא מ"ארמי אובד אבי" עד שהוא גומר את כל הפרשה. הניחו בצד המזבח, והשתחוה ויצא.

ג,ז בראשונה, כל מי שהוא יודע לקרות, קורא; וכל מי שאינו יודע לקרות, מקרין אותו. נמנעו מלהביא; התקינו שיהו מקרין את מי שהוא יודע, ואת מי שאינו יודע.

ג,ח העשירים מביאין את ביכוריהם בקלתות של כסף ושל זהב, והעניים מביאין אותן בסלי נצרים של ערבה קלופה; הסלים והביכורים ניתנין לכוהנים.

ג,ט רבי שמעון בן ננס אומר, מעטרין את הביכורים חוץ משבעת המינין; רבי עקיבה אומר, אין מעטרין את הביכורים אלא משבעת המינים.

ג,י רבי שמעון אומר, שלוש מידות בביכורים--הביכורים, ותוספת הביכורים, ועיטור הביכורים. תוספת הביכורים, מין במינו; ועיטור

הביכורים, מין בשאינו מינו. תוספת הביכורים--נאכלת בטהרה, ופטורה מן הדמאי; ועיטור הביכורים, חייבת בדמאי.

ג,יא אימתי אמרו תוספת הביכורים כביכורים, בזמן שהיא באה מן הארץ; ואם אינה באה מן הארץ, אינה כביכורים.

ג,יב ולמה אמרו הביכורים הן נכסי כוהן--שהוא קונה מהן עבדים וקרקעות ובהמה טמאה, ובעל חוב נוטלן בחובו, והאישה בכתובתה, וספר תורה. רבי יהודה אומר, אין נותנין אותן אלא לחבר בטובה; וחכמים אומרי, נותנין אותן לאנשי משמר, והן מחלקין ביניהן, כקודשי המקדש.

סדר מועד

מסכת שבת פרק א

א,א יציאות השבת--שתיים שהן ארבע בפנים, ושתיים שהן ארבע בחוץ. כיצד: העני עומד בחוץ ובעל הבית בפנים--פשט העני את ידו לפנים ונתן לתוך ידו של בעל הבית, או שנטל מתוכה והוציא--העני חייב, ובעל הבית פטור; פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונתן לתוך ידו של עני, או שנטל מתוכה והכניס--בעל הבית חייב, והעני פטור. פשט העני את ידו לפנים ונטל בעל הבית מתוכה, או שנתן לתוכה והוציא--שניהם פטורין; פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונטל העני מתוכה, או שנתן לתוכה והכניס--שניהם פטורין.

א,ב לא יישב אדם לפני הספר סמוך למנחה, עד שיתפלל; ולא ייכנס לא למרחץ, ולא לבורסקי, ולא לאכול, ולא לדון. ואם התחילו, אין מפסיקין; מפסיקין לקרית שמע, ואין מפסיקין לתפילה.

א,ג לא ייצא החייט במחטו סמוך לחשיכה, שמא ישכח וייצא; ולא הלביר בקולמוסו. ולא יפלה את כליו ולא יקרא, לאור הנר. באמת, החזן רואה מהיכן התינוקות קורין; אבל הוא לא יקרא. כיוצא בו, לא יאכל הזב עם הזבה, מפני הרגל עבירה. [ד] אלו מהלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיה בן גרון, כשעלו לבקרו. נמנו ורבו בית שמאי על בית הלל; שמונה עשר דבר גזרו, בו ביום.

א,ד [ה] בית שמאי אומרין, אין שורין דיו סמנין וכרשינין, אלא כדי שיישורו מבעוד יום; ובית הלל מתירין.

א,ה [ו] בית שמאי אומרין, אין נותנין אונין של פשתן בתוך התנור, אלא כדי שיהבילו, ולא את הצמר ליורה, אלא כדי שיקלוט את העין; ובית הלל מתירין.

א,ו בית שמאי אומרין, אין פורסין מצודות חיה ועופות ודגים, אלא כדי שיצודו מבעוד יום; ובית הלל מתירין.

א,ז בית שמאי אומרין, אין מוכרין לנוכרי ולא טוענין עימו ולא מגביהין עליו, אלא כדי שיגיע למקום קרוב; ובית הלל מתירין.

א,ח בית שמאי אומרין, אין נותנין עורות לעבדן ולא כלים לכובס נוכרי, אלא כדי שייעשו מבעוד יום; ובכולן בית הלל מתירין עם השמש.

א,ט אמר רבן שמעון בן גמליאל, נוהגין היו בית אבא שנותנין כלי לבן שלהם לכובס נוכרי, שלושת ימים קודם לשבת. ושווין אלו ואלו, שטוענין בקורת בית הבד, ובעיגולי הגת.

א,י אין צולין בשר ובצל וביצה, אלא כדי שייצולו. אין נותנין את הפת בתנור עם חשיכה, ולא חררה על גבי הגחלים, אלא כדי שיקרמו פניה; רבי אליעזר אומר, כדי שיקרום התחתון שלה.

א,יא משלשלין את הפסח לתנור עם חשיכה. ומחזיזין את האור במדורת בית המוקד; ובגבולין, כדי שייצת האור ברובן. רבי יהודה אומר, אף בפחמין כל שהוא.

מסכת שבת פרק ב

ב,א במה מדליקין, ובמה אין מדליקין: אין מדליקין לא בלכש, ולא בחוסן, ולא בכלך, ולא בפתילת האידן, ולא בפתילת המדבר, ולא בירוקה שעל פני המים. לא בזפת, ולא בשעווה, ולא בשמן קיק, ולא בשמן שריפה, ולא באליה, ולא בחלב. נחום המדי אומר, מדליקין בחלב מבושל; וחכמים אומרים, אחד מבושל ואחד שאינו מבושל, אין מדליקין בו.

ב,ב אין מדליקין שמן שריפה ביום טוב. רבי ישמעאל אומר, אין מדליקין בעטרן, מפני כבוד השבת; וחכמים מתירין בכל השמנים--בשמן שומשמין, בשמן אגוזים, בשמן צנונות, בשמן דגים, בשמן פקועות, בעטרן, ובנפט. רבי טרפון אומר, אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד.

ב,ג כל היוצא מן העץ--אין מדליקין בו, אלא פשתן; וכל היוצא מן העץ--אינו מיטמא טומאת אוהלים, אלא פשתן. פתילת הבגד שקיפלה ולא היבהבה--רבי אליעזר אומר, טמאה היא, ואין מדליקין בה; רבי עקיבה אומר, טהורה היא, ומדליקין בה.

ב,ד לא ייקוב אדם שפופרת של ביצה וימלאנה שמן, וייתננה על פי הנר, בשביל שתהא מנטפת, ואפילו היא של חרס; ורבי יהודה מתיר. אם חיברה היוצר מתחילה--מותר, מפני שהוא כלי אחד. לא ימלא אדם קערה שמן, וייתננה בצד הנר, וייתן ראש הפתילה בתוכה, בשביל שתהא שואבת; ורבי יהודה מתיר.

ב,ה המכבה את הנר מפני שהוא מתיירא מפני גויים, מפני לסטים, או מפני רוח רעה, ואם בשביל החולה שיישן--פטור; כחס על הנר, כחס על השמן, כחס על הפתילה--חייב. רבי יוסי פוטר בכולן, חוץ מן הפתילה, מפני שהוא עושה פחם.

ב,ו על שלוש עבירות נשים מתות בשעת לידתן--על שאינן זהירות בנידה, ובחלה, ובהדלקת הנר. [ז] שלושה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת, עם חשיכה--עישרתן, עירבתן, הדליקו את הנר. ספק חשיכה, ספק לא חשיכה--אין מעשרין את הוודאי, ואין מטבילין את הכלים, ואין מדליקין את הנרות; אבל מעשרין את הדמאי, ומערבין, וטומנין את החמין.

מסכת שבת פרק ג

ג,א כירה שהסיקוה בקש או בגבבה, נותנין עליה תבשיל. בגפת ובעצים--לא ייתן עד שיגרוף, או עד שייתן את האפר. בית שמאי אומרין, חמין אבל לא תבשיל; בית הלל אומרין, חמין ותבשיל. בית שמאי אומרין, נוטלין ולא מחזירין; בית הלל אומרין, אף מחזירין. [ב] תנור שהסיקוהו בקש או בגבבה, לא ייתן בין בתוכו בין מעל גביו. וכופח שהסיקוהו בקש או בגבבה, הרי הוא ככיריים; בגפת או בעצים, הרי הוא כתנור.

ג,ב [ג] אין נותנין ביצה בצד המיחם, בשביל שתתגלגל; ולא יפקיענה בסודרין. רבי יוסי מתיר. לא יטמננה בחול ובאבק דרכים, בשביל שתיצלה.

ג,ג [ד] מעשה שעשו אנשי טבריה, הביאו סילון של צונן לתוך אמה של חמין. אמרו להם חכמים, אם בשבת--כחמין שהוחמו בשבת, אסורין ברחיצה ובשתייה; ואם ביום טוב--כחמין שהוחמו ביום טוב, אסורין

ברחיצה ומותרין בשתייה. מולייר הגרוף, שותין ממנו בשבת; אנטיכי--
אף על פי שהיא גרופה, אין שותין ממנה.

ג, ד [ה] מיחם שפינהו--לא ייתן לתוכו צונן, בשביל שייחמו; אבל נותן
הוא לתוכו או לתוך הכוס, כדי להפשירן. הלפס והקדירה שהעבירן
מרותחין, לא ייתן לתוכן תבלין; אבל נותן הוא לתוך הקערה, או לתוך
התמחוי. רבי יהודה אומר, לכול הוא נותן, חוץ מדבר שיש בו חומץ
וציר.

ג, ה [ו] אין נותנין כלי תחת הנר לקבל את השמן; ואם נתנו מבעוד יום,
מותר. אין ניאותין ממנו, לפי שאינו מן המוכן. מטלטלין נר חדש, אבל
לא ישן; רבי שמעון אומר, כל הנרות מטלטלין, חוץ מן הנר הדולק
בשבת. נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות; לא ייתן לתוכו מים, מפני
שהוא מכבה.

מסכת שבת פרק ד

ד, א במה טומנין, ובמה אין טומנין: אין טומנין לא בגפת, ולא בזבל, ולא
במלח, ולא בסיד, ולא בחול--בין לחים בין יבשים. לא בתבן, ולא בזוגין,
ולא במוכין, ולא בעשבים--בזמן שהן לחים; אבל טומנין בהן
יבשים. טומנין בכסות, ובפירות, ובכנפי יונה, ובנעורת של פשתן,
ובנסורת של חרשים; רבי יהודה אוסר בדקה, ומתיר בגסה.

ד, ב טומנין בשלחין, ומטלטלין אותן; בגיזי צמר, ואין מטלטלין
אותן. כיצד יעשה: נוטל את הכסות, והן נופלות. רבי אלעזר בן עזריה
אומר, קופה מטה על צידה, ונוטל--שמא ייטול, ואינו יכול להחזיר;
וחכמים אומרים, נוטל ומחזיר. אם לא כיסהו מבעוד יום, לא יכסנו
משתחשך; כיסהו ונתגלה, מותר לכסותו. ממלא את הקיתון ונותן תחת

מסכת שבת פרק ה

ה,א במה בהמה יוצאה, ובמה אינה יוצאה: יוצא הגמל באפסר, והנאקה בחטם, והלובדקיס בפרומביא, והסוס בשיר; וכל בעלי השיר יוצאין בשיר, ונמשכין בשיר, ומזין עליהן, וטובלין במקומן.

ה,ב חמור יוצא במרדעת, בזמן שהיא קשורה לו. הזכרים יוצאין לבובין; והרחלים יוצאות שחוזות, כבולות וכבונות. והעיזים צרורות. רבי יוסי אוסר בכולן, חוץ מן הרחלים הכבונות; רבי יהודה אומר, עיזים יוצאות צרורות לייבש, אבל לא ליחלב.

ה,ג ובמה אינה יוצאה: לא ייצא הגמל במטוטלת, לא עקוד ולא רגול; וכן שאר כל הבהמה. לא יקשור גמלים זה בזה, וימשוך; אבל מכניס הוא חבלים לתוך ידו, ובלבד שלא יכרוך.

ה,ד אין חמור יוצא במרדעת, בזמן שאינה קשורה לו; ולא בזוג, אף על פי שהוא פקוק; ולא בסולם שבצווארו, ולא ברצועה שברגלו. ואין התרנגולין יוצאין בחוטין, ולא ברצועות שברגליהן. אין הזכרים יוצאין בעגלה שתחת האליה שלהן, ואין הרחלים יוצאות חנונות. ואין העגל יוצא בגימון; ולא פרה בעור הקופד, ולא ברצועה שבין קרניה. פרתו של רבי אלעזר בן עזריה הייתה יוצאה ברצועה שבין קרניה, שלא כרצון חכמים.

מסכת שבת פרק ו

ו,א במה אישה יוצאה, ובמה אינה יוצאה: לא תצא אישה לא בחוטי צמר, ולא בחוטי פשתן, ולא ברצועות, שבראשה; ולא תטבול בהם, עד שתרפם. ולא בטוטפת, ולא בסנבוטין, בזמן שאינן תפורין, ולא בכבול ברשות הרבים; ולא בעיר של זהב, ולא בקטלה, ולא בנזמים, ולא בטבעת שאין עליה חותם, ולא במחט שאינה נקובה. ואם יצאת, אינה חייבת חטאת.

ו,ב לא ייצא האיש בסנדל המסומר, ולא ביחיד בזמן שאין ברגלו מכה, לא בתפילה, ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה, ולא בשריין, ולא בקסדה, ולא במגפיים. ואם יצא, אינו חייב חטאת.

ו,ג לא תצא אישה במחט נקובה, ולא בטבעת שיש עליה חותם, לא בכוכלייר, ולא בכוכלת, ולא בצלוחית של פלייטון. ואם יצאת, חייבת חטאת, דברי רבי מאיר; וחכמים פוטרין בכוכלת ובצלוחית של פלייטון.

ו,ד לא ייצא האיש לא בסיף, ולא בקשת, ולא בתריס, ולא באלה, ולא ברומח. ואם יצא, חייב חטאת. רבי אליעזר אומר, תכשיטין הן לו; וחכמים אומרים, אינן לו אלא גנאי, שנאמר "וכיתתו חרבותם לאיתים, וחניתותיהם למזמרות" (ישעיהו ב,ד). בירית--טהורה, ויוצאין בה בשבת; כבלים--טמאין, ואין יוצאין בהן.

ו,ה יוצאה אישה בחוטי שיער, בין משלה ובין משל חברתה ובין משל בהמה, בטוטפת ובסנבוטין בזמן שהן תפורין; ובכבול ובפיאה נוכרית בחצר; ובמוך שבאוזנה, במוך שבסנדלה, במוך שהתקינה לנידתה; בפלפל ובגרגר מלח, ובכל דבר שתיתן לתוך פיה, ובלבד שלא תיתן כתחילה בשבת. ואם נפל, לא תחזיר. שן תותבת ושן של זהב--רבי מתיר, וחכמים אוסרין.

ו,ו יוצאין בסלע שעל הצינית. הבנות יוצאות בחוטין, אפילו בקיסמין שבאוזניהם. ערבייות רעולות, ומדייות פרופות. וכל אדם, אלא שדיברו חכמים בהווה.

ו,ז פורפת על האבן ועל האגוז ועל המטבע, ובלבד שלא תפרוף כתחילה בשבת.

ו,ח הקיטע יוצא בקב שלו, דברי רבי מאיר; רבי יוסי אוסר. אם יש לו בית קיבול כתיתין, טמא. סמוכות שלו, טמאין מדרס; ויוצאין בהן בשבת, ונכנסין בהן לעזרה. הכיסא וסמוכות שלו, טמאין מדרס; ואין יוצאין בהן בשבת, ואין נכנסין בהן לעזרה. אנקטמין טהורין, ואין יוצאין בהן.

ו,ט הבנים יוצאין בקשרים, ובני מלכים בזוגין. וכל אדם, אלא שדיברו חכמים בהווה.

ו,י יוצאין בביצת החרגול, ובשן של שועל, ובמסמר הצלוב, משום רפואה, דברי רבי יוסי; רבי מאיר אוסר, אף בחול, משום דרכי האמורי.

מסכת שבת פרק ז

ז,א כלל גדול אמרו בשבת: כל השוכח עיקר שבת, ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה--אינו חייב אלא חטאת אחת; והיודע עיקר שבת, ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה--חייב על כל שבת ושבת. והיודע שהיא שבת, ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה--חייב על כל מלאכה ומלאכה; והעושה מלאכות הרבה, מעין מלאכה אחת--אינו חייב אלא חטאת אחת.

ז,ב אבות מלאכות ארבעים חסר אחת: החורש, והזורע, והקוצר, והמעמר, והדש, והזורע, והבורר, והטוחן, והמרקד, והלש, והאופה, הגוזז

את הצמר, והמלבנו, והמנפצו, והצובעו, והטווהו, והמסך, והעושה שני בתי נירין, והאורג שני חוטין, והפוצע שני חוטין, הקושר, והמתיר, והתופר שתי תפירות, והקורע על מנת לתפור שתי תפירות, הצד צבי, והשוחטו, והמפשיטו, והמולחו, והמעבדו, והמוחקו, והמחתכו, הכותב שתי אותות, והמוחק על מנת לכתוב שתי אותות, הבונה, והסותר, המכבה, והמבעיר, והמכה בפטיש, והמוציא מרשות לרשות--הרי אלו אבות מלאכות ארבעים חסר אחת.

זג, ועוד כלל אחר אמרו: כל הכשר להצניע ומצניעין כמוהו--הוציאו בשבת, חייב עליו חטאת; וכל שאינו כשר להצניע, ואין מצניעין כמוהו--הוציאו בשבת, אינו חייב אלא למצניעו.

זד, המוציא תבן, כמלוא פי פרה. עצה, כמלוא פי גמל. עמיר, כמלוא פי טלה. עשבים, כמלוא פי גדי. עלי שום ועלי בצלים--לחים, כגרוגרת; ויבשים, כמלוא פי גדי. ואין מצטרפין זה עם זה, מפני שלא שוו בשיעוריהן. המוציא אוכלים, כגרוגרת. מצטרפין זה עם זה, מפני ששוו בשיעוריהן--חוץ מקליפיהן, וגרעיניהן, ועוקציהן, וסובן, ומורסנן; רבי יהודה אומר, חוץ מקליפי עדשים המתבשלות עימהן.

מסכת שבת פרק ח

חא, המוציא יין, כדי מזיגת הכוס. חלב, כדי גמיאה. דבש, כדי ליתן על הכתית. שמן, כדי לסוך אבר קטן. מים, כדי לשוף את הקילורית. ושאר כל המשקין, ברביעית; וכל השופכין, ברביעית. רבי שמעון אומר, כולן ברביעית; לא נאמרו כל השיעורין האלו אלא למצניען.

חב, המוציא חבל, כדי לעשות אוזן לקופה. גמי, כדי לעשות תלוי לנפה וכברה; רבי יהודה אומר, כדי ליטול ממנו מידת מנעל לקטן. נייר, כדי

לכתוב עליו קשר מוכסין; המוציא קשר מוכסין, חייב. נייר פסול, כדי לכרוך על פי צלוחית קטנה של פלייטון.

ה,ג עור, כדי לעשות קמיע. קלף, כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין, שהיא "שמע ישראל" (דברים ו,ד). דיו, כדי לכתוב שתי אותות. כוחל, כדי לכחול עין אחת. זפת וגופרית, כדי לעשות נקב. שעווה, כדי ליתן על פי נקב קטן.

ה,ד דבק, כדי ליתן בראש השבשבת. חרסית, כדי לעשות פי כור של צורפי זהב; רבי יהודה אומר, כדי לעשות פטפוט. סובין, כדי ליתן על פי כור של צורפי זהב. סיד, כדי לסוד קטנה שבבנות; רבי יהודה אומר, כדי לעשות כנכול; רבי נחמיה אומר, כדי לעשות אנטיפי.

ה,ה אדמה, כחותם המרצופין, דברי רבי עקיבה; וחכמים אומרים, כחותם האיגרות. זבל וחול דק, כדי לזבל קלח של אכרוב, דברי רבי עקיבה; וחכמים אומרים, כדי לזבל כרישה. חול גס, כדי ליתן על מלוא כף סיד. קנה, כדי לעשות קולמוס; אם היה עבה או מרוצץ--כדי לבשל ביצה קלה שבביצים, טרופה ונתונה באלפס.

ה,ו עצם, כדי לעשות תורבד; רבי יהודה אומר, כדי לעשות חף. זכוכית, כדי לגרוז בה ראש הכדכד. צרור אבן, כדי לזרוק בעוף; רבי אליעזר בן יעקוב אומר, כדי לזרוק בבהמה.

ה,ז חרס, כדי ליתן בין פצים לחברו, דברי רבי יהודה; רבי מאיר אומר, כדי לחתות בו את האור; רבי יוסי אומר, כדי לקבל בו רביעית. אמר רבי מאיר, אף על פי שאין ראייה לדבר, זכר לדבר, "ולא יימצא במכיתתו, חרש, לחתות אש מיקוד" (ישעיהו ל,יד); אמר לו רבי יוסי, משם ראייה, "ולחשוף מים מגבא" (שם).

מסכת שבת פרק ט

ט,א אמר רבי עקיבה, מניין לעבודה זרה, שהיא מטמאה במשא כנידה: שנאמר "תזרם כמו דווה, צא תאמר לו" (ישעיהו ל, כב)--מה הנידה מטמא במשא, אף עבודה זרה מטמא במשא.

ט,ב מניין לספינה, שהיא טהורה--שנאמר "דרך אונייה, בלב ים" (משלי ל, יט). מניין לערוגה שהיא שישה על שישה טפחים, שזורעין בתוכה חמישה זירעונים--ארבעה בארבע רוחות הערוגה, ואחת באמצעה: שנאמר "כי כארץ תוציא צמחה, וכגנה" (ישעיהו סא, יא)--זרעה תצמיח לא נאמר, אלא "זירועיה תצמיח" (שם).

ט,ג מניין לפולטת שכבת זרע ביום השלישי, שהיא טמאה: שנאמר "היו נכונים, לשלושת ימים: אל תיגשו, אל אישה" (שמות יט, טו). מניין שמרחיצין את הקטן, ביום השלישי שחל להיות בשבת--שנאמר "ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים" (בראשית לד, כה). מניין שקושרין לשון של זהורית, בראש שעיר המשתלח--שנאמר "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, אם יאדימו כתולע כצמר יהיו" (ישעיהו א, יח).

ט,ד מניין לסיכה, שהיא כשתייה ביום הכיפורים: אף על פי שאין ראייה לדבר, זכר לדבר--שנאמר "ותבוא כמים, בקרבו; וכשמן, בעצמותיו" (תהילים קט, יח).

ט,ה המוציא עצים, כדי לבשל ביצה קלה. תבלין, כדי לתבל ביצה קלה; ומצטרפין זה עם זה. קליפי אגוזים, וקליפי רימונים, אסטיס, ופואה--כדי לצבוע בהן בגד קטן כסבכה. מי רגליים, נתר, ובורית, קימוניא, ואשלג--כדי לכבס בהן בגד קטן כסבכה; רבי יהודה אומר, כדי להעביר על הכתם.

טו, פלפלת, כל שהוא. ועטרן, כל שהוא. מיני בשמים ומיני מתכותיהן, כל שהן. מעפר המזבח, מאבני המזבח, ממקן ספרים, ממקן מטפחותיהם--כל שהן, מפני שמצניעין אותן לגונזן. רבי יהודה אומר, אף המוציא ממשמשי עבודה זרה--כל שהוא, שנאמר "ולא ידבק בידך מאומה, מן החרם" (דברים יג, יח).

טז, המוציא קופת הרוכלים--אף על פי שיש בה מינין הרבה, אינו חייב אלא חטאת אחת. זירעוני גינה, פחות מכגרוגרת; רבי יהודה בן בתירה אומר, חמישה. זרע קישואין, שניים. זרע דלועין, שניים. זרע פול המצרי, שניים. חגב חי, כל שהוא; מת, כגרוגרת. ציפורת כרמים--בין חיה בין מתה--כל שהיא, שמצניעין אותה לרפואה. רבי יהודה אומר, אף המוציא חגב חי טמא--כל שהוא, שמצניעין אותו לקטן לשחק בו.

מסכת שבת פרק י

יא, המצניע לזרע, לדוגמה, ולרפואה--הוציאו בשבת, חייב עליו כל שהוא; וכל אדם, אין חייבין עליו אלא כשיעורו. חזר והכניסו, אינו חייב אלא כשיעורו.

יב, המוציא אוכלים, ונתנן על האסקופה--בין שחזר והוציאן בין שהוציאן אחר--פטור, שלא עשה מלאכתו בבת אחת. קופה שהיא מלאה פירות, ונתונה על האסקופה החיצונה--אף על פי שרוב הפירות מבחוץ--פטור, עד שיוציא את כל הקופה.

יג, המוציא בין בימינו, בין בשמאלו, בתוך חיקו, או על כתפו--חייב, שכן משא בני קהת. לאחר ידו, ברגלו, בפיו, ובמרפקו, באוזנו, ובשיערו, ובאפונדתו ופיה למטן, בין אפונדתו לחלוקו, ובחופת חלוקו, במנעלו, ובסנדלו--פטור, שלא הוציא כדרך המוציאין.

י,ד המתכוון להוציא לפניו, ובא לו לאחריו--פטור; לאחריו, ובא לו לפניו--חייב. באמת, האישה החוגרת בסינר, בין מלפניה ובין מלאחריה--חייבת, שכן ראוי להיות חוזר. רבי יהודה אומר, אף במקבלי פטקין.

י,ה המוציא כיכר לרשות הרבים, חייב; הוציאוהו שניים, פטורין. אם לא יכול אחד להוציאו, והוציאוהו שניים--חייבין; רבי שמעון פוטר.

י,ו המוציא אוכלים פחות מכשיעור בכלי--פטור אף על הכלי, שהכלי טפילה לו. את החי במיטה--פטור אף על המיטה, שהמיטה טפילה לו; את המת במיטה, חייב. וכן כזית מן המת, וכזית מן הנבילה, וכעדשה מן השרץ--חייבין; ורבי שמעון פוטר.

י,ז [ו] הנוטל ציפורניו זו בזו או בשיניו, וכן שיערו, וכן שפמו, וכן זקנו, וכן הגודלת, וכן הכוחלת, וכן הפוקסת--רבי אליעזר מחייב חטאת, וחכמים אומרים משום שבות. התולש מעציץ נקוב, חייב; ושאינו נקוב, פטור. רבי שמעון פוטר בזה ובזה.

מסכת שבת פרק יא

יא,א הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים, או מרשות הרבים לרשות היחיד--חייב; מרשות היחיד לרשות היחיד, ורשות הרבים באמצע--רבי עקיבה מחייב, וחכמים פוטריין.

יא,ב כיצד: שתי כצוצריות זו כנגד זו ברשות הרבים, המושיט והזורק מזו לזו--פטור. היו שתיהן בדייטי אחת--המושיט חייב, והזורק פטור: שכן הייתה עבודת הלויים; שתי עגלות זו אחר זו ברשות הרבים--מושיטין את הקרשים מזו לזו, אבל לא זורקין. חולית הבור והסלע, שהן גבוהין עשרה ורוחבן ארבעה--הנוטל מהן והנותן על גבן, חייב; פחות מכן, פטור.

יא,ג הזורק ארבע אמות בכותל--למעלה מעשרה טפחים, כזורק באוויר; למטה מעשרה טפחים, כזורק בארץ. הזורק בארץ ארבע אמות, חייב. זרק לתוך ארבע אמות, ונתגלגל חוץ לארבע אמות--פטור; חוץ לארבע אמות, ונתגלגל לתוך ארבע אמות--חייב.

יא,ד הזורק בים ארבע אמות, פטור. אם היה רקק מים, ורשות הרבים מהלכת בו--הזורק בתוכו ארבע אמות, חייב. כמה הוא רקק מים, פחות מעשרה טפחים. רקק מים, ורשות הרבים מהלכת בו--הזורק בתוכו ארבע אמות, חייב.

יא,ה הזורק מן הים ליבשה, ומן היבשה לים, ומן הים לספינה, ומן הספינה לים, ומספינה לחברתה--פטור. ספינות קשורות זו בזו, מטלטלין מזו לזו; אם אינן קשורות--אף על פי שהן מוקפות, אין מטלטלין מזו לזו.

יא,ו הזורק ונזכר לאחר שיצאת מידו--קלטה אחר, קלטה כלב, או שנשרפה--פטור. זרק כדי לעשות חבורה, בין באדם בין בבהמה, ונזכר עד שלא נעשת חבורה--פטור. זה הכלל--כל חייבי חטאות אינן חייבין, עד שתהא תחילתן וסופן שגגה. תחילתן שגגה וסופן זדון, תחילתן זדון וסופן שגגה--פטורין: עד שתהא תחילתן וסופן שגגה.

מסכת שבת פרק יב

יא,א הבונה, כמה יבנה ויהא חייב--הבונה כל שהוא. המסתת והמכה בפטיש ובמעצד והקודח כל שהוא, חייב. זה הכלל: כל העושה מלאכה, ומלאכתו מתקיימת בשבת--חייב. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אף המכה בקורנס על הסדן בשעת מלאכה--חייב, מפני שהוא כמתקן מלאכה.

יב,ב החורש כל שהוא, המנכש והמקרסם והמזרד כל שהוא--
חייב. המלקט עצים--לתקן, כל שהוא; ואם להסיק, כדי לבשל ביצה
קלה. המלקט עשבים--לתקן, כל שהוא; ואם לבהמה, כמלוא פי גדי.

יב,ג הכותב--בין בימינו בין בשמאלו, בין משם אחד בין משני שמות,
בין משני סמיונות, בכל לשון--חייב. אמר רבי יוסי, לא נתחייבו שתי
אותות אלא משום רושם, שכך היו רושמין על קרשי המשכן, לידע איזה
הוא בן זוגו. אמר רבי יהודה, מצינו שם קטן משם גדול--שם משמעון
ומשמואל, נוח מנחור, ודן מדניאל, וגד מגדיאל.

יב,ד הכותב שתי אותות בעלם אחד, חייב. כתב בדיו, בסם, ובסקרה,
בקומוס ובקלקנתוס, ובכל דבר שהוא רושם, על שני כותלי זוויות, על
שני לוחי פנקס, והן נהגין זה עם זה--חייב. הכותב על בשרו, חייב;
והמסרט על בשרו--רבי אליעזר מחייב חטאת, ורבי יהושוע פוטר.

יב,ה כתב במשקין, ובמי פירות, ובאבק דרכים, ובאבק סופרים, ובכל
דבר שאינו מתקיים--פטור. לאחר ידו, ברגלו, בפיו, ובמרפקו, כתב אות
אחת סמוך לכתב, כתב על גבי כתב, נתכוון לכתוב חית וכתב שני זיינין,
אחת בארץ ואחת בקורה, על שני כותלי הבית, על שני דפי פנקס ואין
נהגין זה עם זה--פטור. כתב אות אחת נוטריקון--רבי יהושוע בן בתירה
מחייב, וחכמים פוטרין.

יב,ו הכותב שתי אותות בשתי העלמות, אחת בשחרית ואחת בין
הערבים--רבן גמליאל מחייב, וחכמים פוטרין.

מסכת שבת פרק יג

יג,א רבי אליעזר אומר, האורג שלושה חוטין בתחילה, ואחד על האריג--
חייב; וחכמים אומרים, בין בתחילה, בין בסוף--שיעורו שני חוטין.

יג, ב העושה שני בתי נירין בנירים, ובקירוס, בנפה, ובכברה, ובסל--
חייב. התופר שתי תפירות, והקורע על מנת לתפור שתי תפירות.

יג, ג הקורע בחמתו או על מתו, וכל המקלקלין--פטורין; וכל המקלקל
על מנת לתקן, שיעורו כמתקן.

יג, ד שיעור המלבן, והמנפץ, והצובע, והטווה--שיעורו מלוא רוחב הסיט
כפול; והאורג שני חוטין, שיעורו כמלוא הסיט.

יג, ה רבי יהודה אומר, הצד ציפור למגדל, וצבי לבית--חייב; וחכמים
אומרים, ציפור למגדל, וצבי לגינה ולחצר ולביברין. רבן שמעון בן
גמליאל אומר, לא כל הביברין שווין: זה הכלל--כל שהוא מחוסר צידה,
פטור; וכל שאינו מחוסר צידה, חייב.

יג, ו צבי שנכנס לבית, ונעל אחד בפניו--חייב; נעלוהו שניים,
פטורין. אם לא יכול אחד לנעול, ונעלוהו שניים--חייבין; ורבי שמעון
פטר.

יג, ז ישב אחד על הפתח ולא מילאהו, וישב השני ומילאהו--השני
חייב. ישב הראשון על הפתח ומילאהו, ובא השני וישב לו בצידו--אף
על פי שעמד הראשון והלך לו--הראשון חייב, והשני פטור. למה זה
דומה--לנועל ביתו לשומרו, ונמצא צבי שמור בתוכו.

מסכת שבת פרק יד

יד, א שמונה שרצים האמורין בתורה--הצדן והחובל בהן, חייב. ושאר
שקצים ורמשים--החובל בהן, פטור. והצדן לצורך, חייב; ושלא לצורך,
פטור. חיה ועוף שברשותו--הצדן, פטור; והחובל בהן, חייב.

יד, ב אין עושין הילמי בשבת. אבל עושה הוא מי מלח, וטובל בהן פיתו, ונותן לתוך התבשיל; אמר רבי יוסי, והלוא היא הילמי, בין מרובה בין מעוטה. אלו הן מי מלח המותרין--נותן שמן כתחילה לתוך המים, או לתוך המלח.

יד, ג אין אוכלין איזוביון בשבת, לפי שאינו מאכל בריאים; אבל אוכל הוא את יועזר, ושותה את אבוב רועה. כל האוכלים אוכל אדם לרפואה, וכל המשקין הוא שותה--חוץ ממי דקרים וכוס העיקרין, מפני שהן לירוקה; אבל שותה הוא מי דקרין לצמאו, וסך שמן העיקרין שלא לרפואה.

יד, ד החושש בשיניו, לא יגמא בהן את החומץ; אבל מטבל כדרכו, ואם נתרפא, נתרפא. החושש במותניו, לא יסוך יין וחומץ; אבל סך הוא את השמן, ולא שמן ורד. בני מלכים סכין על גבי מכותיהן שמן ורד, שכן דרכן לסוך בחול; רבי שמעון אומר, כל ישראל בני מלכים הן.

מסכת שבת פרק טו

טו, א אלו קשרים שחייבין עליהן--קשר הגמלים, וקשר הספנים; כשם שהוא חייב על קושרן, כך הוא חייב על היתרן. רבי מאיר אומר, כל קשר שהוא יכול להתירו באחת מידי, אין חייבין עליו.

טו, ב יש לך קשרין שאין חייבין עליהן כקשר הגמלים וכקשר הספנים: קושרת אישה מפתחי החלוק, וחוטי סבכה, של פסיקיה, ורצועות מנעל וסנדל, ונאדות יין ושמן, וקדירה של בשר. רבי אליעזר בן יעקוב אומר, קושרין לפני בהמה, בשביל שלא תצא. קושרין דלי בפסיקיה, אבל לא בחבל; רבי יהודה מתיר. כלל אמר רבי יהודה, כל קשר שאינו של קיימה--אין חייבין עליו.

טו, ג מקפלין את הכלים ארבעה וחמישה פעמים, ומציעין את המיטות מלילי שבת לשבת; אבל לא משבת למוצאי שבת. רבי ישמעאל אומר, מציעין את המיטות מיום הכיפורים לשבת, וחלבי שבת קרבין ביום הכיפורים; רבי עקיבה אומר, לא של שבת קרבין ביום הכיפורים, ולא של יום הכיפורים קרבין בשבת.

מסכת שבת פרק טז

טז, א כל כתבי הקודש--מצילין אותן מפני הדליקה, בין שקורין בהן בין שאין קורין בהן. אף על פי שהן כתובין בכל לשון, טעונין גניזה. ומפני מה אין קורין בהן, מפני ביטול בית המדרש. מצילין תיק הספר עם הספר, ותיק תפילין עם התפילין, אף על פי שיש בתוכן מעות. לאיכן מצילין אותן, למבוי שאינו מפולש; בן בתירה אומר, אף למפולש.

טז, ב מצילין מזון שלוש סעודות--הראוי לאדם לאדם, והראוי לבהמה לבהמה. כיצד: נפלה דליקה בלילי שבת, מצילין מזון שלוש סעודות; בשחרית, מצילין מזון שתי סעודות; במנחה, מצילין מזון סעודה אחת. רבי יוסי אומר, לעולם מצילין מזון שלוש סעודות.

טז, ג מצילין סל מלא כיכרות, אף על פי שיש בו מאה סעודה; ועיגול של דבילה, וחבית של יין. ואומר לאחרים, בואו והצילו לכם; אם היו פיקחין, עושין עימו חשבון לאחר השבת. להיכן מצילין אותן, לחצר המעורבת; בן בתירה אומר, אף לשאינה מעורבת.

טז, ד ולשם הוא מוציא את כל כלי תשמישו, לובש כל שהוא יכול ללבוש, ועוטף כל שהוא יכול לעטוף. רבי יוסי אומר, שמונה עשר כלי. וחוזר ולובש ומוציא; ואומר לאחרים, בואו והצילו עימי.

טז,ה רבי שמעון בן ננס אומר, פורסין עור של גדי על גבי שידה תיבה ומגדל שאחזו בהן האור, מפני שהוא מחרך. ועושין מחיצה בכל הכלים, בין מלאים בין ריקנים, בשביל שלא תעבור הדליקה. רבי יוסי אוסר בכלי חרס חדשים מלאים מים, שאינן יכולין לקבל את האור, והן מתבקעין, ומכבין את הדליקה.

טז,ו נוכרי שבא לכבות, אין אומרין לו כבה, ואל תכבה, מפני שאין שביתתו עליהן; אבל קטן שבא לכבות--אין שומעין לו, שכן שביתתו עליהן.

טז,ז כופין קערה על גבי הנר, בשביל שלא תאחוז בקורה; ועל צואה של קטן, ועל עקרב שלא תישוך. אמר רבי יהודה, מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב; ואמר, חושש אני לו מחטאת.

טז,ח נוכרי שהדליק את הנר, משתמש לאורו ישראל; ואם בשביל ישראל, אסור. מילא מים להשקות בהמתו, משקה אחריו ישראל; ואם בשביל ישראל, אסור. עשה כבש לירד בו, יירד אחריו ישראל; ואם בשביל ישראל, אסור. מעשה ברבן גמליאל והזקנים שהיו באין בספינה, ועשה גוי כבש לירד בו, וירדו בו זקנים.

מסכת שבת פרק יז

יז,א כל הכלים ניטלין בשבת, ודלתותיהן עימהן, אף על פי שנתפרקו בשבת; אינן דומין לדלתות הבית, לפי שאינן מן המוכן.

יז,ב נוטל אדם קורנס, לפצע בו אגוזים. קורדום, לחתוך בו את הדבלה. מגירה, לגור בה את הגבינה. מגרפה, לגרוף בה את הגרוגרות. את הרחת ואת המזלג, לתת עליו לקטן. את הכוש ואת

הכדכד, לדחוף בו. מחט של יד, ליטול בה את הקוץ; ואת של סקאים, לפתוח בה את הדלת.

יז, ג קנה של זיתים--אם יש קשר בראשו, מקבל טומאה; ואם לאו, אינו מקבל טומאה. בין כך ובין כך, ניטל בשבת.

יז, ד רבי יוסי אומר, כל הכלים ניטלין בשבת, חוץ מן המסר הגדול ויתד של מחרשה. כל הכלים ניטלין לצורך, ושלא לצורך; רבי נחמיה אומר, אינן ניטלין אלא לצורך.

יז, ה כל הכלים הניטלין בשבת. שבריהן ניטלין, ובלבד שיהו עושין מעין מלאכה--שברי עריבה לכסות בהן את פי החבית, ושל זכוכית לכסות בהן את פי הפך; רבי יהודה אומר, ובלבד שיהו עושין מעין מלאכתן--שברי עריבה לצוק לתוכן מקפה, ושל זכוכית לצוק לתוכן שמן.

יז, ו האבן שבקירויה--אם ממלאין בה, ואינה נופלת--ממלאין בה; ואם לאו, אין ממלאין בה. זמורה שהיא קשורה בטפיח, ממלאין בה בשבת.

יז, ז רבי אליעזר אומר, פקק החלון--בזמן שהוא קשור ותלוי, פוקקין בו; ואם לאו, אין פוקקין בו. וחכמים אומרים, בין כך ובין כך, פוקקין בו.

יז, ח כל כסויי הכלים שיש להן בית אחיזה, ניטלין בשבת. אמר רבי יוסי, במה דברים אמורים, בכסויי הקרקעות; אבל בכסויי הכלים--בין כך ובין כך, ניטלין בשבת.

מסכת שבת פרק יח

יח, א מפנין אפילו ארבע חמש קופות של תבן ושל תבואה, מפני האורחין ומפני ביטול בית המדרש; אבל לא את האוצר. מפנין תרומה טהורה,

ודמאי, ומעשר ראשון שניטלה תרומתו, ומעשר שני והקדש שנפדו; והתורמוס היבש, מפני שהוא מאכל לעיזים. אבל לא את הטבל, ולא את מעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו, ולא את מעשר שני והקדש שלא נפדו, ולא את הלוף, ולא את החרדל; רבן שמעון בן גמליאל מתיר בלוף, מפני שהוא מאכל לעורבים.

יה,ב חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים--אם התקינן למאכל בהמה, מטלטלין אותן; ואם לאו, אין מטלטלין אותן. כופין סל לפני האפרוחים, שיעלו או שיירדו. תרנגולת שברחה, דוחין אותה עד שתיכנס. ומדדין עגלים וסייחים. והאישה מדדה את בנה. אמר רבי יהודה, אימתי--בזמן שהוא נוטל אחת ומניח אחת; אבל אם היה גורר, אסור.

יה,ג אין מיילדין את הבהמה ביום טוב, אבל מסעדין. ומיילדין את האישה בשבת, וקורין לה חכמה ממקום למקום, ומחללין עליה את השבת, וקושרין את הטבור; רבי יוסי אומר, אף חותכין. וכל צורכי מילה עושין בשבת.

מסכת שבת פרק יט

יט,א רבי אליעזר אומר, אם לא הביא כלי מערב שבת, מביאו בשבת מגולה; ובסכנה, מכסהו על פי עדים. ועוד אמר רבי אליעזר, כורתין עצים לעשות פחמין לעשות ברזל. כלל אמר רבי עקיבה--כל מלאכה שאפשר לה ליעשות מערב שבת, אינה דוחה את השבת; מילה שאי אפשר לה ליעשות מערב שבת, דוחה את השבת.

יט,ב עושין כל צורכי מילה--מולין, ופורעין, ומוצצין, ונותנין עליה אספלונית וכמון. אם לא שחק מערב שבת, לועס בשיניו ונותן; אם לא טרף יין ושמן, נותן זה לעצמו וזה לעצמו. אין עושין לה חלוק כתחילה,

אבל כורך עליה סמרטוט. ואם לא התקין מערב שבת--כורך על אצבעו ומביא, אפילו מחצר אחרת.

יט, ג מרחיצין את הקטן לפני המילה, ולאחר המילה. מזלפין עליו ביד, אבל לא בכלי. רבי אלעזר בן עזריה אומר, מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת, שנאמר "ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים" (בראשית לד, כה). ספק ואנדרוגינוס, אין מחללין עליו את השבת; ורבי יהודה מתיר באנדרוגינוס.

יט, ד מי שהיו לו שני תינוקות, אחד למול בערב שבת ואחד למול בשבת--שכח ומל את של ערב שבת בשבת, חייב. אחד למול לאחר שבת ואחד למול בשבת--שכח ומל את של אחר שבת בשבת--רבי אליעזר מחייב חטאת, ורבי יהושוע פוטר.

יט, ה קטן נימול לשמונה, לתשעה, לעשרה, לאחד עשר, לשנים עשר--לא פחות ולא יתר: כדרכו, לשמונה. נולד בין השמשות, נימול לתשעה. בין השמשות ערב שבת, נימול לעשרה. יום טוב לאחר שבת, נימול לאחד עשר. שני ימים טובים של ראש השנה, נימול לשנים עשר. קטן החולה, אין מולין אותו עד שיבריא.

יט, ו אלו הן ציצין המעכבין את המילה, בשר החופה את רוב העטרה. אינו אוכל בתרומה. אם היה בעל בשר, מתקנו מפני מראית העין. מל, ולא פרע את המילה--כאילו לא מל.

מסכת שבת פרק כ

כ, א רבי אליעזר אומר, תולין את המשמרת ביום טוב, ונותנין לתלויה בשבת; וחכמים אומרים, אין תולין את המשמרת ביום טוב, ואין נותנין לתלויה בשבת, אבל נותנין לתלויה ביום טוב.

כב נותנין מים על גבי שמרים בשביל שייצלו, ומסננין את היין בסודרין ובקפיפה מצרית. נותנין ביצה במסנת של חרדל, ועושין יינמילין בשבת. רבי יהודה אומר, בשבת, בכוס; ביום טוב, בלגין; במועד, בחבית. רבי צדוק אומר, הכול לפי רוב האורחין.

כג אין שורין את החלתית בפושרין, אבל נותנה לתוך החומץ. אין שורין את הכרשינין, ולא שפין אותן; אבל נותן הוא לתוך הכברה, או לתוך הכלכלה. אין כוברין את התבן בכברה, ולא יניחנה במקום גבוה בשביל שיירד המוץ; אבל נותן הוא בכברה, ונותן לתוך האיבוס.

כד גורפין מלפני הפטם, ומסלקין לצדדין מפני הראי, כדברי רבי זוסא; וחכמים אוסרין. נוטלין מלפני בהמה זו, ונותנין לפני בהמה זו בשבת.

כה הקש שעל המיטה--לא ינענענו בידו, אבל מנענעו בגופו. אם היה מאכל בהמה, או שהיה עליו כר או סדין--מנענעו בידו. מכבש של בעלי בתים--מתירין, אבל לא כובשין; ושל כובסין, לא ייגע בו. רבי יהודה אומר, אם היה מותר מערב שבת, מכיר את כליו ושומטן.

מסכת שבת פרק כא

כאא נוטל אדם את בנו והאבן בידו, כלכלה והאבן בתוכה. ומטלטלין תרומה טהורה, עם הטמאה ועם החולין. רבי יהודה אומר, אף מעלין את המדומע באחד ומאה.

כאב האבן שעל פי החבית--מטה על צידה, והיא נופלת. הייתה בין החבייות--מגביהה, ומטה על צידה, והיא נופלת. מעות שעל הכר--נוער את הכר, והן נופלות. אם הייתה עליו לשלשת, מקנחה בסמרטוט; הייתה על של עור--נותנין עליה מים, עד שתכלה.

כא, ג בית הלל אומרין, מעבירין מעל השולחן קליפין ועצמות; בית שמאי אומרין, מסלק את הטבלה כולה ונוערה. מעבירין מעל השולחן פירורין פחות מכזית, ושיער של אפונין ושל עדשים, מפני שהוא מאכל בהמה. ספוג--אם יש לו עור בית אחיזה, מקנחין בו; ואם לאו, אין מקנחין בו. וחכמים אומרים, בין כך ובין כך, ניטל בשבת.

מסכת שבת פרק כב

כב, א חבית שנשברה--מצילין ממנה, מזון שלוש סעודות, ואומר לאחרים, בואו והצילו לכם: ובלבד שלא יספוג. אין סוחטין את הפירות להוציא מהן משקין; יצאו מעצמן, אסורין. רבי יהודה אומר, אם לאוכלין, היוצא מהן מותר; ואם למשקין, היוצא מהן אסור. חלות דבש שריסקן מערב שבת--יצאו מעצמן, אסורין; רבי אלעזר מתיר.

כב, ב כל שבא בחמין מלפני השבת, שורין אותו בחמין בשבת; וכל שלא בא בחמין מלפני השבת, מדיחין אותו בחמין בשבת--חוץ מן המליח הישן וקוליים האספנון, שהדחתן היא גמר מלאכתן.

כב, ג שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות, ובלבד שלא יתכוון לעשותה כלי. אין נוקבין מגופה של חבית, דברי רבי יהודה; ורבי יוסי מתיר. לא ייקבנה מצידה. אם הייתה נקובה--לא ייתן עליה שעווה, מפני שהוא ממרח; אמר רבי יהודה, מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב; ואמר, חושש אני לו מחטאת.

כב, ד נותנין תבשיל לתוך הבור בשביל שיהא שמור, ואת המים היפים ברעים בשביל שייצנו, ואת הצונן בחמה בשביל שייחמו. מי שנשרו כליו בדרך, מהלך בהן ואינו חושש; הגיע לחצר החיצונה--שוטחן בחמה, אבל לא כנגד העם.

כב,ה הרוחץ במערה או במי טבריה--מסתפג אפילו בעשר לונטייות, ולא יביאם בידו; אבל עשרה בני אדם מסתפגין בלונטית אחת, פניהם ידיהם ורגליהם, ומביאין אותה בידם.

כב,ו סכין ומתמשין, אבל לא מתעמלין ולא מתגרדין. אין יורדין בפילומה, ואין עושין אפיקטפיוזון בשבת. אין מעצבין את הקטן, ואין מחזירין את השבר. מי שנפרקה ידו או רגלו, לא יטרפם בצונן; אבל רוחץ כדרכו, ואם נתרפא, נתרפא.

מסכת שבת פרק כג

כג,א שואל אדם מחברו כדי יין וכדי שמן, ובלבד שלא יאמר הליווני; וכן שואלת אישה מחברתה כיכרות. אם אין מאמינו--מניח טליתו אצלו, ועושה עימו חשבון לאחר שבת. וכן ערב פסחים בירושלים שחל להיות בשבת, מניח טליתו אצלו ואוכל את פסחו, ועושה עימו חשבון לאחר יום טוב.

כג,ב מונה אדם את אורחיו, ואת פרפרותיו מפיו; אבל לא מן הכתב. ומפיס עם בניו ועם בני ביתו על השולחן, ובלבד שלא יתכוון לעשות מנה גדולה כנגד מנה קטנה, משום קוביה. מטילין חלשים על הקודשים ביום טוב, אבל לא על המנות.

כג,ג לא ישכור אדם פועלין בשבת, ולא יאמר אדם לחברו לשכור לו פועלין. ואין מחשיכין על התחום לשכור פועלין, ולהביא פירות; אבל מחשיך הוא לשמור, ומביא פירות בידו. כלל אמר אבא שאול, כל שאני זכאי באמירתו, רשאי אני להחשיך עליו.

כג,ד מחשיכין על התחום לפקח על עסקי הכלה, ועל עסקי המת להביא לו ארון ותכריכין. גוי שהביא חלילין בשבת--לא יספוד בהן ישראל,

אלא אם כן באו ממקום קרוב. עשו לו ארון וחפרו לו קבר, ייקבר בו ישראל; ואם בשביל ישראל, לא ייקבר בו עולמית.

כג,ה עושין כל צורכי המת, סכין ומדיחין אותו, ובלבד שלא יזיזו בו אבר. ושומטין את הכר מתחתיו, ומטילין אותו על החול, בשביל שימתין. קושרין את הלחי--לא שיעלה, אלא שלא יוסיף. וכן קורה שנשברה, סומכין אותה בספסל או בארוכות המיטה--לא שתעלה, אלא שלא תוסיף. אין מאמצין את המת בשבת, ולא בחול עם יציאת נפש; וכל המאמץ עם יציאת נפש, הרי זה שופך דמים.

מסכת שבת פרק כד

כד,א מי שהחשיך בדרך, נותן כיסו לנוכרי; אם אין עימו נוכרי, מניחו על החמור. הגיע לחצר החיצונה, נוטל את הכלים הניטלין בשבת; ושאינן ניטלין, מתיר את החבלים, והשקין נופלין.

כד,ב מתירין פקיעי עמיר לפני בהמה, ומפספסין את הכיפין; אבל לא את הזירין. אין מרסקין לא את השחת, ולא את החרובין לפני בהמה, בין דקה בין גסה; רבי יהודה מתיר בחרובין בדקה.

כד,ג אין אובסין את הגמל, ולא דורסין; אבל מלעיטין. ואין ממרין את העגלים, אבל מלעיטין אותן. ומהלקטין לתרנגולין, ונותנין מים על גבי המורסן; אבל לא גובלין. אין נותנין מים לפני דבורים, ולפני יונים שבשובך; אבל נותנין לפני אווזין ותרנגולין, ולפני יונים רודסייות.

כד,ד מחתכין את הדלועין לפני בהמה, ואת הנבילה לפני הכלבים; רבי יהודה אומר, אם לא הייתה נבילה מערב שבת--אסורה, לפי שאינה מן המוכן.

כז,ה מפירין נדרים בשבת, ונשאלין לנדרים שהן לצורך השבת. ופוקקין את המאור, ומודדין את המטלית ואת המקוה. מעשה בימי אביו של רבי צדוק ובימי אבא שאול בן בטנית, שפקקו את המאור בטופיח, וקשרו את המקידה בגמי, לידע אם יש בגיגית פותח טפח, אם לאו; מדבריהם למזנו, שפוקקין ומודדין וקושרין בשבת.

מסכת עירובין פרק א

א,א מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה, ימעט; רבי יהודה אומר, אינו צריך. הרחב מעשר אמות, ימעט; אם יש לו צורת פתח--אף על פי שהוא רחב מעשר אמות, אינו צריך למעט.

א,ב הכשר מבוי--בית שמאי אומרין, לחי וקורה; ובית הלל אומרין, או לחי או קורה; רבי אליעזר אומר, לחיים. משום רבי ישמעאל אמר תלמיד אחד לפני רבי עקיבה, לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על מבוי שהוא פחות מארבע אמות, שהוא בלחי או קורה; ועל מה נחלקו, על מארבע אמות ועד עשר--שבית שמאי אומרין, לחי וקורה, ובית הלל אומרין, או לחי או קורה. אמר רבי עקיבה, על זה ועל זה נחלקו.

א,ג קורה שאמרו, רחבה לקבל אריח; והאריח, חצי לבינה של שלושה טפחים. דייה לקורה שתהא רחבה טפח, כדי אריח לאורכו.

א,ד רחבה לקבל אריח, ובריאה לקבל אריח; רבי יהודה אומר, רחבה, אף על פי שאינה בריאה.

א,ה הייתה של קש או של קנים, רואין אותה כאילו היא של מתכת. עקומה, רואין אותה כאילו היא פשוטה. עגולה, רואין אותה כאילו היא מרובעת; אם יש בהיקפה שלושה טפחים, יש בה רוחב טפח.

א,ו לחיים שאמרו--גובהן עשרה טפחים, ורוחבן ועוביין כל שהוא; רבי יוסי אומר, רוחבן שלושה טפחים.

א,ז בכל עושין לחיים, ואפילו בדבר שיש בו רוח חיים; רבי יוסי אוסר. ומטמא משום גולל; ורבי מאיר מטהר. וכותבין עליו גיטי נשים; רבי יוסי הגלילי פוסל.

א,ח שיירה שחנת בבקעה, והקיפיה כלי בהמה--מטלטלין בתוכה: ובלבד שיהא גדר גבוה עשרה טפחים, ולא יהו פרצות יתרות על הבניין. כל פרצה שהיא כעשר אמות--מותרת, מפני שהיא כפתח; יתר מכן, אסור.

א,ט מקיפין שלושה חבלים, זה למעלה מזה זה למעלה מזה--ובלבד שלא יהא בין חבל לחברו שלושה טפחים; שיעור חבלים--עוביין יתר על טפח, כדי שיהא הכול עשרה טפחים.

א,י מקיפין בקנים, ובלבד שלא יהא בין קנה לחברו שלושה טפחים. בשיירה דיברו, דברי רבי יהודה; וחכמים אומרים, לא דיברו בשיירה אלא בהווה. כל מחיצה שאינה של שתי ושל ערב, אינה מחיצה, דברי רבי יוסי ברבי יהודה; וחכמים אומרים, אחד משני דברים. ארבעה דברים פטרו במחנה--מביאין עצים מכל מקום, ופטורין מרחיצת ידיים, ומדמאי, ומלערב.

מסכת עירובין פרק ב

ב,א עושין פסין לביראות ארבעה דיומדין נראין כשמונה, דברי רבי יהודה; רבי מאיר אומר, שמונה נראין כשנים עשר, ארבעה דיומדין וארבעה פשוטין. גובהן עשרה טפחים, ורוחבן שישה, ועוביין כל שהוא, וביניהן כמלוא שתי רבקות של שלוש שלוש בקר, דברי רבי מאיר; רבי יהודה אומר, של ארבע ארבע--קשורות ולא מותרות, אחת נכנסת ואחת יוצאה.

ב,ב מותר להקריב לבאר, ובלבד שתהא פרה ראשה ורובה מבפנים ושותה; מותר להרחיק כל שהוא, ובלבד שירבה בפסין.

ב,ג רבי יהודה אומר, עד בית סאתיים. אמרו לו, לא אמרו בית סאתיים אלא בגינה ובקרפף; אבל אם היה דיר או סהר או חצר--אפילו בית חמשת כורין, אפילו בית עשרת כורין--מותר להרחיק כל שהוא, ובלבד שירבה בפסין.

ב,ד רבי יהודה אומר, אם הייתה דרך הרבים מפסקתה, יסלקנה לצדדין; וחכמים אומרים, אינו צריך. אחד באר הרבים, ובור הרבים, ובאר היחיד--עושין להן פסין; אבל לבור היחיד, עושין לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים, דברי רבי עקיבה. רבי יהודה בן בבא אומר, אין עושין פסים אלא לבאר הרבים בלבד; ולשאר, עושין להן חגורה גבוהה עשרה טפחים.

ב,ה ועוד אמר רבי יהודה בן בבא, הגינה והקרפף שהיא שבעים ושיירים על שבעים ושיירים, מוקפת גדר גבוה עשרה טפחים--מטלטלין בתוכה: ובלבד שיהא בה שומירה או בית דירה, או שתהא סמוכה לעיר. רבי יהודה אומר, אפילו אין בה אלא בור ושיח ומערה, מטלטלין בתוכה. רבי עקיבה אומר, אפילו אין בה אחת מכל אלו, מטלטלין בתוכה--ובלבד שיהא בה שבעים ושיירים על שבעים ושיירים. רבי אליעזר אומר, אם היה אורכה יתר על רוחבה אפילו אמה אחת, אין מטלטלין בתוכה; רבי יוסי אומר, אפילו אורכה כשניים ברוחבה, מטלטלין בתוכה.

ב,ו אמר רבי אלעאי, שמעתי מרבי אליעזר, אפילו היא כבית כור. וכן שמעתי ממנו, אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב, ביתו אסור מלהכניס ומלהוציא לו; אבל להם מותר. וכן שמעתי ממנו, שיוצאין בעקרבנין בפסח. וחזרתי על כל תלמידיו, וביקשתי לי חבר; ולא מצאתי.

מסכת עירובין פרק ג

ג,א בכל מערבין ומשתתפין, חוץ מן המים ומן המלח; והכול נלקח בכסף מעשר, חוץ מן המים ומן המלח. הנודר מן המזון, מותר במים ובמלח. מערבין לנזיר ביין, ולישראל בתרומה; סומכוס אומר, בחולין. ולכוהן בבית הפרס; רבי יהודה אומר, אפילו בבית הקברות, מפני שהוא יכול לחוץ ולאכול.

ג,ב מערבין בדמאי, ובמעשר ראשון שניטלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שנפדו, והכוהנים בחלה ובתרומה; אבל לא בטבל, ולא במעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו, ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו. השולח את עירובו ביד חירש שוטה וקטן, או ביד מי שאינו מודה בעירוב--אינו עירוב; ואם אמר לאחר לקבלו ממנו, הרי זה עירוב.

ג,ג נתנו באילן--למעלה מעשרה טפחים, אינו עירוב; למטה מעשרה טפחים, הרי זה עירוב. נתנו בבור--אפילו עמוק מאה אמה, הרי זה עירוב. נתנו בראש הקנה, או בראש הקונתס--כל זמן שהוא תלוש ונעוץ--אפילו גבוה מאה אמה, הרי זה עירוב. נתנו במגדל, ונעל בפניו, ואבד המפתח--הרי זה עירוב; רבי אליעזר אומר, אם אין ידוע שהמפתח במקומו, אינו עירוב.

ג,ד נתגלגל חוץ לתחום, ונפל עליו גל, או נשרף, או תרומה ונטמאת--מבעוד יום, אינו עירוב; משחשיכה, הרי זה עירוב. ואם ספק--רבי מאיר

ורבי יהודה אומרים, הרי זה חמר גמל; רבי יוסי ורבי שמעון אומרים, ספק העירוב כשר. אמר רבי יוסי, העיד אבטולס משום חמישה זקנים, שספק העירוב כשר.

ג,ה מתנה אדם על עירובו ואומר, אם באו גויים מן המזרח, עירובי למערב; ואם באו מן המערב, עירובי למזרח; ואם באו מכאן ומכאן, למקום שארצה אלך; לא באו לא מכאן ולא מכאן, הריני כבני עירי. בא חכם מן המזרח, עירובי למזרח; בא מן המערב, עירובי למערב; בא מכאן ומכאן, למקום שארצה אלך; לא בא לא מכאן ולא מכאן, הריני כבני עירי. רבי יהודה אומר, אם היה אחד מהן רבו, ילך לו אצל רבו; שניהם רבותיו, למקום שירצה ילך.

ג,ו רבי אליעזר אומר, יום טוב שהוא סמוך לשבת, בין מלפניה בין מלאחריה--מערב אדם שני עירובין ואומר, עירובי הראשון למזרח, והשני למערב; הראשון למערב, והשני למזרח; עירובי בראשון, והשני כבני עירי; עירובי בשני, והראשון כבני עירי. וחכמים אומרים, או מערב לרוח אחת, או אינו מערב כל עיקר; או מערב לשני ימים, או אינו מערב כל עיקר. כיצד יעשה: מוליכו בראשון, ומחשיך עליו ונוטלו ובא לו, ובשני, מחשיך עליו ואוכלו ובא לו; נמצא משתכר בהליכתו, ומשתכר בעירובו. נאכל בראשון, עירוב לראשון ואינו עירוב לשני. אמר להם רבי אליעזר, אי אתם מודים לי שהן שתי קדושות.

ג,ז רבי יהודה אומר, ראש השנה שהיה ירא שמא תתעבר--מערב אדם שני עירובין ואומר, עירובי הראשון למזרח, והשני למערב; הראשון למערב, והשני למזרח; עירובי הראשון, והשני כבני עירי; עירובי השני, והראשון כבני עירי. ולא הודו לו חכמים.

ג,ח ועוד אמר רבי יהודה, מתנה אדם על הכלכלה ביום טוב ראשון, ואוכלה בשני; וכן ביצה שנולדה ביום טוב ראשון, תיאכל בשני. ולא הודו לו חכמים.

ג,ט רבי דוסא בן הרכינס אומר, העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה אומר, החליצנו ה' אלוהינו את יום ראש החודש הזה, אם היום אם למחר; ולמחר הוא אומר, אם היום אם לאמש. ולא הודו לו חכמים.

מסכת עירובין פרק ז

ז,א מי שהוציאווהו גויים או רוח רעה, אין לו אלא ארבע אמות; החזירוהו, כאילו לא יצא. הוליכוהו לעיר אחרת, נתנוהו בדיר או בסהר-רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה אומרין, מהלך הוא את כולה; רבי יהושוע ורבי עקיבה אומרין, אין לו אלא ארבע אמות. מעשה שבאו מפרנדיסין, והפליגה ספינתן בים. רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה הלכו את כולה; רבי יהושוע ורבי עקיבה לא זזו מארבע אמות, שרצו להחמיר על עצמן.

ז,ב פעם אחת לא נכנסו לנמל, עד שחשיכה. אמרו לו לרבן גמליאל, מה אנו לירד. אמר להם, מותר, שכבר הייתי מסתכל; והיינו בתוך התחום, עד שלא חשיכה.

ז,ג מי שיצא ברשות, אמרו לו, כבר נעשה מעשה--יש לו אלפיים אמה לכל רוח; אם היה בתוך התחום, כאילו לא יצא--שכל היוצאין להציל, חוזרין למקומן.

ז,ד מי שישב בדרך, ועמד, והרי הוא סמוך לעיר--הואיל ולא הייתה כוונתו לכן, לא ייכנס, דברי רבי מאיר; רבי יהודה אומר, ייכנס. אמר רבי יהודה, מעשה היה ונכנס רבי טרפון בלא מתכוון.

ד,ה מי שישן בדרך, ולא ידע עד שחשיכה--יש לו אלפיים אמה לכל רוח, דברי רבי יוחנן בן נורי; וחכמים אומרים, אין לו אלא ארבע אמות. רבי אלעזר אומר, והוא באמצען; רבי יהודה אומר, לאיזו רוח שירצה. מודה רבי יהודה, שאם בירר לו, שאינו יכול לחזור בו.

ד,ו היו שניים--מקצת אמותיו של זה לתוך אמותיו של זה, מביאין ואוכלין באמצע: ובלבד שלא יוציא זה מתוך שלו, לתוך של חברו. היו שלושה, והאמצעי מובלע בינתיים--הוא מותר עימהן והן מותרין עימו, ושניים החיצונים אסורים זה עם זה. אמר רבי שמעון, למה הדבר דומה: לשלוש חצרות פתוחות זו לזו, ופתוחות לרשות הרבים, ועירבו שתיהן עם האמצעית--היא מותרת עימהן והן מותרות עימה, ושתיים החיצונות אסורות זו עם זו.

ד,ז מי שבא בדרך, והיה מתיירא שמא תחשך, והיה מכיר אילן או גדר, ואמר שביתתי תחתיו--לא אמר כלום. שביתתי בעיקרו--מהלך ממקום רגליו ועד עיקרו אלפיים אמה, ומעיקרו ולביתו אלפיים אמה; נמצא מהלך משחשיכה ארבעת אלפיים אמה.

ד,ח אם אינו מכיר, או אינו בקי בהלכה, ואמר, שביתתי במקומי--זכה לו מקומו אלפיים אמה לכל רוח עגולות, דברי רבי חנניה בן אנטיגנוס; וחכמים אומרים, מרובעות, כטבלה מרובעת, כדי שיהא נשכר את הזוויינות.

ד,ט זה הוא שאמרו, העני מערב ברגליו. רבי מאיר אומר, אין לנו אלא עני; רבי יהודה אומר, אחד עני ואחד עשיר, שלא אמרו מערבין אלא להקל על העשיר, שלא יצא ויערב ברגליו.

ד,י מי שיצא לילך לעיר שמערבין בה, והחזירו חברו--הוא מותר לילך וכל בני העיר אסורין, דברי רבי יהודה; רבי מאיר אומר, כל שהוא יכול לערב, ולא עירב--הרי זה חמר גמל.

ד, יא מי שיצא חוץ לתחום, אפילו אמה אחת--לא ייכנס. רבי אליעזר אומר, שתיים, ייכנס; שלוש, לא ייכנס. וכן מי שהחשיך חוץ לתחום, אפילו אמה אחת--לא ייכנס. רבי שמעון אומר, אפילו חמש עשרה אמה--ייכנס, שאין המשוחות ממצין את המידות, מפני הטועים.

מסכת עירובין פרק ה

ה,א כיצד מעברין את הערים: בית נכנס ובית יוצא, פגום נכנס ופגום יוצא; היו שם גדודייות גבוהות עשרה טפחים וגשרים ונפשות שיש בהן בית דירה, מוציאים את המידה כנגדן. ועושין אותה כטבלה מרובעת, כדי שיהא נשכר את הזווייות.

ה,ב נותנין קרפף לעיר, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, לא אמרו בקרפף, אלא כבין שתי עיירות: אם יש לזו שבעים ושיירים, ולזו שבעים ושיירים--עושה קרפף לשתייהן להיות כאחת.

ה,ג וכן שלושה כפרים המשולשין--אם יש בין שניים החיצונים מאה וארבעים ואחת ושליש, עושה האמצעי לשלושתן להיות כאחת.

ה,ד אין מודדין אלא בחבל של חמישים אמה, לא פחות ולא יתר; ולא ימוד אלא כנגד ליבו. היה מודד והגיע לגיא או לגדר, מבליעו וחוזר למידתו. הגיע להר, מבליעו וחוזר למידתו--ובלבד שלא יוציא חוץ לתחום; אם אינו יכול להבליעו, בזו אמר רבי דוסתאי ברבי ינאי משום רבי מאיר, שמעתי שמקדרין בהרים.

ה,ה אין מודדין אלא מן המומחה. ריבה למקום אחד, ומיעט למקום אחד--שומעין למקום שריבה; ריבה לאחד, ומיעט לאחד--שומעין למרבה. אפילו עבד, אפילו שפחה--נאמנין לומר, עד כאן תחום השבת, שלא אמרו חכמים בדבר, אלא להקל.

ה,ו עיר של יחיד שנעשת של רבים, מערבין את כולה. ושל רבים שנעשת של יחיד, אין מערבין את כולה, אלא אם כן עשה חוצה לה כעיר חדשה שביהודה, שיש בה חמישים דיורין, דברי רבי יהודה; רבי שמעון אומר, שלוש חצרות של שני שני בתים.

ה,ז מי שהיה במזרח ואמר לבנו לערב לו במערב, במערב ואמר לבנו לערב לו במזרח--אם יש ממנו לביתו אלפיים אמה, ולעירובו יתר מכן-- מותר לביתו, ואסור לעירובו; לעירובו אלפיים אמה, ולביתו יתר מכן-- מותר לעירובו, ואסור לביתו. הנותן את עירובו בעיבורה של עיר, לא עשה כלום. נתנו חוץ לתחום--מה שנשכר, הוא מפסיד.

ה,ח אנשי עיר גדולה, מהלכין את כל עיר קטנה; ואנשי עיר קטנה, אין מהלכין את כל עיר גדולה. כיצד: מי שהיה מעיר גדולה, ונתן את עירובו בעיר קטנה, או מעיר קטנה, ונתן את עירובו בעיר גדולה--מהלך את כולה, וחוצה לה אלפיים אמה; רבי עקיבה אומר, אין לו ממקום עירובו אלא אלפיים אמה.

ה,ט אמר להם רבי עקיבה, אין אתם מודים לי בנותן את עירובו על פי המערה, שאין לו ממקום עירובו אלא אלפיים אמה. אמרו לו, אימתיי, בזמן שאין בה דיורין; אבל בזמן שיש בה דיורין, מהלך את כולה וחוצה לה אלפיים אמה. נמצא קל בתוכה מעל גבה. למודד שאמרו נותנין לו אלפיים אמה, שאפילו סוף מידתו כולה במערה.

מסכת עירובין פרק ו

ו,א הדר עם הנוכרי בחצר, או עם מי שאינו מודה בעירוב--הרי זה אוסר עליו; רבי אליעזר בן יעקוב אומר, לעולם אינו אוסר, עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה.

ו,ב אמר רבן גמליאל, מעשה בצדוקי אחד שהיה דר עימנו במבוי בירושלים; ואמר לנו אבא, מהרו והוציאו את כל הכלים למבוי, עד שלא יוציא ויאסור עליכם. רבי יהודה אומרו בלשון אחרת, מהרו ועשו צורכיכם במבוי, עד שלא ייצא ויאסור עליכם.

ו,ג אנשי חצר ששכח אחד מהם ולא עירב, ביתו אסור מלהכניס ומלהוציא לו ולהם, ושלהם מותרין לו ולהם; נתנו לו רשותם, הוא מותר והם אסורין. היו שניים, אסורין זה על זה: שאחד נותן רשות ונוטל רשות; ושניים נותנין רשות, ואין נוטלין רשות.

ו,ד מאימתי נותנין רשות--בית שמאי אומרין, מבעוד יום; ובית הלל אומרין, משתחשך. מי שנתן רשותו והוציא, בין שוגג בין מזיד--הרי זה אוסר, דברי רבי מאיר; רבי יהודה אומר, מזיד אוסר, שוגג אינו אוסר.

ו,ה בעל הבית שהיה שותף לשכנים--לזה ביין ולזה ביין, אינן צריכין לערב; לזה ביין ולזה בשמן, צריכין לערב. רבי שמעון אומר, אחד זה ואחד זה, אינן צריכין לערב.

ו,ו חמש חבורות ששבתו בטרקלין אחד--בית שמאי אומרין, עירוב לכל חבורה וחבורה; בית הלל אומרין, עירוב אחד לכולן. ומוזים, שאם היו מקצתן שרויים בחדרים או בעלייות, שהן צריכות עירוב לכל חבורה וחבורה.

ו,ז האחין והשותפין שהיו אוכלין על שולחן אביהם, וישנים בבתייהם--צריכין עירוב לכל אחד ואחד; לפיכך אם שכח אחד מהם ולא עירב, מבטל רשותו. אימתי, בזמן שהן מוליכין את עירובן למקום אחר; אבל אם היה עירוב בא אצלם, או שאין עימהן דוורין בחצר--אינן צריכין לערב.

ו,ח חמש חצרות פתוחות זו לזו ופתוחות למבוי--עירבו בחצרות ולא נשתתפו במבוי, מותרין בחצרות ואסורין במבוי; ואם נשתתפו במבוי,

מותרין כאן וכאן. עירבו בחצרות ונשתתפו במבוי--שכח אחד מבני החצר ולא עירב, מותרין כאן וכאן; מבני המבוי ולא נשתתף--מותרין בחצרות ואסורין במבוי, שהמבוי לחצרות כחצר לבתים.

ו,ט שתי חצרות זו לפנים מזו--עירבה הפנימית ולא עירבה החיצונה, הפנימית מותרת והחיצונה אסורה; החיצונה ולא הפנימית, שתיהן אסורות. עירבה זו לעצמה וזו לעצמה--זו מותרת בפני עצמה, וזו מותרת בפני עצמה. רבי עקיבה אוסר את החיצונה, שדריסת הרגל אוסרתה; וחכמים אומרים, אין דריסת הרגל אוסרתה.

ו,י שכח אחד מן החיצונה ולא עירב, הפנימית מותרת והחיצונה אסורה; מן הפנימית ולא עירב, שתיהן אסורות. נתנו את עירובן למקום אחד--שכח אחד, בין מן הפנימית בין מן החיצונה, ולא עירב--שתיהן אסורות; אם היו של יחידים, אינן צריכין לערב.

מסכת עירובין פרק ז

ז,א חלון שבין שתי חצרות, ארבעה על ארבעה--בתוך עשרה, מערבין שניים; ואם רצו, מערבין אחד. פחות מארבעה על ארבעה, או למעלה מעשרה--מערבין שניים, ואין מערבין אחד.

ז,ב כותל שבין שתי חצרות גבוה עשרה ורחב ארבעה--מערבין שניים, ואין מערבין אחד. היו בראשו פירות--אלו עולין מכאן ואוכלין, ואלו עולין מכאן ואוכלין: ובלבד שלא יורידו למטן. נפרץ הכותל, עד עשר אמות--מערבין שניים; אם רצו, מערבין אחד, מפני שהוא כפתח. יתר מכן--מערבין אחד, ואין מערבין שניים.

ז,ג חריץ שבין שתי חצרות עמוק עשרה ורחב ארבעה, מערבין שניים; ואין מערבין אחד, אפילו מילא קש או תבן. מילא עפר או צרורות-- מערבין אחד, ואין מערבין שניים.

ז,ד נתן עליו נסר שהוא רחב ארבעה טפחים, וכן שתי כצוצריות זו כנגד זו--מערבין שניים; ואם רצו, מערבין אחד. פחות מכן--מערבין שניים, ואין מערבין אחד.

ז,ה מתבן שבין שתי חצרות גבוה עשרה טפחים--מערבין שניים, ואין מערבין אחד; אלו מאכילין מכאן, ואלו מאכילין מכאן. נתמעט התבן מעשרה טפחים--מערבין אחד, ואין מערבין שניים.

ז,ו כיצד משתתפין במבוי: מניח את החבית ואומר, הרי זו לכל בני המבוי, ומזכה להן על ידי בנו ובתו הגדולים, ועל ידי עבדו ושפחתו העבריים, ועל ידי אשתו; אבל אינו מזכה לא על ידי בנו ובתו הקטנים, ולא על ידי עבדו ושפחתו הכנעניים, מפני שידם כידו.

ז,ז נתמעט האוכל--מוסיף ומזכה, ואינו צריך להודיע; ניתוספו עליהן-- מוסיף ומזכה, וצריך להודיע.

ז,ח כמה הוא שיעורו: בזמן שהן מרובין, כמזון שתי סעודות לכולם; ובזמן שהן ממועטין--כגרוגרת, להוצאת שבת, לכל אחד ואחד.

ז,ט אמר רבי יוסי, במה דברים אמורים, בתחילת העירוב; אבל בשיירי העירוב, כל שהוא. לא אמרו לערב בחצרות, אלא כדי שלא לשכח את התינוקות.

ז,י בכול מערבין ומשתתפין, חוץ מן המים ומן המלח, דברי רבי אליעזר; ורבי יהושוע אומר, כיכר הוא עירוב. אפילו מאפה סאה, והיא פרוסה-- אין מערבין בה; כיכר כאיסר, והוא שלם--מערבין בו.

ז,יא נותן אדם מעה לחנווני או לנחתום, כדי שיזכה לו בעירוב, דברי רבי אליעזר; וחכמים אומרים, לא זכו לו מעותיו. ומוזים בשאר כל האדם, שזכו לו מעותיו, מפני שאין מערבין לו לאדם, אלא לדעתו. אמר רבי יהודה, במה דברים אמורים, בעירובי תחומין; אבל בעירובי חצרות, מערבין לדעתו ושלא לדעתו, לפי שזכין לו לאדם שלא בפניו, ואין חבין לו אלא בפניו.

מסכת עירובין פרק ח

ח,א כיצד משתתפין בתחומין: מניח את החבית ואומר, הרי זו לכל בני עירי, לכל מי שילך לבית האבל, או לבית המשתה. כל מי שקיבל עליו מבעוד יום, מותר; משחשיכה--אסור, שאין מערבין משתחשך.

ח,ב כמה הוא שיעורו, כמזון שתי סעודות לכל אחד ואחד. מזונו לחול, אבל לא לשבת, דברי רבי מאיר; רבי יהודה אומר, לשבת אבל לא לחול. אלו ואלו מתכוונין להקל. רבי יוחנן בן ברוקה אומר, מכיכר בפונדיון ומארבע סאין בסלע. רבי שמעון אומר, משתי ידות לכיכר ומשלוש לקב. חצייה לבית המנוגע, וחצי חצייה לפסול את הגווייה.

ח,ג אנשי חצר ששכחו ולא עירבו--כל שגבוה עשרה טפחים, למרפסת; פחות מכן, לחצר. חולית הבור והסלע--שהן גבוהין עשרה טפחים, למרפסת; פחות מכן, לחצר. במה דברים אמורים, בסמוכה; אבל במופלגת--אפילו היא גבוהה עשרה טפחים, לחצר. איזו היא סמוכה, כל שאינה רחוקה ארבעה טפחים.

ח,ד הנותן את עירובו בבית שער, אכסדרה, ומרפסת--אינו עירוב; והדר שם, אינו אוסר עליו. בבית התבן, בבית הבקר, בבית העצים, בבית

האוצרות--הרי זה עירוב; והדר שם, אוסר עליו. רבי יהודה אומר, אם יש תפוסת יד של בעל הבית, אינו אוסר עליו.

ה,ה המניח את ביתו, והלך לשבות בעיר אחרת--אחד נוכרי ואחד ישראל, הרי זה אוסר, דברי רבי מאיר; רבי יהודה אומר, אינו אוסר. רבי יוסי אומר, נוכרי אוסר; ישראל אינו אוסר, שאין דרך ישראל לבוא בשבת. רבי שמעון אומר, אפילו הניח את ביתו, והלך לשבות אצל בתו באותה העיר--אינו אוסר, שכבר הסיע מליבו.

ה,ו בור שבין שתי חצרות--אין ממלאין ממנו בשבת, אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים, בין מלמטן בין מתוך אוגנו. אמר רבן שמעון בן גמליאל, בית שמאי אומרין, מלמטן; ובית הלל אומרין, מלמעלן. אמר רבי יהודה, לא תהא מחיצה גבוהה מן הכותל שביניהן.

ה,ז אמת המים שהיא עוברת בחצר--אין ממלאין ממנה בשבת, אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים בכניסה וביציאה. אמר רבי יהודה, מעשה באמה של אביל, שהיו ממלאין ממנה בשבת על פי זקנים; אמרו לו, מפני שלא היה בה כשיעור.

ה,ח כצוצרה שהיא למעלה מן הים--אין ממלאין ממנה בשבת, אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים, בין מלמעלן בין מלמטן. וכן שתי כצוצריות זו למעלה מזו; עשו לעליונה ולא עשו לתחתונה, שתיהן אסורות עד שיערבו.

ה,ט חצר שהיא פחותה מארבע אמות--אין שופכין לתוכה מים בשבת, אלא אם כן עשו לה עוקה מחזקת סאתיים מן הנקב ולמטן, בין מבפנים בין מבחוץ, אלא שמבחוץ צריך לקמור, ומבפנים אינו צריך לקמור.

ה,י רבי אליעזר בן יעקוב אומר, ביב שהוא קמור ארבע אמות ברשות הרבים, שופכין לתוכו מים בשבת. וחכמים אומרים, אפילו גג או חצר

מאה אמה, לא ישפוך על פי הביב; אבל שופך הוא לגג, והן יורדין לביב. החצר והאכסדרה מצטרפין לארבע אמות.

ה,יא וכן שתי דייטות זו כנגד זו, מקצתן עשו עוקה ומקצתן לא עשו-- את שעשו עוקה, מותרין; ואת שלא עשו עוקה, אסורין.

מסכת עירובין פרק ט

ט,א כל גגות העיר--רשות אחת, ובלבד שלא יהא גג גבוה עשרה או נמוך עשרה, דברי רבי מאיר; וחכמים אומרים, כל אחד ואחד רשות בפני עצמו. רבי שמעון אומר, אחד גגות ואחד חצרות ואחד קרפפות--לכלים ששבתו בתוכן, ולא לכלים ששבתו בתוך הבית.

ט,ב גג גדול סמוך לקטן--הגדול מותר, והקטן אסור. חצר גדולה שנפרצה לקטנה, הגדולה מותרת; והקטנה אסורה, מפני שהיא כפתחה של גדולה. חצר שנפרצה לרשות הרבים--המכניס מתוכה לרשות היחיד, או מרשות היחיד לתוכה--חייב, דברי רבי אליעזר; וחכמים אומרים, מתוכה לרשות הרבים, או מרשות הרבים לתוכה--פטור, מפני שהיא ככרמלית.

ט,ג חצר שנפרצה משתי רוחותיה, וכן בית שנפרץ משתי רוחותיו, וכן מבוי שניטלה קורתו או לחייו--מותרין באותה שבת, ואסורין לעתיד לבוא, דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר, אם מותרין באותה שבת, מותרין לעתיד לבוא; ואם אסורין לעתיד לבוא, אסורין באותה שבת.

ט,ד הבונה עלייה על גבי שני בתים המפולשין, מטלטלין תחתיהן בשבת, דברי רבי יהודה; וחכמים אסורין. ועוד אמר רבי יהודה, מערבין למבוי המפולש; וחכמים

אסורין.

מסכת עירובין פרק י

י,א המוצא תפילין, מכניסן זוג זוג; רבן גמליאל אומר, שניים שניים. במה דברים אמורים, בישנות; אבל בחדשות, פטור. מצאן צבתים או כרכות, מחשיך עליהן ומביאן; ובסכנה, מכסן והולך לו.

י,ב רבי שמעון אומר, נותנן לחברו, וחברו לחברו, עד שהוא מגיע לחצר החיצונה; וכן בנו, נותנו לחברו, וחברו לחברו, אפילו הן מאה. רבי יהודה אומר, נותן אדם חבית לחברו, וחברו לחברו, אפילו חוץ לתחום; אמרו לו, לא תהלך זו יתר מרגלי בעליה.

י,ג הקורא בספר על האסקופה, ונתגלגל הספר מידו--גוללו אצלו. היה קורא בראש הגג, ונתגלגל הספר מידו--עד שלא הגיע לעשרה טפחים, גוללו אצלו; ומשהגיע לעשרה טפחים, הופכו על הכתב. רבי יהודה אומר, אפילו אינו מסולק מן הארץ אלא מלוא החוט, גוללו אצלו; רבי שמעון אומר, אפילו בארץ עצמו, גוללו אצלו, שאין דבר משום שבות, עומד בפני כתבי הקודש.

י,ד זיז שלפני החלון--נותנין עליו, ונוטלין ממנו בשבת. עומד אדם ברשות היחיד, ומטלטל ברשות הרבים, ברשות הרבים, ומטלטל ברשות היחיד--ובלבד שלא יוציא חוץ לארבע אמות.

י,ה לא יעמוד אדם ברשות היחיד, וישתין ברשות הרבים, ברשות הרבים, וישתין ברשות היחיד; וכן לא ירוק. רבי יהודה אומר, אף מי שנתלש רוקו בפיו, לא יהלך ארבע אמות, עד שירוק.

י,ו לא יעמוד אדם ברשות היחיד, וישתה ברשות הרבים, ברשות הרבים, וישתה ברשות היחיד--אלא אם כן הכניס ראשו ורובו, למקום שהוא שותה; וכן בגת. קולט אדם מן המזחילה למטה מעשרה טפחים, מן הצינור, ומכל מקום, ושותה.

יז, בור ברשות הרבים, וחוליתו גבוהה עשרה טפחים--חלון שעל גביו, ממלאין ממנה בשבת. אשפה ברשות הרבים גבוהה עשרה טפחים--חלון שעל גבה, שופכין בתוכה מים.

יח, אילן שהוא מסך על הארץ--אם אין נופו גבוה מן הארץ שלושה טפחים, מטלטלין תחתיו. שורשיו גבוהין מן הארץ שלושה טפחים, לא ישב עליהן. הדלת שבמוקצה, וחדקין שבפרצה, ומחצלת--אין נועלין בהן, אלא אם כן היו גבוהין מן הארץ.

יט, לא יעמוד אדם ברשות היחיד, ויפתח ברשות הרבים, ברשות הרבים, ויפתח ברשות היחיד--אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים, דברי רבי מאיר. אמרו לו, מעשה בשוק של פטמין שהיה בירושלים, שהיו נועלין ומניחין את המפתח בחלון שעל גבי הפתח; רבי יוסי אומר, שוק של צמרים היה.

י, נגר שיש בראשו קלוסטר--רבי אליעזר אוסר, ורבי יוסי מתיר. אמר רבי אליעזר, מעשה בבית הכנסת שבטבריה שהיו נוהגין בו היתר, עד שבא רבן גמליאל וזקנים ואסרוהו להם; רבי יוסי אומר, איסור היו נוהגין בו, והתירוהו להם.

יא, נגר הנגרר--נועלין בו במקדש, אבל לא במדינה; והמונח, כאן וכאן אסור. רבי יהודה אומר, המונח במקדש, והנגרר במדינה.

יב, מחזירין ציר התחתון במקדש, אבל לא במדינה; והעליון, כאן וכאן אסור. רבי יהודה אומר, העליון במקדש, והתחתון במדינה.

יג, מחזירין רטייה במקדש, אבל לא במדינה; ואם כתחילה, כאן וכאן אסור. קושרין נימה במקדש, אבל לא במדינה; אם כתחילה, כאן וכאן אסור. חותכין יבולת במקדש, אבל לא במדינה; ואם בכלי, כאן וכאן אסור.

י, יד כוהן שלקה באצבעו--כורך עליה גמי במקדש, אבל לא במדינה; אם להוציא דם, כאן וכאן אסור. ובוזקין מלח על גבי הכבש בשביל שלא יחליק, וממלאין מבור הגולה בשבת מבור הגדול, ומבאר חקר ביום טוב.

י, טו שרץ שנמצא במקדש--כוהן מוציאו בהמינו, שלא להשהות את הטומאה, דברי רבי יוחנן בן ברוקה; רבי יהודה אומר, בצבת של עץ, שלא לרבות את הטומאה. מהיכן מוציאין אותו--מן ההיכל, ומן האולם, ומבין האולם ולמזבח, דברי רבי שמעון בן ננס. רבי עקיבה אומר, מקום שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת, משם מוציאין אותו; ושאר כל המקומות, כופין עליו פסכת. רבי שמעון אומר, מקום שהתירו לך חכמים, משלך נתנו לך, שלא התירו לך, אלא משום שבות.

מסכת פסחים פרק א

א, א אור לארבעה עשר, בודקין את החמץ לאור הנר. כל מקום שאין מכניסין בו חמץ, אינו צריך בדיקה; ולמה אמרו שתי שורות במרתף, מקום שמכניסין בו חמץ. בית שמאי אומרים, שתי שורות על פני כל המרתף; בית הלל אומרים, שתי שורות החיצונות שהן העליונות.

א, ב אין חוששין שמא גררה חולדה מבית לבית, וממקום למקום; אם כן מחצר לחצר, ומעיר לעיר--אין לדבר סוף.

א, ג רבי יהודה אומר, בודקין אור ארבעה עשר, ובארבעה עשר בשחרית, ובשעת הביעור. וחכמים אומרים, אם לא בדק אור ארבעה עשר, יבדוק בארבעה עשר; אם לא בדק בארבעה עשר, יבדוק בתוך המועד; לא בדק בתוך המועד, יבדוק לאחר המועד. ומה שהוא משייר--יניחנו בצנעה, כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו.

א,ד רבי מאיר אומר, אוכלין כל חמש, ושורפין בתחילת שש; רבי יהודה אומר, אוכלין כל ארבע, ותולין כל חמש, ושורפין בתחילת שש.

א,ה ועוד אמר רבי יהודה, שתי חלות שבתודה פסולות ומונחות על גב האיציטווה--כל זמן שהן מונחות, כל העם אוכלין; ניטלה אחת מהן, תולין--לא אוכלין ולא שורפין; ניטלו שתיהן, התחילו כל העם שורפין. רבן גמליאל אומר, חולין נאכלין כל ארבע, ותרומה כל חמש, ושורפין בתחילת שש.

א,ו אמר רבי חנינה סגן הכוהנים, מימיהן של כוהנים לא נמנעו מלשרוף את הבשר שנטמא בוולד הטומאה עם הבשר שנטמא באב הטומאה, אף על פי שמוסיפין לו טומאה על טומאתו; הוסיף רבי עקיבה, מימיהן של כוהנים לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל בטבול יום בנר שנטמא בטמא מת, אף על פי שמוסיפין לו טומאה על טומאתו.

א,ז אמר רבי מאיר, מדבריהם למדנו, ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח; אמר לו רבי יוסי, אינה היא המידה. מודה רבי אליעזר ורבי יהושוע, ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה. ועל מה נחלקו: על התלויה ועל הטמאה--שרבי אליעזר אומר, תישרף זו לעצמה וזו לעצמה; ורבי יהושוע אומר, שתיהן כאחת.

מסכת פסחים פרק ב

ב,א כל שעה שהוא מותר לאכול--מאכיל לבהמה לחיה ולעופות, ומוכרו לנוכרי, ומותר בהנאתו; עבר זמנו--אסור בהנאתו, לא יסיק בו תנור וכיריים. רבי יהודה אומר, אין ביעור חמץ אלא שריפה; וחכמים אומרים, מפרר וזורר לרוח, או מטיל לים.

ב,ב חמץ של נוכרי שעבר עליו הפסח, מותר בהנאה; ושל ישראל, אסור בהנאה: שנאמר "לא ייראה לך חמץ" (שמות יג,ז).

ב,ג נוכרי שהלווה את ישראל על חמצו, לאחר הפסח מותר בהנאה; וישראל שהלווה את הנוכרי על חמצו, לאחר הפסח אסור בהנאה. חמץ שנפלה עליו מפולת, הרי הוא כמבוער; רבן גמליאל אומר, כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו.

ב,ד האוכל תרומה חמץ בפסח--שוגג, משלם קרן וחומש; ומזיד, פטור מן התשלומין ומדמי העצים.

ב,ה אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח--בחיטים, ובשעורים, ובכוסמין ובשיבולת שועל, ובשיפון, ובדמאי, ובמעשר ראשון שניטלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שנפדו, והכוהנים בחלה ובתרומה. אבל לא בטבל, ולא במעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו, ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו. חלות תודה ורקיקי נזיר--עשאן לעצמו, אין יוצא בהן; למכור בשוק, יוצא בהן.

ב,ו ואלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח--בחזרת, ובעולשין, ובתמכה, ובחרחבינה, ובמרור. יוצאין בהן, בין לחים בין יבשים; אבל לא כבושין, ולא שלוקים, ולא מבושלים. וכולם מצטרפין בכזית. ויוצאין בקלח שלהן, ובדמאי, ובמעשר ראשון שניטלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שנפדו.

ב,ז אין שורין את המורסן לתרנגולין, אבל חולטין. האישה לא תשרה את המורסן שתוליך בידה למרחץ, אבל שפה היא על בשרה יבש. לא ילעוס אדם חיטין וייתן על מכתו, מפני שהן מחמיצות.

ב,ח אין נותנין את הקמח לא לתוך החרוסת, ולא לתוך החרדל. ואם נתן, יאכל מיד; רבי מאיר אוסר. אין מבשלין את הפסח לא במשקין, ולא

במי פירות; אבל סכין ומטבילין אותו בהן. ומי תשמישו של נחתום--
ישפכו, מפני שהן מחמיצות.

מסכת פסחים פרק ג

ג, א אלו עוברין בפסח--כותח הבבלי, ושכר המדי, וחומץ האדומי, וזיתוס המצרי, וזימא של צבעין, ועמילן של טבחים, וקולן של סופרים; רבי אליעזר אומר, אף טיפולי נשים. זה הכלל--כל שהוא מין דגן, הרי זה עובר בפסח; הרי אלו באזהרה, ואין בהן משום כרת.

ג, ב בצק שבסדקי עריבה--אם יש כזית במקום אחד, חייב לבער; פחות מכן, בטל במיעוטו. וכן לעניין הטומאה--אם הקפיד עליו, חוצץ; ואם רצה בקיומו, הרי הוא כעריבה. בצק החירש--אם יש כיוצא בו שהחמיץ, הרי זה אסור.

ג, ג כיצד מפרישין חלה בטומאה ביום טוב--רבי אליעזר אומר, לא תקרא לה שם, עד שתאפה; בן בתירה אומר, תטיל לצונן. אמר רבי יהושוע, לא זה הוא חמץ שמוזהרין עליו בבל יראה ובבל ימצא; אלא מפרשתה, ומנחתה עד הערב, ואם החמיצה, החמיצה.

ג, ד רבן גמליאל אומר, שלוש נשים לשות כאחת, ואופות בתנור אחד, זו אחר זו, זו אחר זו; וחכמים אומרים, שלוש נשים עסקות בבצק--אחת לשה, ואחת עורכת, ואחת אופה. רבי עקיבה אומר, לא כל הנשים, ולא כל העצים, ולא כל התנורים שווין. זה הכלל--תפח, ותלטוש בצונן.

ג, ה שיאור--יישרף, והאוכלו פטור. סידוק--יישרף, והאוכלו חייב כרת. איזה הוא שיאור, כקרני חגבים; סידוק, שנתערבו סדקיו זה בזה, דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים, זה וזה, האוכלו חייב כרת; ואיזה הוא שיאור, כל שהכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו.

גו, ארבעה עשר שחל להיות בשבת, מבערין את הכול מלפני השבת, דברי רבי מאיר; וחכמים אומרים, בזמנו. רבי אלעזר ברבי צדוק אומר, תרומה מלפני השבת, וחולין בזמנו.

גז, ההולך לשחוט את פסחו, ולמול את בנו, ולאכול סעודת אירוסין בבית חמיו, ונזכר שיש לו חמץ בתוך הבית--אם יכול לחזור ולבער ולחזור למצותו, יחזור; ואם לאו, יבטל בליבו. להציל מיד הגיס, מיד הנהר, מיד הדליקה, מיד המפולת--יבטל בליבו. ולשבות שבידת הרשות, יחזור מיד.

גח, וכן מי שיצא מירושלים, ונזכר שיש בידו בשר הקודש--אם עבר הצופים, שורפו במקומו; ואם לאו, חוזר ושורפו לפני הבירה מעצי המערכה. עד כמה הן חוזרין, רבי מאיר אומר, זה וזה כביצה; רבי יהודה אומר, כזית. וחכמים אומרים, בשר הקודש כזית, וחמץ כביצה.

מסכת פסחים פרק ז

דא, מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חצות, עושין; מקום שנהגו שלא לעשות, אינן עושין. ההולך ממקום שעושין למקום שאינן עושין, או ממקום שאינן עושין למקום שעושין--נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם, וחומרי מקום שהלך לשם; ואל ישנה אדם, מפני המחלוקת.

דב, כיוצא בו, המוליך פירות שביעית ממקום שכלו למקום שלא כלו, או ממקום שלא כלו למקום שכלו--חייב לבער; רבי יהודה אומר, צא והבא לך, אף אתה.

דג, מקום שנהגו למכור בהמה דקה לגויים, מוכרין; מקום שנהגו שלא למכור, אינן מוכרין. ואל ישנה אדם, מפני המחלוקת. בכל מקום אין מוכרין להן בהמה גסה, עגלים וסייחים שלמים ושבורים. רבי יהודה מתיר בשבורה; בן בתירה מתיר בסוס.

ד,ד מקום שנהגו לאכול צלי בלילי פסחים, אוכלים; מקום שנהגו שלא לאכול, אינן אוכלין. מקום שנהגו להדליק את הנר בלילי יום הכיפורים, מדליקין; מקום שנהגו שלא להדליק, אינן מדליקין. מדליקין בבתי כנסייות, ובבתי מדרשות, ובמבואות האפלים, ועל גבי החולים.

ד,ה מקום שנהגו לעשות מלאכה בתשעה באב, עושין; מקום שנהגו שלא לעשות, אינן עושין. בכל מקום, תלמידי חכמים בטליון; רבן שמעון בן גמליאל אומר, לעולם יעשו כל אדם עצמן כתלמידי חכמים.

ד,ו חכמים אומרים, ביהודה עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות, ובגליל אינן עושין כל עיקר. ובלילה, בית שמאי אוסרין; ובית הלל מתירין, עד הנץ החמה.

ד,ז [ו] רבי מאיר אומר, כל מלאכה שהתחיל בה קודם לארבעה עשר, גומרה בארבעה עשר; אבל לא יתחיל בה כתחילה בארבעה עשר, אף על פי שהוא יכול לגומרה. וחכמים אומרים, שלוש אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים, עד חצות--החייטים, והספרים, והכובסין; רבי יוסי ברבי יהודה אומר, אף הרצענין.

ד,ח [ז] מושיבין שובכין לתרנגולין, בארבעה עשר. תרנגולת שברחה, מחזירין אותה למקומה; ואם מתה, מושיבין אחרת תחתיה. וגורפין זבל מתחת רגלי בהמה, בארבעה עשר; ובמועד, מסלקין לצדדין. מוליכין ומביאין כלים מבית האומן, אף על פי שאינן לצורך המועד.

ד,ט [ח] שישה דברים עשו אנשי יריחו--על שלושה מיחו בידם, ועל שלושה לא מיחו בידם. ואלו שלא מיחו בידם--מרכיבין דקלים כל היום, וכורכין את שמע, וקוצרין וגודשין מלפני העומר; ולא מיחו בידם. ואלו שמיחו בידם--מתירין גמזיות של הקדש, ואוכלין מתחת הנשרים בשבת, ונותנין פיאה לירק; ומיחו בידם חכמים.

ד,י [ט] שישה דברים עשה חזקיה מלך יהודה--על שלושה הודו לו, ועל שלושה לא הודו לו. על שלושה הודו לו--גירר עצמות אביו על מיטה של חבלים, והודו לו; כיתת נחש הנחושת, והודו לו; גנז ספר רפואות, והודו לו. ועל שלושה לא הודו לו--קיצץ דלתות ההיכל ושיגרם למלך אשור, ולא הודו לו; סתם את מי גיחון העליון, ולא הודו לו; עיבר ניסן בניסן, ולא הודו לו.

מסכת פסחים פרק ה

ה,א תמיד נשחט בשמונה ומחצה, וקרב בתשע ומחצה; ערב פסחים נשחט בשבע ומחצה, וקרב בשמונה ומחצה, בין בחול בין בשבת. חל ערב פסחים להיות ערב שבת--נשחט בשש ומחצה, וקרב בשבע ומחצה; והפסח אחריו.

ה,ב הפסח ששחטו שלא לשמו, קיבל והילך וזרק שלא לשמו, או לשמו ושלא לשמו, או שלא לשמו ולשמו--פסול. כיצד לשמו ושלא לשמו, לשם פסח ולשם שלמים; שלא לשמו ולשמו, לשם שלמים ולשם הפסח.

ה,ג שחטו שלא לאוכליו ושלא למנויו, לערלים ולטמאים--פסול; לאוכליו ושלא לאוכליו, למנויו ושלא למנויו, למולים ולערלים, לטהורים ולטמאים--כשר. שחטו קודם חצות--פסול, שנאמר בו "בין הערביים" (שמות יב,ו; ויקרא כג,ה; במדבר ט,ג). שחטו קודם לתמיד, כשר--ובלבד שיהא אחר ממרס בדמו, עד שיזרק דם התמיד; ואם נזרק, כשר.

ה,ד השוחט את הפסח על החמץ, עובר בלא תעשה; רבי יהודה אומר, אף על התמיד. רבי שמעון אומר, הפסח בארבעה עשר--לשמו חייב, ושלא לשמו פטור; ושאר כל הזבחים--בין לשמן בין שלא לשמן,

פטור. ובמועד--לשמו פטור, ושלא לשמו חייב; ושאר כל הזבחים, בין לשמן בין שלא לשמן--חייב, חוץ מן החטאת ששחטה שלא לשמה.

ה,ה הפסח נשחט בשלוש כיתות, שנאמר "ושחטו אותו, כול קהל עדת ישראל--בין הערביים" (שמות יב,ו)--קהל, עדה, וישראל. נכנסה הכת הראשונה, ונתמלאת העזרה--ננעלו דלתות העזרה. תקעו והריעו ותקעו. והכוהנים עומדין שורות שורות, ובידיהם בזיכי כסף ובזיכי זהב: שורה שכולה כסף כסף, ושכולה זהב זהב; ולא היו מעורבין. ולא היו לבזיכין שוליים, שמא יניחום ויקרוש הדם. [ו] שחט ישראל וקיבל הכוהן, נתנו לחברו וחברו לחברו; מקבל את המלא, ומחזיר את הריקן. והכוהן הקרוב אצל המזבח זורקו, זריקה אחת כנגד היסוד.

ה,ו [ז] יצתה הכת הראשונה, ונכנסה השנייה; יצתה השנייה, ונכנסה השלישית. כמעשה הראשונה, כן מעשה שנייה ושלישית. קראו את ההלל. אם גמרו שנו; ואם שנו שילשו, אף על פי שלא שילשו מימיהם. רבי יהודה אומר, מימיה של כת שלישית לא הגיעה עד "אהבתי, כי ישמע ה'" (תהילים קטז,א), מפני שעמה מועטין.

ה,ז [ח] וכמעשהו בחול, כן מעשהו בשבת; אלא שהיו הכוהנים מדיחין את העזרה, שלא כרצון חכמים. רבי יהודה אומר, כוס היה ממלא מדם התערובת, זורקו זריקה אחת על גבי המזבח; ולא הודו לו חכמים.

ה,ח [ט] כיצד תולין ומפשיטין: אונקליות של ברזל היו קבועים בכותלים ובעמודים, שבהן תולין ומפשיטין. וכל מי שאין לו מקום לתלות--מקלות דקים חלקים היו שם, מניח על כתפו ועל כתף חברו, ותולה ומפשיט. רבי אליעזר אומר, ארבעה עשר שחל להיות בשבת, מניח ידו על כתף חברו, ויד חברו על כתפו, ותולה ומפשיט.

ה,ט [י] קרעו והוציא את אימוריו, נתנן במגס, והקטירן על גבי המזבח. יצתה הכת הראשונה, וישבה לה בהר הבית; השנייה בחיל,

ושלישית במקומה. חשיכה, יצאו וצלו את פסחיהם.

מסכת פסחים פרק ו

ו,א ואלו דברים בפסח דוחין את השבת--שחיטתו, וזריקת דמו, ומיחוי קרביו, והקטר חלביו; אבל צלייתו והדחת קרביו, אינן דוחין את השבת. הרכבתו והבאתו מחוץ לתחום וחתיכת יבלתו, אינן דוחין; רבי אליעזר אומר, דוחין.

ו,ב אמר רבי אליעזר, מה אם שחיטה שהיא משום מלאכה, דוחה את השבת--אלו שהן משום שבות, לא ידחו את השבת. אמר לו רבי יהושוע, יום טוב יוכיח--שהתיר בו משום מלאכה, ואסר בו משום שבות. אמר לו רבי אליעזר, מה זה, יהושוע--מה ראיה רשות למצוה. השיב רבי עקיבה, הזאה תוכיח--שהיא מצוה והיא משום שבות, ואינה דוחה את השבת. אף אתה אל תתמה על אלו--שאף על פי שהן מצוה והן משום שבות, לא ידחו את השבת. אמר לו רבי אליעזר, ועליה אני דן: ומה אם שחיטה שהיא משום מלאכה, דוחה את השבת--הזאה שהיא משום שבות, אינו דין שתדחה את השבת. אמר לו רבי עקיבה, או חילוף הדברים: מה אם הזאה שהיא משום שבות, אינה דוחה את השבת--שחיטה שהיא משום מלאכה, אינו דין שלא תדחה את השבת. אמר לו רבי אליעזר, עקיבה, עקרת מה שכתוב בתורה "בין הערביים . . . במועדו" (במדבר ט, ג)--בין בחול בין בשבת. אמר לו, הבא לי מועד לאלו, כמועד לשחיטה. כלל אמר רבי עקיבה--כל מלאכה שאפשר לה ליעשות מערב שבת, אינה דוחה את השבת; שחיטה שאי אפשר לה ליעשות מערב שבת, דוחה את השבת.

ו,ג אימתיי מביאין עימו חגיגה, בזמן שהוא בא בחול בטהרה ובמועט; ובזמן שהוא בא בשבת במרובה ובטומאה, אין מביאין עימו חגיגה.

ו,ד חגיגה הייתה באה מן הבקר ומן הצאן, ומן הכשבים ומן העיזים, מן הזכרים ומן הנקבות. ונאכלת לשני ימים.

ו,ה הפסח ששחטו שלא לשמו בשבת, חייב עליו חטאת. ושאר כל הזבחים ששחטן לשם הפסח--אם אינן ראויים, חייב; ואם ראויים הם--רבי אליעזר מחייב חטאת, ורבי יהושוע פוטר. אמר רבי אליעזר, מה אם הפסח שהוא מותר לשמו, כששינה את שמו--חייב; זבחים שהן אסורין לשמן, כששינה את שמן--אינו דין שיהא חייב. אמר לו רבי יהושוע, לא, אם אמרת בפסח ששינהו לדבר אסור, תאמר בזבחים ששינן לדבר מותר. אמר לו רבי אליעזר, אימורי הציבור יוכיחו, שהן מותרין לשמן, והשוחט לשמן, חייב. אמר לו רבי יהושוע, לא, אם אמרת באימורי ציבור שיש להן קצבה, תאמר בפסח שאין לו קצבה. רבי מאיר אומר, אף השוחט לשם אימורי ציבור, פטור.

ו,ו שחטו שלא לאוכליו ושלא למנויו, לערלים ולטמאים--חייב. לאוכליו ושלא לאוכליו, למנויו ושלא למנויו, למולים ולערלים, לטהורים ולטמאים--פטור. שחטו, ונמצא בעל מום--חייב; שחטו, ונמצא טריפה בסתר--פטור. שחטו, ונודע שמשכו הבעלים את ידם, או שמתו או שנטמאו--פטור, מפני ששחט ברשות.

מסכת פסחים פרק ז

ז,א כיצד צולין את הפסח: שפוד של רימון, תוחבו מתוך פיו ועד לבית נקובתו; ונותן את כרעיו ואת בני מעיו לתוכו, דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבה אומר, כמין בישול הוא זה, אלא תולן חוצה לו.

ז,ב אין צולין את הפסח לא בשפוד, ולא באסכלה. אמר רבי צדוק, מעשה ברבן גמליאל שאמר לטבי עבדו, צא צלה לנו את הפסח על האסכלה. נגע

בחרסו של תנור, יקלוף את מקומו; נטף מרוטבו על החרס, וחזר אליו--
יטול את מקומו; נטף מרוטבו על הסולת, יקמוץ את מקומו.

זג סכו בשמן של תרומה--אם חבורת הכוהנים, יאכלו. ואם של ישראל--
אם חי הוא, ידיחנו; ואם צלי, יקלוף את החיצון. סכו בשמן של מעשר
שני--לא יעשנו דמים על בני חבורה, שאין פודין מעשר שני בירושלים.

זד חמישה דברים באים בטומאה, ואינן נאכלים בטומאה--העומר, ושתי
הלחם, ולחם הפנים, וזבחי שלמי ציבור, ושעירי ראשי חודשים. הפסח
שבא בטומאה--נאכל בטומאה, שלא בא מתחילתו אלא לאכילה.

זה נטמא הבשר, והחלב קיים--אינו זורק את הדם; נטמא החלב, והבשר
קיים--זורק את הדם. ובמוקדשין אינו כן; אלא אף על פי שנטמא הבשר,
והחלב קיים--זורק את הדם.

זו נטמא קהל או רובו, או שהיו הכוהנים טמאים והקהל טהור--ייעשה
בטומאה. נטמא מיעוט הקהל--הטהורים עושין את הראשון, והטמאים
את השני.

זז הפסח שנזרק דמו, ואחר כך נודע שהוא טמא--הציץ מרצה. נטמא
טומאת הגוף, אין הציץ מרצה--מפני שאמרו, הציץ מרצה על טומאת
הדם, ואין הציץ מרצה על טומאת הגוף. נטמא טומאת התהום, הציץ
מרצה.

זח נטמא שלם או רובו, שורפין אותו לפני הבירה מעצי המערכה; נטמא
מיעוטו והנותר, שורפין אותו בחצרותיהם על גגותיהם מעצי
עצמם. הצייקנים שורפין אותו לפני הבירה, בשביל ליהנות מעצי
המערכה.

ז,ט הפסח שיצא או שנטמא, יישרף מיד. נטמאו הבעלים או שמתו--
תעבור צורתו, וייצא לבית השריפה; רבי יוחנן בן ברוקה אומר, אף זה
יישרף מיד, שאין לו אוכלין.

ז,י העצמות, והגידים, והנותר--יישרפו בשישה עשר; חל שישה עשר
להיות בשבת--יישרפו בשבעה עשר, שאין דוחין לא את השבת ולא את
יום טוב.

ז,יא כל הנאכל בשור הגדול, ייאכל בגדי הרך--ראשי הכנפיים
והסחוסין. השובר את העצם בפסח טהור, הרי זה לוקה ארבעים; אבל
המותיר בטהור, והשובר בטמא--אינו לוקה ארבעים.

ז,יב אבר שיצא מקצתו--חותך עד שהוא מגיע לעצם, וקולף עד שהוא
מגיע לפרק, וחותך; ובמוקדשין קוצץ בקופיס, שאין בו משום שבירת
העצם. מן האגף ולפנים, כלפנים, ומן האגף ולחוץ, כלחוץ; והחלונות
ועובי החומה, כלפנים.

ז,יג שתי חבורות שהיו אוכלות בבית אחד--אלו הופכין את פניהם הילך
ואוכלין, ואלו הופכין את פניהם הילך ואוכלין, והמיחם
באמצע. וכשהשמש עומד למזוג, קופץ את פיו ומחזיר את פניו עד שמגיע
אצל חבורתו, ואוכל. והכלה הופכת את פניה, ואוכלת.

מסכת פסחים פרק ח

ח,א האישה בזמן שהיא בבית בעלה--שחט עליה אביה, שחט עליה
בעלה--תאכל משל בעלה; הלכה ברגל הראשון לעשות בבית אביה--שחט
עליה אביה, שחט עליה בעלה--תאכל ממקום שהיא רוצה. יתום ששחטו
עליו אפטרופין, יאכל ממקום שהוא רוצה. עבד של שני שותפין, לא
יאכל משל שניהם; חצייו עבד וחצייו בן חורין, לא יאכל משל רבו.

ה,ב האומר לעבדו, צא ושחוט עליי את הפסח--שחט גדי, יאכל; שחט טלה, יאכל; שחט גדי וטלה, יאכל מן הראשון. שכח מה אמר לו רבו, כיצד יעשה: ישחוט גדי וטלה, ויאמר אם גדי אמר לי רבי, גדי שלו וטלה שלי; ואם טלה אמר לי רבי, טלה שלו וגדי שלי. שכח רבו מה אמר לו--שניהם ייצאו לבית השריפה, ופטורין מלעשות פסח שני.

ה,ג האומר לבניו, הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכם ראשון לירושלים--כיון שהכניס הראשון ראשו ורובו, זכה בחלקו וזיכה את אחיו עימו. לעולם נמנין עליו, עד שיהא בו כזית לכל אחד ואחד. נמנין ומושכין את ידיהן ממנו, עד שישחוט; רבי שמעון אומר, עד שיזרוק הדם.

ה,ד הממנה אחרים עימו על חלקו--רשאין בני חבורה ליתן לו את שלו, והוא אוכל משלו והן אוכלין משלהם.

ה,ה זב שראה שתי ראיות, שוחטים עליו בשביעי; ראה שלוש, שוחטים עליו בשמיני. וכן שומרת יום כנגד יום, שוחטין עליה בשני; ראת שני ימים, שוחטין עליה בשלישי; והזבה, שוחטין עליה בשמיני.

ה,ו האונן, והמפקח בגל, וכן מי שהבטיחוהו להוציאו מבית האסורים, החולה והזקן שאינן יכולין לאכול כזית--אין שוחטין עליהם; ועל כולם, אין שוחטין עליהם בפני עצמן, שלא יביאו את הפסח לידי פסול. לפיכך אם אירע בהן פסול--פטורין מלעשות פסח שני, חוץ מן המפקח בגל שהיה טמא מתחילתו.

ה,ז אין שוחטין את הפסח על היחיד, דברי רבי יהודה; רבי יוסי מתיר. אפילו חבורה של מאה, ואינן יכולין לאכול כזית--אין שוחטין עליהן. ואין עושין חבורה נשים ועבדים וקטנים.

ה,ח אונן טובל, ואוכל את פסחו לערב; אבל לא בקודשים. השומע על מתו, והמלקט לו עצמות--טובל ואוכל בקודשים. גר שנתגייר ערב

פסחים--בית שמאי אומרין, טובל ואוכל את פסחו לערב; בית הלל אומרין, הפורש מן העורלה כפורש מן הקבר.

מסכת פסחים פרק ט

ט,א מי שהיה טמא או בדרך רחוקה--לא עשה את הראשון, יעשה את השני; שגג או נאנס--לא עשה את הראשון, יעשה את השני. אם כן, למה נאמר "טמא . . . או בדרך רחוקה" (במדבר ט,י) --שאלו פטורין מן ההיכרת, ואלו חייבין בהיכרת.

ט,ב ואיזו היא דרך רחוקה--מן המודעית ולחוץ, וכמידתה לכל רוח, דברי רבי עקיבה. רבי אליעזר אומר, מאסקופת העזרה ולחוץ; אמר רבי יוסי, לפיכך נקוד על הא--כלומר לא מפני שהיא רחוקה ודאי, אלא מאסקופת העזרה ולחוץ.

ט,ג מה בין הראשון לשני: הראשון, אסור בבל יראה ובבל ימצא; והשני, חמץ ומצה עימו בבית. הראשון, טעון הלל באכילתו; והשני, אינו טעון הלל באכילתו. זה וזה טעונין הלל בעשייתן, ונאכלין צלי על מצה ומרורים, ודוחין את השבת.

ט,ד הפסח שבא בטומאה--לא יאכלו ממנו זבים וזבות, נידות ויולדות; ואם אכלו, פטורין. רבי אליעזר פוטר אף על ביאת המקדש.

ט,ה מה בין פסח מצריים, לפסח דורות: פסח מצריים--מקחו מבעשור, וטעון הזיה באגודת איזוב על המשקוף ועל שתי המזוזות, ונאכל בחיפזון בלילה אחד; ופסח דורות, נוהג כל שבעה.

ט,ו אמר רבי יהושוע, שמעתי שתמורת הפסח קרבה, ותמורת הפסח אינה קרבה; ואין לי לפרש. אמר רבי עקיבה, אני אפרש: הפסח שנמצא

קודם שחיתת הפסח--ירעה עד שיסתאב, ויימכר, ויביא בדמיו שלמים; וכן תמורתו. לאחר הפסח, יבוא שלמים; וכן תמורתו.

טז המפריש נקבה לפסחו, או זכר בן שתי שנים--ירעה עד שיסתאב, ויימכר, וייפלו דמיו לנדבה. המפריש את פסחו ומת--לא יביאנו בנו אחריו לשם הפסח, אלא לשם שלמים.

טז הפסח שנתערב בזבחים--ירעו עד שיסתאבו, ויימכרו, ויביא בדמי היפה שבהן ממין זה, ובדמי היפה שבהן ממין זה; ויפסיד המותר מביתו. נתערב בכורות--רבי שמעון אומר, אם חבורת הכוהנים, יאכלו.

טז חבורה שאבד פסחה, אמרו לאחד, צא ובקש ושחוט עלינו: הלך ומצא ושחט, והם לקחו ושחטו--אם שלו נשחט ראשון--הוא אוכל משלו, והן אוכלין עימו; ואם שלהם נשחט ראשון--הם אוכלין משלהם, והוא אוכל משלו. אין ידוע איזה מהן נשחט ראשון, או ששחטו שניהם כאחת--הוא אוכל משלו, והם אינן אוכלים עימו; ושלהם ייצא לבית השריפה, ופטורין מלעשות פסח שני. אמר להם, אם איחרתי, שחטו עלי: הלך ומצא ושחט, והם לקחו ושחטו--אם שלהם נשחט ראשון--הם אוכלים משלהם, והוא אוכל עימהם; ואם שלו נשחט ראשון--הוא אוכל משלו, והם אוכלין משלהם. אין ידוע איזה מהן נשחט ראשון, או ששחטו שניהם כאחת--הם אוכלין משלהם, והוא אינו אוכל עימהם; ושלו ייצא לבית השריפה, ופטור מלעשות פסח שני. אמר להם, ואמרו לו--אוכלין מן הראשון; לא אמר להם, ולא אמרו לו--אינם אחראין זה לזה.

טז שתי חבורות שנתערבו פסחיהם--אלו מושכין להם אחד, ואלו מושכין להם אחד, אחד מאלו בא לו אצל אלו, ואחד מאלו בא לו אצל אלו; וכך הן אומרין: אם שלנו הוא הפסח הזה--ידיך משוכות משלך, ונמנית על שלנו; ואם שלך הוא הפסח הזה--ידינו משוכות משלנו, ונמנינו

על שלך. וכן חמש חבורות של חמישה חמישה, ושל עשרה עשרה--
מושכין להן אחד מכל חבורה וחבורה, וכך היו אומרין.

ט,יא שניים שנתערבו פסחיהם--זה מושך לו אחד, וזה מושך לו אחד,
זה ממנה עימו אחד מן השוק, וזה ממנה עימו אחד מן השוק, זה בא אצל
זה, וזה בא אצל זה; וכך הוא אומר: אם שלי הוא הפסח הזה--ידיך
משוכות משלך, ונמנית על שלי; ואם שלך הוא הפסח הזה--ידיי משוכות
משלי, ונמניתי על שלך.

מסכת פסחים פרק י

י,יא ערב פסחים סמוך למנחה, לא יאכל אדם עד שתחשך. אפילו עני
שבישראל, לא יאכל עד שיסב; לא יפחתו לו מארבעה כוסות של יין,
ואפילו מן התמחוי.

י,יב מזגו לו כוס ראשון--בית שמאי אומרין, מברך על היום, ואחר כך
מברך על היין; בית הלל אומרין, מברך על היין, ואחר כך מברך על היום.

י,יג הביאו לפניו, מטבל בחזרת עד שהוא מגיע לפרפרת ולפת. הביאו
לפניו מצה וחזרת וחרוסת, אף על פי שאין חרוסת מצוה; רבי אלעזר
ברבי צדוק אומר, מצוה. ובמקדש, מביאין לפניו גופו של פסח.

י,יד מזגו לו כוס שני, וכאן הבן שואל. אם אין דעת בבן--אביו מלמדו,
מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות: שבכל הלילות, אין אנו מטבלין
אפילו פעם אחת; והלילה הזה, שתי פעמים. שבכל הלילות, אנו אוכלין
חמץ ומצה; והלילה הזה, כולו מצה. שבכל הלילות, אנו אוכלין בשר צלי
שלוק ומבושל; והלילה הזה, כולו צלי. לפי דעתו של בן, אביו
מלמדו. מתחיל בגנות, ומסיים בשבח; ודורש מ"ארמי אובד אבי"
(דברים כו,ה), עד שהוא גומר את כל הפרשה.

י, ה רבן גמליאל אומר, כל שלא אמר שלושה דברים אלו בפסח, לא יצא ידי חובתו; ואלו הן--פסח, מצה, ומרורים. פסח, על שם שפסח המקום על בתי אבותינו במצריים; מרורים, על שם שמיררו המצריים את חיי אבותינו במצריים; מצה, על שם שנגאלו. בכל דור ודור, חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצריים; לפיכך אנחנו חייבין להודות להלל לשבח לפאר להזר לרומם לגדל לנצח למי שעשה לנו את כל הניסים האלו, והוציאנו מעבדות לחירות. ונאמר לפניו, הללו יה.

י, ו עד איכן הוא אומר--בית שמאי אומרין, עד "אם הבנים, שמחה" (תהילים קיג, ט); בית הלל אומרין, עד "חלמיש, למעיינו מים" (תהילים קיד, ח). וחותם בגאולה. רבי טרפון אומר, אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצריים, והגיענו ללילה הזה לאכול בו מצה ומרור; ואינו חותם. רבי עקיבה מוסיף, כן ה' אלוהינו ואלוהי אבותינו יגיענו לרגלים ולמועדים אחרים הבאים לקראתנו בשלום, שמחים בבניין עירך וששים בעבודתך, לאכול מן הזבחים ומן הפסחים שיגיע דמם על קיר מזבחך לרצון, ונודה לשמך שיר חדש על גאולתנו ועל פדות נפשנו; ברוך אתה ה', גאל ישראל.

י, ז מזגו לו כוס שלישי, בירך על מזונו; רביעי, גומר עליו את הלל ואומר עליו ברכת השיר. בין הכוסות האלו--אם רצה לשתות, ישתה; בין שלישי לרביעי, לא ישתה.

י, ח אין מפטירין לאחר הפסח אפיקומון. ישנו מקצתן, יאכלו; וכולן, לא יאכלו. רבי יוסי אומר, נתנמנו, יאכלו; נרדמו, לא יאכלו.

י, ט הפסח אחר חצות, מטמא את הידיים; הפיגול והנותר, מטמאין את הידיים. בירך ברכת הפסח, פטר את של זבח; ושל זבח, לא פטר את של פסח, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבה אומר, לא זו פוטר את זו, ולא זו פוטר את זו.

את

פוטר

זו.

מסכת שקלים פרק א

א,א באחד באדר, משמעין על השקלים ועל הכלאיים. בחמישה עשר בו, קורין את המגילה בכרכים, ומתקנים את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוות המים; ועושין כל צורכי הרבים, ומציינין על הקברות, ויוצאין אף על הכלאיים.

א,ב אמר רבי יהודה, בראשונה היו עוקרין ומשליכין לפניהם. משרבו עוברי עבירה, היו משליכין על הדרכים; התקינו שיהו מפקירין את כל השדה.

א,ג בחמישה עשר בו, שולחנות היו יושבין במדינה; בעשרים וחמישה בו, ישבו במקדש. משישבו במקדש, התחילו למשכן. את מי ממשכנין-לויים וישראל, גרים ועבדים משוחררין; אבל לא נשים, ולא עבדים, ולא קטנים. כל קטן שהתחיל אביו לשקול על ידו, אינו פוסק. ואין ממשכנין את הכוהנים, מפני דרכי שלום.

א,ד אמר רבי יהודה, העיד בן כוברי ביבנה, שכל כוהן שהוא שוקל, אינו חוטא. אמר לו רבן יוחנן בן זכאי, לא כי, אלא כל כוהן שאינו שוקל, חוטא; אלא שהכוהנים דורשים את המקרא הזה לעצמן, "וכל מנחת כוהן כליל תהיה, לא תיאכל" (ויקרא ו, טז)--הואיל והעומר ושתי הלחם ולחם הפנים שלנו, היאך הן נאכלין.

א,ה אף על פי שאמרו, אין ממשכנין נשים ועבדים וקטנים; אבל אם שקלו, מקבלין מידם. הנוכרי והכותי ששקלו, אין מקבלין מידם; אין מקבלין מידם קיני זבים, קיני זבות, קיני יולדות. חטאות ואשמות, מקבלין מידם. זה הכלל--כל שהוא נידר ונידב, מקבלין מידם; וכל שאינו

לא נידר ולא נידב, אין מקבלין מידם. וכן הוא מפורש על ידי עזרא, "לא לכם ולנו, לבנות בית לאלוהינו" (עזרא ד, ג).

א,ו ואלו חייבין בקולבון--לויים וישראל, וגרים ועבדים משוחררים; אבל לא נשים, ולא עבדים, ולא קטנים. השוקל על יד העבד, על יד האישה, על יד הכוהן, ועל יד הקטן--פטור. על ידו ועל יד חברו, חייב בקולבון אחד; רבי מאיר אומר, שני קולבונות. נתן סלע ליטול שקל, חייב שני קולבונות.

א,ז השוקל על יד עני, על יד שכנו, ועל יד בן עירו--פטור; ואם הלואם, חייב. האחים והשותפין שחייבין בקולבון, פטורין ממעשר בהמה; ושחייבין במעשר בהמה, פטורין מן הקולבון. כמה הוא קולבון, מעה כסף, דברי רבי מאיר; וחכמים אומרים, חצי.

מסכת שקלים פרק ב

ב,א מצרפין שקלים דרכונות, מפני משוי הדרך. כשם שהיו שופרות במקדש, כך היו במדינה. בני העיר ששלחו את שקליהם--נגנבו או שאבדו--אם נתרמה התרומה, נשבעין לגזברין; ואם לאו--נשבעין לבני העיר, ובני העיר שוקלים תחתיהם. נשבעו--נמצאו או שהחזירום הגנבים--אלו ואלו שקלים, ואין עולין להן לשנה הבאה.

ב,ב הנותן שקלו לחברו לשקול על ידו, ושקלו על ידי עצמו--אם נתרמה התרומה, מעל. השוקל שקלו מן ההקדש--נתרמה התרומה ואחר כך קרבה הבהמה, מעל; ממעשר שני, ומדמי שביעית--יאכל כנגדו.

ב,ג המכנס מעות ואמר, הרי אלו לשקלי--בית שמאי אומרין, מותרן נדבה; בית הלל אומרין, מותרן חולין. שאביא מהן שקלי, שווין שהמותר

חולין. אלו לחטאתי, שווין שהמותר נדבה; שאביא מהן חטאתי, שווין שהמותר חולין.

בד אמר רבי שמעון, מה בין שקלים לחטאת--אלא שהשקלים יש להן קצבה, ולחטאת אין לה קצבה. רבי יהודה אומר, אף לשקלים אין להן קצבה: שכשעלו ישראל מן הגולה, היו שוקלין דרכונות; חזרו לשקול סלעים, חזרו לשקול טבעים, ביקשו לשקול דינרין. אמר רבי שמעון, אף על פי כן, יד כולם שווה; אבל חטאת, זה מביא בסלע וזה מביא בשתיים וזה מביא בשלוש.

בה מותר שקלים, חולין; מותר עשירית האיפה, מותר קיני זבים, קיני זבות, קיני יולדות, חטאות ואשמות--מותרן נדבה. זה הכלל--כל שהוא בא משום חטא ומשום אשמה, מותרו נדבה; מותר עולה, לעולה. מותר מנחה, למנחה. מותר שלמים, לשלמים; ומותר הפסח, לשלמים. מותר נזירים, לנזירים; מותר נזיר, לנדבה. מותר שבויים, לשבויים; מותר שבוי, לאותו שבוי. מותר עניים, לעניים; מותר עני, לאותו עני. מותר מתים, למתים; מותר המת, ליורשיו. רבי מאיר אומר, מותר המת, יהא מונח עד שיבוא אליהו ז"ל; רבי נתן אומר, בונין לו נפש על גבי קברו.

מסכת שקלים פרק ג

גא בשלושה פרקים בשנה, תורמין את הלשכה--בפרוס הפסח, ובפרוס העצרת, ובפרוס החג; והן גרנות של מעשר בהמה, דברי רבי עקיבה. בן עזאי אומר, בעשרים ותשעה באדר, באחד בסיוון, בעשרים ותשעה באב; רבי אלעזר ורבי שמעון אומרין, באחד בניסן, באחד בסיוון, בעשרים ותשעה באלול. ולמה אמרו בעשרים ותשעה באלול, ולא אמרו באחד בתשרי--מפני שהוא יום טוב, ואי אפשר לעשר ביום טוב; לפיכך הקדימוהו בעשרים ותשעה באלול.

ג,ב בשלוש קופות של שלוש שלוש סאין, תורמין את הלשכה. וכתוב עליהן אלף בית גימל; רבי ישמעאל אומר, יונית היה כתוב עליהן, אלפא ביטא גמא. אין התורם נכנס לא בפרגוד החפות, ולא במנעל, ולא בסנדל, ולא בתפילה, ולא בקמיע--שמא יעני, ויאמרו מעוון הלשכה העני, או שמא יעשיר, ויאמרו מתרומת הלשכה העשיר: לפי שאדם צריך לצאת ידי הבריות, כדרך שהוא צריך לצאת ידי המקום--שנאמר "והייתם נקיים מה', ומישראל" (במדבר לב,כב), ואומר "ומצא חן, ושכל טוב--בעיני אלוהים, ואדם" (משלי ג,ד).

ג,ג של בית רבן גמליאל היה נכנס ושקלו בין אצבעותיו, וזורקו לפני התורם, והתורם מתכוון, ודוחפו לקופה. אין התורם תורם, עד שהוא אומר להן, אתרום, והן אומרין לו, תרום תרום תרום, שלושה פעמים.

ג,ד תרם את הראשונה, וחיפה בקטביות, השנייה, וחיפה בקטביות; השלישית, לא היה מחפה. ולמה לא היה מחפה, שמא ישכח ויתרום מן התרום. תרם את הראשונה לשם ארץ ישראל, והשנייה לשם הכרכים המוקפין לה, והשלישית לשם בבל ולשם מדיי ולשם המדינות הרחוקות.

מסכת שקלים פרק ד

ד,א התרומה, מה היו עושין בה: לוקחין בה תמידין ומוספין ונסכיהם, והעומר, ושתי הלחם, ולחם הפנים, וכל קרבנות הציבור. שומרי ספחים בשביעית, נוטלין שכרן מתרומת הלשכה. רבי יוסי אומר, אף הרוצה להתנדב שומר חינם; אמרו לו, אף אתה אומר, שאינן באין אלא משל ציבור.

ד,ב פרה, ושעיר המשתלח, ולשון של זהורית--באין מתרומת הלשכה. כבש פרה, וכבש שעיר המשתלח, ולשון שבין קרניו, ואמת

המים, וחומת העיר ומגדלותיה, וכל צורכי העיר--באים משיירי הלשכה;
אבא שאול אומר, כבש פרה, כוהנים גדולים עושין אותו משל עצמן.

ד,ג מותר שיירי הלשכה, מה היו עושין בהן: לוקחין בהן יינות שמנים
וסלתות, והשכר להקדש, דברי רבי ישמעאל; רבי עקיבה אומר, אין
משתכרין משל הקדש, אף לא משל עניים.

ד,ד מותר התרומה, מה היו עושין בה: ריקועי זהב ציפוי לבית קודשי
קודשים. רבי ישמעאל אומר, מותר פירות לקיץ המזבח, מותר תרומה
לכלי שרת. רבי עקיבה אומר, מותר תרומה לקיץ המזבח, מותר נסכים
לכלי שרת; רבי חנינה סגן הכוהנים אומר, מותר נסכים לקיץ המזבח,
מותר תרומה לכלי שרת: זה וזה, לא היו מודים בפירות.

ד,ה מותר הקטורת, מה היו עושין בה: מפרישין ממנה שכר האומנין,
ומחללין אותה על מעות האומנין, ונותנין אותה לאומנין בשכרן; וחוזרין
ולוקחין אותה, מתרומה חדשה. ואם בא החודש בזמנו, לוקחין אותה
מתרומה חדשה; ואם לאו, מן הישנה.

ד,ו המקדיש נכסיו, והיו בהן דברים ראויין לקרבנות הציבור--ינתנו
לאומנין בשכרן, דברי רבי עקיבה. אמר לו בן עזאי, אינה היא המידה,
אלא מפרישין מהן שכר האומנין, ומחללין אותם על מעות האומנין,
ונותנין אותם לאומנין בשכרם; וחוזרין ולוקחין אותם, מתרומה חדשה.

ד,ז המקדיש נכסיו--הייתה בהן בהמה ראויה להיקרב על גבי המזבח,
זכרים ונקבות--רבי אליעזר אומר, זכרים יימכרו לצריכי עולות, ונקבות
יימכרו לצריכי זבחי שלמים; ודמיהן ייפלו עם שאר נכסים לבדק
הבית. רבי יהושוע אומר, זכרים עצמן יקרבו עולות, ונקבות יימכרו
לצריכי זבחי שלמים; ויביא בדמיהן עולות, ושאר נכסים ייפלו לבדק
הבית. אמר רבי עקיבה, רואה אני את דברי רבי אליעזר מדברי רבי
יהושוע, שרבי אליעזר השווה את מידתו, ורבי יהושוע חלק. אמר רבי

פפייס, שמעתי דברי שניהם--שהמקדיש בפירוש, דברי רבי אליעזר; והמקדיש סתם, דברי רבי יהושוע.

ד,ח המקדיש נכסיו, והיו בהם דברים ראויים ליקרב על גבי המזבח-- יינות, שמנים, וסלתות, ועופות--רבי אליעזר אומר, יימכרו לצריכי אותו המין, ויביא בדמיהן עולות; ושאר נכסים ייפלו לבדק הבית.

ד,ט אחת לשלושים יום, משערין את הלשכה. כל המקבל עליו לספק סלתות מארבע, עמדו משלוש--יספק מארבע; משלוש, עמדו מארבע-- יספק מארבע: שיד הקדש על העליונה. אם התליעה סולת, התליעה לו; ואם החמיץ יין, החמיץ לו. אינו מקבל את מעותיו, עד שיהא המזבח מרצה.

מסכת שקלים פרק ה

ה,א ואלו הם הממונים שהיו במקדש: יוחנן בן פינחס על החותמות, אחייה על הסלתות, מתיה בן שמואל על הפייסות, פתחיה על הקינים. ולמה נקרא שמו פתחיה--שהוא פותח דברים ודורשן, ויודע שבעים לשון. בן אחייה על חולי מעיים, נחוניה חופר שיחים, גביני כרוז, בן גבר על נעילת שערים, בן ביבי על הפקיע, בן ארזה על הצלצל, הוגדס בן לוי על השיר, בית גרמו על מעשה לחם הפנים, בית אבטינס על מעשה הקטורת, אלעזר על הפרוכות, ופינחס המלביש.

ה,ב אין פוחתין משלושה גזברין, משבעה אמרכולין. ואין עושין שררה על הציבור בממון, פחות משניים--חוץ מבן אחייה שעל חולי מעיים, ואלעזר שעל הפרוכות: שאותם קיבלו הציבור עליהן.

ה,ג ארבעה חותמות היו במקדש, וכתוב עליהן--עגל, זכר, גדי, וחוטא. בן עזאי אומר, חמישה היו, וארמית כתוב עליהן--עגל, דכר, גדי,

חוטא דל, וחוטא עשיר. עגל משמש לנסכי בקר גדולים וקטנים, זכרים ונקבות. גדי משמש לנסכי צאן גדולים וקטנים, זכרים ונקבות--חוץ משל אילים. איל משמש לנסכי אילים בלבד. חוטא משמש לנסכי שלוש בהמות של מצורע.

ה,ד מי שהוא מבקש נסכים--הולך לו אצל יוחנן, שהוא ממונה על החותמות; נותן לו מעות, ומקבל ממנו חותם. בא לו אצל אחייה, שהוא ממונה על הנסכים; נותן לו חותם, ומקבל ממנו נסכים. ולערב באים זה אצל זה, ואחייה מוציא את החותמות, ומקבל כנגדן מעות; אם הותירו, הותירו להקדש, ואם פחתו, משלם יוחנן מביתו--שיד הקדש לעליונה.

ה,ה מי שאבד חותמו, ממתנין לו עד הערב. אם מצאו לו כדי חותמו, נותנין לו; ואם לאו, לא היו נותנין לו. ושם כל היום כתוב עליהן, מפני הרמאין.

ה,ו שתי לשכות היו במקדש--אחת לשכת חשיים, ואחת לשכת הכלים: לשכת חשיים--יראי חטא נותנין לתוכה בחשאי, ועניים בני טובים מתפרנסין מתוכה בחשאי. לשכת הכלים--כל מי שהוא מתנדב כלי, זורקו לתוכה; ואחת לשלושים יום, הגזברים פותחים אותה. וכל כלי שנמצא בו צורך לבדק הבית, מניחין אותו; והשאר נמכרין, ודמיהן נופלין ללשכת בדק הבית.

מסכת שקלים פרק ו

ו,א שלושה עשר שופרות, שלושה עשר שולחנות, שלוש עשרה השתחויות, היו במקדש. של בית רבן גמליאל ושל בית רבי חנניה סגן הכוהנים, היו משתחוים ארבע עשרה; ואיכן הייתה--כנגד דיר העצים, שכן מסורת בידיהם מאבותיהם ששם הארון גנוז.

ו,ב מעשה בכוהן אחד שהיה מתעסק, וראה את הרצפה שהיא משונה מחברותיה; בא ואמר לחברו. לא הספיק לגמור את הדבר עד שיצתה נשמתו, וידעו בייחוד ששם הארון נגנז.

ו,ג ואיכן היו השתחויות האלו: ארבע בצפון, וארבע בדרום, ושלוש במזרח, ושתיים במערב--כנגד השערים. שערים דרומיים סמוכין למערב--שער העליון, שער הדלק, שער הבכורות, שער המים. ולמה נקרא שמו שער המים, שבו מכניסין צלוחית של מים של ניסוך בחג; רבי אליעזר בן יעקוב אומר, ובו המים המפכים עתידים להיות יוצאים מתחת מפתן הבית. לעומתם בצפון סמוכים למערב--שער יכוניה, שער הקרבן, שער הנשים, שער השיר; ולמה נקרא שמו שער יכוניה, שבו יצא יכוניה וגלותו. ושבמזרח, שער ניקנור; ושני פשיפשין היו לו, אחד מימינו ואחד משמאלו. ושניים במערב, שלא היה להם שם.

ו,ד שלושה עשר שולחנות היו במקדש: שמונה של שיש בבית המטבחיים, שעליהם מדיחין את הקרביים. ושניים במערב הכבש--אחד של שיש, ואחד של כסף; על של שיש, נותנין את האברים, ועל של כסף, כלי שרת. ושניים באולם מבפנים על פתח הבית--אחד של כסף, ואחד של זהב; על של כסף, נותנין לחם הפנים בכניסתו, ועל של זהב, ביציאתו--שמעלין בקודש, ולא מורידין. ואחד של זהב מבפנים, שעליו לחם הפנים תמיד.

ו,ה שלושה עשר שופרות היו במקדש, וכתוב עליהן--תקלין חדתין, ותקלין עתיקין, קינים, וגוזלי עולה, עצים, ולבונה, זהב לכפורת; שישה, לנדבה. תקלין חדתין, שבכל שנה ושנה; ועתיקין--מי שלא שקל אשתקד, ישקול לשנה הבאה. קינים, הן תורין; וגוזלי עולה, הן בני יונה. וכולם עולות, דברי רבי יהודה. וחכמים אומרין, קינים--אחד חטאת, ואחד עולה; גוזלי עולה, כולן עולות.

ו, האומר הרי עלי עצים, לא יפחות משני גזרין; לבונה, לא יפחות מן הקומץ; זהב, לא יפחות מדינר זהב. שישה, לנדבה. נדבה, מה היו עושין בה: לוקחים בה עולות--הבשר לשם, והעורות לכוהנים. זה המדרש דרש יהודע הכוהן הגדול, "אשם, הוא: אשום אשם, לה" (ויקרא ה, ט). זה הכלל: כל שהוא בא משם חטא ומשם אשמה, ילקח בו עולות--הבשר לשם, והעורות לכוהנים; נמצאו שני כתובין קיימין, אשם לה' ואשם לכוהנים. ואומר "כסף אשם וכסף חטאות, לא יובא בית ה': לכוהנים, יהיו" (מלכים ב יב, יז).

מסכת שקלים פרק ז

ז, א מעות שנמצאו בין שקלים לנדבה--קרוב לשקלים, יפלו לשקלים; לנדבה, יפלו לנדבה; מחצה למחצה, יפלו לנדבה. בין עצים ללבונה--קרוב לעצים, יפלו לעצים; ללבונה, יפלו למחצה, יפלו ללבונה. בין קינים לגוזלי עולה--קרוב לקינים, יפלו לקינים; לגוזלי עולה, יפלו לגוזלי עולה; מחצה למחצה, יפלו לגוזלי עולה. בין חולין למעשר שני--קרוב לחולין, יפלו לחולין; למעשר שני, יפלו למעשר שני; מחצה למחצה, יפלו למעשר שני. זה הכלל, הולכים אחר הרוב; מחצה למחצה, להחמיר.

ז, ב מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה, לעולם מעשר; ובהר הבית, חולין. ובירושלים--בשאר כל ימות השנה, חולין; ובשעת הרגל, הכול מעשר.

ז, ג בשר שנמצא בעזרה--אברים, עולות; וחתיכות, חטאות. ובירושלים, זבחי שלמים. זה וזה, תעבור צורתו וייצא לבית השריפה. נמצא בגבולים--אברים, נבילות; וחתיכות, מותרות; ובשעת הרגל שהבשר מרובה, אף אברים מותרות.

ז,ד בהמה שנמצאת מירושלים ועד מגדל עדר, וכמידתה לכל רוח--
זכרים, עולות; ונקבות, זבחי שלמים. רבי יהודה אומר, הראוי לפסחים-
פסחים, קודם לרגל שלושים יום.

ז,ה בראשונה היו ממשכנין את מוצאיה, עד שהוא מביא עימה את נסכיה;
חזרו להיות מניחים אותה, ובורחים. התקינו בית דין שיהו נסכיה באין
משל ציבור.

ז,ו אמר רבי שמעון, שבעה דברים התקינו בית דין, וזה אחד מהן: גוי
ששלח עולתו ממדינת הים--אם שלח עימה נסכיה, קרבים משלו; ואם
לאו, קרבים משל ציבור. וכן גר שמת, והניח זבחים--אם יש לו נסכים,
קרבים משלו; ואם לאו, קרבים משל ציבור. ותנאי בית דין הוא על כוהן
גדול שמת, ולא מינו כוהן אחר תחתיו--שתהא מנחתו קרבה משל ציבור;
רבי יהודה אומר, משל יורשים. ושלמה הייתה קרבה.

ז,ז על המלח ועל העצים שיהו הכוהנים ניאותין בהן, ועל הפרה שלא
יהו מועלין באפרה, ועל הקינים הפסולות שיהו באות משל ציבור; רבי
יוסי אומר, המספק את הקינים, הוא מספק את הפסולות.

מסכת שקלים פרק ח

ח,א כל הרוקים הנמצאים בירושלים--טהורים, חוץ משל שוק העליון,
דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר, בשאר כל ימות השנה--שבאמצע
טמאים, ושבצדדים טהורים; ובשעת הרגל--שבאמצע טהורים,
ושבצדדים טמאים, מפני שהן מועטים, מסתלקין לצדדים.

ח,ב כל הכלים הנמצאים בירושלים--דרך ירידה לבית הטבילה, טמאים;
ודרך עלייה, טהורים: שלא כירידתן עלייתן, דברי רבי מאיר. רבי יוסי
אומר, כולם טהורים, חוץ מן הסל והמגרפה והמריצה המיוחדים לקברות.

ה,ג סכין שנמצאת בארבעה עשר, שוחט בה מיד; בשלושה עשר, שונה ומטביל. קופיס, בזה ובזה שונה ומטביל. חל ארבעה עשר להיות בשבת, שוחט בה מיד; בחמישה עשר, שוחט בה מיד. נמצאת קשורה לסכין, הרי היא כסכין.

ה,ד פרוכת שנטמאת בוולד הטומאה--מטבילין אותה בפנים, ומכניסין אותה מיד. באב הטומאה--מטבילין אותה בחוץ, ושוטחין אותה בחיל: מפני שהיא צריכה הערב שמש. ואם הייתה חדשה--שוטחין אותה על גג האיסטווה, כדי שיראו העם את מלאכתה שהיא נאה.

ה,ה רבן שמעון בן גמליאל אומר משם רבי שמעון בן הסגן, פרוכת עובייה טפח, ועל שבעים ושניים נירים נארגת, על כל נימה ונימה עשרים וארבעה חוטים; אורכה ארבעים אמה, ורוחבה עשרים אמה, ובשמונים ושתי ריבוא הייתה נעשית. ושתיים עושין מהן בכל שנה ושנה, ושלוש מאות כוהנים מטבילין אותה.

ה,ו בשר קודשי קודשים שנטמא--בין באב הטומאה בין בוולד הטומאה, בין בפנים בין בחוץ--בית שמאי אומרין, הכול יישרף בפנים, חוץ ממה שנטמא באב הטומאה בחוץ; בית הלל אומרין, הכול יישרף בחוץ, חוץ ממה שנטמא בוולד הטומאה בפנים.

ה,ז רבי אליעזר אומר, את שנטמא באב הטומאה, בין בפנים בין בחוץ--יישרף בחוץ; ואת שנטמא בוולד הטומאה, בין בחוץ בין בפנים--יישרף בפנים. רבי עקיבה אומר, מקום טומאתו, שם תהיה שריפתו.

ה,ח אברי תמיד, ניתנים מחצי כבש ולמטן במערב; ושל מוספין, ניתנין מחצי כבש ולמטן במזרח; ושל ראשי חודשים, ניתנין על כרכוב המזבח מלמעלן. השקלים והביכורים, אין נוהגין אלא בפני הבית; אבל מעשר דגן מעשר בהמה ובכורות, נוהגין בפני הבית ושלא בפני הבית. המקדיש שקלים וביכורים, הרי זה קודש; רבי שמעון אומר, האומר ביכורים

מסכת יומא פרק א

א,א שבעת ימים קודם ליום הכיפורים, מפרישין כוהן גדול מביתו ללשכת פלהזרין; ומתקינין לו כוהן אחר תחתיו, שמא יארע בו פסול. רבי יהודה אומר, אף אישה אחרת מתקינין לו, שמא תמות אשתו: שנאמר "וכיפר בעדו, ובעד ביתו" (ויקרא טז, ו; ויקרא טז, יא; ויקרא טז, יז)--"ביתו", היא אשתו. אמרו חכמים, אם כן, אין לדבר סוף.

א,ב כל שבעת הימים זורק את הדם, ומקטיר את הקטורת, ומטיב את הנרות, ומקריב את הראש ואת הרגל. ושאר כל הימים--אם רצה להקריב, מקריב: שכוהן גדול מקריב חלק בראש, ונוטל חלק בראש.

א,ג מסרו לו זקנים מזקני בית דין, וקורים לפניו בסדר היום; ואומרין לו, אישי כוהן גדול, קרא אתה בפוך, שמא שכחת או שמא לא למדת. ערב יום הכיפורים בשחרית, מעמידין אותו בשערי המזרח ומעבירין לפניו פרים ואילים וכבשים, כדי שיהא מכיר ורגיל בעבודה.

א,ד כל שבעת הימים, לא היו מונעין ממנו מאכל ומשתה; ערב יום הכיפורים עם חשיכה, לא היו מניחין אותו לאכול הרבה, שהמאכל מביא את השינה.

א,ה מסרוהו זקני בית דין לזקני כהונה, והוליכוהו לעליית בית אבטינס; השביעוהו, ונפטרו והלכו להם. ואומרין לו, אישי כוהן גדול, אנו שלוחי בית דין, ואתה שלוחנו ושלוח בית דין; משביעין אנו עליך במי ששיכון

את שמו בבית הזה, שלא תשנה דבר מכל מה שאמרנו לך. הוא פורש ובוכה, והן פורשין ובוכין.

א,ו אם חכם הוא, דורש; ואם תלמיד חכמים הוא, דורשין לפניו. אם רגיל לקרות, קורא; ואם לאו, קוראים לפניו. ובמה קוראים לפניו-- באיוב, ובעזרא, ובדברי הימים; זכריה בן קבוטר אומר, פעמים הרבה קראתי לפניו בדניאל.

א,ז ביקש להתנמנם, פרחי לוייה מכין לפניו באצבע צרדה, ואומרין לו, אישי כוהן גדול, עמוד והפג אחת על הרצפה; ומעסקין אותו, עד שמגיע זמן השחיטה.

א,ח בכל יום תורמין את המזבח מקריאת הגבר או סמוך לו, בין מלפניו בין מאחוריו; ביום הכיפורים מחצות, וברגלים מאשמורת הראשונה. לא הייתה קריאת הגבר מגעת, עד שהייתה העזרה מלאה מישראל.

מסכת יומא פרק ב

ב,א בראשונה, כל מי שהוא רוצה לתרום את המזבח, תורם; בזמן שהן מרובין, רצין ועולים בכבש, וכל הקודם את חברו לתוך ארבע אמות זכה. ואם היו שניהם שווין, הממונה אומר להן הצביעו: מה הן מוציאין, אחת או שתיים; אין מוציאין גודל במקדש.

ב,ב מעשה שהיו שניים שווים רצים ועולים בכבש, ודחף אחד מהן את חברו, ונפל ונשברה רגלו; וכשראו בית דין שהן באין לידי סכנה, התקינו שלא יהו תורמין את המזבח אלא בפיס. ארבעה פייסות היו שם. זה הוא הפיס הראשון.

ב,ג הפיס השני: מי זורק, מי שוחט, מי מדשן את המזבח הפנימי, מי מדשן את המנורה; מי מעלה אברים לכבש--הראש והרגל, ושתי הידיים, והעוקץ והרגל, והחזה והגרה, ושתי הדפנות, והקרביים, והסולת, והחביתים, והיין. שלושה עשר זכים בו. אמר בן עזאי לפני רבי עקיבה משם רבי יהושע, כדרך הילוכו, היה קרב.

ב,ד הפיס השלישי: חדשים לקטורת, בואו והפיסו. הרביעי: חדשים עם ישנים, מי מעלה אברים מן הכבש למזבח.

ב,ה תמיד קרב בתשעה, בעשרה, באחד עשר, בשנים עשר--לא פחות ולא יתר. כיצד: עצמו בתשעה. בחג, ביד אחד צלוחית של מים--הרי עשרה. בין הערביים, באחד עשר--עצמו בתשעה, ושניים בידם שני גזרי עצים לרבות את העצים. בשבת, באחד עשר--עצמו בתשעה, ושניים בידם שני בזיכי לבונה של לחם הפנים; ובשבת שבתוך החג, ביד אחד צלוחית של מים.

ב,ו איל קרב באחד עשר--הבשר בחמישה, והקרביים והסולת והיין בשניים שניים.

ב,ז פר קרב בעשרים וארבעה: הראש והרגל--הראש באחד, והרגל בשניים. העוקץ והרגל--העוקץ בשניים, והרגל בשניים. החזה והגרה--החזה באחד, והגרה בשלושה. שתי הידות בשניים. ושתי הדפנות בשניים. הקרביים והסולת והיין, בשלושה שלושה. במה דברים אמורים, בקרבנות הציבור. אבל בקרבנות היחיד--אם רצה להקריב, מקריב. הפשיטן וניתוחן של אלו ואלו שווין.

מסכת יומא פרק ג

ג,א אמר להם הממונה, צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה; אם הגיע--
הרואה אומר, בורקי. מתיה בן שמואל אומר, האיר פני כל המזרח עד
שהוא בחברון; והוא אומר, הין.

ג,ב ולמה צרכו לכך: פעם אחת עלה מאור הלבנה, ודימו שהאיר המזרח;
שחטו את התמיד, והוציאוהו לבית השריפה. והורידו כוהן גדול לבית
הטבילה. זה הכלל היה במקדש--כל המסך את רגליו, טעון טבילה; וכל
המטיל מים, טעון קידוש ידיים ורגליים.

ג,ג אין אדם נכנס לעזרה לעבודה, אפילו טהור, עד שהוא טובל. חמש
טבילות ועשרה קידושין, טובל כוהן גדול ומקדש בו ביום; וכולם בקודש
בבית הפרווה, חוץ מזו בלבד.

ג,ד פרסו סדין של בוץ בינו לבין העם; קידש ידיו ורגליו, ופשט וירד
וטבל, ועלה ונסתפג. הביאו לו בגדי זהב; ולבש, וקידש ידיו
ורגליו. הביאו לו את התמיד; קרצו, ומירק אחר שחיטה על ידו; וקיבל
את הדם, וזרקו. נכנס להקטיר את הקטורת, ולהטיב את הנרות. ומקריב
את הראש, ואת האברים, ואת החביתים, ואת היין.

ג,ה קטורת של שחר, הייתה קרבה בין דם לאברים; ושל בין הערביים,
הייתה קרבה בין אברים לנסכים. ואם היה כוהן גדול זקן או אסתניס--
מחמין לו חמין ומטילין לתוך צונין, כדי שתפוג צינתו.

ג,ו הביאוהו לבית הפרווה, ובקודש הייתה. פרסו סדין של בוץ בינו
לבין העם; קידש ידיו ורגליו, ופשט; רבי מאיר אומר, פשט, וקידש ידיו
ורגליו. ירד וטבל, עלה ונסתפג. הביאו לו בגדי לבן; ולבש, וקידש ידיו
ורגליו.

ג,ז בשחר היה לבוש פילוסין של שנים עשר מנה, ובין הערביים הנדווים
של שמונה מאות, דברי רבי מאיר; וחכמים אומרים, בשחר היה לבוש

של שמונה עשר מנה, ובין הערביים של שנים עשר מנה--הכול שלושים מנה. אלו נוטל מן ההקדש; ואם רצה להוסיף, מוסיף משלו.

ג,ח בא לו אצל פרו; ופרו היה עומד בין האולם ולמזבח, ראשו לדרום ופניו למערב, והכוהן עומד במזרח ופניו למערב, וסמך שתי ידיו עליו והתוודה. וכך היה אומר, אנא ה'--עוויתי פשעתי חטאתי לפניך, אני ובייתי; אנא ה'--כפר נא לעוונות ולפשעים ולחטאים, שעוויתי ושפשעתי ושחטאתי לפניך, אני ובייתי: ככתוב בתורת משה עבדך לאמור "כי ביום הזה יכפר עליכם, לטהר אתכם: מכול, חטאותיכם, לפני ה', תטהרו" (ויקרא טז,ל).

ג,ט והכוהנים והעם העומדים בעזרה--כשהיו שומעין את שם המפורש יוצא מפי כוהן גדול בקדושה ובטהרה, היו כורעין ומשתחוים ונופלים על פניהם ואומרים, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

ג,י [ט] בא לו למזרח העזרה, לצפון המזבח; הסגן מימינו, וראש בית אב משמאלו. ושם שני שעירים, וקלפי הייתה שם, ובה שני גורלות; של אשכרוע היו, ועשאן בן גמלא של זהב, ומזכירין אותו לשבח.

ג,יא [י] בן קטין עשה שנים עשר דד לכיור, שלא היו בו אלא שניים; אף הוא עשה מוכני לכיור, שלא יהו מימיו נפסלין בלינה. מונבז המלך עשה כל ידות הכלים של יום הכיפורים, של זהב. הילני אימו עשתה נברשת של זהב, על פתחו של היכל; אף היא עשתה טבלה של זהב, שפרשת סוטה כתובה עליה. ניקנור נעשו ניסים לדלתותיו, ומזכירין אותו לשבח.

ג,יב [יא] ואלו לגנאי: בית גרמו, לא רצו ללמד על מעשה לחם הפנים; בית אבטינס, לא רצו ללמד על מעשה הקטורת; הוגדס בן לוי, היה יודע פרק בשיר ולא רצה ללמד; בן קמצר, לא רצה ללמד על מעשה הכתב. על הראשונים נאמר "זכר צדיק, לברכה" (משלי י,ז), ועל אלו נאמר "ושם

מסכת יומא פרק ד

ד, א טרף בקלפי, והעלה שני גורלות--אחד כתוב עליו לה', ואחד כתוב עליו לעזאזל. אם של שם עלה בימינו--הסגן אומר לו, אישי כוהן גדול, הגבה ימינך; ואם בשמאלו עלה, ראש בית אב אומר לו, אישי כוהן גדול, הגבה שמאלך. נתנם על שני השעירים ואומר, לה' חטאת; רבי ישמעאל אומר, לא היה צריך לומר חטאת, אלא לה'. והם עונין אחריו, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

ד, ב קשר לשון של זהורית בראש שעיר המשתלח, והעמידו כנגד בית שילוחו; ולנשחט, כנגד בית שחיטתו. ובא לו אצל פרו שנייה; וסמך שתי ידיו עליו, והתוודה. וכך היה אומר, אנא ה'--עוויתי פשעתי וחטאתי לפניך, אני וביתי ובני אהרון עם קדושך; אנא ה'--כפר נא לעוונות ולפשעים ולחטאים שעוויתי ושפשעתי ושחטאתי לפניך, אני וביתי ובני אהרון עם קדושך: ככתוב בתורת משה עבדך לאמור "כי ביום הזה יכפר עליכם, לטהר אתכם: מכול חטאותיכם, לפני ה', תטהרו" (ויקרא טז, ל). והם עונים אחריו, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

ד, ג שחטו, וקיבל במזרק את דמו; נתנו למי שהוא ממרס בו על הרובד הרביעי שבהיכל, כדי שלא יקרוש. נטל את המחתה, ועלה לראש המזבח וחתה; וירד, והניחה על הרובד שבעזרה.

ד, ד בכל יום, חותה בשל כסף, ומערה בתוך של זהב; והיום, חותה בשל זהב, ובה היה מכניס. בכל יום, חותה בשל ארבעת קבים, ומערה בתוך של שלושת קבין; והיום, חותה בשל שלושת קבין, ובה היה מכניס. רבי יוסי אומר, בכל יום חותה בשל סאה, ומערה בתוך של שלושת קבין;

והיום, חותה בשל שלושת קבין, ובה היה מכניס. בכל יום, הייתה כבדה; והיום, קלה. בכל יום, הייתה ידה קצרה; והיום, ארוכה. בכל יום, היה זהבה ירוק; והיום, אדום, דברי רבי מנחם. בכל יום, היה מקריב פרס בשחרית ופרס בין הערביים; והיום, מוסיף מלוא חופניו. בכל יום, הייתה דקה; והיום, דקה מן הדקה.

ד,ה בכל יום, כוהנים עולים במזרחו של כבש, ויורדים במערבו; והיום, עולים באמצע, ויורדים באמצע. רבי יהודה אומר, לעולם כוהן גדול עולה באמצע. בכל יום, כוהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן הכיור; והיום, מן הקיתון של זהב. רבי יהודה אומר, לעולם כוהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן הקיתון של זהב.

ד,ו בכל יום, היו שם ארבע מערכות; והיום, חמש, דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר, בכל יום, שלוש; והיום, ארבע. רבי יהודה אומר, בכל יום, שתיים; והיום, שלוש.

מסכת יומא פרק ה

ה,א הוציאו לו את הכף ואת המחתה; חפן מלוא חופניו, ונתן לתוך הכף-הגדול לפי גודלו והקטן לפי קוטנו, וכך הייתה מידתה. נטל את המחתה בימינו, ואת הכף בשמאלו. מהלך בהיכל, עד שהוא מגיע לבין שתי הפרוכות המבדילות בין הקודש ובין קודש הקודשים, וביניהן אמה; רבי יוסי אומר, לא היה שם אלא פרוכת אחת, שנאמר "והבדילה הפרוכת, לכם, בין הקודש, ובין קודש הקודשים" (שמות כו, לג). הראשונה פרופה מן הדרום, והפנימית מן הצפון. מהלך ביניהן, עד שהוא מגיע לצפון. הגיע לצפון, והפך פניו לדרום; מהלך לשמאלו עם הפרוכת, עד שהוא מגיע לארון. הגיע לארון, נתן את המחתה בין שני הבדים; צבר את הקטורת על גבי הגחלים, ונתמלא הבית עשן. יצא, ובא לו כדרך בית

כניסתו, ומתפלל תפילה קצרה בבית החיצון; לא היה מאריך, שלא להבעית את ישראל. [ב] משניטל הארון, אכן הייתה שם מימות נביאים הראשונים, ושתייה הייתה נקראת; וגבוהה מן הארץ שלוש אצבעות, ועליה היה נותן.

ה,ב [ג] נטל את הדם ממי שהוא ממרס בו, נכנס למקום שנכנס; ועמד במקום שעמד, הזה ממנו אחת למעלן ושבע למטן, ולא היה מתכוון להזות לא למעלן ולא למטן, אלא כמצליף. וכך היה מונה--אחת, אחת ואחת, אחת ושתיים, אחת ושלוש, אחת וארבע, אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע. יצא, והניחו על כן הזהב שהיה בהיכל.

ה,ג [ד] הביאו לו את השעיר; שחטו, וקיבל במזרק את דמו. נכנס למקום שנכנס, ועמד במקום שעמד; והזה ממנו אחת למעלן ושבע למטן, ולא היה מתכוון להזות לא למעלן ולא למטן, אלא כמצליף. וכך היה מונה--אחת, אחת ואחת, אחת ושתיים, אחת ושלוש, אחת וארבע, אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע. יצא, והניחו על כן הזהב השני שהיה בהיכל; רבי יהודה אומר, לא היה שם אלא כן אחד בלבד. נטל דם הפר, והניח דם השעיר; והזה ממנו על הפרוכת כנגד ארון מבחוץ, אחת למעלן ושבע למטן, ולא היה מתכוון להזות לא למעלן ולא למטן, אלא כמצליף. וכך היה מונה--אחת, אחת ואחת, אחת ושתיים, אחת ושלוש, אחת וארבע, אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע. נטל דם השעיר, והניח דם הפר; והזה ממנו על הפרוכת שכנגד הארון מבחוץ, אחת למעלן ושבע למטן, ולא היה מתכוון להזות לא למעלן ולא למטן, אלא כמצליף. וכך היה מונה--אחת, אחת ואחת, אחת ושתיים, אחת ושלוש, אחת וארבע, אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע. עירה דם הפר לתוך דם השעיר, ונתן את המלא בריקן. [ה] "ויצא, אל המזבח אשר לפני ה'--וכיפר עליו" (ויקרא טז, יח), זה מזבח הזהב.

ה,ד התחיל מחטא ויורד. מאיכן הוא מתחיל--מקרן מזרחית צפונית, צפונית מערבית, מערבית דרומית, דרומית מזרחית; ממקום שהוא מתחיל בחטאת על מזבח החיצון, שם הוא גומר על מזבח הפנימי. רבי אליעזר אומר, במקומו היה עומד ומחטא. ועל כולן הוא נותן מלמטן למעלן--חוץ מזו בלבד שהייתה לפניו, שהיה נותן מלמעלן למטן.

ה,ה [ו] הזה על טוהרו של מזבח שבע פעמים. שיירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון, ושל מזבח החיצון על יסוד דרומי; אלו ואלו מתערבין באמה, ויוצאין לנחל קדרון, ונמכרים לגננים לזבל, ומועלין בהן.

ה,ו [ז] כל מעשה יום הכיפורים האמור על הסדר--הקדים מעשה לחברו, לא עשה כלום. הקדים דם השעיר לדם הפר--יחזור ויזה מדם השעיר, לאחר דם הפר. אם עד שלא גמר את המתנות שבפנים, נשפך הדם--יביא דם אחר, ויחזור ויזה כתחילה מבפנים; וכן בהיכל, וכן במזבח הזהב, שכולם כפרה כפרה בפני עצמן. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרין, ממקום שפסק, משם הוא מתחיל.

מסכת יומא פרק ו

ו,א שני שעירי יום הכיפורים--מצותן, עד שיהו שווין במראה ובקומה ובדמים; ולקייחתן כאחת. אף על פי שאינן שווין, כשרים; לקח אחד מהן היום ואחד למחר, כשרים. מת אחד מהן--אם עד שלא הגריל מת, ייקח זוג לשני. ואם משהגריל מת--יביא שניים ויגריל עליהם כתחילה, ויאמר אם של שם מת, זה שעלה עליו הגורל לשם, יתקיים תחתיו; ואם של עזאזל מת, זה שעלה עליו הגורל לעזאזל, יתקיים תחתיו. והשני ירעה עד שיסתאב, ויימכר וייפלו דמיו לנדבה--שאיין חטאת הציבור מתה; רבי

יהודה אומר, תמות. ועוד אמר רבי יהודה, נשפך הדם, ימות המשתלח; מת המשתלח, יישפך הדם.

ו,ב בא לו אצל שעיר המשתלח; וסמך שתי ידיו עליו, והתוודה. וכך היה אומר, אנא ה'--עו פשעו וחטאו לפניך עמך, בית ישראל; אנא ה'--כפר נא לעוונות ולפשעים ולחטאים, שעו ושפשעו ושחטאו לפניך עמך, בית ישראל: ככתוב בתורת משה עבדך לאמור "כי ביום הזה יכפר עליכם, לטהר אתכם: מכול, חטאותיכם, לפני ה', תטהרו" (ויקרא טז,ל). והם עונין אחריו, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

ו,ג מסרו למי שהוא מוליכו; והכול כשרים להוליכו, אלא שעשו כוהנים גדולים קבע, ולא היו מניחין את ישראל להוליכו. אמר רבי יוסי, מעשה והוליכו ערסלה מציפורי, וישראל היה.

ו,ד וכבש עושין לו, מפני הבבליים שהיו מתלשין בשיערו; ואומרין לו, טול וצא, טול וצא. יקירי ירושלים היו מלווין אותו, עד סוכה הראשונה. עשר סוכות מירושלים ועד צוק, תשעים ריס, שבעה ומחצה לכל מיל.

ו,ה על כל סוכה וסוכה אומרין לו, הרי מזון והרי מים; ומלווים אותו מסוכה לסוכה, חוץ מן האחרון שבהן--שאינו מגיע לצוק, אלא עומד מרחוק ורואה את מעשיו.

ו,ו מה היה עושה: חלק לשון של זהורית, חצייו קשר בסלע וחצייו קשר בין שתי קרניו; ודחפו לאחוריו, והוא מתגלגל ויורד. לא היה מגיע לחצי ההר, עד שהוא נעשה אברים אברים. בא וישב לו תחת סוכה האחרונה, עד שתחשך. מאימתי מטמא בגדים, משייצא לחומת ירושלים; רבי שמעון אומר, משעת דחייתו לצוק.

ו,ז בא לו אצל הפר ואצל שעיר הנשרפים; קרען, והוציא את אימוריהן, ונתנן במגס, והקטירן על גבי המזבח. קלען במקלעות, והוציאן לבית השריפה. מאימתי מטמאין בגדים, משייצאו לחומת העזרה; רבי שמעון אומר, משייצת האור ברובן.

ו,ח אמרו לו לכוהן גדול, הגיע שעיר למדבר. ומניין היו יודעין שהגיע שעיר למדבר--דיזביות היו עושין, ומניפין בסודרין, ויודעים שהגיע שעיר למדבר. אמר רבי יהודה, והלוא סימן גדול היה להם, שלושת מילין מירושלים ועד בית חורון: הולכים מיל, וחוזרים מיל, ושוהין כדי מיל; ויודעים שהגיע שעיר למדבר.

מסכת יומא פרק ז

ז,א בא לו כוהן גדול לקרות. אם רוצה הוא בבגדי בוץ, קורא; ואם לאו, באיצטלית לבן משלו. חזן הכנסת נוטל ספר תורה, ונותנו לראש הכנסת, וראש הכנסת נותנו לסגן, והסגן נותנו לכוהן גדול; וכוהן גדול עומד ומקבל, וקורא עומד. קורא "אחרי מות" (ויקרא טז,א) ו"אך בעשור" (ויקרא כג,כז); וגולל את התורה, ומניחה בחיקו ואומר, יתר ממה שקריתי לפניכם כתוב. "ובעשור" (במדבר כט,ז) שבחומש הפקודים קורא אותן על פה; ומברך עליהן שמונה ברכות--על התורה, ועל העבודה, ועל ההודאה, ועל מחילת העוון, ועל המקדש, ועל ישראל, ועל הכוהנים, ועל שאר התפילה.

ז,ב הרואה כוהן גדול כשהוא קורא, אינו רואה פר ושעיר הנשרפים; הרואה פר ושעיר הנשרפים, אינו רואה כוהן גדול כשהוא קורא: לא מפני שאינו רשאי; אלא שהייתה דרך רחוקה, ומלאכת שניהם הייתה כאחת.

זג, אם בבגדי בוץ קרא--קידש ידיו ורגליו, ופשט ירד וטבל, עלה ונסתפג. הביאו לו בגדי זהב; ולבש, וקידש ידיו ורגליו, ויצא, ועשה את אילו ואת איל העם עם שבעת כבשים תמימים, דברי רבי אליעזר. רבי עקיבה אומר, עם תמיד של שחר היו קרבים; ופר העולה והשעיר הנעשה בחוץ, היו קרבים עם תמיד של בין הערביים.

זד, קידש ידיו ורגליו, ופשט ירד וטבל, עלה ונסתפג. הביאו לו בגדי לבן; ולבש, וקידש ידיו ורגליו. נכנס להוציא את הכף ואת המחתה. קידש ידיו ורגליו, ופשט ירד וטבל, עלה ונסתפג. הביאו לו בגדי זהב; ולבש, וקידש ידיו ורגליו, נכנס להקטיר את הקטורת של בין הערביים, ולהטיב את הנרות. קידש ידיו ורגליו, ופשט; הביאו לו בגדי עצמו, ולבש. ומלווים אותו עד ביתו; ויום טוב היה עושה לאוהביו, על שיצא בשלום מן הקודש.

זה, כוהן גדול משמש בשמונה כלים, וההדיוט בארבעה: בכתונת במכנסיים במצנפת ובאבנט; מוסיף עליו כוהן גדול, חושן ואיפוד ומעיל וציץ. באלו נשאלים באורים ותומים; ואין נשאלין בהן להדיוט אלא למלך, ולבית דין, ולמי שצורך הציבור בו.

מסכת יומא פרק ח

חא, יום הכיפורים אסור באכילה ובשתייה, וברחיצה ובסיכה, ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה. המלך והכלה ירחצו את פניהם, והחיה תנעול את הסנדל, דברי רבי אליעזר; וחכמים אוסרין. [ב] האוכל ביום הכיפורים ככותבת הגסה כמוה וכגרעניתה, והשותה במלוא לוגמיו-- חייב. כל האוכלים מצטרפין לככותבת, וכל המשקין מצטרפין לכמלוא לוגמיו; האוכל והשותה, אינן מצטרפין.

ה,ב [ג] אכל ושתה בעלם אחד, אינו חייב אלא חטאת אחת; שגג ואכל ועשה מלאכה, חייב שתי חטאות. אכל אוכלים שאינן ראויין לאכילה, שתה משקין שאינן ראויין לשתיה, שתה ציר או מורייס--פטור. [ד] התינוקות, אין מענין אותן ביום הכיפורים; אבל מחנכין אותן קודם לשנה וקודם לשתיים, בשביל שיהו רגילין במצוות.

ה,ג [ה] עוברה שהריחה, מאכילין אותה עד שתשוב נפשה. חולה, מאכילין אותו על פי בקיים; ואם אין שם בקיים, מאכילין אותו על פי עצמו, עד שיאמר דיי.

ה,ד [ו] מי שאחזו בולמוס--מאכילין אותו אפילו דברים טמאים, עד שייאורו עיניו. מי שנשכו כלב שוטה, אין מאכילין אותו מחצר כבד שלו; רבי מתיה בן חרש מתיר. ועוד אמר רבי מתיה בן חרש, החושש בפיו, מטילין לתוכו סם בשבת--מפני שהוא ספק נפשות, וכל ספק נפשות דוחה את השבת.

ה,ה [ז] מי שנפלה עליו מפולת--ספק הוא שם ספק אינו שם, ספק חי ספק מת, ספק נוכרי ספק ישראל--מפקחין עליו. מצאוהו חי, מפקחין עליו; ואם מת, יניחוהו.

ה,ו [ח] חטאת ואשם ודאי מכפרין. מיתה ויום הכיפורים מכפרין עם התשובה. התשובה מכפרת על עבירות קלות, ועל עשה ועל לא תעשה; ועל החמורות היא תולה, עד שיבוא יום הכיפורים ויכפר.

ה,ז [ט] האומר אחטא ואשוב, אחטא ואשוב--אין מספיקין בידו לעשות תשובה; אחטא, ויום הכיפורים מכפר--אין יום הכיפורים מכפר. עבירות שבין אדם למקום, יום הכיפורים מכפר; שבינו לבין חברו--אין יום הכיפורים מכפר, עד שירצה את חברו. את זו דרש רבי אלעזר בן עזריה, "מכול, חטאותיכם, לפני ה', תטהרו" (ויקרא טז, ל)--עבירות שבין אדם למקום, יום הכיפורים מכפר; שבינו לבין חברו--אין יום הכיפורים מכפר,

עד שירצה את חברו. אמר רבי עקיבה, אשריכם ישראל, לפני מי אתם מיטהרין ומי מטהר אתכם--אביכם שבשמיים: שנאמר "וזרקתי עליכם מים טהורים, וטהרתם. . ." (יחזקאל לו, כה), ואומר "מקוה ישראל ה'" (ירמיהו יז, ג)--מה המקוה מטהר את הטמאים, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל.

מסכת סוכה פרק א

א,א סוכה שהיא גבוהה מעשרים אמה, פסולה; רבי יהודה מכשיר. ושאינה גבוהה עשרה טפחים, ושאין לה שלוש דפנות, ושחמתה מרובה מצילתה--פסולה. סוכה הישנה--בית שמאי פוסלין, ובית הלל מכשירין. איזו היא ישנה, כל שעשאה קודם לחג שלושים יום; אבל אם עשאה לשם חג, אפילו מתחילת השנה--כשרה.

א,ב העושה סוכתו תחת האילן, כאילו עשאה בתוך הבית. סוכה על גבי סוכה--העליונה כשרה, והתחתונה פסולה; רבי יהודה אומר, אם אין בה דיורין בעליונה, אף התחתונה כשרה.

א,ג פרס עליה סדין מפני החמה, או תחתיה מפני הנישר, או שפרס על גבי הקינוף--פסולה; אבל פורס הוא על נקליטי המיטה.

א,ד הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת ואת הקיסוס, וסיכך על גבן--פסולה; אם היה הסיכוך הרבה מהם, או שקצצם--כשרה. זה הכלל: כל שאינו מקבל טומאה, וגידוליו מן הארץ--מסככין בו.

א,ה חבילי קש חבילי עצים וחבילי זרדים, אין מסככין בהן; ואם התירן, כשרות. וכולן כשרות לדפנות.

א,ו מסככין בנסרים, דברי רבי יהודה; רבי מאיר אוסר. נתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה טפחים--כשרה, ובלבד שלא יישן תחתיו.

א,ז תקרה שאין עליה מעזיבה--רבי יהודה אומר משם בית הלל, או מפקפק, או נוטל אחת מבינתיים; בית שמאי אומרים, מפקפק, ונוטל אחת מבינתיים. רבי מאיר אומר, נוטל אחת מבינתיים, ואינו צריך לפקפק.

א,ח המקרה סוכתו בשפודין, או בארוכות המיטה--אם יש ריוח ביניהן כמותן, כשרה. החוטט בגדיש לעשות לו סוכה, אינה סוכה.

א,ט המשלשל דפנות מלמעלן למטן--אם גבוהות מן הארץ שלושה טפחים, פסולה; מלמטן למעלן--אם גבוהות מן הארץ עשרה טפחים, כשרה. רבי יוסי אומר, כשם שמלמטן למעלן עשרה טפחים, כך מלמעלן למטן עשרה טפחים. הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלושה טפחים, פסולה.

א,י בית שנפחת, וסיכך על גביו--אם יש בין כותל לסיכוך ארבע אמות, פסולה; וכן בחצר שהיא מוקפת אכסדרה. סוכה גדולה, שהקיפוח בדבר שאין מסככין בו--אם יש תחתיו ארבע אמות, פסולה.

א,יא העושה סוכתו כמין צריף, או שסמכה לכותל--רבי אליעזר פוסל, מפני שאין לה גג; וחכמים מכשירים. מחצלת הקנים: מחצלת גדולה--עשאה לשכיבה--מקבלת טומאה, ואין מסככין בה; ולסיכוך--מסככין בה, ואינה מקבלת טומאה. רבי אליעזר אומר, אחת גדולה ואחת קטנה--עשאה לשכיבה--מקבלת טומאה, ואין מסככין בה; ולסיכוך--מסככין בה, ואינה מקבלת טומאה.

מסכת סוכה פרק ב

ב,א הישן תחת המיטה, לא יצא ידי חובתו; אמר רבי יהודה, נוהגים היינו ישנים תחת המיטות, בפני הזקנים. אמר רבי שמעון, מעשה בטבי עבדו של רבן גמליאל שהיה ישן תחת המיטה; אמר רבן גמליאל לזקנים, ראיתם טבי עבדי, שהוא תלמיד חכמים, ויודע שהעבדים פטורין מן הסוכה, ובא וישן לו תחת המיטה. לפי דרכנו למדנו, שהישן תחת המיטה--לא יצא ידי חובתו.

ב,ב הסומך סוכתו לכרעי המיטה, כשרה; רבי יהודה אומר, אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה, פסולה. סוכה המדובללת, ושצילתה מרובה מחמתה--כשרה; והמעובה כמין בית--אף על פי שאין הכוכבים נראין מתוכה, כשרה.

ב,ג העושה סוכתו בראש העגלה, או בראש הספינה--כשרה, ועולין לה ביום טוב; בראש האילן, או על גבי הגמל--כשרה, ואין עולין לה ביום טוב. שתיים בידי אדם, ואחת באילן, או שתיים באילן, ואחת בידי אדם--כשרה, ואין עולין לה ביום טוב; שלוש בידי אדם, ואחת באילן--כשרה, ועולין לה ביום טוב. זה הכלל: כל שיינטל האילן, והיא יכולה לעמוד בפני עצמה--כשרה, ועולין לה ביום טוב.

ב,ד העושה סוכתו בין האילנות, והאילנות דפנות--כשרה. שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה. חולין ומשמשיהן פטורין מן הסוכה. אוכלין ושותין עראי, חוץ לסוכה. [ה] מעשה שהביאו לו לרבן יוחנן בן זכאי לטעום את התבשיל, ולרבן גמליאל שתי כותבות ודלי של מים; ואמרו, העלום לסוכה. וכשנתנו לו לרבי צדוק אוכל פחות מכביצה--נטלו במפה, ואכלו חוץ לסוכה; ולא בירך אחריו.

ב,ה [ו] רבי אליעזר אומר, ארבע עשרה סעודות חייב אדם לאכול בסוכה, אחת ביום ואחת בלילה; וחכמים אומרין, אין לדבר קצבה, חוץ מלילי יום טוב הראשון בלבד. ועוד אמר רבי אליעזר, מי שלא אכל

בלילי יום טוב הראשון, ישלים בלילי יום טוב האחרון; וחכמים אומרין, אין לדבר תשלומין, ועל זה נאמר "מעוות, לא יוכל לתקון; וחסרון, לא יוכל להימנות" (קוהלת א, טו).

ב,ו [ז] מי שהיה ראשו ורובו בסוכה, ושולחנו בתוך הבית--בית שמאי פוסלין, ובית הלל מכשירין. אמרו בית הלל לבית שמאי, מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני בית הלל לבקר את יוחנן בן החורוני, ומצאוהו ראשו ורובו בסוכה, ושולחנו בתוך הבית. אמרו להם בית שמאי, משם ראייה; אף הם אמרו לו, אם כן היית נוהג, לא קיימת מצות סוכה מימך.

ב,ז [ח] נשים ועבדים וקטנים, פטורין מן הסוכה; וכל קטן שאינו צריך לאימו, חייב בסוכה. מעשה כשילדה כלתו של שמאי הזקן; ופחת את המעזיבה, וסיכך על גבי המיטה בשביל הקטן.

ב,ח [ט] כל שבעת הימים עושה אדם את סוכתו קבע, ואת ביתו עראי. ירדו גשמים, מאימתי מותר לפנות--משתסרח המקפה. מושלים אותו משל, למה הדבר דומה--לעבד שבא למזוג לרבו, ושפך הקיתון על פניו.

מסכת סוכה פרק ג

ג,א לולב הגזול והיבש, פסול. של אשרה ושל עיר הנדחת, פסול. נקטם ראשו, נפרצו עליו--פסול; נפרדו עליו, כשר. רבי יהודה אומר, יאגדנו מלמעלן. וציני הר הברזל, כשרות. וכל לולב שיש בו שלושה טפחים, כדי לנענע בו--כשר.

ג,ב הדס הגזול והיבש, פסול. של אשרה ושל עיר הנדחת, פסול. נקטם ראשו, נפרצו עליו, או שהיו ענביו מרובות מעליו--פסול; ואם מיעטן, כשר. ואין ממעטין ביום טוב.

ג,ג ערבה גזולה ויבשה, פסולה. של אשרה ושל עיר הנדחת, פסולה. נקטם ראשה, נפרצו עליה, והצפצפת--פסולה. כמושה, או שנשרו מקצת עליה, ושל בעל--כשרה.

ג,ד רבי ישמעאל אומר, שלושה הדסים ושתי ערבות ולולב אחד ואתרוג אחד--אפילו שניים קטומין, ואחד שאינו קטום; רבי טרפון אומר, אפילו שלושתן קטומין. רבי עקיבה אומר, כשם שלולב אחד ואתרוג אחד, כך הדס אחד וערבה אחת.

ג,ה אתרוג הגזול והיבש, פסול. של אשרה ושל עיר הנדחת, פסול. של ערלה, פסול. של תרומה טמאה, פסול. ושל טהורה, לא ייטול; ואם נטל, כשר. של זמאי--בית שמאי פוסלין, ובית הלל מכשירין. של מעשר שני בירושלים, לא ייטול; ואם נטל, כשר.

ג,ו עלת חזזית על רובו, ניטלה פטומתו, ניקב, נקלף, נסדק, חסר כל שהוא--פסול; עלת חזזית על מיעוטו, ניטל עוקצו, ניקב ולא חסר כל שהוא--כשר. אתרוג הכושי, פסול. הירוק ככרתן--רבי מאיר מכשיר, ורבי יהודה פוסל.

ג,ז שיעור אתרוג קטן--רבי מאיר אומר, כאגוז; רבי יהודה אומר, כביצה. והגדול--כדי שיאחז שניים בידו אחת, דברי רבי יהודה; רבי יוסי אומר, אפילו בשתי ידיו.

ג,ח אין אוגדין את הלולב אלא במינו, דברי רבי יהודה; רבי מאיר אומר, אפילו במשיחה. אמר רבי מאיר, מעשה באנשי ירושלים, שהיו אוגדין את לולביהן בגימונות של זהב. [ט] ובאיכן היו מנענעין: ב"הודו לה" (תהילים קיח, א; תהילים קיח, כט) תחילה וסוף, וב"אנא ה', הושיעה נא" (תהילים קיח, כה), כדברי בית הלל; בית שמאי אומרים, אף ב"אנא ה', הצליחה נא" (שם). אמר רבי עקיבה, צופה הייתי ברבן גמליאל וברבי יהושוע, שכל העם מטרפין את לולביהם, והם לא ניענעו אלא ב"אנא ה',

הושיעה נא" בלבד. מי שבא בדרך, ולא היה בידו לולב--כשייכנס לביתו, ייטול על שולחנו. ואם לא נטל בשחרית--ייטול בין הערבים, שכל היום כשר ללולב. [י] מי שהיה עבד או אישה או קטן מקרין אותו, עונה אחריהם מה שהם אומרים; ותהי לו מארה. ואם היה גדול מקרא אותו, עונה אחריו הללו יה.

ג, ט [יא] מקום שנהגו לכפול, יכפול; לפשוט, יפשוט. לברך אחריו, יברך. הכול כמנהג המדינה. הלוקח לולב מחברו בשביעית--נותן לו אתרוג מתנה, שאינו רשאי ליקחו בשביעית.

ג, י [יב] בראשונה היה לולב ניטל במקדש שבעה, ובמדינה יום אחד. משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל במדינה שבעה, זכר למקדש; ושיהא יום הנף, כולו אסור.

ג, יא [יג] יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת, כל העם מוליכין את לולביהן לבית הכנסת; וכל אחד ואחד מכיר את שלו, ונוטל--מפני שאמרו, אין אדם יוצא ידי חובתו ביום טוב הראשון של חג, בלולבו של חברו. ובשאר כל ימות החג, יוצא אדם ידי חובתו, בלולבו של חברו.

ג, יב [יד] רבי יוסי אומר, יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת--שכח והוציא את הלולב לרשות הרבים--פטור, מפני שהוציאו ברשות. [טו] מקבלת אישה מיד בנה ומיד בעלה, ומחזרת למים בשבת. רבי יהודה אומר, בשבת מחזירין, וביום טוב מוסיפין, ובמועד מחליפין. וכל קטן שיש בו דעת לנענע, חייב בלולב.

מסכת סוכה פרק ד

ד, א לולב וערבה, שישה ושבעה. ההלל והשמחה, שמונה. סוכה וניסוך המים, שבעה. החליל, חמישה ושישה.

ד,ב לולב שבעה, כיצד: יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת, לולב שבעה; ושאר כל הימים, שישה.

ד,ג ערבה שבעה, כיצד: יום השביעי של ערבה שחל להיות בשבת, ערבה שבעה; ושאר כל הימים, שישה.

ד,ד מצות לולב כיצד: כל העם מוליכין את לולביהן להר הבית, והחזנין מקבלין מידם וסודרין אותן על גג האיציטווה, והזקנים מניחין את שלהם בלשכה; ומלמדין אותן לומר, כל מי שהגיע לולבי בידו, הרי הוא לו במתנה. ולמוחרת היו משכימין ובאים, והחזנין מזרקין לפניהם; והן מחטפין ומכים איש את חברו. וכשראו בית דין שהם באין לידי סכנה, התקינו שיהא כל אחד ואחד נוטל מביתו.

ד,ה מצות ערבה כיצד: מקום היה למטה מירושלים, ונקרא מוצא; יורדין לשם ומלקטין משם מורבייות של ערבה, ובאים וזוקפין אותן על צידי המזבח, וראשיהם כפופים על גבי המזבח. תקעו והריעו ותקעו. בכל יום מקיפין את המזבח פעם אחת, ואומרין, "אנא ה', הושיעה נא" (תהילים קיח, כה), "אנא ה', הושיעה נא"; רבי יהודה אומר, אני והוא הושיעה נא, אני והוא הושיעה נא. אותו היום, מקיפין את המזבח שבע פעמים.

ד,ו וכמעשהו בחול, כן מעשהו בשבת; אלא שהיו מלקטין אותן מערב שבת, ומניחים אותן בגיגיות של זהב, כדי שלא יכמושו. רבי יוחנן בן ברוקה אומר, חרייות של דקל היו לוקטין וחובטים על גבי המזבח; אותו היום נקרא יום חיבוט חרייות. [ז] מיד התינוקות היו שומטין את לולביהן, ואוכלים את אתרוגיהם.

ד,ז [ח] ההלל והשמחה שמונה, כיצד: מלמד שאדם חייב בכיבוד יום טוב האחרון של חג, כשאר כל ימות החג. סוכה שבעה, כיצד: גמר מלאכול, לא יתיר את סוכתו; אבל מוריד הוא את הכלים מן המנחה ולמעלן, בשביל כיבוד יום טוב האחרון.

ד,ח [ט] ניסוך המים שבעה, כיצד: צלוחית של זהב מחזקת שלושת לוגים, היה ממלאה מן השילוח; הגיעו לשער המים, תקעו והריעו ותקעו. עלה לכבש ופנה לשמאלו, ושני ספלים של כסף היו שם; רבי יהודה אומר, של סיד היו; אלא שהיו מושחרים, מפני היין. ומנוקבין כמין שני חוטמין דקין--אחד מעבה ואחד מדק, כדי שיהו שניהם כולים בבית אחת. מערבי של מים, ומזרחי של יין. עירה של מים לתוך של יין, או של יין לתוך של מים--יצא. רבי יהודה אומר, מלוג היה מנסך כל שמונה. ולמנסך אומרין לו, הגבה את ירך--שפעם אחת ניסך על רגליו, ורגמוהו כל העם באתרוגיהם.

ד,ט [י] וכמעשהו בחול, כן מעשהו בשבת; אלא שהיה ממלא מערב שבת חבית של זהב שאינה מקודשת מן השילוח, ומניחה בלשכה. נשפכה או נתגלתה, היה ממלאה מן הכיור--שהמים והיין המגולים, פסולים מעל גבי המזבח.

מסכת סוכה פרק ה

ה,א החליל, חמישה ושישה: זה חליל של בית השאובה, שאינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב. אמרו, כל מי שלא ראה שמחת בית השאובה, לא ראה שמחה מימיו.

ה,ב מוצאי יום טוב הראשון של חג, היו יורדין לעזרת הנשים, ומתקנים שם תיקון גדול. ומנורות של זהב היו שם, וארבעה ספלים של זהב היו שם בראשיהם, וארבעה סולמות על כל מנורה ומנורה; וארבעה ילדים מפרחי כהונה, ובידיהם כדי שמן של מאה ועשרים לוג, והם מטילין לתוך כל ספל וספל. [ג] מבלאי מכנסי הכוהנים ומהמייניהם היו מפקיעין, ובהם היו מדליקין. לא הייתה חצר בירושלים, שלא הייתה מאירה מאור בית השאובה. [ד] חסידים ואנשי מעשה היו מרקדין לפנייהם באבוקות,

ואומרין לפנייהם דברי תושבחות. והלויים בכינורות ובנבלים ובמצלתיים ובכל כלי שיר בלא מספר, על חמש עשרה מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת הנשים, כנגד חמש עשרה שיר המעלות שבתהילים, שעליהם הלויים עומדים ואומרים בשיר. עמדו שני כוהנים בשער העליון היורד מעזרת ישראל לעזרת הנשים, ושתי חצוצרות בידם. קרא הגבר, תקעו והריעו ותקעו; הגיעו למעלה עשירית, תקעו והריעו ותקעו; הגיעו לעזרה, תקעו והריעו ותקעו. היו תוקעין והולכין, עד שמגיעין לשער היוצא למזרח. הגיעו לשער היוצא למזרח--הפכו פניהם למערב ואמרו, אבותינו היו במקום הזה "אחוריהם אל היכל ה', ופניהם קדמה, והמה משתחוותם קדמה, לשמש" (יחזקאל ח, טז); ואנו, ליה עינינו. רבי יהודה אומר, שונים אותה לומר, ואנו ליה, וליה עינינו.

הג, [ה] אין פוחתין מעשרים ואחת תקיעה במקדש, ולא מוסיפים על ארבעים ושמונה. בכל יום היו שם עשרים ואחת תקיעה--שלוש לפתיחת שערים, ותשע לתמיד של שחר, ותשע לתמיד של בין הערבים. ולמוספין, מוסיפין עוד תשע. ולערב השבת, מוסיפין עוד שש--שלוש להבטיל את העם מן המלאכה, ושלוש להבדיל בין קודש לחול. ערב שבת שבתוך החג, היו שם ארבעים ושמונה תקיעות--שלוש לפתיחת שערים, ושלוש לשער העליון, ושלוש לשער התחתון, ושלוש למילוי המים, ושלוש על גבי המזבח, ותשע לתמיד של שחר, ותשע לתמיד של בין הערבים, ותשע למוספין, ושלוש להבטיל את העם מן המלאכה, ושלוש להבדיל בין קודש לחול.

הד, [ו] ביום טוב הראשון של חג, היו שם שלושה עשר פרים, ואילים שניים, ושעיר אחד; נשתירו שם ארבעה עשר כבשים, לשמונה משמרות. ביום הראשון, שישה מקריבים שניים שניים, והשאר אחד אחד. בשני, חמישה מקריבים שניים שניים, והשאר אחד אחד. בשלישי, ארבעה מקריבים שניים שניים, והשאר אחד אחד. ברביעי, שלושה

מקריבים שניים שניים, והשאר אחד אחד. בחמישי, שניים מקריבים שניים שניים, והשאר אחד אחד. בשישי, אחד מקריב שניים, והשאר אחד אחד. בשביעי, יד כולם שווה. בשמיני, חזרו לפיס כרגלים. אמרו, מי שהיה מקריב פרים היום--לא היה מקריב למחר, אלא חוזרים חלילה.

ה,ה [ז] בשלושה פרקים בשנה, היו כל המשמרות שווים באימורי הרגלים, ובחילוק לחם הפנים. ובעצרת אומרים, הא לך מצה הא לך חמץ, הא לך מצה הא לך חמץ. משמר שזמנו קבוע--הוא מקריב תמידים, נדרים ונדבות, וכל קרבנות הציבור: הוא מקריב את הכול. בזמן שיום טוב סמוך לשבת, בין מלפניה בין מלאחריה--היו כל המשמרות שווים בחילוק לחם הפנים.

ה,ו [ח] חל יום אחד להפסיק בינתיים--משמר שזמנו קבוע--הוא נוטל עשר חלות, והמתעכב נוטל שתיים. ובשאר כל השנה--הנכנס נוטל שש, והיוצא נוטל שש; רבי יהודה אומר, הנכנס נוטל שבע, והיוצא נוטל חמש. הנכנסים חולקין בצפון, והיוצאין חולקין בדרום. בלגה לעולם חולקת בדרום, טבעתה קבועה, וחלונה סתומה.

מסכת ביצה פרק א

א,א ביצה שנולדה ביום טוב--בית שמאי אומרים, תאכל; ובית הלל אומרים, לא תאכל. בית שמאי אומרים, שאור כזית וחמץ ככותבת; ובית הלל אומרים, זה וזה כזית.

א,ב השוחט חיה ועוף ביום טוב--בית שמאי אומרים, יחפור בדקר ויכסה. בית הלל אומרים, לא ישחוט, אלא אם כן היה לו עפר מוכן. מודים, שאם שחט, שיחפור בדקר ויכסה; ושאפר הכירה מוכן.

א,ג בית שמאי אומרין, אין מוליכין את הסולם משובך לשובך, אבל מטהו מחלון לחלון; ובית הלל מתירין. בית שמאי אומרין, לא ייטול, אלא אם כן ניענע בו מבעוד יום; ובית הלל אומרין, עומד ואומר זה וזה אני נוטל.

א,ד זימן שחורים ומצא לבנים, לבנים ומצא שחורים, שניים ומצא שלושה--אסורין; שלושה ומצא שניים, מותרין. בתוך הקן ומצא לפני הקן, אסורין; ואם אין שם אלא הם, הרי אלו מותרין.

א,ה בית שמאי אומרין, אין מסלקין את התריסין ביום טוב; בית הלל מתירין אף להחזיר. בית שמאי אומרין, אין נוטלין את העלי לקצב עליו בשר; בית הלל מתירין. בית שמאי אומרין, אין נותנין את העור לפני בית הדריסה, ולא יגביהנו, אלא אם כן יש עימו בשר; ובית הלל מתירין. בית שמאי אומרין, אין מוציאין לא את הקטן, ולא את הלולב, ולא את ספר התורה לרשות הרבים; ובית הלל מתירין.

א,ו בית שמאי אומרין, אין מוליכין חלה ומתנות לכוהן ביום טוב, בין שהורמו מאמש בין שהורמו מהיום; ובית הלל מתירין. אמרו בית שמאי לבית הלל גזירה שווה, חלה ומתנות מתנה לכוהן, ותרומה מתנה לכוהן--כשם שאין מוליכין את התרומה, כך לא יוליכו את המתנות. אמרו להם בית הלל, לא, אם אמרתם בתרומה, שאינו זכאי בהרמתה--תאמרו במתנות, שהוא זכאי בהרמתם.

א,ז בית שמאי אומרין, תבלין נידוכין במדוך של עץ, והמלח בפך ובעץ הפרור; בית הלל אומרין, תבלין נידוכין כדרכן במדוך של אבן, והמלח במדוך של עץ.

א,ח הבורר קטנית ביום טוב--בית שמאי אומרין, בורר אוכל אוכל; בית הלל אומרין, בורר כדרכו בחיקו ובתמחוי, אבל לא בטבלה ולא בנפה ולא בכברה. רבן גמליאל אומר, אף מדיח ושולה.

א,ט בית שמאי אומרין, אין משלחין ביום טוב אלא מנות; בית הלל אומרין, משלחין בהמה חיה ועוף, חיים ושחוטים. משלחים יינות שמנים וסלתות וקטניות, אבל לא תבואה; רבי שמעון מתיר אף בתבואה.

א,י משלחין כלים, בין תפורין בין שאינן תפורין, אף על פי שיש בהן כלאיים, והן לצורך המועד; אבל לא סנדל מסומר, ולא מנעל שאינו תפור. רבי יהודה אומר, אף לא מנעל לבן, מפני שהוא צריך אומן. זה הכלל--כל שניאותים בו ביום טוב, משלחין אותו.

מסכת ביצה פרק ב

ב,א יום טוב שחל להיות ערב שבת, לא יבשל כתחילה מיום טוב לשבת; אבל מבשל הוא ליום טוב, ואם הותיר, הותיר לשבת. ועושה תבשיל מערב יום טוב, וסומך עליו לשבת. בית שמאי אומרין, שני תבשילין; בית הלל אומרין, תבשיל אחד. מודים בדג ובביצה שעליו, שהן שני תבשילין. אכלו או אבד, לא יבשל עליו כתחילה; אם שייר ממנו כל שהוא, סומך עליו לשבת.

ב,ב חל להיות אחר השבת--בית שמאי אומרין, מטבילין את הכול מלפני השבת; בית הלל אומרין, כלים מלפני השבת, ואדם בשבת. [ג] ושווים שמשיקין את המים בכלי אבן לטהרן, אבל לא מטבילין. ומטבילין מגב לגב ומחבורה לחבורה ביום טוב.

ב,ג [ד] בית שמאי אומרין, מביאים שלמים, ואין סומכין עליהם, אבל לא עולות; בית הלל אומרין, מביאין שלמים ועולות, וסומכין עליהם.

ב,ד [ה] בית שמאי אומרין, לא יחם אדם חמין לרגליו, אלא אם כן היו ראויים לו לשתייה; בית הלל מתירין. ועושה מדורה ומתחמם כנגדה.

ב,ה [ו] שלושה דברים רבן גמליאל מחמיר כדברי בית שמאי--אין טומנין את החמין מיום טוב לשבת, ואין זוקפין את המנורה ביום טוב, ואין אופין את פיתם גריצות אלא רקיקים. אמר רבן גמליאל, מימיהם של בית אבא, לא היו אופין את פיתם גריצות, אלא רקיקים. אמרו לו, מה נעשה להן לבית אביך, שהן מחמירין על עצמן, ומקילין על כל ישראל, להיות אופין את פיתם גריצות וחורי.

ב,ו [ז] אף הוא אמר שלושה דברים להקל--מכבדין בין המיטות, ומניחין את המוגמר ביום טוב, ועושין גדי מקולס בלילי פסחים; וחכמים אוסרין.

ב,ז [ח] שלושה דברים רבי אלעזר בן עזריה מתיר, וחכמים אוסרין--פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה, ומקרדין את הבהמה ביום טוב, ושוחקין פלפלים בריחיים שלהן. רבי יהודה אומר, אין מקרדין את הבהמה ביום טוב, מפני שהוא עושה חבורה, אבל מקרצפין; וחכמים אומרין, אין מקרדין, אף לא מקרצפין.

ב,ח [ט] הריחיים של פלפלין, טמאה משום שלושה כלים--משום כלי קיבול, משום כלי מתכות, משום כברה. [י] עגלה של קטן טמאה מדרס, וניטלת בשבת; ואינה נגררת, אלא על גבי הכלים. רבי יהודה אומר, כל הכלים אינן נגררין--חוץ מן העגלה, מפני שהיא כובשת.

מסכת ביצה פרק ג

ג,א אין צדין דגים מן הביברין ביום טוב, ואין נותנין לפניהם מזונות; אבל צדין חיה ועוף מן הביברין, ונותנין לפניהם מזונות. רבן שמעון בן גמליאל אומר, לא כל הביברין שווין: זה הכלל--כל המחוסר צידה, אסור; ושאינו מחוסר צידה, מותר.

ג,ב מצודות חיה עופות ודגים שעשאם מערב יום טוב--לא ייטול מהן ביום טוב, אלא אם כן יודע שניצודו מבעוד יום. מעשה בגוי אחד, שהביא דגים לרבן גמליאל; ואמר, מותרין הן, אלא שאין רצוני לקבל ממנו.

ג,ג בהמה מסוכנת לא ישחוט, אלא אם כן ידוע שהוא יכול לאכול ממנה כזית צלי מבעוד יום; רבי עקיבה אומר, אפילו כזית חי מבית טביחתה. שחטה בשדה, לא יביאנה במוט ובמטה; אבל מביאה בידו אברים אברים.

ג,ד בכור שנפל לבור, רבי יהודה אומר, יירד המומחה ויראה: אם יש בו מום, יעלה וישחוט; ואם לאו, לא ישחוט. רבי שמעון אומר, כל שאין מומו ניכר מערב יום טוב, אין זה מן המוכן.

ג,ה בהמה שמתה, לא יזיזנה ממקומה. מעשה כששאלו את רבי טרפון עליה ועל החלה שנטמאת, ונכנס לבית המדרש ושאל; ואמרו לו, לא יזיזם ממקומן.

ג,ו אין נמנין על הבהמה כתחילה ביום טוב; אבל נמנין עליה מערב יום טוב, ושוחטים ומחלקין ביניהם. רבי יהודה אומר, שוקל אדם בשר כנגד הכלי, או כנגד הקופיס; וחכמים אומרין, אין משגיחים בכף מאזניים כל עיקר.

ג,ז אין משחיזים את הסכין, אבל משיאה על גבי חברתה. לא יאמר אדם לטבח, מכור לי בדינר בשר; אבל שוחט הוא, והן מחלקין ביניהם.

ג,ח אומר אדם לחנווני, מלא לי כלי זה, אבל לא במידה; רבי יהודה אומר, אם היה כלי של מידה, לא ימלאנו. מעשה בשאול בן בוטנית, שהיה ממלא את מידותיו מערב יום טוב, ונותנן ללקוחות ביום טוב; אבא שאול אומר, אף במועד עושה כן. וחכמים אומרין, אף בחול היה עושה כן, מפני מיצוי המידות. אומר אדם לחברו, תן לי ביצים ואגוזים במניין,

שכן דרך בעל הבית להיות מונה בתוך ביתו.

מסכת ביצה פרק ז

ד,א המביא כדי יין ממקום למקום, לא יביאם בסל ובקופה; אבל מביא הוא על כתפו או לפניו. המוליך את התבן, לא יפשיל את הקופה לאחוריו; אבל מוליכה בידו. ומתחילים בערמת התבן, אבל לא בעצים שבמוקצה.

ד,ב אין נוטלין עצים מן הסוכה, אלא מן הסמוך לה. ומביאים עצים מן השדה מן המכונס, ומן הקרפף ואפילו מן המפוזר. איזה הוא קרפף, כל שהוא סמוך לעיר, דברי רבי יהודה; רבי יוסי אומר, כל שנכנסים לו בפותחת, ואפילו בתוך תחום השבת.

ד,ג אין מבקעין עצים מן הקורות, ולא מן הקורה שנשברה. אין מבקעין לא בקורדום, ולא במגל, ולא במגירה, אלא בקופיס. בית שהוא מלא פירות וסתום--נפחת, נוטל ממקום הפחת; רבי מאיר אומר, אף פוחת כתחילה ונוטל.

ד,ד אין פוחתין את הנר, מפני שהוא עושה כלי. אין עושין פחמין, ואין חותכין את הפתילה לשניים; רבי יהודה אומר, חותכה באור לשני נרות.

ד,ה אין שוברין את החרס, ואין חותכין את הנייר לצלות בו מליח. אין גורפין תנור וכיריים, אבל מכבשין. אין מקיפין שתי חבייות לשפות עליהם את הקדירה. אין סומכין את הקדירה בבקעת, וכן בדלת. אין מנהיגין את הבהמה במקל ביום טוב.

ד,ו רבי אליעזר אומר, נוטל אדם קיסם לחצות בו שיניו, ומגבב מן החצר ומדליק, שכל מה שבחצר מוכן; וחכמים אומרים, אף מגבב מלפניו ומדליק.

ד,ז אין מוציאין את האור לא מן העצים, ולא מן האבנים, ולא מן העפר, ולא מן המים; ואין מלבנין את הרעפים לצלות עליהן בשר, ולשפות עליהן את הקדירה. ועוד אמר רבי אליעזר, עומד אדם על המוקצה ערב שבת בשביעית, ואומר, מכאן אני אוכל למחר; וחכמים אומרין, עד שירשום ויאמר, מכאן ועד כאן.

מסכת ביצה פרק ה

ה,א משילין פירות דרך ארובה ביום טוב, אבל לא בשבת; ומכסים את הפירות בכלים מפני הדלף, וכן כדי יין וכדי שמן. ונותנין כלי תחת הדלף בשבת.

ה,ב כל שחייבין עליו משום שבות, ומשום רשות, ומשום מצוה בשבת-חייבין עליו ביום טוב. אלו הן משום שבות--לא עולין באילן, ולא רוכבין על גבי בהמה, ולא שטים על פני המים, ולא מספקין, ולא מרקדין, ולא מטפחין. אלו הם משום רשות--לא דנין, ולא מקדשין, ולא חולצין, ולא מייבמין. ואלו הם משום מצוה--לא מקדישין, ולא מעריכין, ולא מחרימין, ולא מגביהין תרומה ומעשרות. כל אלו ביום טוב אמרו, ואין צריך לומר בשבת; ואין בין יום טוב לשבת, אלא אוכל נפש בלבד.

ה,ג הבהמה והכלים כרגלי הבעלים. המוסר את בהמתו לבנו או לרועה, הרי אלו כרגליו. כלים המיוחדים לאחד מן האחים שבבית, הרי אלו כרגליו; ושאינן מיוחדין, למקום שכולם הולכים.

ה,ד השואל כלים מחברו מערב יום טוב, כרגלי השואל; ואם ביום טוב, כרגלי המשאיל. וכן אישה ששאלה מחברתה תבלים ומים ומלח לעיסתה, הרי אלו כרגלי שתיהן; רבי יהודה פוטר במים, מפני שאין בהן ממש.

ה,ה הגחלת כרגלי הבעלים, והשלהבת ככל מקום. הגחלת של הקדש, מועלין בה; והשלהבת, לא נהנין ולא מועלין. בור של יחיד, כרגלי היחיד; ושל אנשי העיר, כרגלי אנשי אותה העיר; ושל עולי בבל, כרגלי הממלא. [ו] מי שהיו פירותיו בעיר אחרת, ועירבו בני אותה העיר לבוא אצלו--לא יביאו לו מפירותיו; ואם עירב, הרי פירותיו כמוהו.

ה,ו [ז] מי שזימן אצלו אורחים--לא יוליכו בידם מנות, אלא אם כן זיכה להם אחר במנותיהם מערב יום טוב. אין משקין ושוחטין את המדבריות, אבל משקין ושוחטין את הבייתות. ואלו הן הבייתות, הלנות בעיר; והמדבריות, הלנות באפר.

מסכת ראש השנה פרק א

א,א ארבעה ראשי שנים הם: באחד בניסן, ראש השנה למלכים ולרגלים. באחד באלול, ראש השנה למעשר בהמה; רבי אלעזר ורבי שמעון אומרין, באחד בתשרי. באחד בתשרי, ראש השנה לשנים לשמיטים וליובלות, ולנטיעה ולירקות. באחד בשבט, ראש השנה לאילן, כדברי בית שמאי; בית הלל אומרין, בחמישה עשר בו.

א,ב בארבעה פרקים העולם נידון: בפסח, על התבואה. בעצרת, על פירות האילן. בראש השנה, כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון, שנאמר "היוצר יחד, ליבם; המבין, אל כל מעשיהם" (תהילים לג,טו). ובחג, נידונים על המים.

א,ג על שישה חודשים שלוחים יוצאים: על ניסן, מפני הפסח; על אב, מפני התענית; על אלול, מפני ראש השנה; על תשרי, מפני תקנת

המועדות; על כסליו, מפני חנוכה; ועל אדר, מפני הפורים. וכשהיה בית המקדש קיים--יוצאין אף על אייר, מפני פסח קטן.

א,ד על שני חודשים מחללין את השבת, על ניסן ועל תשרי--שבהם שלוחים יוצאים לסוריה, ובהם מתקנים את המועדות. וכשהיה בית המקדש קיים--מחללין אף על כולם, מפני תקנת הקרבן.

א,ה בין שנראה בעליל, בין שלא נראה בעליל--מחללין עליו את השבת; רבי יוסי אומר, אם נראה בעליל, אין מחללין עליו את השבת.

א,ו מעשה שעברו יתר מארבעים זוג, ועיכבם רבי עקיבה בלוד; שלח לו רבן גמליאל, אם מעכב אתה את הרבים, נמצאת מכשילם לעתיד לבוא.

א,ז אב ובנו שראו את החודש, ילכו: לא שמצטרפין זה עם זה; אלא שאם ייפסל אחד מהם, יצטרף השני עם אחר. רבי שמעון אומר, אב ובנו וכל הקרובים, כשרים לעדות החודש. אמר רבי יוסי, מעשה בטובייה הרופא, שראה את החודש בירושלים--הוא, ובנו, ועבדו משוחרר. קיבלו הכוהנים אותו ואת בנו, ופסלו את עבדו; וכשבאו לבית דין--קיבלו אותו ואת עבדו, ופסלו את בנו.

א,ח ואלו הן הפסולים--המשחק בקוביה, והמלווה בריבית, ומפריחי יונים, וסוחרי שביעית, ועבדים. זה הכלל--כל עדות שאין האישה כשרה לה, אף הן אינן כשרים לה.

א,ט מי שראה את החודש, ואינו יכול להלך--מוליכין אותו על החמור, ואפילו במיטה; ואם צודה להן, לוקחין בידם מקלות; ואם הייתה דרך רחוקה, לוקחין בידם מזונות: שעל מהלך לילה ויום, מחללין את השבת ויוצאים לעדות החודש--שנאמר "אלה מועדי ה'", מקראי קודש, אשר תקראו אותם, במועדם" (ויקרא כג,ד).

מסכת ראש השנה פרק ב

ב,א אם אינן מכירין אותו, משלחין עימו אחר להעידו. בראשונה, היו מקבלין עדות החודש מכל אדם; משקילקלו המינים, התקינו שלא יהו מקבלין אלא מן המכירין.

ב,ב בראשונה, היו משיאין משואות; משקילקלו הכותים, התקינו שיהו שלוחים יוצאים.

ב,ג כיצד משיאין משואות: מביאין כלונסות של ארז ארוכים וקנים ועצי שמן ונעורת של פשתן, וכורכן במשיחה; ועולה לראש ההר, ומצית בהן את האור, ומוליך, ומביא ומעלה ומוריד--עד שהוא רואה את חברו שהוא עושה כן בראש ההר השני, וכן בראש ההר השלישי.

ב,ד ומניין היו משיאין משואות: מהר המשחה לסרטבה, ומסרטבה לאגריפנה, ומאגריפנה לחוורן, ומחוורן לבית בלתינ; ומבית בלתינ לא זזו, אלא מוליך ומביא ומעלה ומוריד, עד שהוא רואה את כל הגולה לפניו כמדורת האש.

ב,ה חצר גדולה הייתה בירושלים, ובית יעזק הייתה נקראת; ולשם כל העדים מתכנסין, ובית דין בודקין אותם שם. וסעודות גדולות עושין להם, בשביל שיהו רגילין לבוא.

ב,ו בראשונה, לא היו זזים משם כל היום; התקין רבן גמליאל הזקן, שיהו מהלכין אלפיים אמה לכל רוח. ולא אלו בלבד, אלא אף החכמה הבאה לילד, והבא להציל מיד הגיס, מיד הנהר, מיד הדליקה, מיד המפולת--הרי אלו כאנשי העיר, ויש להן אלפיים אמה לכל רוח.

ב,ז [ו] כיצד בודקין את העדים: זוג שבא ראשון, בודקין אותו ראשון. מכניסין את הגדול שבהן ואומרין לו, אמור כיצד ראית את

הלבנה--לפני החמה, לאחר החמה, לצפונה, לדרומה, כמה היה גבוה, ולאין היה נוטה, וכמה היה רחב. אם אמר לפני החמה, לא אמר כלום. ואחר כך היו מכניסין את השני, ובודקין אותו. נמצאו דבריהן מכוונין, עדותן קיימת. ושאר כל הזוגות, שואלין אותן ראשי דברים: לא שצריכין להן; אלא שלא ייצאו בפחי נפש, בשביל שיהו רגילין לבוא.

ב,ח [ז] ראש בית דין אומר מקודש, וכל העם עונין אחריו מקודש מקודש. בין שנראה בזמנו, ובין שלא נראה בזמנו--מקדשין אותו; רבי אלעזר ברבי צדוק אומר, אם לא נראה בזמנו--אין מקדשין אותו, שכבר קידשוהו שמיים.

ב,ט [ח] דמות צורות לבנות היו לו לרבן גמליאל בעלייתו על הטבלה בכותל, שבהן מראה את ההדיוטות ואומר להם, הכזה ראית, או כזה. מעשה שבאו שניים ואמרו, ראינוהו שחרית במזרח וערבית במערב; אמר רבי יוחנן בן נורי, עדי שקר הם, וכשבאו ליבנה, קיבלם רבן גמליאל. ועוד באו שניים ואמרו, ראינוהו בזמנו, ובלילי עיבורו לא נראה; וקיבלם רבן גמליאל. אמר רבי דוסא בן הרכינס, עדי שקר הם--היאך מעידים על האישה שילדה, ולמחר כרסה בין שיניה; אמר לו רבי יהושוע, רואה אני את דבריך.

ב,י [ט] שלח לו רבן גמליאל, גוזר אני עליך שתבוא אצלי במקלך ובמעוטיך ביום שחל יום הכיפורים להיות בחשבונך. הלך ומצאו רבי עקיבה מצר. אמר לו, יש לי ללמוד שכל מה שעשה רבן גמליאל עשוי, שנאמר "אלה מועדי ה'", מקראי קודש, אשר תקראו אותם" (ויקרא כג,ד)--"אשר תקראו אותם", בין בזמנו בין שלא בזמנו; אין לי מועדות אלא אלו. בא לו אצל רבי דוסא בן הרכינס; אמר לו, אם באים אנו לדון אחר בית דינו של רבן גמליאל--צריכין אנו לדון אחר כל בית דין ובית דין שעמד מימות משה ועד עכשיו, שנאמר "ויעל משה, ואהרון--נדב, ואביהוא, ושבעים, מזקני ישראל" (שמות כד,ט). למה לא נתפרשו

שמותן של זקנים: אלא ללמדך, שכל שלושה ושלושה שיעמדו בית דין על ישראל--הרי הם כבית דינו של משה. נטל מקלו ומעותיו בידו, והלך ליבנה אצל רבן גמליאל ביום שחל יום הכיפורים להיות בחשבוננו.

מסכת ראש השנה פרק ג

ג, א ראוהו בית דין וכל ישראל--נחקרו העדים, לא הספיקו לומר מקודש, עד שחשיכה--הרי זה מעובר. ראוהו בית דין בלבד--יעמדו שניים ויעידו בפניהם, ויאמרו מקודש מקודש. ראוהו שלושה, והם בית דין--יעמדו שניים, ויושיבו מחבריהם אצל היחיד ויעידו בפניהם, ויאמרו מקודש מקודש: שאין היחיד נאמן על ידי עצמו.

ג, ב כל השופרות כשרים--חוץ משל פרה, מפני שהוא קרן. אמר רבי יוסי, והלוא כל השופרות נקראו קרן, שנאמר "והיה במשוך בקרן היובל, כשומעכם את קול השופר" (יהושוע ו, ה).

ג, ג שופר של ראש השנה--של יעל, פשוט, ופיו מצופה זהב, ושתי חצוצרות מן הצדדים; השופר מאריך והחצוצרות מקצרות, שמצות היום בשופר. [ד] בתענייות--בשל זכרים כפופים, ופיהם מצופה כסף, ושתי חצוצרות באמצע; השופר מקצר והחצוצרות מאריכות, שמצות היום בחצוצרות.

ג, ד [ה] שווה היובל לראש השנה בתקיעה, ובברכות; רבי יהודה אומר, בראש השנה תוקעים בשל זכרים, וביובל בשל יעלים.

ג, ה [ו] שופר שנסדק ודבקו, פסול; דבק שברי שופרות, פסול. ניקב וסתמו--אם מעכב הוא את התקיעה, פסול; ואם לאו, כשר. [ז] התוקע לתוך הבור או לתוך החדות או לתוך הפיטס--אם קול שופר שמע, יצא; אם קול הברה שמע, לא יצא. וכן מי שהיה עובר אחורי בית הכנסת, או

שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת, ושמע קול שופר, או קול מגילה--אם כיוון ליבו, יצא; ואם לאו, לא יצא: אף על פי שזה שמע וזה שמע, זה כיוון את ליבו וזה לא כיוון.

ג,ו [ח] "והיה, כאשר ירים משה ידו--וגבר ישראל . . ." (שמות יז,יא), וכי ידיו של משה עושות מלחמה או ידיו שוברות מלחמה: אלא כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלן, ומכוונין את ליבם לאביהם שבשמיים--היו מתגברין; ואם לאו, היו נופלים. כיוצא בדבר אתה אומר "ויאמר ה' אל משה, עשה לך שרף . . ." (במדבר כא,ח), וכי הנחש ממית ומחיה: אלא כל זמן שישראל מסתכלין כלפי מעלן, ומשעבדין את ליבם לאביהם שבשמיים--היו מתרפאין; ואם לאו, היו נימוקים. חירש שוטה וקטן, אין מוציאין את הרבים ידי חובתן. זה הכלל--כל שאינו חייב בדבר, אינו מוציא את הרבים ידי חובתן.

מסכת ראש השנה פרק ז

ד,א יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, במקדש היו תוקעין; אבל לא במדינה. משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי, שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו בית דין. אמר רבי אליעזר, כשהתקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו תוקעין, לא התקין אלא ביבנה; אמרו לו, אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין.

ד,ב ועוד זאת הייתה ירושלים יתרה על יבנה--שכל עיר שהייתה רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא, תוקעין בה; וביבנה, לא היו תוקעין אלא בבית דין בלבד.

ד,ג בראשונה, היה לולב ניטל במקדש שבעה, ובמדינה יום אחד; משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש, ושיהא יום הנף כולו אסור.

ד,ד בראשונה, היו מקבלין עדות החודש כל היום; פעם אחת נשתהו העדים מלבוא, ונתקלקלו הלויים בשיר. התקינו שלא יהו מקבלין עדות החודש, אלא עד המנחה; ואם באו עדים מן המנחה ולמעלן, נוהגים אותו היום קדש ולמחר קדש. משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי, שיהו מקבלין עדות החודש כל היום. אמר רבי יהושוע בן קורחה, ועוד זאת התקין רבן יוחנן בן זכאי, שאפילו ראש בית דין בכל מקום, שלא יהו העדים הולכים אלא למקום הוועד.

ד,ה סדר ברכות: אומר אבות גבורות וקדושת השם, וכולל מלכיות עימהן, ואינו תוקע; קדושת היום, ותוקע; זכרונות, ותוקע; שופרות, ותוקע; ואומר עבודה והודאה וברכת כוהנים, דברי רבי יוחנן בן נורי. אמר לו רבי עקיבה, אם אינו תוקע למלכיות, למה הוא מזכיר-- אלא אומר אבות גבורות וקדושת השם, וכולל מלכיות עם קדושת היום, ותוקע; זכרונות, ותוקע; שופרות, ותוקע; ואומר עבודה והודיה וברכת כוהנים.

ד,ו אין פוחתין מעשר מלכיות, מעשרה זכרונות, מעשרה שופרות; רבי יוחנן בן נורי אומר, אם אמרן שלוש שלוש, יצא. אין מזכירין זיכרון ומלכות ושופר של פורענות. מתחיל בתורה, ומסיים בנביא; רבי יוסי אומר, אם השלים בתורה, יצא.

ד,ז העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה, השני מתקיע; ובשעת ההלל, הראשון מקרא את ההלל.

ד,ח שופר של ראש השנה--אין מפקחין עליו את הגל, ואין מעבירין עליו את התחום, ולא עולין באילן, ולא רוכבין על גבי בהמה, ולא שטים על

פני המים; ואין חותכין אותו בין בדבר שהוא משום שבות, בין בדבר שהוא משום לא תעשה. אבל אם רצה ליתן לתוכו מים או יין, ייתן. אין מעכבין את התינוקות מלתקוע, ומתעסקין עימהם כדי שילמדו. והמתעסק, לא יצא; והשומע מן המתעסק, לא יצא.

ד, ט סדר תקיעות, שלוש של שלוש שלוש. שיעור תקיעה, כדי שלוש תרועות; שיעור תרועה, כדי שלוש יבבות. תקע בראשונה, ומשך בשנייה כשתיים--אין בידו אלא אחת. מי שבירך, ואחר כך נזדמן לו שופר--תוקע ומריע ותוקע, תוקע ומריע ותוקע, שלושה פעמים. כשם ששליח ציבור חייב, כך כל יחיד ויחיד חייב; רבן גמליאל אומר, שליח ציבור מוציא את הרבים ידי חובתן.

מסכת תענית פרק א

א, א מאימתיי מזכירין גבורת גשמים: רבי אליעזר אומר, מיום טוב הראשון של חג; רבי יהושוע אומר, מיום טוב האחרון. אמר רבי יהושוע, הואיל ואין הגשמים סימן ברכה בחג, למה הוא מזכיר: אמר לו רבי אליעזר, אף הוא אינו אומר אלא משיב הרוח מוריד הגשם בעונתו. אמר לו, אם כן, לעולם יהא מזכיר.

א, ב אין שואלים את הגשמים, אלא סמוך לגשמים. רבי יהודה אומר, העובר לפני התיבה ביום טוב האחרון של חג--האחרון מזכיר, והראשון אינו מזכיר; וביום טוב הראשון של פסח--הראשון מזכיר, והאחרון אינו מזכיר.

א, ג עד אימתיי שואלים גשמים: רבי יהודה אומר, עד שיעבור הפסח; רבי יוסי אומר, עד שייצא ניסן, שנאמר "ויורד לכם, גשם יורה ומלקוש-

-בראשון" (ראה יואל ב,כג). [ג] בשלושה במרחשוון, שואלים את הגשמים; רבן גמליאל אומר, בשבעה בו--חמישה עשר יום אחר החג, כדי שיגיע האחרון שבישראל לנהר פרת.

א,ד הגיע שבעה עשר במרחשוון, ולא ירדו גשמים--התחילו היחידים מתענים. אוכלין ושותין משחשיכה, ומותרין במלאכה וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה.

א,ה הגיע ראש חודש כסליו, ולא ירדו גשמים--בית דין גוזרין שלוש תעניות על הציבור. אוכלין ושותין משחשיכה, ומותרין במלאכה וברחיצה בסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה.

א,ו עברו אלו, ולא נענו--בית דין גוזרין שלוש תעניות אחרות על הציבור. אוכלין ושותין מבעוד יום, ואסורין במלאכה וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה, ונועלים את המרחצאות. עברו אלו, ולא נענו--בית דין גוזרין עוד שבע, שהן שלוש עשרה תעניות על הציבור. ומה אלו יתרות על הראשונות--אלא שבאלו מתריעים, ונועלים את החנייות. ובשני, מטים עם חשיכה; ובחמישי, מותרין מפני כבוד השבת.

א,ז עברו, ולא נענו--ממעטין במשא ובמתן, בבניין ובנטיעה, באירוסין ובנישואין, ובשאילת שלום בין אדם לחברו, כבני אדם הנזופים מלפני המקום. והיחידים חוזרין ומתענין, עד שייצא ניסן. יצא ניסן--הגשמים סימן קללה, שנאמר "הלוא קציר חיטים, היום . . ." (שמואל א יב,יז).

מסכת תענית פרק ב

ב,א סדר תעניות כיצד: מוציאין את התיבה לרחובה של עיר; ונותנין אפר מקלה על גבי התיבה, ובראש הנשיא, ובראש אב בית דין, וכל אחד

ואחד נוטל ונותן בראשו. והזקן שבהם אומר לפניהם דברי כיבושים--
אחינו, לא נאמר באנשי נינווה, וירא האלוהים את שקם ואת תעניתם,
אלא "וירא האלוהים את מעשיהם, כי שבו מדרכם הרעה" (יונה ג, י);
ובקבלה הוא אומר, "וקרעו לבבכם ואל בגדיכם, ושובו אל ה'
אלוהיכם: כי חנון ורחום, הוא--ארך אפיים ורב חסד, וניחם על הרעה"
(יואל ב, יג).

ב, ב עמדו בתפילה--מורידין לפני התיבה זקן ורגיל, ויש לו בנים, וביתו
ריקן, כדי שיהא ליבו שלם בתפילה; ואומר לפניהם עשרים וארבע
ברכות--שמונה עשרה שבכל יום, ומוסיף עליהן עוד שש.

ב, ג ואלו הן--זכרונות, ושופרות, "אל ה', בצרתה לי" (תהילים קכ, א),
"אשא עיניי, אל ההרים" (תהילים קכא, א), "ממעמקים קראתיך, ה'"
(תהילים קל, א), "תפילה, לעני כי יעטוף" (תהילים קב, א). רבי יהודה
אומר, לא היה צריך לומר זכרונות ושופרות, אלא אומר תחתיהן, "רעב
כי יהיה בארץ, דבר כי יהיה שידפון ויירקון ארבה חסיל כי יהיה, כי יצר
לו אויבו, בארץ שעריו--כל נגע, וכל מחלה" (ראה מלכים א ח, לז; דברי
הימים ב ו, כח), "אשר היה דבר ה' אל ירמיהו, על דברי הבצרות"
(ירמיהו יד, א). ואומר חותמיהן.

ב, ד על הראשונה--הוא אומר מי שענה את אברהם בהר המורייה, הוא
יענה אתכם וישמע קול צעקתכם ביום הזה; ברוך אתה ה' גואל
ישראל. על השנייה--הוא אומר מי שענה את אבותיכם על ים סוף, הוא
יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם ביום הזה; ברוך אתה ה' זוכר
הנשכחות. על השלישית--הוא אומר מי שענה את יהושוע בגלגל, הוא
יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם ביום הזה; ברוך אתה ה' שומע
תרועה. על הרביעית--הוא אומר מי שענה את שמואל במצפה, הוא יענה
אתכם וישמע בקול צעקתכם ביום הזה; ברוך אתה ה' שומע צעקה. על
החמישית--הוא אומר מי שענה את אליהו בהר הכרמל, הוא יענה אתכם

וישמע בקול צעקתכם ביום הזה; ברוך אתה ה' שומע תפילה. על השישית--הוא אומר מי שענה את יונה במעי הדגה, הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם ביום הזה; ברוך אתה ה' העונה בעת צרה. על השביעית--הוא אומר מי שענה את דוד ושלמה בנו בירושלים, הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם ביום הזה; ברוך אתה ה' המרחם על הארץ.

ב,ה מעשה בימי רבי חלפתא ובימי רבי חנניה בן תרדיון, שעבר אחד לפני התיבה, וגמר את כל הברכות, וענו אחריו אמן. תקעו הכוהנים תקעו, מי שענה את אברהם בהר המורייה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם ביום הזה. הריעו בני אהרון הריעו, מי שענה את אבותיכם על ים סוף, הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם ביום הזה. וכשבא דבר אצל חכמים, אמרו לא היו נוהגים כן, אלא בשערי המזרח.

ב,ו שלוש תעניות הראשונות--אנשי משמר, מתענין ולא משלימין; ואנשי בית אב, לא היו מתענין. שלוש שניות--אנשי משמר, מתענין ומשלימין; ואנשי בית אב, מתענין ולא משלימין. שבע אחרונות--אלו ואלו מתענין ומשלימין, דברי רבי יהושוע. וחכמים אומרים, שלוש תעניות הראשונות--אלו ואלו לא היו מתענין. שלוש שניות--אנשי משמר, מתענין ולא משלימין; ואנשי בית אב, לא היו מתענין. שבע אחרונות--אנשי משמר, מתענין ומשלימין; ואנשי בית אב, מתענין ולא משלימין.

ב,ז אנשי משמר מותרין לשתות יין בלילות, אבל לא בימים; אנשי בית אב, לא ביום ולא בלילה. אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין מלספר ומלכבס; ובחמישי מותרין, מפני כבוד השבת.

ב,ח כל הכתוב במגילת תענית, דילא למספד--לפניו אסור, ולאחריו מותר; רבי יוסי אומר, לפניו ולאחריו אסור. דילא להתענאה, לפניו ולאחריו מותר; רבי יוסי אומר, לפניו אסור, ולאחריו מותר.

ב,ט אין גוזרין תענית על הציבור כתחילה בחמישי, שלא להפקיע את השערים; אלא שלוש תעניות הראשונות, שני וחמישי ושני, ושלוש שניות, חמישי ושני וחמישי. רבי יוסי אומר, כשם שאין הראשונות בחמישי, כך לא שניות ולא אחרונות.

ב,י אין גוזרין תענית על הציבור בראשי חודשים, ובחנוכה, ובפורים. ואם התחילו, אין מפסיקין, דברי רבן גמליאל; אמר רבי מאיר, אף על פי שאמר רבן גמליאל אם התחילו אין מפסיקין, מודה היה שאין משלימין. וכן בתשעה באב שחל להיות ערב שבת.

מסכת תענית פרק ג

ג,א סדר תעניות האלו האמור, ברביעה הראשונה; אבל צמחים ששנו, מתריעין עליהם מיד. וכן שפסקו גשמים בין גשם לגשם ארבעים יום-- מתריעין עליהם מיד, מפני שהיא מכת בצורת. [ב] ירדו לצמחים אבל לא לאילן, לאילן אבל לא לצמחים, לזה ולזה אבל לא לבורות ולא לשיחין ולא למערות--מתריעין עליהן מיד. [ג] וכן עיר שלא ירדו עליה גשמים, כמו שנאמר "והמטרתי על עיר אחת, ועל עיר אחת לא אמטיר; חלקה אחת תימטר, וחלקה אשר לא תמטיר עליה תיבש" (עמוס ד, ז)--אותה העיר מתענה ומתרעת; וכל סביבותיה מתענות, ולא מתריעות. רבי עקיבה אומר, מתריעות, ולא מתענות. [ד] וכן עיר שיש בה דבר, או מפולת--אותה העיר מתענה ומתרעת; וכל סביבותיה מתענות, ולא מתריעות. רבי עקיבה אומר, מתריעות, ולא מתענות. איזה הוא דבר-- עיר המוציאה חמש מאות רגלי, ויצאו ממנה שלושה מתים לשלושה ימים זה אחר זה זה אחר זה.

ג,ב [ה] על אלו מתריעין בכל מקום--על השידפון ועל היירקון, ועל הארבה ועל החסיל, ועל חיה רעה ועל החרב; מתריעין עליהן מיד, מפני

שהיא מכה מהלכת. [ו] מעשה כשירדו זקנים מירושלים לעריהם, וגזרו תענית על שנראה כמלוא תנור שידפון באשקלון. ועוד גזרו תענית למחר, על שאכלו שני זאבים שני תינוקות בעבר הירדן; רבי יוסי אומר, לא על שאכלו, אלא על שנראו.

ג,ג [ז] על אלו מתריעים בשבת--על עיר שהקיפיה גויים או נהר, ועל ספינה המיטרפת בים; רבי יוסי אומר, לעזרה, אבל לא לזעקה. שמעון התמני אומר, אף על הדבר; ולא הודו לו חכמים.

ג,ד [ח] על כל צרה שתבוא על הציבור--מתריעין עליהן, חוץ מרוב הגשמים. מעשה שאמרו לו לחוני המעגל, התפלל שיירדו גשמים. אמר להם, צאו והכניסו תנורי פסחים, בשביל שלא יימוקו. התפלל, ולא ירדו גשמים. עג עוגה, ועמד בתוכה ואמר, רבוננו של עולם, בניך שמו פניהם עליי, שאני כבן בית לפניך; נשבע אני בשמך הגדול שאיני זז מכאן, עד שתרחם על בניך. התחילו הגשמים מנטפים; אמר, לא כך שאלתי, אלא גשמי בורות שיחין ומערות. ירדו בזעף; אמר, לא כך שאלתי, אלא גשמי רצון, ברכה ונדבה. ירדו כתקנן, עד שעלו ישראל מירושלים להר הבית מרוב הגשמים. אמרו לו, כשם שהתפללת עליהן שיירדו, כך התפלל עליהן שילכו להן. אמר להם, צאו וראו אם נמחת אבן הטועים. שלח לו שמעון בן שטח ואמר לו, צריך אתה לינדות; אבל מה אעשה לך, שאתה מתחטא לפני המקום כבן שמתחטא לפני אביו, והוא עושה לו רצונו. עליך הכתוב אומר, "ישמח אביך, ואימך; ותגל, יולדתך" (משלי כג,כה).

ג,ה [ט] היו מתענים וירדו להם גשמים--קודם הנץ החמה, לא ישלימו; לאחר הנץ החמה, ישלימו. רבי אליעזר אומר, קודם לחצות, לא ישלימו; לאחר חצות, ישלימו. מעשה שגזרו תענית בלוד, וירדו להם גשמים קודם חצות; אמר להן רבי טרפון, צאו ואכלו ושתו ועשו יום טוב. יצאו ואכלו ושתו ועשו יום טוב, ובאו בין הערביים וקראו הלל הגדול.

מסכת תענית פרק ד

ד, א בשלושה פרקים בשנה, הכוהנים נושאים את כפיהם ארבעה פעמים ביום--בשחרית, במוסף, במנחה, ובנעילת שערים: בתעניות, ובמעמדות, וביום הכיפורים.

ד, ב ואלו הן המעמדות: לפי שנאמר "צו את בני ישראל, ואמרת אליהם: את קרבני לחמי לאישי, ריח ניחוחי, תשמרו, להקריב לי במועדו" (במדבר כח, ב)--וכי היאך קרבנו של אדם קרב, והוא אינו עומד על גביו; אלא שהתקינו נביאים הראשונים עשרים וארבעה משמרות. על כל משמר ומשמר היה מעמד בירושלים של כוהנים, ושל לויים, ושל ישראל. הגיע זמן המשמר--כוהניו ולוייו עולים לירושלים, וישראל שבאותו המשמר מתכנסין לעריהם וקורים במעשה בראשית.

ד, ג ביום הראשון, "בראשית" (בראשית א, א) ו"יהי רקיע" (בראשית א, ו). בשני, "יהי רקיע" ו"ייקוו המים" (בראשית א, ט). בשלישי, "ייקוו המים" ו"יהי מאורות" (בראשית א, יד). ברביעי, "יהי מאורות" ו"ישרצו המים" (בראשית א, כ). בחמישי, "ישרצו המים" ו"תוצא הארץ" (בראשית א, כד). בשישי, "תוצא הארץ" ו"ויכולו השמיים והארץ, וכל צבאם" (בראשית ב, א). פרשה גדולה קורים אותה בשניים, וקטנה ביחיד--בשחרית ובמוסף; במנחה נכנסין וקורין על פיהם, כקורין את שמע. ערב שבת במנחה, לא היו נכנסין, מפני כבוד השבת.

ד, ד כל יום שיש בו הלל, אין בו מעמד בשחרית; קרבן מוסף, אין בנעילה; קרבן עצים, אין במנחה, דברי רבי עקיבה. אמר לו בן עזאי, כך היה רבי יהושוע שונה, קרבן מוסף, אין במנחה; קרבן עצים, אין בנעילה. חזר רבי עקיבה להיות שונה כדברי בן עזאי.

ד,ה זמן עצי הכוהנים והעם, תשע: באחד בניסן, בני ארח בן יהודה; בעשרים בתמוז, בני דויד בן יהודה; בחמישה באב, בני פרעוש בן יהודה; בשבעה בו, בני יונדב בן רכב; בעשרה בו, בני סנאה בן בנימין; בחמישה עשר בו, בני זתואל בן יהודה--ועימהם הכוהנים והלויים, וכל מי שטעה שבטו, ובני גונבי עלי, ובני קוצעי קציעות; בעשרים בו, בני פחת מואב בן יהודה; בעשרים באלול, בני עדין בן יהודה; באחד בטבת, שבו בני פרעוש שנייה. באחד בטבת, לא היה בו מעמד, שהיה בו הלל, וקרובן מוסף וקרובן עצים.

ד,ו חמישה דברים אירעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז, וחמישה בתשעה באב. בשבעה עשר בתמוז--נשתברו הלוחות, ובטל התמיד, והובקעה העיר, ושרף אפסטמוס את התורה, והעמיד צלם בהיכל; בתשעה באב--נגזר על אבותינו שלא ייכנסו לארץ, וחרב הבית בראשונה, ובשנייה, ונלכדה בית תור, ונחרשה העיר. משנכנס אב, ממעטין בשמחה. [ז] שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה--אסורים מלספר, ומלכבס; ובחמישי, מותרין מפני כבוד השבת. ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין, לא יאכל בשר, ולא ישתה יין; רבן שמעון בן גמליאל אומר, ישנה. רבי יהודה מחייב בכפיית המיטה, ולא הודו לו חכמים.

ד,ז [ח] אמר רבן שמעון בן גמליאל, לא היו ימים טובים לישראל כחמישה עשר באב וכיום הכיפורים, שבהם בני ירושלים יוצאין בכלי לבן שאולים, כדי שלא לבייש את מי שאין לו. וכל הכלים טעונין טבילה. ובנות ירושלים יוצאות וחנוות בכרמים. וכך הן אומרות, שא נא בחור עיניך וראה, מה אתה בורר לך; אל תיתן עיניך בנואי, אלא תן עיניך במשפחה. וכן הוא אומר, "צאנה וראינה בנות ציון, במלך שלמה-בעטרה, שעיטרה לו אימו ביום חתונתו, וביום, שמחת ליבו" (שיר השירים ג,יא): "ביום חתונתו", זה מתן תורה; "וביום, שמחת ליבו", זה

בניין בית המקדש. יהי רצון שייבנה בימינו.

מסכת מגילה פרק א

א,א מגילה נקראת באחד עשר, בשנים עשר, בשלושה עשר, בארבעה עשר, ובחמישה עשר--לא פחות ולא יתר. כרכים המוקפים חומה מימות יהושוע בן נון, קורין בחמישה עשר; כפרים ועיירות גדולות, קורין בארבעה עשר, אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה.

א,ב כיצד: חל להיות בשני--כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום, ומוקפין חומה למחר. חל להיות בשלישי או ברביעי--כפרים מקדימין ליום הכניסה, ועיירות גדולות קורין בו ביום, ומוקפות חומה למחר. חל להיות בחמישי--כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום, ומוקפות חומה למחר. חל להיות בערב שבת--כפרים מקדימין ליום הכניסה, ועיירות גדולות ומוקפות חומה קורין בו ביום. חל להיות בשבת--כפרים ועיירות גדולות מקדימין ליום הכניסה, ומוקפות חומה למחר. חל להיות לאחר שבת--כפרים מקדימין ליום הכניסה, ועיירות גדולות קורין בו ביום, ומוקפות חומה למחר.

א,ג איזו היא עיר גדולה, כל שיש בה עשרה בטלנין; פחות מכן, הרי זה כפר. באלו אמרו, מקדימין ולא מאחרין. אבל זמן עצי הכוהנים, ותשעה באב, חגיגה, והקהל--מאחרין ולא מקדימין. אף על פי שאמרו מקדימין ולא מאחרין, מותרין בספד ובתענית ובמתנות לאביונים. אמר רבי יהודה, אימתי, במקום שנכנסין בשני ובחמישי; אבל מקום שאין נכנסין לא בשני ולא בחמישי, קורין אותה בזמנה.

א,ד קראו את המגילה באדר הראשון, ונתעברה השנה--קורין אותה באדר השני; אין בין אדר הראשון לאדר השני, אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים.

א,ה אין בין יום טוב לשבת, אלא אוכל נפש בלבד. אין בין שבת ליום הכיפורים, אלא שזה זדונו בידי אדם, וזה זדונו בהיכרת.

א,ו אין בין מודר הנאה מחברו למודר ממנו מאכל, אלא דריסת הרגל, וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש. אין בין נדרים לנדבות, אלא שהנדרים חייב באחריותן, ונדבות אינו חייב באחריותן.

א,ז אין בין זב הרואה שתי ראייות לרואה שלוש, אלא קרבן. אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט, אלא פריעה ופרימה; אין בין טהור מתוך הסגר לטהור מתוך החלט, אלא תגלחת וציפורים.

א,ח אין בין ספרים לתפילים ומזוזות, אלא שהספרים נכתבין בכל לשון, ותפילים ומזוזות אינן נכתבות אלא אשורית; רבן שמעון בן גמליאל אומר, אף בספרים לא התירו שייכתבו אלא יוונית.

א,ט אין בין כוהן משוח בשמן המשחה למרובה בבגדים, אלא פר הבא על כל המצוות; אין בין כוהן משמש לכוהן שעבר, אלא פר יום הכיפורים ועשירית האיפה.

א,י אין בין במה גדולה לבמה קטנה, אלא פסחים. זה הכלל--כל שהוא נידר ונידב, קרב בבמה; וכל שאינו לא נידר ולא נידב, אינו קרב בבמה.

א,יא אין בין שילה לירושלים, אלא שבשילה אוכלים קודשים קלים ומעשר שני בכל הרואה, ובירושלים לפני מן החומה; כאן וכאן קודשי קודשים נאכלים לפני מן הקלעים. קדושת שילה, יש אחריה היתר;

מסכת מגילה פרק ב

ב,א הקורא את המגילה למפרע, לא יצא. קראה על פה, קראה תרגום, בכל לשון--לא יצא. אבל קורין אותה ללעזות, בלעז; והלועז ששמע אשורית, יצא.

ב,ב קראה סירוגין, או מתנמנם--יצא. היה כותבה, דורשה, ומגיהה--אם כיוון ליבו, יצא; ואם לאו, לא יצא. הייתה כתובה בסם, ובסקרה, בקומוס ובקלנתוס, על הנייר, ועל הדפתרא--לא יצא: עד שתהא כתובה אשורית, ובדיו.

ב,ג בן עיר שהלך לכרך, ובן כרך שהלך לעיר--אם עתיד לחזור למקומו, קורא כמקומו; ואם לאו, קורא עימהם. מאיכן קורא אדם את המגילה, ויוצא בה ידי חובתו--רבי מאיר אומר, כולה; רבי יהודה אומר, מ"איש יהודי" (אסתר ב,ה); רבי יוסי אומר, מ"אחר הדברים האלה" (אסתר ב,א; אסתר ג,א).

ב,ד הכול כשרים לקרות את המגילה, חוץ מחירש שוטה וקטן; רבי יהודה מכשיר בקטן. אין קורין את המגילה, ולא מולין, ולא טובלין, ולא מזין, וכן שומרת יום כנגד יום לא תטבול--עד הנץ החמה; וכולם שעשו משעלה עמוד השחר, כשר.

ב,ה כל היום כשר לקרות את המגילה, ולקריאת ההלל, ולתקיעת שופר, ולנטילת לולב, ולתפילת המוספין, ולמוספין, ולווידוי הפרים, ולווידוי המעשר, ולווידוי יום הכיפורים, לסמיכה, ולשחיטה, לתנופה, להגשה, לקמיצה ולהקטרה, למליקה, לקבלה, ולהזיה, להשקאת סוטה, ולעריפת העגלה, ולטהר את המצורע.

ב,ו כל הלילה כשר לקצירת העומר, ולהקטר חלבים ואברים. זה הכלל-
דבר שמצותו ביום, כשר כל היום; דבר שמצותו בלילה, כשר כל הלילה.

מסכת מגילה פרק ג

ג,א בני העיר שמכרו רחובה של עיר, לוקחים בדמיו בית הכנסת; בית הכנסת, לוקחים תיבה; תיבה, לוקחים מטפחות; מטפחות, לוקחים ספרים; ספרים, לוקחין תורה. אבל אם מכרו תורה, לא ייקחו ספר; ספר, לא ייקחו מטפחות; מטפחות, לא ייקחו תיבה; תיבה, לא ייקחו בית הכנסת; בית הכנסת, לא ייקחו את הרחוב. וכן במותריהן.

ג,ב אין מוכרין משל רבים ליחיד, מפני שמורידין אותו מקדושתו, דברי רבי יהודה; אמרו לו, אם כן, אף לא מעיר גדולה לעיר קטנה.

ג,ג [ב] אין מוכרין בית הכנסת, אלא על תנאי אימתיי שירצו יחזירוהו, דברי רבי מאיר; וחכמים אומרין, מוכרין אותו ממכר עולם, חוץ מארבעה דברים--למרחץ ולבורסקי ולבית הטבילה ולבית המים. רבי יהודה אומר, מוכרין אותו לשם חצר; והלוקח, מה שירצה יעשה.

ג,ד [ג] ועוד אמר רבי יהודה, בית הכנסת שחרב--אין מספידין בתוכו, ואין מפשילין בתוכו חבלים, ואין פורשין בתוכו מצודות, ואין שוטחין על גגו פירות, ואין עושין אותו קפנדריא: שנאמר "והשימותי את מקדשיכם" (ויקרא כו, לא)--בקדושתן הן עומדין, אף כשהן שוממין. עלו בו עשבים-לא יתלוש, מפני עגמת נפש.

ג,ה [ד] ראש חודש אדר שחל להיות בשבת, קורין בפרשת שקלים; חל להיות בתוך השבת, מקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת אחרת. בשנייה, "זכור" (דברים כה, יז); בשלישית, "פרה אדומה" (במדבר יט, ב); ברביעית, "החודש הזה" (שמות יב, ב). בחמישית, חוזרין לכסדרן. לכול

מפסיקין--לראשי חודשים, ולחנוכה, ולפורים, לתעניות, ולמעמדות, וליום הכיפורים.

ג,ו [ה] בפסח, קורין בפרשת המועדות שבתורת כוהנים. בעצרת, ב"שבעה שבועות" (דברים טז,ט). בראש השנה, "ובחודש השביעי באחד לחודש" (במדבר כט,א). ביום הכיפורים, "אחרי מות" (ויקרא טז,א). ביום טוב הראשון של חג, קורין בפרשת מועדות שבתורת כוהנים; ושאר כל ימות החג, קורין בקרבנות החג.

ג,ז [ו] בחנוכה, בנשיאים. בפורים, "ויבוא, עמלק" (שמות יז,ח). בראשי חודשים, "ובראשי חודשיכם" (במדבר כח,יא). במעמדות, במעשה בראשית. בתעניות, ברכות וקללות; ואין מפסיקין בקללות, אלא אחד קורא את כולם. בשני ובחמישי ובשבת במנחה, קורין שלושה כסדרן; ואינו עולה להן מן החשבון--שנאמר "וידבר משה, את מועדי ה', אל בני ישראל" (ויקרא כג,מד), מצותן שיהו קורין כל אחד אחד ואחד בזמנו.

מסכת מגילה פרק ז

ז,א הקורא את המגילה עומד, יושב, קראה אחד, קראה שניים-- יצאו. מקום שנהגו לברך, יברך; שלא לברך, לא יברך. בשני, ובחמישי, ובשבת במנחה--קורין שלושה; אין פוחתין מהן, ואין מוסיפין עליהן, ואין מפטירין בנביא. הפותח והחותם בתורה, מברך לפניו ולאחריה.

ז,ב בראשי חודשים, ובחולו של מועד--קורין ארבעה; אין פוחתין מהן, ואין מוסיפין עליהן, ואין מפטירין בנביא. הפותח והחותם בתורה, מברך לפניו ולאחריה. זה הכלל: כל שיש בו מוסף, ואינו יום טוב--קורין ארבעה; ביום טוב, חמישה; ביום הכיפורים, שישה; בשבת, שבעה. אין

פוחתין מהן; אבל מוסיפין עליהן, ומפטירין בנביא. והפותח והחותם בתורה, מברך לפניו ולאחריה.

ד,ג אין פורסין על שמע, ואין עוברין לפני התיבה, ואין נושאים את כפיהם, ואין קורין בתורה, ואין מפטירין בנביא, ואין עושין מעמד ומושב, ואין אומרין ברכת אבילים וחתנים, ואין מזמנין על המזון בשם--פחות מעשרה. ובקרקעות, תשעה וכוהן; ואדם, כיוצא בהן.

ד,ד הקורא בתורה, לא יפחות משלושה פסוקים. ולא יקרא לתורגמן יתר מפסוק אחד, ובנביא שלושה; ואם היו שלושתן שלוש פרשייות, קוראם אחת אחת. מדלגין בנביא, ואין מדלגין בתורה. עד כמה הוא מדלג, עד כדי שלא יפסיק לתורגמן.

ד,ה המפטיר בנביא--הוא פורס על שמע, והוא עובר לפני התיבה, והוא נושא את כפיו. אם היה קטן, אביו או רבו עוברים על ידו.

ד,ו קטן--קורא בתורה ומתרגם, אבל אינו פורס על שמע, ואינו עובר לפני התיבה, ואינו נושא את כפיו. פוחח--פורס על שמע ומתרגם, אבל אינו קורא בתורה, ואינו עובר לפני התיבה, ואינו נושא את כפיו. סומא--פורס על שמע ומתרגם; רבי יהודה אומר, כל מי שלא ראה מאורות מימיו, לא יפרס על שמע. [ז] כוהן שיש בידיו מומין, לא יישא את כפיו; רבי יהודה אומר, אף מי שהיו ידיו צבועות אסטיס, לא יישא את כפיו, מפני שהעם מסתכלין בו.

ד,ז [ח] האומר איני עובר לפני התיבה בצבועים, אף בלבנים לא יעבור; בסנדל איני עובר, אף יחף לא יעבור. העושה תפילתו עגולה--סכנה, ואין בה מצוה. נתנה על מצחו, או על פס ידו--הרי זו דרך המינות; ציפה זהב, ונתנה על בית אונקלי שלו--הרי זו דרך החיצונים. [ט] האומר יברכוך טובים, הרי זו דרך המינות. על קן ציפור יגיעו רחמך, ועל טוב ייזכר שמך, מודים מודים--משתקים אותו. המכנה בעריות, משתקין

אותו. האומר "ומזרעך לא תיתן, להעביר למולך" (ויקרא יח, כא), מן זרעך לא תיתן לאעברא בארמיתא--משתקין אותו בנזיפה.

ד,ח [י] מעשה ראובן, נקרא ולא מיתרגם. מעשה תמר, נקרא ומיתרגם. מעשה העגל--הראשון, נקרא ומיתרגם; והשני, נקרא ולא מיתרגם. ברכת כוהנים, נקראין ולא מיתרגמין. מעשה דויד ואמנון, לא נקראין ולא מיתרגמין. אין מפטירין במרכבה; רבי יהודה מתיר. רבי אליעזר אומר, אין מפטירין ב"הודע את ירושלים" (יחזקאל טז, ב).

מסכת מועד קטן פרק א

א,א משקין בית השלהין במועד ובשביעית--בין ממעיין שיצא כתחילה, בין ממעיין שלא יצא כתחילה; אבל אין משקין לא ממי הגשמים, ולא ממי הקילון. ואין עושין עוגיות לגפנים.

א,ב רבי אלעזר בן עזריה אומר, אין עושין את האמה כתחילה במועד ובשביעית; וחכמים אומרין, עושין את האמה כתחילה בשביעית, ומתקנין את המקולקלת במועד. ומתקנין את כל קלקולי המים שברשות הרבים, וחוטטין אותם; ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוות המים, ועושין כל צורכי הרבים, ומציינין על הקברות, ויוצאין אף על הכלאיים.

א,ג רבי אליעזר בן יעקוב אומר, מושכין את המים מאילן לאילן, ובלבד שלא ישקה את כל השדה; זרעים שלא שתו מלפני המועד, לא ישקם במועד. וחכמים מתירין בזה ובזה.

א,ד צדים את האישות ואת העכברים, בשדה האילן ובשדה הלבן כדרכו, במועד ובשביעית; וחכמים אומרין, שדה האילן כדרכו, ושדה הלבן שלא כדרכו. ומקרים את הפרצה במועד, ובשביעית בונה כדרכו.

א,ה רבי מאיר אומר, רואים את הנגעים במועד להקל, אבל לא להחמיר; וחכמים אומרין, לא להקל ולא להחמיר. ועוד אמר רבי מאיר, מלקט אדם עצמות אביו ואימו, מפני שהיא שמחה לו; רבי יוסי אומר, אבל הוא לו. לא יעורר על מתו ולא יספדנו קודם לרגל שלושים יום.

א,ו אין חופרין כוכין וקברות במועד, אבל מחנכין את הכוכין. ועושין נברכת במועד, וארון עם המת בחצר; רבי יהודה אוסר, אלא אם כן יש עימו נסרים.

א,ז אין נושאים נשים במועד, לא בתולות ולא אלמנות, ולא מייבמין; אבל מחזיר הוא את גרושתו, מפני שהיא שמחה לו. עושה אישה תכשיטיה במועד; רבי יהודה אומר, לא תסוד, מפני שהוא ניוול לה.

א,ח ההדיוט תופר כדרכו, והאומן מכלב. ומסרגין את המיטות; רבי יוסי אומר, אף ממתחין.

א,ט מעמידין תנור וכיריים וריחיים כתחילה במועד; רבי יהודה אומר, אין מכבשין את הריחיים כתחילה.

א,י עושין מעקה לגג ולמרפסת, מעשה הדיוט; אבל לא מעשה אומן. שפין את הסדקים, ומעגילים אותם במעגילה ביד וברגל; אבל לא במחלציים. הציר והצינור והקורה והמנעול והמפתח שנשברו--מתקנם במועד, ובלבד שלא יכוון את מלאכתו במועד. וכל כבשים שהוא יכול לאכול מהן במועד, כובשם.

מסכת מועד קטן פרק ב

ב,א מי שהפך את זיתיו, ואירעו אבל או אונס, או שהטעוהו--טוען קורה ראשונה, ומניחה לאחר המועד, דברי רבי יהודה; רבי יוסי אומר, זולף וגומר וגף כדרכו.

ב,ב וכן מי שהיה יינו בתוך הבור, ואירעו אבל או אונס, או שהטעוהו--זולף וגומר וגף כדרכו, דברי רבי יוסי; רבי יהודה אומר, עושה לימודים, בשביל שלא יחמיץ.

ב,ג מכניס אדם את פירותיו מפני הגנבים, ושולה פשתנו מן המשרה בשביל שלא תאבד--ובלבד שלא יכוון את מלאכתו במועד. וכולן שכיוונו את מלאכתן במועד, יאבדו.

ב,ד אין לוקחין בתים ואבנים ועבדים ובהמה, אלא לצורך המועד, או לצורך המוכר שאין לו מה יאכל. אין מפנין מבית לבית; אבל מפנה הוא לחצרו, מפני שהיא שמחה לו. ואין מביאין כלים מבית האומן; ואם חושש להן, מפנן לחצר אחרת.

ב,ה מחפים את הקציעות בקש; רבי יהודה אומר, אף מעבין. מוכרי פירות כסות וכלים, מוכרים בצנעה לצורך המועד; הציידים והדשושות והגרוסות, עושין בצנעה לצורך המועד. רבי יוסי אומר, הן החמירו על עצמן.

מסכת מועד קטן פרק ג

ג,א אלו מגלחין במועד--הבא ממדינת הים, ומבית השביה, והיוצא מבית האסורים, והמנודה שהתירו לו חכמים, וכל מי שנשאל לחכם והותר, והנזיר, והמצורע, והיוצא מטומאתו לטהרתו.

ג,ב ואלו מכבסים במועד: הבא ממדינת הים, ומבית השביה, והיוצא מבית האסורים, והמנודה שהתירו לו חכמים, וכל מי שנשאל לחכם והותר, מטפחות הידיים ומטפחות הספרים ומטפחות הספג, הזבים והזבות הנידות והיולדות, וכל העולים מטומאה לטהרה--הרי אלו מותרין. ושאר כל אדם אסורין.

ג,ג ואלו כותבין במועד--קידושי נשים, וגיטין, ושוברים, דייתיקי, מתנה, ופרוזבולין, איגרות שום, איגרות מזון, שטרי חליצה ומיאונין ושטרי בירורין וגזירות בית דין, ואיגרות של רשות.

ג,ד אין כותבין שטרי חוב במועד; אם אינו מאמינו, או שאין לו מה יאכל--הרי זה יכתוב. אין כותבין ספרים תפילין ומזוזות, במועד; ואין מגיהין אות אחת, אפילו בספר העזרה. רבי יהודה אומר, כותב אדם תפילין ומזוזות לעצמו, וטווה על ירכו תכלת לציציתו.

ג,ה הקובר את מתו שלושה ימים קודם לרגל, בטלה ממנו גזירת שבעה; שמונה ימים, בטלה ממנו גזירת שלושים: מפני שאמרו, השבת עולה, ואינה מפסקת; והרגלים מפסיקין, ואינן עולין.

ג,ו רבי אליעזר אומר, משחרב בית המקדש, עצרת כשבת; רבן גמליאל אומר, ראש השנה ויום הכיפורים כרגלים. וחכמים אומרין, לא כדברי זה ולא כדברי זה; אלא עצרת כרגלים, ראש השנה ויום הכיפורים כשבת.

ג,ז אין קורעין, ולא חולצין, ולא מברין, אלא קרוביו של מת. ואין מברין אלא על המיטות הזקופות. אין מוליכין לבית האבל לא בטבלה, ולא באסקוטלה, ולא בקנון, אלא בסלים. ואין אומרין ברכת אבילים במועד; אבל עומדים בשורה, ומנחמים ופותרין את הרבים.

ג,ח אין מניחין את המיטה ברחוב, שלא להרגיל את הספד; ולא של נשים לעולם, מפני הכבוד. הנשים במועד מענות, אבל לא מטפחות; רבי

ישמעאל אומר, הסמוכות למיטה, מטפחות. [ט] בראשי חודשים, ובחנוכה ובפורים, מענות ומטפחות, בזה ובזה אבל לא מקוננות. נקבר המת, לא מענות ולא מטפחות. איזה הוא עינוי, שכולן עונות כאחת; קינה--שאחת אומרת וכולן עונות אחריה, שנאמר "ולמדנה בנותיכם נהי, ואישה רעותה קינה" (ירמיהו ט, יט). אבל לעתיד לבוא, מה הוא אומר, "בילע המוות לנצח, ומחה ה' אלוהים דמעה מעל כל פנים; וחרפת עמו, יסיר מעל כל הארץ--כי ה', דיבר" (ישעיהו כה, ח).

מסכת חגיגה פרק א

א,א הכול חייבין בראייה--חוץ מחירש שוטה וקטן, וטומטום, ואנדרוגינוס, ונשים, ועבדים שאינן משוחררין, והחיגר, והסומא, והחולה, והזקן שאינו יכול לעלות ברגליו. איזה הוא קטן--כל שאינו יכול לרכוב על כתפו של אביו, ולעלות מירושלים להר הבית, כדברי בית שמאי; בית הלל אומרין, כל שאינו יכול לאחוז בידו של אביו, ולעלות מירושלים להר הבית, שנאמר "שלוש רגלים" (שמות כג, יד).

א,ב בית שמאי אומרין, הראייה שתי כסף, והחגיגה מעה כסף; בית הלל אומרין, הראייה מעה כסף, והחגיגה שתי כסף.

א,ג עולות במועד באות מן החולין, ושלמים מן המעשר. ביום טוב הראשון של פסח, בית שמאי אומרין, מן החולין; ובית הלל אומרין, מן המעשר.

א,ד ישראל, יוצאין ידי חובתן בנדרים ובנדבות ובמעשר בהמה; והכוהנים, בחטאת ובאשם ובבכור ובחזה ושוק, אבל לא בעופות ולא במנחות.

א,ה מי שיש לו אוכלים מרובים, ונכסין מועטין--מביא שלמים מרובין, ועולות מועטות; אוכלים מועטין, ונכסים מרובין--מביא עולות מרובות, ושלמים מועטין. זה וזה ממועט, על זה אמרו מעה כסף ושתי כסף; זה וזה מרובה, על זה נאמר "איש, כמתנת ידו, כברכת ה' אלוהיך, אשר נתן לך" (דברים טז, יז).

א,ו מי שלא חג ביום טוב הראשון של חג, חוגג את כל הרגל ויום טוב האחרון של חג. עבר הרגל ולא חג, אינו חייב באחריותו; על זה נאמר "מעוות, לא יוכל לתקון; וחסרון, לא יוכל להימנות" (קוהלת א, טו).

א,ז רבי שמעון בן מנסייה אומר, איזה הוא מעוות שאינו יכול להיתקן-- זה שבא על הערוה, והוליד ממנה ממזר; אם תאמר בגונב ובגוזל, יכול הוא שיחזיר ויתקן. רבי שמעון בן יוחאי אומר, אין קוראין מעוות, אלא למי שהיה מתוקן מתחילתו ונתעוות כבר; ואיזה זה, זה תלמיד חכמים שפירש מן התורה.

א,ח היתר נדרים--פורחין באוויר, ואין להן על מה שיסמוכו; הלכות שבת חגיגות ומעילות--כהררים תלויים בשערה, מקרא מועט והלכות מרובות; הדינין והעבודות, הטהרות והטומאות, והעריות--יש להן על מה שיסמוכו. והן הן גופי תורה.

מסכת חגיגה פרק ב

ב,א אין דורשין בעריות בשלושה, ולא במעשה בראשית בשניים; ולא במרכבה ביחיד, אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו. וכל המסתכל בארבעה דברים, רתוי לו כאילו לא בא לעולם--מה למעלן, מה למטן, מה לפניו, מה לאחור. וכל שלא חס על כבוד קונו, רתוי לו כאילו לא בא לעולם.

בב יוסף בן יועזר אומר שלא לסמוך, יוסף בן יוחנן אומר לסמוך; יהושוע בן פרחיה אומר שלא לסמוך, ניתאי הארבלי אומר לסמוך; יהודה בן טבאי אומר שלא לסמוך, שמעון בן שטח אומר לסמוך; שמעיה אומר לסמוך, אבטליון אומר שלא לסמוך. הלל ומנחם לא נחלקו; יצא מנחם, ונכנס שמאי. הלל אומר לסמוך, שמאי אומר שלא לסמוך. הראשונים היו נשיאים, והשניים אבות בית דין.

בג בית שמאי אומרין, מביאין שלמים, ואין סומכין עליהן; אבל לא עולות. בית הלל אומרין, מביאין שלמים ועולות, וסומכין עליהן.

בד עצרת שחלה להיות ערב שבת--בית שמאי אומרין, יום טבוח לאחר שבת; בית הלל אומרין, אין לה יום טבוח. מודים שאם חלה להיות בשבת--שיום טבוח לאחר שבת, ואין כוהן גדול מתלבש בכליו, ומותרים בספד ובתענית, שלא לקיים את דברי האומרים עצרת לאחר שבת.

בה נוטלין לידיים לחולין, ולמעשר, ולתרומה; ולקודש, מטבילין. ולחטאת--אם נטמאו ידיו, נטמא גופו.

בו טבל לחולין--הוחזק לחולין, ואסור למעשר; טבל למעשר--הוחזק למעשר, ואסור לתרומה; טבל לתרומה--הוחזק לתרומה, ואסור לקודש. טבל לקודש--הוחזק לקודש, ואסור לחטאת. טבל לחמור, מותר לקל; טבל ולא הוחזק, כאילו לא טבל.

בז בגדי עם הארץ מדרס לפרושים, בגדי פרושים מדרס לאוכלי תרומה, בגדי אוכלי תרומה מדרס לקודש. יוסף בן יועזר היה חסיד שבכהונה, והייתה מטפחתו מדרס לקודש; יוחנן בן גודגדה היה אוכל בטהרת הקודש כל ימיו, והייתה מטפחתו מדרס לחטאת.

מסכת חגיגה פרק ג

ג,א חומר בקודש מבתרומה: שמטבילין כלים לתוך כלים לתרומה, אבל לא לקודש. אחוריים ותוך ובית הצביעה לתרומה, אבל לא לקודש. הנושא את המדרס--הוא נושא את התרומה, אבל לא לקודש. בגדי אוכלי תרומה, מדרס לקודש. לא כמידת הקודש מידת התרומה--שבקודש מתיר ומנגב ומטביל, ואחר כך קושר; ובתרומה, קושר ואחר כך מטביל.

ג,ב כלים הנגמרין בטהרה--צריכין טבילה לקודש, אבל לא לתרומה. הכלי מצרף מה שבתוכו לקודש, אבל לא לתרומה. הרביעי בקודש פסול, והשלישי בתרומה. ובתרומה--אם נטמאת אחת מידינו, חברתה טהורה; ובקודש--מטביל את שתיהן, שהיד מטמא את חברתה בקודש, אבל לא בתרומה.

ג,ג אוכלין אוכלים נגובים בידיים מסואבות בתרומה, אבל לא בקודש. אונן ומחוסר כיפורים צריכין טבילה לקודש, אבל לא לתרומה.

ג,ד חומר בתרומה: שביהודה נאמנין על טהרת יין ושמן כל ימות השנה, ובשעת הגיתות והבדים אף על התרומה. עברו הגיתות והבדים--הביאו לו חבית של יין של תרומה, לא יקבלנה ממנו; אבל מניחה לגת הבאה. אם אמר לו, הפרשתי לתוכה רביעית קודש, נאמן. כדי יין וכדי שמן המדומעות--נאמנין עליהן בשעת הגיתות והבדים, וקודם לגיתות שבעים יום.

ג,ה מן המודעית ולפנים, נאמנין על כלי חרס; מן המודעית ולחוץ, אין נאמנין. כיצד: הקדר שהניח קדירותיו, ונכנס לפנים מן המודעית--הוא הקדר והן הקדירות, הלוקח נאמן; והיוצא, אינו נאמן.

ג,ו הגבאים שנכנסו לתוך הבית, וכן הגנבים שהחזירו את הכלים--נאמנים לומר, לא נגענו. ובירושלים, נאמנים על הקודש; ובשעת הרגל, אף על התרומה.

ג,ז הפותח את חביתו, והמתחיל בעיסתו על גב הרגל--רבי יהודה אומר, יגמור; וחכמים אומרים, לא יגמור. משעבר הרגל, היו מעבירין על טהרת העזרה. עבר הרגל ביום החמישי, לא היו מעבירין ערב שבת, מפני כבוד השבת; רבי יהודה אומר, אף לא יום החמישי, מפני שאין הכוהנים פנויים.

ג,ח כיצד מעבירין על טהרת העזרה: מטבילין את הכלים שהיו במקדש; ואומרים להם, היזהרו שמא תיגעו בשולחן. כל הכלים שהיו במקדש, היו להם שניים ושלישים; אם נטמאו הראשונים, יביאו השניים תחתיהן. וכל הכלים שהיו במקדש, טעונין טבילה--חוץ ממזבח הזהב ומזבח הנחושת, מפני שהן כקרקע, דברי רבי אליעזר; וחכמים אומרים, מפני שהן מצופין.